

สรุปสาระสำคัญ
รายงานผลการติดตาม
และประเมินผลการดำเนินงาน
ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579
ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562

Quality
คุณภาพการศึกษา
Efficiency
ประสิทธิภาพ
Equity
ความเท่าเทียมทางการศึกษา
Relevancy
การตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง
Access
การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

Reading (W)riting (A)rithmetic
Compassion
Career and Learning Skills
Computing and ICT Literacy
Communication Information and Media Literacy
Collaboration Teamwork and Leadership
Cross-Cultural Understanding
Creativity and Innovation
Critical Thinking and Problem Solving

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

สรุปลงการสำคัญ
รายงานผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579:
ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

379.59307 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส 691 ส สรุปสาระสำคัญ รายงานผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579: ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562
274 หน้า
ISBN 978-616-270-275-4
1. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579: - การประเมินผล
2. ชื่อเรื่อง

**สรุปสาระสำคัญ รายงานผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579: ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562**

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 1/2564
พิมพ์ครั้งที่ 1 ธันวาคม 2563
จำนวน 1,000 เล่ม
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
 90/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
 โทรศัพท์ 0 2668 7110-24 ต่อ 2334
 โทรสาร 0 2243 7915
 Website: <http://www.onec.go.th>
พิมพ์ที่ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
 90/6 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 34/2
 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงอรุณอมรินทร์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
 โทรศัพท์ 0 2424 3249, 0 2424 3252
 โทรสาร 0 2424 3249, 0 2424 3252
 E-mail: prigwhan54@hotmail.com

คำนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามีหน้าที่ในการพิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ ซึ่งช่วงเวลาที่ผ่านมามีแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559) ได้สิ้นสุดไปแล้ว สำนักงานฯ จึงจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 20 ปี เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ปี พ.ศ. 2562 เป็นปีที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มาถึงระยะครึ่งแผนในช่วง 5 ปีแรก (พ.ศ. 2560 – 2564) สำนักงานฯ ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาภาพรวมของประเทศ จึงดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579: ช่วงปี พ.ศ. 2560 – 2562 เพื่อให้ทราบถึงผลการจัดการศึกษาตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติฯ ความก้าวหน้าการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติราชการระยะ 4 ปี แผนปฏิบัติการประจำปี ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติฯ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ต่อไป โดยได้รับความร่วมมือจากศูนย์วิจัยและประเมินระบบ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ เป็นที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ แกมเกต และคณะ เป็นผู้ร่วมดำเนินการวิจัย ทั้งนี้ สำนักงานฯ ได้มีการสังเคราะห์สรุปลงสาระสำคัญจัดทำเป็นรายงานฉบับนี้

สำนักงานฯ ขอขอบคุณ คณะวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารหน่วยงาน สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในทุกระดับ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาชาติต่อไป

(นายสุภัทร จำปาทอง)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

การวิจัยเชิงประเมิน เรื่อง การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579: ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลาง ภูมิภาค สถานศึกษา และห้องเรียน ตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน (2) เพื่อประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข และวางแนวทางการดำเนินงาน การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ (3) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ตามตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน และ (4) เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) รวมถึงข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ

ระยะแรก เป็นการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และประเมินระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษา โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากตัวอย่างในการวิจัยคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ 5 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 2 จังหวัด รวมเป็น 11 จังหวัด ประกอบด้วย 1) ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย และพะเยา 2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี และอำนาจเจริญ 3) ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดสระบุรี และลพบุรี 4) ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และภูเก็ต และ 5) ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว และชลบุรี ซึ่งประกอบด้วยตัวอย่างวิจัยสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ตัวอย่างวิจัยสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ตามบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน รวมถึงระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษา จากทุกหน่วยงานในพื้นที่ที่ระบุข้างต้น ได้แก่

1) หน่วยงานส่วนกลาง จำนวน 9 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) โดยมีผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานส่วนกลางดังกล่าว หน่วยงานละ 1-2 คน รวมทั้งสิ้น 19 คน

2) หน่วยงานส่วนภูมิภาค จำนวน 4 หน่วยงาน จำแนกเป็น (1) หน่วยงานระดับภาค คือ สำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวน 7 ภาค ที่ครอบคลุมพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1, 5, 6, 8, 9, 14, และ 16 ภาคละ 1-2 คน (2) หน่วยงานระดับจังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 11 จังหวัด จังหวัดละ 1-2 คน (3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) จำนวน 11 เขต เขตละ 1-2 คน และ (4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 6 เขต เขตละ 1-2 คน ในพื้นที่ 11 จังหวัด ซึ่งเลือกโดยพิจารณาจากสำนักงานเขตพื้นที่ ที่เป็นต้นสังกัดของสถานศึกษาที่เป็นกรณีตัวอย่างในเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานส่วนภูมิภาคดังกล่าว รวมทั้งสิ้นจำนวน 33 คน

3) สถานศึกษาใน 11 จังหวัดข้างต้น รวม 361 โรง ครอบคลุมสถานศึกษาทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ และสังกัด ซึ่งประกอบด้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามขนาดและสังกัดของสถานศึกษา โดยที่แต่ละสถานศึกษามีผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวนรวมทั้งสิ้น 2,798 คน และนักเรียนจำนวนรวมทั้งสิ้น 6,745 คน

2. ตัวอย่างวิจัยสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยดำเนินการลงพื้นที่ในหน่วยงานที่เป็นตัวอย่างวิจัยสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วย ดังนี้

1) หน่วยงานส่วนกลาง จำนวน 10 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กคศ.) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานดังกล่าว หน่วยงานละ 1-2 คน รวมทั้งหมด 12 คน

2) หน่วยงานส่วนภูมิภาค จำนวน 4 หน่วยงาน จำแนกเป็น (1) หน่วยงานระดับภาคคือ สำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวน 7 ภาค ที่ครอบคลุมพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1, 5, 6, 8, 9, 14, และ 16 ภาคละ 1-2 คน (2) หน่วยงานระดับจังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 11 จังหวัด จังหวัดละ 1-2 คน (3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) จำนวน 11 เขต (รวมสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร) เขตละ 1-2 คน และ (4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 6 เขต เขตละ 1-2 คน ในพื้นที่ 11 จังหวัด โดยมีผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานส่วนภูมิลักษณ์ดังกล่าว รวมทั้งหมด 35 คน

3) สถานศึกษา จำนวน 4 โรงต่อจังหวัด รวมทั้งหมด 44 โรง ซึ่งครอบคลุมสถานศึกษาใน 11 จังหวัดที่เป็นพื้นที่ตัวอย่าง ประกอบด้วยสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) และ/หรือสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำหรับสถานศึกษาสังกัด สพป. และ สพม. คัดเลือกโดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรด้านครูของสถานศึกษา และผลการสอบ O-NET ของนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก ทั้งนี้เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าวเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมและความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือในส่วนของทรัพยากรด้านครูของสถานศึกษา พิจารณาจากการมีครูครบชั้น และอัตราส่วนนักเรียนต่อครูเป็นไปตามเกณฑ์ 20 : 1 โดยใช้ฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2561 ในส่วนของผลการสอบ O-NET พิจารณาจากเปอร์เซ็นต์ไทล์ของคะแนน O-NET โดยรวม ตั้งแต่ 80 ขึ้นไปเป็นกลุ่มสูง

และเปอร์เซ็นต์ไทม์ของคะแนน O-NET โดยรวม ตั้งแต่ 20 ลงมาเป็นกลุ่มต่ำ โดยใช้ฐานข้อมูลของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ปี 2560 ในการพิจารณา จึงทำให้สามารถแบ่งสถานศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ (1) กลุ่มสถานศึกษาที่มีทรัพยากรด้านครุมาก และ O-NET สูง (กลุ่ม A) (2) กลุ่มสถานศึกษาที่มีทรัพยากรด้านครุมาก และ O-NET ต่ำ (กลุ่ม B) (3) กลุ่มสถานศึกษาที่มีทรัพยากรด้านครุน้อย และ O-NET ต่ำ (กลุ่ม C) โดยเลือกมา กลุ่มละ 1 โรง ให้ครอบคลุมทั้งสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง ใหญ่/ใหญ่พิเศษ ส่วนอีก 1 โรง อาจเป็นสถานศึกษาสังกัด สช. (กลุ่ม D) หรือเทศบาล (กลุ่ม E) โดยมีข้อกำหนดว่าในแต่ละภูมิภาคจะมีสถานศึกษาสังกัด สช. หรือเทศบาล อยู่อย่างน้อย 1 โรง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบว่าสถานศึกษาในแต่ละกลุ่มมีกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาและห้องเรียน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร โดยมีผู้ให้ข้อมูลในแต่ละสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาละ 1-2 คน ครูสถานศึกษาละ 4 คน และผู้แทนนักเรียนสถานศึกษาละ 4 คน โดยให้ครอบคลุมนักเรียนชั้น ป.6, ม.3 และ ม.6 ในจำนวนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสถานศึกษานั้น ๆ จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นใดบ้าง ทำให้ได้ผู้บริหารและครูรวมทั้งหมด 222 คน และนักเรียนรวมทั้งหมด 176 คน สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์

เครื่องมือวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) แบบสอบถามจำนวน 14 ชุด ได้แก่ (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ จำนวน 10 ชุด (2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ จำนวน 2 ชุด (3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ จำนวน 1 ชุด และ (4) แบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 1 ชุด ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) แบบเติมคำตอบ และแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) และ 2) แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ครู และนักเรียนในสถานศึกษา ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาโดยที่ปรึกษาและคณะผู้วิจัย และหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient) พบว่า (1) แบบสอบถามการดำเนินงานของสถานศึกษา ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ มีค่าความเที่ยงสูงเท่ากับ .876 และ .868 สำหรับแบบสอบถามสภาพการดำเนินงาน และระดับการปฏิบัติในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ

สู่การปฏิบัติ ตามลำดับ (2) แบบสอบถามการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .706 และ .860 สำหรับแบบสอบถามสภาพการดำเนินงาน และระดับการปฏิบัติในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ตามลำดับ และ (3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .786, .964 และ .936 สำหรับแบบสอบถามด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน และด้านความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษา ปัจจัยความสำเร็จ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ. 2560 -2562 ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากทุกหน่วยงานในพื้นที่ตัวอย่างที่ระบุไว้ข้างต้น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ทั้งการนำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเอง และการส่งทางไปรษณีย์ไปยังหน่วยงานและสถานศึกษาต่าง ๆ ในพื้นที่ที่กำหนด โดยมีผู้ประสานงานในพื้นที่ที่เป็นจังหวัดตัวอย่าง ดำเนินการประสานงานกับบุคลากรของหน่วยงานและสถานศึกษาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและส่งกลับคืน ซึ่งดำเนินการในระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม - 31 สิงหาคม 2562 ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหาร (หรือผู้แทน) ในหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน รวมทั้งการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งดำเนินการในระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม - 22 สิงหาคม 2562

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ด้วยความถี่ ร้อยละ เพื่อบรรยายสภาพและความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ

ระยะที่สอง เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 โดยเป็นการประเมินการดำเนินงานดังกล่าวผ่านตัวชี้วัดเป้าหมายในระยะเร่งด่วนของแผนการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 5 ตัว และตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ อีกจำนวน 53 ตัว การวิจัยในระยะนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากฐานข้อมูลทางการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประสานงาน การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ อัตราส่วน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์ความแปรผัน เพื่อคำนวณคะแนนของตัวชี้วัดต่าง ๆ สำหรับใช้ประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

ระยะที่สาม เป็นการสร้างข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 การวิจัยระยะนี้ดำเนินการโดย 1) วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) จากการใช้เอกสาร (documentary) โดยใช้แนวคิด OKRs (objectives and key results) ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ (objectives) และผลลัพธ์หลัก/สำคัญ (key results) ที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยแบ่งการพิจารณาเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย (1) ระดับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ (2) ระดับผลลัพธ์หลัก/ตัวชี้วัด และ (3) ระดับยุทธศาสตร์ การพิจารณาความสอดคล้องของรายละเอียดในแต่ละระดับโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) 2) ประมวลและวิเคราะห์สังเคราะห์ผลที่ได้จากการดำเนินการในข้อ 1 และผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 1 และ 2 รวมถึงความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยที่ได้จากกระบวนการติดตามและประเมินฯ ในครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการยกร่างข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา 3) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างข้อเสนอแนะดังกล่าวในเบื้องต้นด้วยการจัดประชุมวิยาพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และมีการปรับปรุงข้อเสนอแนะที่ยกร่างขึ้นเพื่อนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา ฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 4 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ตอน โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ.2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.1 ผลการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามบทบาทความรับผิดชอบหน่วยงานส่วนกลางทั้ง 9 หน่วยงาน ประกอบด้วย 1) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) 2) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) 3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 4) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) 5) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ 6) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) 7) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) 8) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และ 9) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) โดยภาพรวมหน่วยงานดังกล่าวมีการขับเคลื่อนหรือนำแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยมีการดำเนินงานตามบทบาท/ความรับผิดชอบครบทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แต่สำหรับในการดำเนินงานในระดับแผนงาน/โครงการ พบว่า มีหน่วยงานส่วนกลาง เพียง 4 หน่วยงานที่ดำเนินงานครบทุกแผนงาน/โครงการ ได้แก่ (1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (3) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ (4) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ไม่ได้ดำเนินงานในบางแผนงาน/โครงการ เช่น ยุทธศาสตร์ที่ 4 โครงการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) และโครงการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา เป็นต้น ส่วนสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ดำเนินการเฉพาะแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานโดยตรง แต่บางแผนงาน/โครงการ เช่น ในยุทธศาสตร์ที่ 6 ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากให้เหตุผลว่าไม่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานโดยตรง เช่น (1) โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) (2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และ (3) แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น ส่วนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

รับผิดชอบยุทธศาสตร์ที่ 3 และ 6 โดยยุทธศาสตร์ที่ 3 มีบางแผนงาน/โครงการ ที่ไม่มีข้อมูล/ไม่ทราบข้อมูล ส่วนยุทธศาสตร์ที่ 6 รายงานว่า ไม่มีข้อมูล/ไม่ทราบข้อมูลในทุกแผนงาน/โครงการ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดำเนินงานในยุทธศาสตร์ที่ 1 ครบทุกแผนงาน/โครงการ แต่ในยุทธศาสตร์อื่น ๆ รายงานว่า ไม่มีข้อมูล/ไม่ทราบข้อมูลในบางแผนงาน/โครงการ และรายงานว่าได้ดำเนินงานในบางแผนงาน/โครงการ เช่น ยุทธศาสตร์ที่ 3 ประกอบด้วย (1) โครงการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก (2) แผนงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย (3) โครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป็นต้น ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการในยุทธศาสตร์ที่ 1 ครบทุกแผนงาน/โครงการ แต่ในยุทธศาสตร์อื่น ๆ รายงานว่าบางแผนงาน/โครงการ ไม่มีข้อมูล/ไม่ทราบข้อมูล หากวิเคราะห์ในภาพรวมจะเห็นได้ว่าหน่วยงานส่วนกลางทั้ง 9 หน่วยงาน ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน แต่อย่างไรก็ดี พบว่า มีบางแผนงาน/โครงการที่ไม่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานโดยตรง อีกทั้งไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ

1.2 ผลการติดตามความก้าวหน้าของหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ครบทุกด้านครอบคลุมทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ส่วนการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ พบว่า มีการดำเนินงานในทุกแผนงาน/โครงการ แต่จะมีระดับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน โดยมีบางแผนงาน/โครงการที่มีการดำเนินงานเฉพาะบางพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น เช่น โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ดังนั้น ภาพรวมจึงมีร้อยละเฉลี่ยของการดำเนินการน้อยกว่าแผนงาน/โครงการอื่น ๆ นอกจากนี้ พบว่า แผนงาน/โครงการในยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในหน่วยงานระดับภูมิภาคและระดับสถานศึกษามีการดำเนินงานในร้อยละเฉลี่ยที่ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากอาจเป็นประเด็นที่มีความท้าทายต่อการปฏิบัติสำหรับหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษา เช่น แผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัย โดยการแลกเปลี่ยนกำลังคนในวิชาชีพต่าง ๆ ระหว่างประเทศ เป็นต้น และเมื่อวิเคราะห์ระดับห้องเรียนเกี่ยวกับการรับรู้ถึงการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการผ่านการตอบแบบสอบถามของนักเรียน ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1-5 พบว่า มีการดำเนินงานครบทุกแผนงาน/โครงการตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ

1.3 เมื่อพิจารณาเฉพาะแผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน พบว่า หน่วยงานส่วนกลาง ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานโครงการสำคัญเร่งด่วนทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ครบทุกโครงการ ยกเว้น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งพบว่า ในยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา รายงานว่าไม่ได้ดำเนินการในโครงการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) ส่วนสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ไม่ได้ดำเนินการโครงการสำคัญเร่งด่วนในบางโครงการ เช่น (1) โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) (2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และ (3) โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา เป็นต้น ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า ไม่ได้ดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่ 3 อาทิ (1) แผนงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย (2) โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และยุทธศาสตร์ที่ 6 อาทิ โครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน ส่วนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการทุกยุทธศาสตร์ แต่มีบางแผนงาน/โครงการที่รายงานว่าไม่ทราบข้อมูล/ไม่มีข้อมูล

1.4 หน่วยงานระดับส่วนภูมิภาคและระดับสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานโครงการสำคัญเร่งด่วนทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ครบทุกแผนงาน/โครงการตามที่ระบุไว้ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แต่สำหรับบางแผนงาน/โครงการที่มีความจำเพาะเจาะจง จะมีการดำเนินงานค่อนข้างต่ำ เช่น โครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน ในยุทธศาสตร์ที่ 6 โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร ในยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังพบว่า แผนงาน/โครงการทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ (90 แผนงาน/โครงการ) ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 27 ตัวชี้วัด จากตัวชี้วัดสำคัญทั้งหมด 53 ตัวชี้วัด ส่วนอีก 26 ตัวชี้วัด ยังไม่มีแผนงาน/โครงการรองรับตัวชี้วัดดังกล่าว และมีแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานดังกล่าวได้ดำเนินงาน จำนวน 9 แผนงาน/โครงการ แต่ยังไม่สามารถระบุความสอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญได้ทั้ง 53 ตัวชี้วัดได้ เช่น โครงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพและเพิ่มคุณภาพชีวิตในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร โครงการอบรมพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตสำหรับผู้สูงวัย และโครงการพัฒนาทักษะ

ด้านเทคโนโลยี การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านผลผลิตและการบริการ และทักษะการเป็นผู้ประกอบการ แก่ประชาชนวัยทำงานและผู้สูงอายุ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าแผนงาน/โครงการบางส่วนที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติมีความเหมาะสมในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ แต่มีแผนงาน/โครงการบางส่วนมีมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น นั่นคือกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ แต่ไม่ได้เป็นแผนงาน/โครงการที่นำไปสู่การทำให้เกิดตัวชี้วัดที่ต้องการ นอกจากนี้ อาจขาดแผนงาน/โครงการที่สำคัญจำเป็นบางส่วนในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ดังนั้น หากมีการปรับปรุง/แก้ไข แผนการศึกษาแห่งชาติในโอกาสต่อไป ควรมีการพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างแผนงาน/โครงการกับตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนดไว้ด้วย เพื่อให้การดำเนินงาน/ปฏิบัติงานในทุกระดับเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศชาติต่อไป

ตอนที่ 2 ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและวางแนวทางการดำเนินงาน การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่

2.1 ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับกระบวนการหรือแนวทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ โดยภาพรวมสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ
กลไกการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ ในระยะเริ่มต้นสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) มีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยการจัดประชุมชี้แจง ซึ่งได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในส่วนของการทำงานเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ และมีส่วนร่วมในการรับฟังเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ทำให้ทุกหน่วยงานในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางการขับเคลื่อนแผนฯ สู่การปฏิบัติในเชิงหลักการ แต่ในระดับสถานศึกษา มีการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางปฏิบัติในการขับเคลื่อนลดน้อยลงไป กล่าวคือผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดี แต่ครูส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนฯ และแนวทางปฏิบัติในการขับเคลื่อน

ที่ละเอียดชัดเจนเท่าที่ควร โดยมีครูจํานวนน้อยที่มีความรู้ความเข้าใจดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูที่รับผิดชอบงานด้านแผนและประกันคุณภาพจะมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มขึ้น เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทําแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ

2) การส่งมอบและรับมอบนโยบายระหว่างหน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงาน บังคับบัญชา

การส่งมอบและรับมอบนโยบายระหว่างหน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงานบังคับบัญชาทุกระดับ เป็นการถ่ายทอดนโยบายหรือจุดเน้นโดยยึดแผนการศึกษาแห่งชาติ ผ่านวิธีการประชุมชี้แจงและมีการแจกเอกสารประกอบการประชุมเป็นหลัก จากหน่วยงานในระดับที่สูงกว่า ไปสู่หน่วยงานในระดับที่ต่ำกว่าในสายบังคับบัญชา โดยรายละเอียดของการส่งมอบในแต่ละคู่ของหน่วยงานที่ลดหลั่นกันนั้นมักเป็นการส่งมอบนโยบายในเชิงหลักการ ไม่มีรายละเอียดของแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม สำหรับรายละเอียดของแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนนั้น หน่วยงานที่ได้รับการถ่ายทอด (หน่วยงานในระดับที่ต่ำกว่า) จะเป็นผู้จัดทําแผนปฏิบัติการประจำปีของตนเอง

3) การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ

การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีของหน่วยงานส่วนกลางที่มีสถานศึกษาในสังกัด ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีบทบาทการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติโดยตรงครบทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ แต่หน่วยงานที่เหลือ เช่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งถือเป็นหน่วยงานสนับสนุนการขับเคลื่อน มีบทบาทการขับเคลื่อนไม่ครอบคลุมทุกยุทธศาสตร์ซึ่งขึ้นกับบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน โดยการดำเนินการขับเคลื่อนจะเป็นดำเนินการขับเคลื่อนตามแผนของหน่วยงานในระดับนโยบายส่งผ่านไปยังหน่วยงานในระดับที่ต่ำกว่าเป็นทอด ๆ ลงไปจนถึงหน่วยงานในระดับปฏิบัติ หน่วยย่อยที่สุดคือสถานศึกษา โดยการจัดประชุมชี้แจงกับหน่วยงานในสังกัดของตนเอง จากนั้นผู้บริหารสถานศึกษาก็จัดประชุมชี้แจงให้กับครูในสถานศึกษาและดำเนินการจัดทําแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาตามโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนด โดยส่วนหนึ่งบูรณาการไปกับการเรียน

การสอน สภาพการปฏิบัติของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติในระดับสถานศึกษา จะมีความแตกต่างกันตามสภาพความพร้อมของปัจจัยทางการศึกษา ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการสนับสนุนจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก สถานศึกษาที่มีความพร้อมมากกว่าจะดำเนินการขับเคลื่อนได้เป็นไปตามแผนมากกว่าสถานศึกษาที่ไม่มีความพร้อม

4) การกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ

การกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ พบว่าทุกระดับ ไม่มีการติดตามการขับเคลื่อนตามตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติโดยตรง แต่จะเป็นการติดตามผลการดำเนินงานในระดับกิจกรรมหรือโครงการตามนโยบายของผู้บริหาร ระดับสูงเป็นหลัก โดยใช้วิธีการติดตามและรายงานผลทั้งในรูปแบบของเอกสาร และการใช้ระบบออนไลน์ ผ่านหน่วยงานต้นสังกัดเป็นหลัก หรือมีการรายงานผลการดำเนินงานโครงการ หรือกิจกรรมสำคัญของสถานศึกษาหรือกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นในระดับจังหวัด โดยใช้กลไกการทำงานของศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานทำหน้าที่กำกับติดตามด้วย

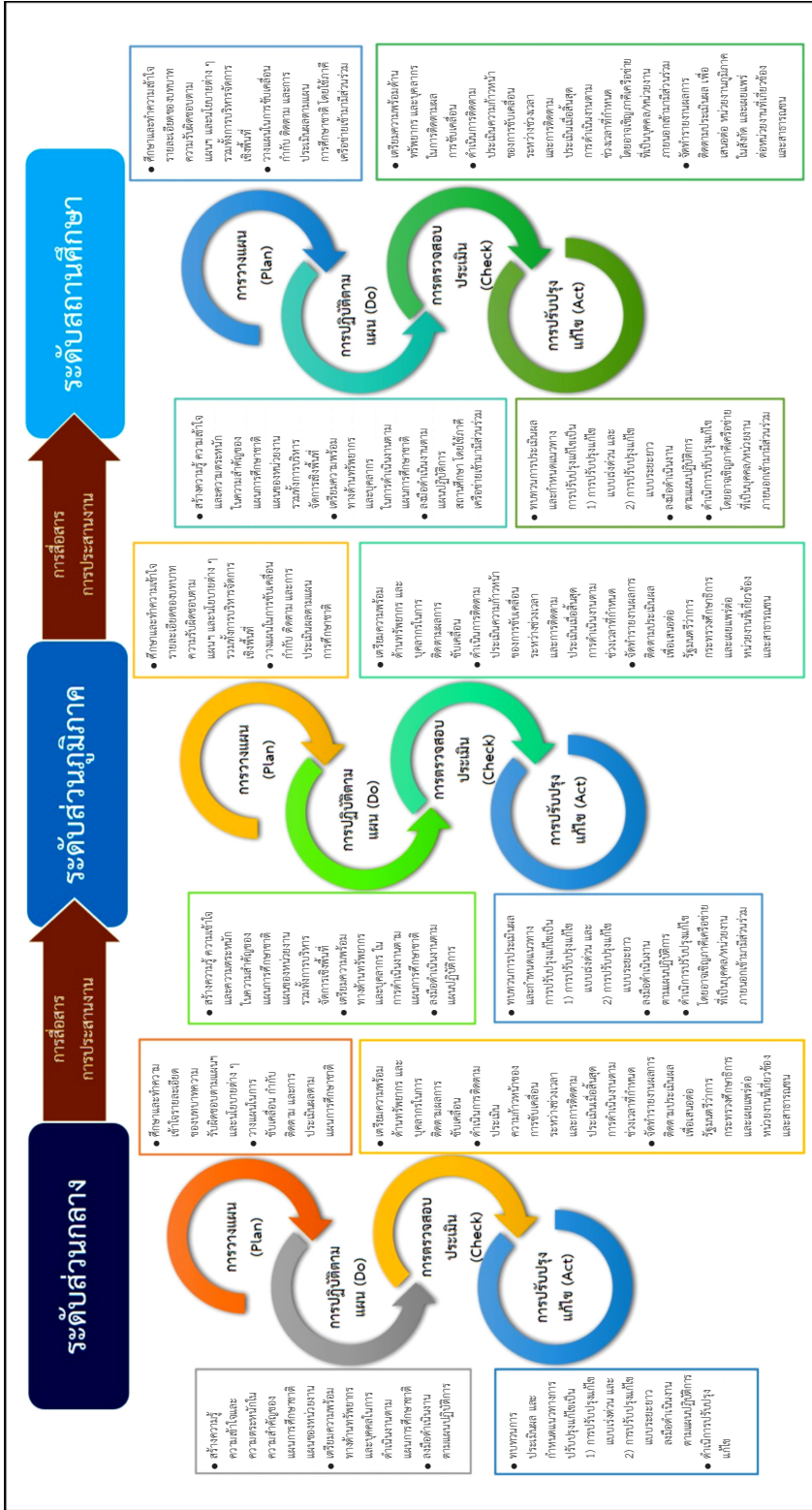
นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้แทนของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับ ส่วนกลางส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลไกการบริหารจัดการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ สรุปได้ดังนี้ (1) สกศ. ควรทำงานเชิงรุกมากกว่านี้ โดยมีการประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับหน่วยงานขับเคลื่อนทุกระดับให้ดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์ในลักษณะการประสานงานเพื่อช่วยเหลือหรือให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ (2) สกศ. ควรสร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารทุกระดับ ให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (3) การถ่ายทอดความรู้ในทุกระดับ ควรเน้นการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และแนวทางปฏิบัติในการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น และ (4) ควรมีระบบการให้ขวัญกำลังใจ หรือการให้รางวัลกับหน่วยงานทุกระดับที่ขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

2.2 แนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากผลการวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ สะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามในรายละเอียดของกระบวนการหรือกลไกในการดำเนินงานในแต่ละประเด็น ทั้งในเรื่องของ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและ

แนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ

- 2) การส่งมอบและรับมอบนโยบายระหว่างหน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงานบังคับบัญชา
- 3) การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ และ
- 4) การกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ยังมีข้อจำกัดหรือความไม่สมบูรณ์ทั้งในส่วนของวิธีดำเนินการและผลที่เกิดขึ้น ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงนำเสนอแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ตามวงจรเดมมิง (Deming cycle) หรือวงจร PDCA (Deming, 1986) ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการทำงานที่ประกอบไปด้วย การวางแผนการดำเนินงาน (plan) การลงมือปฏิบัติตามแผน (do) การตรวจสอบประเมินผลที่เกิดขึ้น (check) และการปรับปรุงแก้ไข (action) ภายใต้ชื่อว่า “Multi-level PDCA” ดังแสดงรายละเอียดตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ตามวงจร PDCA Multi-level PDCA

2.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มีได้ระบุค่านิยมเรื่องการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ไว้อย่างชัดเจน แต่จากการวิเคราะห์รายละเอียดของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้แล้ว การบริหารจัดการเชิงพื้นที่เป็นการบริหารจัดการศึกษาของหน่วยงานหรือสถานศึกษาเพื่อตอบสนองโจทย์พื้นที่ของตนเอง โดยการปรับระบบให้มีความอิสระในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และงานด้านวิชาการจากส่วนกลาง ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร ความยากจน การยกระดับผลสัมฤทธิ์ ลดความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่จะตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม การเมือง และการผลิตกำลังคนตามความต้องการของพื้นที่ ประกอบกับข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ คณะผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

1.1) ควรนิยามคำว่า “การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่” ให้ชัดเจนในทุกะดับของการขับเคลื่อน พร้อมทั้งระบุแนวปฏิบัติ ความรับผิดชอบ และผู้รับผิดชอบ

1.2) ผู้มีส่วนรับผิดชอบในระดับพื้นที่ควรเป็นบุคลากรในพื้นที่ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะกำหนดแนวปฏิบัติของสถานศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นหรือผู้เกี่ยวข้อง และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ เขตพื้นที่การศึกษา หรือศึกษาธิการจังหวัด ควรทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงที่จะช่วยแนะนำ สนับสนุนทรัพยากรและงานวิชาการให้สถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของพื้นที่

1.3) ควรวางระบบการประชาสัมพันธ์รูปแบบของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ให้หน่วยงานในจังหวัด ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอนของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างจริงจัง

1.4) ควรกำหนดแนวปฏิบัติด้านหลักสูตร การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนให้ชัดเจน เป็นระบบและต่อเนื่อง แล้วนำผลการประเมินผลมาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาคนในท้องถิ่นตามความต้องการอย่างเป็นรูปธรรม

1.5) หน่วยงานส่วนกลางควรจัดระบบการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา และข้อมูลด้านวิชาการให้กับหน่วยงานในระดับจังหวัดจนถึงสถานศึกษาให้เพียงพอเพื่อการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามบริบทของสถานศึกษา

1.6) ควรกระจายอำนาจให้สถานศึกษาที่มีความพร้อม มีสถานะเป็นนิติบุคคล เพื่อการกระจายอำนาจให้บุคคลและภาคีเครือข่ายในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามความต้องการของท้องถิ่นตนเอง

2) ด้านวิชาการและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่

2.1) การปรับปรุงระบบการจัดการเรียนการสอนในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรระบุแนวปฏิบัติ เป้าหมายความสำเร็จ และผู้รับผิดชอบของ สถานศึกษาให้ชัดเจน

2.2) การแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา ควรใช้วิธีการ ที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้บุคคลหรือหน่วยงานในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

2.3) การแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ ควรระบุปัญหาที่พบให้ชัดเจน แล้วประสานกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีความ เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าวของหน่วยงานใน จังหวัดหรือสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่องจนปัญหาลดลงและหมดไป

2.4) ควรมีการรายงานผลของสถานศึกษาที่ใช้การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นประจำทุกปี แล้วแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดและ ประชาศให้สาธารณชนได้ทราบ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัย ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน

3.1 ผลการประเมินการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติในระยะ เร่งด่วน ช่วงปี พ.ศ. 2560 – 2561 ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 5 ตัว ได้แก่ (1) การจัดทำ ฐานข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลที่สามารถเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น ด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงานและการศึกษา (2) การขยายบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและการใช้ประโยชน์จาก DLIT DLTV ในการเข้าถึงการศึกษาสำหรับโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลและพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนสำหรับโรงเรียนทั่วไป (3) การจัดอัตรากำลังครูให้ครบตามเกณฑ์ และสัดส่วนจำนวนครู ต่อห้องเรียนที่เหมาะสม และมีครูประจำชั้นครบทุกห้อง (4) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ (5) การปรับระบบการสอบ O-NET ให้เป็น ที่ยอมรับและสะท้อนถึงคุณภาพการจัดการศึกษา พบว่า มี 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ การขยายบริการ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและการใช้ประโยชน์จาก DLIT และ DLTV ที่มีการดำเนินงานที่ใกล้เคียง

กับความคาดหวัง ในขณะที่ตัวชี้วัดอื่น ๆ 4 ตัวยังถือว่าไม่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ (1) การจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียนนั้นปัจจุบันยังไม่มีฐานข้อมูลใดที่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ ส่วนระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษายังอยู่ในช่วงเริ่มต้นพัฒนา ซึ่งต้องการระยะเวลาดำเนินการอีกพอสมควร (2) ในด้านการจัดอัตรากำลังครูให้ครบตามเกณฑ์และสัดส่วนครูต่อห้องเรียนที่เหมาะสม พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยยังมีการจัดอัตรากำลังครูที่ยังไม่สมดุล และมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาการขาดแคลนครูในบางสาขาวิชาแต่เกิดปัญหามีครูเกินความต้องการในบางสาขาวิชา และเมื่อพิจารณาอัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อครูพบว่า สถิติดังกล่าวมีความแปรผันมากพอสมควรระหว่างสังกัดของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาในสังกัดของสกอ. มีอัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อครูมากที่สุด ประมาณ 30 : 1 ส่วนสถานศึกษาในสังกัดของกระทรวงมหาดไทย มีอัตราส่วนดังกล่าวต่ำที่สุดเพียง 6 : 1 เท่านั้น และเมื่อพิจารณาอัตราส่วนครูต่อห้องเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาครูไม่ครบห้องเรียน (3) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อพิจารณาจากผลการสอบ PISA ปี 2018 พบว่ายังไม่ประสบความสำเร็จ นักเรียนไทยมีคะแนนสอบลดลงและต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD (4) การปรับระบบการสอบ O-NET ให้เป็นที่ยอมรับที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ

3.2 ผลการประเมินการดำเนินงานจากตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่จำแนกออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ตัวชี้วัดด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ความเท่าเทียมทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพ และการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง พบว่า การประเมินผลในส่วนนี้บางตัวชี้วัดไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้เป็นเพราะขาดข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการประเมินตามตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบดังนี้ (1) ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 9 ตัวชี้วัด ในด้านนี้คณะผู้วิจัยมีข้อมูลประเมินตัวชี้วัดสำหรับปี พ.ศ. 2561 ทั้งสิ้น 8 ตัว โดยมี 3 ตัวที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ประชากรอายุ 6-11 ปีได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาทุกคน สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (15-17 ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี เพิ่มขึ้น และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ (2) ด้านความเท่าเทียมทางการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 3 ตัวชี้วัด ในด้านนี้คณะผู้วิจัยมีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะประเมินตัวชี้วัดดังกล่าวได้ (3) ด้านคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 13 ตัวชี้วัด โดยคณะผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอที่จะประเมินได้ 12 ตัวชี้วัด และพบว่ามีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 5 ตัว ได้แก่ ร้อยละของเด็กแรกเกิด - 5 ปี ที่มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น ร้อยละการอ่านของคนไทย (อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้น ร้อยละของจำนวนโรงเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น

ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น และจำนวนโครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น (4) ด้านประสิทธิภาพ ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 16 ตัว คณะผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอที่จะประเมินได้ 6 ตัว โดยมีจำนวน 2 ตัวที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ การมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา และการมีฐานข้อมูลด้านการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผน การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล และ (5) ด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 12 ตัว คณะผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอสำหรับการประเมิน 9 ตัวชี้วัด โดยพบว่า มีเพียง 1 ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์คือ การมีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา และสัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์พบว่า มีค่าที่ใกล้เคียงกับเกณฑ์เป้าหมายที่ระบุไว้พอสมควร

3.3 ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

1) ปัจจัยหรือเงื่อนไขความสำเร็จในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ มีปัจจัยที่เหมือนกันทุกระดับคือ (1) คุณภาพของบุคลากรที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารของหน่วยงานทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหารระดับกระทรวงจนถึงระดับสถานศึกษา ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นผู้นำ เห็นความสำคัญ เอาใจจริงเอาใจที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (2) งบประมาณในการดำเนินงานที่เพียงพอ สถานศึกษาที่มีความพร้อมจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้หลากหลายครอบคลุมทุกยุทธศาสตร์ (3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (4) ระบบฐานข้อมูลสำคัญของหน่วยงานทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามบทบาทความรับผิดชอบ และ (5) ระบบการกำกับติดตามและประเมินผลที่ทำอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง แล้วนำผลจากการกำกับติดตามประเมินผลมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ส่วนใหญ่ปัจจัยที่พบทั้งระดับส่วนกลาง ภูมิภาค และสถานศึกษา คือ (1) งบประมาณที่ไม่ยืดหยุ่นกับการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติทุกระดับ การจัดสรรงบประมาณยังเหมือนเดิม ไม่ได้สนับสนุนการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติได้ตามแผนที่หน่วยงานทุกระดับจะต้องปฏิบัติ (2) โครงสร้างการบริหารที่ไม่ชัดเจนจึงทำให้ไม่เอื้อต่อ

การขับเคลื่อน เช่น ในกรณีของเขตพื้นที่การศึกษากับศึกษาธิการจังหวัด ที่มีความซ้ำซ้อน ในบทบาทของหน่วยงานบังคับบัญชา ส่งผลให้การขับเคลื่อนระดับสถานศึกษาไม่ชัดเจนไปด้วย (3) ปัญหาของผู้บริหารหน่วยงานโดยเฉพาะสถานศึกษาที่ไม่เห็นความสำคัญของแผนการศึกษา แห่งชาติก็ไม่สนใจปฏิบัติ (4) การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงและเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อย ทำให้สถานศึกษาปรับตัวไม่ทัน เกิดความเบื่อหน่าย มองการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นภาระยุ่งยาก (5) แผนการศึกษาแห่งชาติมีรายละเอียดมากเกินไป ไม่มีจุดเน้น และเป็นสิ่งที่ สถานศึกษาทำอยู่แล้วเป็นปกติ ทำให้สถานศึกษาส่วนหนึ่งยังทำงานแบบเดิม ไม่มีสิ่งใหม่ ที่ท้าทาย (6) การประชาสัมพันธ์ไม่ต่อเนื่อง ไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ โดยเฉพาะสถานศึกษา ทำให้เกิดความเข้าใจไม่ชัดเจนในการปฏิบัติ และ (7) การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน ตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติยังไม่มีระบบที่ชัดเจน ซึ่งการรายงานผลที่เป็นอยู่ ก็เป็นการรายงานผลความก้าวหน้าตามนโยบายหรือตามกิจกรรม/โครงการเท่านั้น

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และ ข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา

4.1 ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุง แก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุง แก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) มีข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญ 5 ประเด็น ดังนี้

1) ประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

(1) สกศ. ควรมีการทบทวนประเด็นต่าง ๆ ในแผนการศึกษาแห่งชาติ อย่างละเอียดในแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่อจะได้มีการปรับเพิ่มประเด็นให้ครบถ้วนครอบคลุม ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งถือได้ว่าเป็นกรอบสำคัญที่กำหนดทิศทาง สำหรับการดำเนินงานเพื่อพัฒนาประเทศ และปรับในรายละเอียดต่าง ๆ ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น กล่าวคือในระดับยุทธศาสตร์ แผนการศึกษาแห่งชาติยังมีประเด็นเนื้อหาไม่ครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติฯ ในแต่ละยุทธศาสตร์ 10 ประเด็น โดยในยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กร ภาครัฐและที่ไม่ใช่ภาครัฐ และ 2) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เนื้อหาของแผนการศึกษา ครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติครบทุกประเด็น ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง

ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และ 2) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ **ยุทธศาสตร์ที่ 4** ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) การเสริมสร้างพลังทางสังคม และ 2) การเพิ่มความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งพาตนเอง และการจัดการตนเอง **ในยุทธศาสตร์ที่ 5** ด้านการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง และ 2) พัฒนา ความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ**ในยุทธศาสตร์ที่ 6** ด้านการ ปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) ภาครัฐ มีความโปร่งใส ปลอดภัยจากการทุจริตและพฤติกรรมมิชอบ และ 2) กระบวนการยุติธรรม เคารพ สิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค ส่วน**ในระดับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์** และ**ในระดับผลลัพธ์หลัก/ตัวชี้วัด** แผนการศึกษาแห่งชาติมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด ของการพัฒนาการศึกษาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติฯ แต่แตกต่างกันในรายละเอียดและ การใช้คำสำคัญ

(2) สกศ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพิจารณาความเหมาะสม สอดคล้องระหว่างแผนงาน/โครงการกับตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนดไว้ด้วย เพื่อให้เนื้อหาในแผน การศึกษาแห่งชาติมีความสมบูรณ์มากที่สุดและพร้อมที่จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ใช้ เป็นเอกสารสำคัญที่ยึดเป็นหลักในการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมั่นใจด้วยความเข้าใจ ที่ตรงกัน อันจะส่งผลให้การดำเนินงาน/ปฏิบัติงานในทุกระดับเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ สูงสุดและบรรลุตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศชาติต่อไป

2) ประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลสนับสนุนการคำนวณคะแนนของตัวชี้วัดตาม เป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

(1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้โดยการ เชื่อมโยงฐานข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กก.) กระทรวง วัฒนธรรม (วธ.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดมาตรฐานกลางของ ข้อมูลใหม่ให้มีการเก็บข้อมูลการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญของแหล่งการเรียนรู้ที่สามารถ ใช้สะท้อนการบริการทางการศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพ

(2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มข้อมูลจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา (อ.1-3, ป.1-6, ม.1-3, ม.4-6/ปวช.1-3) และจำนวนเด็กและเยาวชนที่มีอายุ 3-17 ปี ที่ไม่ได้เข้าเรียน จำแนกตามช่วงอายุ ช่วงชั้นของรายได้ครัวเรือน และที่อยู่อาศัยของครัวเรือน (ในเขตและนอกเขตเทศบาล) ซึ่งเป็นข้อมูลที่จำเป็นสำหรับคำนวณดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ นอกจากนี้การคิดดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ ที่ระบุไว้ในเอกสารการจัดทำรายละเอียดตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ว่าใช้การคำนวณและการคิดค่าเป้าหมายด้วยวิธีการคิดดัชนีความเสมอภาค GPI (Gender Parity Index) แท้จริงดัชนีดังกล่าวถูกพัฒนาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเสมอภาคทางเพศในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง และถึงจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการคิดดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ได้ก็ตาม แต่ค่าคะแนนดัชนีที่ได้จะค่อนข้างหยาบและขาดความแม่นยำ หากมีการปรับเปลี่ยนวิธีการคำนวณดัชนีดังกล่าวโดยวิธีการที่ง่ายที่สุดอาจใช้ดัชนีความเหลื่อมล้ำในกลุ่มเอนโทรปีนัยทั่วไป (generalizes entropy inequality index) และเนื่องจากข้อมูลทางการศึกษาธรรมชาติเป็นระดับลดหลั่นอยู่แล้ว การใช้การวิเคราะห์แบบพหุระดับเข้ามาบูรณาการในการวิเคราะห์จะช่วยทำให้การคำนวณดัชนีมีความละเอียด ให้สารสนเทศมากขึ้น และมีความถูกต้องมากขึ้น

3) ประเด็นเกี่ยวกับลักษณะของตัวชี้วัด ควรมีการทบทวนและกำหนดนิยามของตัวชี้วัดบางตัวให้ชัดเจน และมีมาตรฐานกลางในการเก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละตัวชี้วัด ซึ่งจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ง่าย เป็นมาตรฐานเดียวกัน และสามารถเปรียบเทียบผลคะแนนระหว่างปีได้ ทั้งนี้เนื่องจาก ตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติบางตัวถึงแม้จะมีการนิยามความหมายไว้ในเอกสารการจัดทำรายละเอียดตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แต่ในทางปฏิบัติความหมายตามนิยามดังกล่าวยังสามารถตีความได้หลากหลาย ซึ่งทำให้ขาดเอกภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล และคะแนนที่คำนวณได้อาจไม่สามารถนำมาคิดรวมกันหรือเปรียบเทียบกันระหว่างสังกัดหรือระหว่างปีที่ทำการประเมินได้ ซึ่งตัวชี้วัดที่เข้าข่ายในกลุ่มนี้ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 4.2 มีระบบการบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 4.3 มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา 4.6 มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สอดคล้องความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ 4.7 มีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการจัด

การศึกษา 4.8 มีการปรับระบบการจัดสรรเงินไปสู่ด้านอุปสงค์หรือตัวผู้เรียน และ 4.9 มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับความเป็นอิสระและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (autonomous & accountability)

4) **ประเด็นตัวชี้วัดเป้าหมายในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา** มีข้อสังเกตว่าตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นตัวชี้วัดการดำเนินการของหน่วยงานส่วนกลางหรือกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ใช่ตัวชี้วัดที่เหมาะสมสำหรับใช้ประเมินหรือกำกับติดตามหน่วยงานในระดับส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติสำหรับหน่วยงานในระดับภูมิภาค และสถานศึกษาที่สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินการตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติเพิ่มขึ้นด้วย

5) **ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**

(1) ควรปรับช่วงเวลา (time frame) ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ให้ตรงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันในการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานโดยภาพรวม

(2) ควรมีจุดเน้นหรือทิศทางที่ชัดเจนในแต่ละยุทธศาสตร์ หรือในแต่ละช่วงเวลา โดยกำหนดช่วงเวลาให้ชัดเจน เช่น ระยะเวลา 5 ปี 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปีว่าจะเน้นประเด็นสำคัญอะไร ตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไป

(3) ควรปรับรูปแบบของเอกสารแผนการศึกษาแห่งชาติและวิธีการนำเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติในลักษณะต่าง ๆ ให้น่าสนใจ สั้น กระชับ และเข้าใจง่ายสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา

1) ควรมีการวางแผนและดำเนินการเก็บรวบรวมและการใช้ประโยชน์ข้อมูลทางการศึกษาของประเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ประเทศมีสารสนเทศที่จำเป็นและน่าเชื่อถือสำหรับการประเมินผลและกำกับติดตามการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้เนื่องจากพบข้อจำกัดในด้านความเป็นปรนัยของตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ด้านการเข้าถึงและการเชื่อมโยงข้อมูลในฐานข้อมูลของหน่วยงานทางการศึกษา

2) ควรมีการวิเคราะห์ว่าตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติแต่ละตัวชี้วัดจำเป็นต้องใช้ข้อมูลอะไร จากฐานข้อมูลของหน่วยงานทางการศึกษา และควรมีการกำหนดมาตรฐานกลางและหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้คะแนนดัชนีที่คำนวณได้อยู่บนสเกลเดียวกันและสามารถเปรียบเทียบกันได้

3) ควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลที่เป็นจําเป็นจากฐานข้อมูลของหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ไว้ในระบบฐานข้อมูลกลาง

4) ระบบการติดตามและการประเมินผลการจัดการศึกษา ควรมีระบบย่อยที่จําเป็นอีก 2 ระบบ ได้แก่ (1) ระบบประมวลผลข้อมูลสำหรับสร้างสารสนเทศที่จําเป็นต่อการบริหารจัดการ กำกับติดตามและประเมินผลการทำงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และ (2) ระบบแดชบอร์ด (dashboard) เพื่อนําเสนอสารสนเทศที่ได้จากระบบประมวลผล และออกรายงานผลการประเมินผลหรือการกำกับติดตามการทำงานที่เป็นงานประจำได้โดยอัตโนมัติ โดยสารสนเทศที่นําเสนอควรมีมากกว่าการนําเสนอจํานวน ร้อยละ หรือค่าเฉลี่ยที่เป็นค่าสถิติภาพรวม เช่น ผลการวิเคราะห์ที่ให้สารสนเทศในระดับพื้นที่ ผลการวิเคราะห์ที่แสดงแนวโน้มพัฒนาการในประเด็นต่าง ๆ ของหน่วยงานในแต่ละระดับ หรือการเปรียบเทียบ (benchmark) กับเกณฑ์มาตรฐานระดับนานาชาติ ระดับประเทศ และการเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่อยู่ในระดับเดียวกัน เช่น ระหว่างสถานศึกษา เป็นต้น และควรมีการจำกัดสิทธิ์การเข้าถึงสารสนเทศในหน้าแดชบอร์ดโดยเปลี่ยนไปตามระดับของผู้ใช้งาน

5) ในระบบการติดตามและการประเมินผลการจัดการศึกษา หากมีการกำหนดมาตรฐานกลางของข้อมูลในด้านผู้เรียนเพิ่มเติม โดยเฉพาะข้อมูลที่สามารถสะท้อนพฤติกรรม การเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือการยึดมั่นผูกพันในการเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ครอบคลุมพอสมควร จะสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อวิเคราะห์การเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถสร้างโมเดลเพื่อวิเคราะห์และทำนายการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ใกล้เคียงกับปัจจุบัน ซึ่งทำให้ระบบสามารถออกการแจ้งเตือนไปยังโรงเรียนต้นสังกัด หรือคุณครูที่รับผิดชอบดูแลนักเรียนที่มีความเสี่ยงได้อย่างทันท่วงที ในทำนองเดียวกันแนวคิดดังกล่าวสามารถนําไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ได้ ทำให้การออกรายงานเพื่อประเมินผลหรือกำกับติดตามสามารถทำได้โดยอัตโนมัติ ซึ่งทำให้การวางแผนนโยบายหรือตัดสินใจดำเนินการ หรือการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการใด ๆ สามารถทำได้รวดเร็ว ถูกต้อง และมีความเฉพาะเจาะจงมาก

6) ในการจัดตั้งศูนย์สถิติการศึกษาแห่งชาติที่จะเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลระบบการติดตามและการประเมินผลการจัดการศึกษา ควรมีการพิจารณารับบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านสถิติการศึกษาหรือวิทยาการข้อมูลทางการศึกษา และด้านการสร้างทัศนภาพข้อมูลทางการศึกษา (data visualization) ที่เป็นผู้มีความเข้าใจทั้งศาสตร์ทางด้านข้อมูลและบริบททางการศึกษา จะช่วยให้สามารถผลิตสารสนเทศที่ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์ และสามารถสร้างผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้มากขึ้น นอกเหนือจากการเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านระบบ blockchain ระบบ big data สถิติและเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรพิจารณานำข้อเสนอแนะที่มีต่อการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา และประชาชนของประเทศให้ไปสู่เป้าหมายปลายทางที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งในด้านเนื้อหาสาระของแผนฯ ความเหมาะสมและความชัดเจนของตัวชี้วัด นิยาม และข้อมูลที่จำเป็น ต้องใช้ในการประเมินตัวชี้วัด รวมถึงการบริหารจัดการแผนฯ ในรายละเอียดเกี่ยวกับการปรับช่วงระยะเวลาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ จุดเน้นหรือทิศทางที่ชัดเจนในแต่ละยุทธศาสตร์ ตลอดจนรูปแบบของเอกสารและวิธีการนำเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติสู่สาธารณชนได้ อย่างเหมาะสมในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

2. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาควรพิจารณานำข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามกรอบ “Multi-level PDCA” ไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมกับสภาพบริบทและบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานเพื่อให้ระบบและกลไกในการขับเคลื่อนฯ มีแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น รวมถึงควรกำหนดจุดเน้นของยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนแต่ละช่วงเวลา แต่ละระดับ แต่ละพื้นที่ให้เหมาะสมกับสภาพของหน่วยงานของตนเอง ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ

3. รัฐบาลหรือกระทรวงศึกษาธิการ ควรปรับระบบการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่แต่ละสังกัดดำเนินการอยู่ในแต่ละช่วงเวลา โดยการปรับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งก็จะมีผลทำให้การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ผูกโยงกับระบบงบประมาณแผ่นดินของยุทธศาสตร์ชาติไปด้วย

4. ควรปรับตัวชี้วัดที่เน้นการวัดข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลัก และลดจำนวนตัวบ่งชี้ให้เหลือเฉพาะตัวสำคัญ ๆ สำหรับตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพ ควรระบุข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาให้ชัดเจน โดยควรใช้ OKRs (objectives and key results) แทนระบบตัวชี้วัด

5. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรปรับปรุงระบบการประชาสัมพันธ์เรื่องการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในหน่วยงานทุกระดับโดยเฉพาะสถานศึกษาให้เข้าใจตรงกัน รวมถึงการปรับปรุงระบบการกำกับติดตามการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องทุกระดับเพื่อทราบความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนแล้วนำมาแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง

6. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรพิจารณานำข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้จากผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการวางแผนดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการกำกับติดตามและประเมินผลการทำงานตามตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาให้มีระบบย่อยที่จำเป็นอีก 2 ระบบในฐานข้อมูลกลาง ได้แก่ (1) ระบบประมวลผลข้อมูลสำหรับสร้างสารสนเทศที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการ กำกับติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และ (2) ระบบแดชบอร์ด (dashboard) เพื่อนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากระบบประมวลผล และออกรายงานผลการประเมินผลหรือการกำกับติดตามการดำเนินงานที่เป็นงานประจำได้โดยอัตโนมัติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยเชิงประเมินในครั้งนี้มีขอบเขตของการศึกษาวิจัยที่เน้นเฉพาะสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีความหลากหลายของต้นสังกัด อาทิ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีข้อสังเกตว่า ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา การอาชีวศึกษา หรือที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย นวัตกรรม โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีร้อยละของการทำงานที่ค่อนข้างต่ำ ดังนั้น หากมีการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยอาจศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้กับสถานศึกษาในระดับอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับสถานศึกษา เช่น ระดับอุดมศึกษา และอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้สารสนเทศเชิงเปรียบเทียบและเพื่อเป็นการตรวจสอบความตรงของผลการวิจัยนี้ ยกตัวอย่างเช่น งานวิจัยนี้พบว่า การดำเนินงานในยุทธศาสตร์ที่ 2 บางประเด็นมีการดำเนินงานในระดับที่ค่อนข้างต่ำสำหรับการศึกษาภายใต้บริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่หากศึกษาในระดับอาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องมากกว่า ผลการดำเนินงานจะสูงตามไปด้วยหรือไม่ อย่างไร ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ในวงกว้างต่อการพัฒนาการศึกษาไทยต่อไป

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบย่อยในระบบฐานข้อมูลกลางสำหรับใช้ในการติดตามประเมินการทำงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติเพิ่มขึ้นอีก 2 ระบบ ได้แก่ (1) ระบบประมวลผลข้อมูลสำหรับสร้างสารสนเทศที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการ ประเมินผล และกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และ (2) ระบบแดชบอร์ด (dashboard)

เพื่อนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากระบบประมวลผล และเป็นระบบที่สามารถออกรายงานผลการประเมินหรือผลการกำกับติดตามการทำงานที่เป็นงานประจำได้โดยอัตโนมัติ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลลัพธ์และผลกระทบของการดำเนินงานตามพันธกิจวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติอย่างชัดเจนในแต่ละช่วงเวลาของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปแล้ว เช่น 5, 10, 15, 20 ปี เป็นต้น

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของสถานประกอบการหรือหน่วยงานที่ใช้ผลผลิตทางการศึกษาในช่วงเวลา 5, 10, 15, 20 ปี ของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สามารถสะท้อนความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติได้อีกทางหนึ่ง

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ ว่าควรมีลักษณะเป็นแบบใดอย่างไร จึงจะมีความเป็นไปได้จริงในทางปฏิบัติ

6. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของคนรุ่นใหม่ในการมีส่วนร่วมกันขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติในช่วงต่อ ๆ ไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ค
สารบัญ	ภ
สารบัญตาราง	ร
สารบัญแผนภาพ	ล
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมิน	1
วัตถุประสงค์การประเมิน	2
ขอบเขตการดำเนินงาน	3
นิยามคำสำคัญ	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ตอนที่ 1 แนวคิด และสาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579	7
1.1 วิวัฒนาการของแผนการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย	7
1.2 วิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ	9
1.3 ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา	17
1.4 การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ	54
1.5 การติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579	87
1.6 ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ (key success factors)	89
ตอนที่ 2 แนวคิด และสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580	90
2.1 วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด	90
2.2 ยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ	91
2.3 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 กับการจัดการศึกษา	100
ตอนที่ 3 แนวคิด และสาระสำคัญของนโยบาย/แผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	103
3.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม	103
3.2 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561	107
3.3 แผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา	108
3.4 การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่	110

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	114
ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการติดตามประเมินผล	121
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	123
ระยะที่ 1 การติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และประเมินระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษา	123
ระยะที่ 2 การประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579	132
ระยะที่ 3 การสร้างข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579	134
บทที่ 4 การติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติ	135
ตอนที่ 1 ความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน	136
ตอนที่ 2 ความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานในระดับส่วนภูมิภาค สถานศึกษา และห้องเรียน ตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน	140
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการในแต่ละยุทธศาสตร์ของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ กับตัวชี้วัดสำคัญทั้ง 53 ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ	152
บทที่ 5 ระบบและกลไกการบริหารจัดการในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ	160
ตอนที่ 1 ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติโดยภาพรวม	161
ตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ	164
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่	168

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 การประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579	170
ตอนที่ 1 ผลการประเมินการดำเนินการตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ในระยะเร่งด่วนช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2561	170
ตอนที่ 2 ผลการประเมินการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562	171
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ	178
บทที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ	180
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะ ต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579	180
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะต่อการวางระบบ การประเมิน ระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา	192
บทที่ 8 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	199
สรุปผลวิจัย	205
อภิปรายผลการวิจัย	221
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	236
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	237
เอกสารอ้างอิง	239
คณะผู้วิจัย	240
คณะผู้จัดทำรายงาน	241

สารบัญญัตราสาร

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ	12
ตารางที่ 2.2	บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 1 สู่การปฏิบัติ	58
ตารางที่ 2.3	บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 2 สู่การปฏิบัติ	62
ตารางที่ 2.4	บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 3 สู่การปฏิบัติ	68
ตารางที่ 2.5	บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 4 สู่การปฏิบัติ	76
ตารางที่ 2.6	บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 5 สู่การปฏิบัติ	80
ตารางที่ 2.7	บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 6 สู่การปฏิบัติ	82
ตารางที่ 3.1	สรุปจำนวนหน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา จำแนกตามภูมิภาค และจังหวัดที่ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ	127
ตารางที่ 3.2	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามแต่ละฉบับที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	129
ตารางที่ 3.3	จำนวนตัวอย่างสถานศึกษา นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา/ครู และผู้บริหารหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด	131
ตารางที่ 4.1	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานในการขับเคลื่อน แผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลาง	137
ตารางที่ 4.2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามของหน่วยงานระดับภูมิภาค จำแนกตามภูมิภาค	141
ตารางที่ 4.3	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ตอบแบบสอบถาม ของหน่วยงานระดับสถานศึกษา จำแนกตามสังกัดและภูมิภาคด้านเพศ ตำแหน่งหน้าที่ อายุการทำงาน ขนาดของสถานศึกษา จังหวัด และภูมิภาค	144
ตารางที่ 4.4	จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสังกัด และภูมิภาคด้านเพศ ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย เขตที่อยู่อาศัย จังหวัด และภูมิภาค	147
ตารางที่ 4.5	สรุปผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดสำคัญกับแผนงาน/โครงการ ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา	153
ตารางที่ 5.1	แนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และ สถานศึกษา ตามวงจรเดมมิง: Multi-level PDCA	165
ตารางที่ 6.1	ผลการประเมินตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ	173

สารบัญญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แนวทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาตามวงจรเดมมิ่ง: Multi-level PDCA	๗
ภาพที่ 2.1 คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน	10
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการติดตามประเมินผลการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติ	122
ภาพที่ 8.1 แนวทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาตามวงจรเดมมิ่ง: Multi-level PDCA	211

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมิน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) มีภารกิจหลักในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ และได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ซึ่งคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2553 มีมติเห็นชอบและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาตั้งแต่ปี 2552 จนกระทั่งปี 2559 เป็นปีสิ้นสุดแผน โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก การพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา ประการที่สอง การสร้างสังคมให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และประการที่สาม การพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ผลการประเมินแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) พบว่า เป้าหมายเชิงปริมาณที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับดังกล่าวนี้ ไม่มีข้อใดที่บรรลุผล ส่วนเป้าหมายเชิงคุณภาพก็พบว่า ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมยังไม่น่าพึงพอใจ สะท้อนให้เห็นว่า การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล การวางแผนของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยปฏิบัติ และการบริหารแผนไปสู่การปฏิบัติยังขาดทิศทางและขาดการเชื่อมโยงกับเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาตินอกจากนี้ ในภาพรวมการศึกษาของไทยยังจำกัดอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนอื่น การจัดการศึกษาขาดความเท่าเทียมและทั่วถึง และคุณภาพของผลลัพธ์ทางการศึกษายังไม่น่าพึงพอใจ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) ต่อมา สกศ. จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 เพื่อเป็นแผนแม่บทด้านการศึกษา ฉบับใหม่สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าว โดยมีการนำผลการประเมินแผนการศึกษาแห่งชาติในช่วงที่ผ่านมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงรายละเอียดของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่นี้ให้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้มากที่สุด โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติไว้ 6 ด้าน มีการแบ่งช่วงระยะเวลาการทำงานตามแผนไว้เป็น 5 ระยะ ได้แก่ ระยะเร่งด่วน พ.ศ. 2560 - 2561 และระยะการดำเนินงานปกติตามแผน อีกจำนวน 4 ระยะ (พ.ศ. 2560 - 2579) แบ่งเป็นช่วงเวลาละ 5 ปี เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2560 - 2579 ได้รับการตอบสนองจากทุกภาคส่วนของสังคม และนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ต่อไป

ทั้งนี้ ในปี 2562 เป็นปีที่ สกศ. ได้ดำเนินการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มาถึงระยะครึ่งแผนในช่วง 5 ปีแรก (พ.ศ. 2560 - 2564) สกศ. ในฐานะหน่วยงานระดับชาติที่รับผิดชอบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาภาพรวมของประเทศ จึงดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579: ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ซึ่งเป็นการประเมินครึ่งแผนของระยะ 5 ปีแรก เพื่อให้ทราบถึงผลการจัดการศึกษาตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ความก้าวหน้าในการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติราชการระยะ 4 ปี แผนปฏิบัติการประจำปี ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ อันจะส่งผลต่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศคือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” สืบไป

วัตถุประสงค์การประเมิน

การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579: ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลาง ภูมิภาค สถานศึกษาและห้องเรียน ตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน
2. เพื่อประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษา ที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข และวางแนวทางการดำเนินงาน การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่

3. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ตามตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน

4. เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุง แก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) รวมถึงข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา

ขอบเขตการดำเนินงาน

1. ดำเนินการติดตามและประเมินผลที่มีเนื้อหาสาระที่ต่อบัณฑิต วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด แนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562

2. ขอบเขตของการศึกษาครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ทั้งพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร และ 5 ภูมิภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออก จำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา 2) ผู้บริหารศึกษาธิการภาค/ศึกษาธิการจังหวัด 3) ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) 4) ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ 5) ครู และ 6) นักเรียน

3. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ในระดับสถานศึกษาและห้องเรียน จากผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน สำหรับการศึกษาค้นคว้านี้ ครอบคลุมเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นระดับการศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุดซึ่งเป็นภาพส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นความต้องการเร่งด่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ที่จะนำสารสนเทศที่ได้จากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ในครั้งนี้ ไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับต่างๆ ให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดจนนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ต่อไปด้วย

นิยามคำสำคัญ

ความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกิดขึ้นเพื่อขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี 2560 - 2562 ของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับส่วนกลาง ภูมิภาค สถานศึกษาและห้องเรียน ตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน ตามกรอบของบทบาทความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาตามแนวทางการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ประกอบด้วย หน่วยงานในระดับส่วนกลาง ระดับส่วนภูมิภาค ระดับสถานศึกษา และห้องเรียนตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน ในประเด็นเกี่ยวกับ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ 2) การส่งมอบและรับมอบนโยบายระหว่างหน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงานบังคับบัญชา 3) การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ และ 4) การกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ แต่ละหน่วยงานที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ 6 ด้าน หมายถึง ยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

ตัวชี้วัดสำคัญ หมายถึง เครื่องชี้บ่งผลการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดตามเป้าหมายในระยะเร่งด่วน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การจัดทำฐานข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงานและการศึกษา (2) การขยายการบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและการใช้ประโยชน์จาก DLIT DLTV ในการเข้าถึงการศึกษาสำหรับโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนทั่วไป (3) การจัดอัตรากำลังครูให้ครบตามเกณฑ์และสัดส่วนจำนวนครูต่อห้องเรียนที่เหมาะสมและมีครูประจำชั้นครบทุกห้อง (4) การพัฒนา

ทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ (5) การปรับระบบการสอบ O-NET ให้เป็นที่ยอมรับและสะท้อนถึงคุณภาพการจัดการศึกษา รวมถึงตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 53 ตัวชี้วัด รวมทั้งหมด 58 ตัวชี้วัด

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. หน่วยงานระดับนโยบาย ระดับภูมิภาค ระดับสถานศึกษา รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษา ผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 รวมถึงปัญหา อุปสรรค ตลอดจนปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการขับเคลื่อน เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาทบทวนการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. ได้สารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) รวมถึงข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ นำเสนอแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการติดตามประเมินผล โดยมีสาระสำคัญแยกออกเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แนวคิด และสาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

- 1.1 วิวัฒนาการของแผนการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย
- 1.2 วิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ
- 1.3 ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา
- 1.4 การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ
- 1.5 การติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579
- 1.6 ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ (key success factors)

ตอนที่ 2 แนวคิด และสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580

- 2.1 วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด
- 2.2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ
 - 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
 - 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
 - 3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
 - 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
 - 5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
 - 6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
- 2.3 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 กับการจัดการศึกษา

ตอนที่ 3 แนวคิด และสาระสำคัญของนโยบาย/แผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

- 3.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2561
- 3.2 มาตรฐานการศึกษาของชาติ
- 3.3 แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
- 3.4 การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่

- ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
- ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการติดตามประเมินผล
- รายละเอียดโดยสรุปดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและสาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

1.1 วิวัฒนาการของแผนการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย

แผนการศึกษาแห่งชาติ มีการจัดทำทั้งสิ้น จนถึงปัจจุบันเป็นฉบับที่ 2 โดยในฉบับแรกคือ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2549) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2545) โดยมีเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่งคือ การพัฒนาคนอย่างรอบด้าน ประกอบด้วย 4 แนวนโยบาย ได้แก่ 1) พัฒนาทุกคนให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ 2) ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อผู้เรียน 3) ปลุกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 4) พัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขัน ประการที่สองคือ การสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 แนวนโยบาย ได้แก่ 1) พัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของคน 2) ส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนา 3) สร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้ และการเรียนรู้ ประการที่สามคือ การพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม ประกอบด้วย 4 แนวนโยบาย ได้แก่ 1) ส่งเสริมและสร้างสรรค์ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม 2) จำกัด ลด ขจัดปัญหาทางโครงสร้าง เพื่อความเป็นธรรมในสังคม 3) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษ 4) จัดระบบทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

ต่อมาเมื่อแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับดังกล่าวได้ใช้มาเป็นเวลา 7 ปีและจากการติดตามประเมินผลการพัฒนาการศึกษาประมาณเกือบหนึ่งทศวรรษนั้น พบว่า การดำเนินงานบางเรื่องได้ดำเนินการประสบผลสำเร็จแล้ว และมีหลายเรื่องที่ยังเป็นปัญหาต้องเร่งพัฒนาปรับปรุง และบางเรื่องยังไม่ประสบความสำเร็จ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) จึงได้มีการปรับแผนการศึกษาฉบับแรกนั้นให้สอดคล้องกับสถานการณ์ จนเกิดเป็นแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) โดยมีสาระสำคัญดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ประกอบด้วย 3 วัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในฉบับก่อนหน้า แต่เป็นการกำหนดประเด็นและแนวนโยบายที่กว้างขวางมากขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

วัตถุประสงค์ประการที่หนึ่ง การพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา ประกอบด้วย 6 แนวนโยบาย 1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุก ระดับและประเภทการศึกษา 2) ปลุกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม

ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย จิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง 3) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตได้มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ยากจน อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล ทุรกันดาร 4) ผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน และร่วมมือกับนานาชาติ 5) พัฒนามาตรฐานและระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก 6) ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมีมาตรฐาน มีคุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์ประการที่สอง คือ การสร้างสังคมให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 แนวนโยบาย ได้แก่ 1) ส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย 2) ส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญา และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม พลศึกษา กีฬา เป็นวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและตลอดชีวิต 3) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

วัตถุประสงค์ประการที่สาม คือ การพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 แนวนโยบาย ได้แก่ 1) พัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยเร่งรัดกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา 4) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ และการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาคือความเป็นสากลของการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันสามารถอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน

1.2 วิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ไว้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) มีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ (Vision)

คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21

พันธกิจ

1) พัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่คนไทยทุกคนเข้าถึงโอกาสในการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างความเสมอภาคด้านการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ยกกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาที่สอดคล้องและรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21

2) พัฒนาคุณภาพของคนไทยให้เป็นผู้มีความรู้ คุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถพัฒนาศักยภาพและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3) สร้างความมั่นคงแก่ประเทศชาติ โดยสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และสังคมคุณธรรม จริยธรรมที่คนไทยทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัย สงบสุข และพอเพียง

4) พัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย เพื่อการก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลางสู่การเป็นประเทศในโลกรุ่นหนึ่ง และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ด้วยการเพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงาน (productivity) ให้มีทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ภายใต้อายุเศรษฐกิจและสังคม 4.0

วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ (Objectives)

1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ

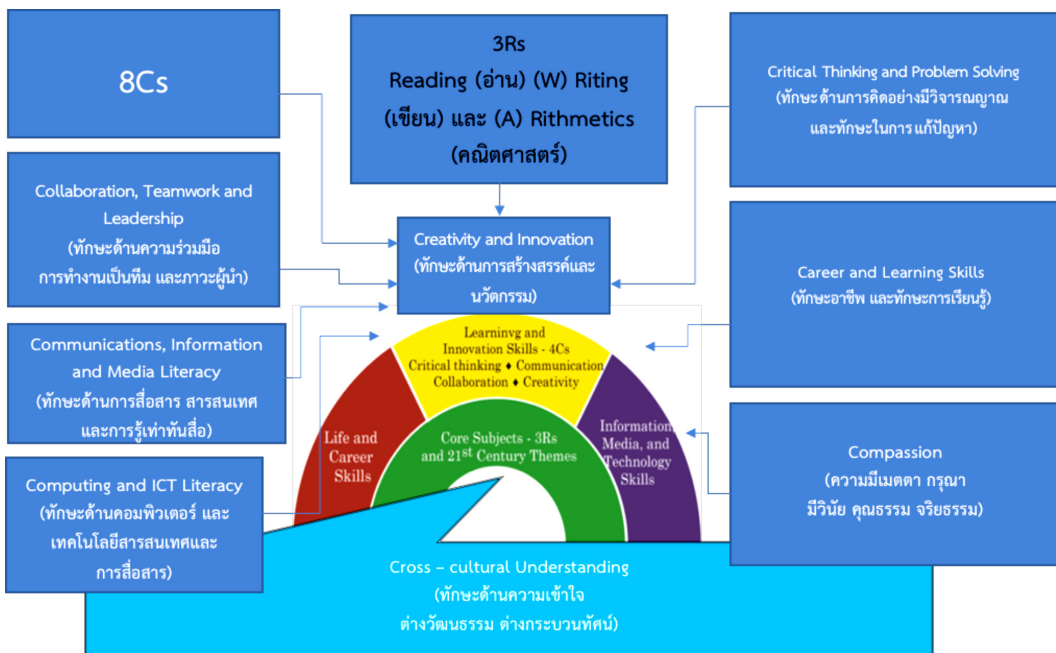
3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือพัฒนาสังคมสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations)

แผนการศึกษาแห่งชาติมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

- 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics)
- 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะ การเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

ภาพที่ 2.1 คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

เป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations)

แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาในระยะ 20 ปีไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง (access)
 - (1) เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย
 - (2) ประชากรทุกคนมีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัยถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าที่มีคุณภาพและมาตรฐาน
 - (3) ประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานได้รับการพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่ตอบสนองความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ
 - (4) ประชากรสูงวัยได้เรียนรู้ ผักผ่อนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะเพื่อการทำงานหรือการมีชีวิตรองวัยทำงานอย่างมีคุณค่าและเป็นสุข
- 2) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม (equity) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มปกติ ผู้มีความสามารถพิเศษ ผู้มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีภูมิหลังทางสังคมหรือฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ได้รับโอกาสและการบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม
- 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มตามศักยภาพ (quality)

ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะของแต่ละบุคคลให้ไปได้ไกลที่สุดเท่าที่ศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคลพึงมี ภายใต้ระบบเศรษฐกิจสังคมฐานความรู้ สังคมแห่งปัญญา และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (efficiency)

หน่วยงาน สถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกแห่งสามารถบริหารจัดการและจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล จัดให้มีระบบการจัดสรรและใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่ก่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้บรรลุศักยภาพและขีดความสามารถของตน และส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมที่มีศักยภาพและความพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทุนและร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะ

สถานประกอบการ สถาบันและองค์กรต่าง ๆ ในสังคม และผู้เรียน ผ่านมาตรการทางการเงินและการคลังที่เหมาะสม

5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (relevancy)

ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการทำงานของกำลังคนในประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน สังคม และประเทศ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ที่จะนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการศึกษที่สร้างความมั่นคงในชีวิตของประชาชน สังคมและประเทศชาติ และการสร้างเสริมการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดตัวชี้วัดตามเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา ไว้ 5 ด้านดังนี้

ตารางที่ 2.1 ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

ตัวชี้วัด	ปัจจุบัน	ปีที่ 1-5	ปีที่ 6-10	ปีที่ 11-15	ปีที่ 16-20
(1) การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access)					
1) สัดส่วนนักเรียนปฐมวัย (3 – 5 ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 3 – 5 ปี เพิ่มขึ้น	76.2	90	100	100	100
2) ประชากรอายุ 6 – 11 ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาทุกคน	100	100	100	100	100
3) ประชากรอายุ 12 – 14 ปี ได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าทุกคน	88.9	100	100	100	100
4) สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (15 – 17 ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 15 - 17 ปี เพิ่มขึ้น	72.7	80	85	90	95
5) ประชากรวัยแรงงาน (15 – 59 ปี) มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น	9.4	10.15	10.9	11.7	12.5
6) ร้อยละของแรงงานที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษาเพิ่มขึ้น	0	20	25	30	40
7) ร้อยละของผู้เรียนพิการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม	100	100	100	100	100

ตัวชี้วัด	ปัจจุบัน	ปีที่ 1-5	ปีที่ 6-10	ปีที่ 11-15	ปีที่ 16-20
8) ร้อยละของแหล่งเรียนรู้ (พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ หอสมุด ศูนย์ ฯลฯ) ที่ได้รับการพัฒนา ให้สามารถจัดบริการทางการศึกษาและมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น	N/A	50	75	100	100
9) สถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และมีคุณภาพ	N/A	98	100	100	100
(2) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (equity)					
1) ดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจ และพื้นที่ลดลง	N/A	1.0	1.0	1.0	1.0
2) ร้อยละของเด็กในวัยเรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ ได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น (จำแนกตามกลุ่ม ประเภทของความจำเป็นพิเศษ)	N/A	20	30	50	65
3) ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา 15 ปี	N/A	100	100	100	100
(3) คุณภาพการศึกษา (quality)					
1) ร้อยละของเด็กแรกเกิด - 5 ปี มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น	72.7	85	90	90	90
2) ร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น	น้อยกว่า 50	50	55	60	65
3) ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระหว่างพื้นที่/ภาคการศึกษาในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษลดลง	น้อยกว่า 10	น้อยกว่า 5	น้อยกว่า 2	0	0
4) คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ของนักเรียนอายุ 15 ปี ในวิชาวิทยาศาสตร์การอ่าน และคณิตศาสตร์สูงขึ้น	421/ 409/ 415	500	510	520	530
5) ระดับความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ เมื่อทดสอบตามมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ (CEFR) สูงขึ้น (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ระดับ	A1/ A2/ B2	A1/ A2/ B2	A2/ B1/ B2+	B1/ B1+/ C1	B2/ B2/ C1+

ตัวชี้วัด	ปัจจุบัน	ปีที่ 1-5	ปีที่ 6-10	ปีที่ 11-15	ปีที่ 16-20
6) ร้อยละการอ่านของคนไทย (อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้น	77.7	85	90	95	100
7) ร้อยละของผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักในความสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความเป็นคุณธรรม จริยธรรมและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น					
7.1 ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น	N/A	30	60	90	100
7.2 ร้อยละของจำนวนโรงเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น	N/A	40	100	100	100
7.3 ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการน้อมนำแนวคิด ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น	N/A	30	60	90	100
8) ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พอใจของสถานประกอบการเพิ่มขึ้น	60	75	85	95	100
9) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น	70	80	90	100	100
10) จำนวนโครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น	N/A	500	700	900	1,200
11) ร้อยละของผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น	N/A	10	20	30	40
12) ร้อยละของนักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น	น้อยกว่า 50	50	55	60	65
13) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (civic education) เพิ่มขึ้น	N/A	30	60	100	100

ตัวชี้วัด	ปัจจุบัน	ปีที่ 1-5	ปีที่ 6-10	ปีที่ 11-15	ปีที่ 16-20
(4) ประสิทธิภาพ (efficiency)					
1) มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของ กระทรวงศึกษาธิการ	N/A	มี	มี	มี	มี
2) มีระบบการบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน	N/A	มี	มี	มี	มี
3) มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของ สถานศึกษา	N/A	มี	มี	มี	มี
4) จำนวนฐานข้อมูลรายบุคคลด้านการศึกษาของ ประเทศที่เป็นปัจจุบัน สามารถเชื่อมโยงและใช้ข้อมูล ระหว่างหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	N/A	8	11	11	11
5) มีฐานข้อมูลด้านการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ ในการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตามและประเมินผล	N/A	มี	มี	มี	มี
6) มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการ อย่างมีประสิทธิภาพ	N/A	มี	มี	มี	มี
7) มีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุน ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	N/A	มี	มี	มี	มี
8) มีการปรับระบบการจัดสรรเงินไปสู่ด้านอุปสงค์ หรือตัวผู้เรียน	ไม่มี	มี	มี	มี	มี
9) มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับความ เป็นอิสระและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (autonomous & accountability)	N/A	มี	มี	มี	มี
10) ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง	30	20	10	0	0
11) สัดส่วนงบประมาณตามประเด็น (Agenda) สูงขึ้น เมื่อเทียบกับงบประมาณตามภารกิจ (Function)	30:70	40:60	50:50	60:40	70:30
12) สัดส่วนผู้เรียนเอกชนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับรัฐ	20:80	25:75	30:70	40:60	50:50
13) อัตราการออกกลางคันของผู้เรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานลดลง	0.12	0.10	0.08	0	0
14) ร้อยละของสถานศึกษาที่ปลอดภัยเสถียรเพิ่มขึ้น	80	90	95	98	100

ตัวชี้วัด	ปัจจุบัน	ปีที่ 1-5	ปีที่ 6-10	ปีที่ 11-15	ปีที่ 16-20
15) ร้อยละของครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	N/A	100	100	100	100
16) จำนวนหน่วยงาน องค์กรภาครัฐ/เอกชนที่มีส่วนร่วมจัดการศึกษาแบบประชารัฐเพิ่มขึ้น	60	300	400	500	600
(5) การตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (relevancy)					
1) อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษาดีขึ้น (IMD)	52	48	44	40	36
2) จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับ 200 อันดับแรกของโลกเพิ่มขึ้น	0	2	4	5	7
3) อันดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อผู้จบอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น (IMD)	47	45	43	41	39
4) ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาโดยบูรณาการองค์ความรู้แบบสะเต็มศึกษาเพิ่มขึ้น	5	30	60	90	95
5) จำนวนหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิวุฒิ (Dual Degree) ร่วมกับต่างประเทศเพิ่มขึ้น	2	5	10	15	20
6) ร้อยละของผู้เรียนที่เรียนในระบบทวิภาคี/สหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น	N/A	30	50	65	80
7) สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา	40:60	45:55	50:50	60:40	70:30
8) สัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์	25:75	30:70	35:65	40:60	50:50
9) ร้อยละของประชากรวัยแรงงาน (15 – 59 ปี) ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไปเพิ่มขึ้น	56:25	60	65	70	100
10) อัตราการได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษา (ไม่นับศึกษาต่อ) ภายในระยะเวลา 1 ปี เพิ่มขึ้น	N/A	80	90	95	100
11) อัตราการได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ภายในระยะเวลา 1 ปี เพิ่มขึ้น	N/A	75	80	85	90
12) มีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (Demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน	N/A	100	100	100	100

1.3 ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักไว้ทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด แนวทางการพัฒนา และแผนงาน/โครงการสำคัญตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด เพื่อให้สามารถบรรลุผลตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายการจัดการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.2 เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งคุณธรรม จริยธรรม ปลอดภัย และสมานฉันท์

1.3 เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง (civic education) ในสังคมไทย รวมทั้งการยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

1.4 เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล) และส่งเสริมกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว ให้ได้รับการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐาน เหมาะสมและสอดคล้องกับอัตลักษณ์และความต้องการของชุมชนและพื้นที่

1.5 เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของคนทุกช่วงวัยจากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ และภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น

2. เป้าหมายและตัวชี้วัด

2.1 คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่สะท้อนความรักและการดำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ และการยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเพิ่มขึ้น
- 2) ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการอบรมลูกเสือ เนตรนารีเพิ่มขึ้น
- 3) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความ เป็นพลเมือง (civic education) เพิ่มขึ้น
- 4) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมที่สร้างภูมิคุ้มกันหรือป้องปรามการทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น
- 5) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

2.2 คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละของนักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น
- 2) ร้อยละของผู้เรียน เยาวชนและประชาชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพหรือทักษะด้านอาชีพ สามารถมีงานทำหรือนำไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น
- 3) ร้อยละของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษที่จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และภาษาถิ่นเพิ่มขึ้น
- 4) ร้อยละของผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษที่เข้าร่วมโครงการด้านการพัฒนาศักยภาพหรือความสามารถพิเศษเฉพาะด้านเพิ่มขึ้น
- 5) จำนวนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น

6) จำนวนสถานศึกษาในพื้นที่พิเศษที่จัดอยู่ในมาตรการจูงใจ มีระบบเงินเดือนค่าตอบแทนที่สูงกว่าระบบปกติเพิ่มขึ้น

2.3 คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่

ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธีเพิ่มขึ้น
- 2) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น
- 3) มีระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่
- 4) ร้อยละของสถานศึกษาที่ปลอดภัยเสพติดเพิ่มขึ้น
- 5) สัดส่วนผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีคดีทะเลาะวิวาทลดลง

3. แนวทางการพัฒนา

3.1 พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

- 1) สร้างจิตสำนึกของคนไทยทุกช่วงวัยและประชาชนต่างเชื้อชาติที่อยู่ในประเทศไทยให้มีความจงรักภักดี และธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 2) ปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธีต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 3) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ผ่านหลักสูตรทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เช่น ผ่านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์
- 4) ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน
- 5) จัดให้มีการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม
- 6) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมืองในทุกุระดับการศึกษา

3.2 ยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

1) สร้างและขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบการศึกษาให้กับผู้เรียนในพื้นที่

2) สร้างโอกาสทางการศึกษา และบูรณาการทุนการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ จัดระบบการเทียบโอน รับรองคุณวุฒิการศึกษา และใบประกอบวิชาชีพผู้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่

3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา และการให้ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามระดับและประเภทการศึกษา

4) พัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) สถาบันศึกษาปอเนาะ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพ และถูกต้องสอดคล้องตามหลักการศาสนา

5) ส่งเสริมให้สถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และภาษาถิ่น

6) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.3 ยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว)

1) ส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้ของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภูมิสังคม อัตลักษณ์ และความต้องการของชุมชนและพื้นที่

2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อการสร้างอาชีพ และรายได้บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) ส่งเสริมให้คนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษสามารถอ่านและเขียนภาษาไทยและภาษาท้องถิ่น รวมทั้งภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน

4) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา และการให้ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัยในพื้นที่พิเศษ จำแนกตามระดับ/ประเภท การศึกษา

5) สร้างและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน ประชาชนในพื้นที่พิเศษ

6) พัฒนาความรู้และทักษะของครูในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เสี่ยงภัย

7) พัฒนาระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน สำหรับครูที่มีสมรรถนะสูง และครูปฏิบัติงานหรือช่วยปฏิบัติงานในพื้นที่พิเศษ รวมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่พิเศษ

8) จัดสรรทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนด้อยโอกาสทางการศึกษาให้สามารถเข้าถึงบริการการศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

3.4 พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น

1) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธี เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ที่จะลดระดับความรุนแรงเมื่อเผชิญกับสถานการณ์และปัญหาความมั่นคงรูปแบบต่าง ๆ

2) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่

3) พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไข ภัยคุกคามในรูปแบบใหม่

4. แผนงานและโครงการสำคัญ

แผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ 2560 – 2561)

- 1) โครงการสร้างจิตสำนึกความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 2) โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา
- 3) โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด

1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ

2) โครงการศึกษากระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธี

3) โครงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพและเพิ่มคุณภาพชีวิตในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ

4) โครงการสร้างเสริมความรู้และทักษะความเป็นพลเมือง (civic education)

5) โครงการส่งเสริมกิจกรรมการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ 21 และตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ

1.2 เพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษาและวิชาชีพของประชากรในวัยเรียนและวัยทำงาน และเพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงาน

1.3 เพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานระดับสูงและผู้มีความสามารถพิเศษหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในภาคการศึกษา การวิจัย การผลิตและการพัฒนาในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ

1.4 เพื่อปรับทิศทางการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาและบัณฑิตที่มุ่งเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ

1.5 เพื่อขับเคลื่อนประเทศด้วยการวิจัยและนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ตามทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย 4.0

1.6 เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากการวิจัยในการพัฒนาคน เพื่อเพิ่มผลผลิตมูลค่าทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศ

2. เป้าหมายและตัวชี้วัด

2.1 กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ตัวชี้วัด

1) มีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน

2) สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา

3) สัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์

4) ร้อยละของผู้เรียนที่เรียนในระบบทวิภาคี/สหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น

5) ร้อยละของผู้ได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเพิ่มขึ้น

6) ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

7) ระดับความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ เมื่อทดสอบตามมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ (CEFR) สูงขึ้น (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ระดับปริญญาตรี)

8) จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาตามกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ตรงตามข้อมูลความต้องการกำลังคน (demand) ในกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

9) ประชากรวัยแรงงาน (15 - 59 ปี) มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น

10) ร้อยละของประชากรวัยแรงงาน (15 - 59 ปี) ที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไปเพิ่มขึ้น

11) ร้อยละของกำลังแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับการยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพเพิ่มขึ้น

12) อัตราการได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษา (ไม่นับศึกษาต่อ) ภายในระยะเวลา 1 ปี เพิ่มขึ้น

13) อัตราการได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายในระยะเวลา 1 ปี เพิ่มขึ้น

14) ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผ่านการประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพเพิ่มขึ้น

15) ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พอใจของสถานประกอบการเพิ่มขึ้น

16) อันดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อผู้จบอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น (IMD)

2.2 สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน

ตัวชี้วัด

1) ร้อยละของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการผลิตบัณฑิตและวิจัยตามความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศเฉพาะด้านเพิ่มขึ้น

2) สัดส่วนการผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูงจำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษาในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

3) ร้อยละของสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี/สหกิจศึกษา/หลักสูตรโรงเรียนในโรงงานตามมาตรฐานที่กำหนดเพิ่มขึ้น

4) จำนวนหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิวุฒิ (dual degree) ร่วมกับต่างประเทศเพิ่มขึ้น

- 5) จำนวนหลักสูตรฐานสมรรถนะในสาขาที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น
- 6) ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเน้นด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยเพิ่มขึ้น
- 7) ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ หรือสะเต็มศึกษาเพิ่มขึ้น
- 8) จำนวนหลักสูตรหรือสาขาวิชาที่ผู้เรียนสามารถโอนย้ายหรือศึกษาต่อเนื่องเพิ่มขึ้น
- 9) จำนวนสถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดหลักสูตรสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษเพิ่มขึ้น
- 10) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพิ่มขึ้น
- 11) ร้อยละของครูอาชีวศึกษาที่ผ่านการประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพเพิ่มขึ้น
- 12) ร้อยละของสถานประกอบการที่จัดการศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคนตามความต้องการของตลาดงานเพิ่มขึ้น
- 13) ร้อยละของภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพและหน่วยงานที่จัดการศึกษาเพิ่มขึ้น

2.3 การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัด

- 1) สัดส่วนเงินลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนเมื่อเทียบกับภาครัฐเพิ่มขึ้น
- 2) สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เพิ่มขึ้น
- 3) จำนวนโครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น
- 4) จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร 10,000 คน เพิ่มขึ้น
- 5) จำนวนนวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ ที่ได้จดสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น
- 6) ร้อยละของผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น

3. แนวทางการพัฒนา

3.1 ผลผลิตและพัฒนาากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

- 1) จัดทำฐานข้อมูลการผลิตและความต้องการกำลังคน (demand-supply)
- 2) ส่งเสริมภาพลักษณ์การอาชีวศึกษา เร่งปรับค่านิยม และวางรากฐานทักษะอาชีพให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) จัดทำแผนและเร่งรัดการผลิตและพัฒนาากำลังคนในสาขาและกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายให้มีความรู้และสมรรถนะที่ได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ และแผนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0
- 4) เพิ่มปริมาณผู้เรียนในสัดส่วนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การใช้กลไกทางการเงินเพื่อควบคุมการผลิตกำลังคน การใช้ระบบการแนะแนว เป็นต้น
- 5) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการองค์ความรู้แบบสหวิทยาการ (อาทิ สะเต็มศึกษา ทวิศึกษา ทวิภาคี ทวิวุฒิ สหกิจศึกษา) เพื่อพัฒนากระบวนการคิด และการสร้างสรรค์ นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
- 6) ส่งเสริมพัฒนาระบบการแนะแนวในสถานศึกษา เพื่อสร้างทางเลือกในการตัดสินใจศึกษาด้านอาชีพ และประกอบอาชีพในสาขาที่ตนถนัดและสนใจ
- 7) เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อยกระดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน
- 8) เสริมสร้างทักษะและสมรรถนะผู้เรียนและกำลังแรงงาน โดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริงอย่างครบวงจร การทำงานร่วมกัน และการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง
- 9) พัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ในแต่ละระดับการศึกษาตามระดับคุณวุฒิการศึกษา ผ่านระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย
- 10) พัฒนาระบบการทดสอบ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ (learning outcomes) ตามมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพ ระบบการเทียบโอน จากการสะสมหน่วยการเรียนรู้และประสบการณ์การทำงานเพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษาตามหลักการของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

3.2 ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน

- 1) ส่งเสริมและพัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาให้ผลิตและพัฒนา
กำลังคนตามความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศเฉพาะด้าน ที่มีคุณภาพมาตรฐานเทียบระดับสากล
- 2) จัดตั้งและพัฒนามาตรฐานสถานศึกษาที่เน้นการเรียนการสอน
ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 3) ส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนระบบคุณวุฒิ มาตรฐานอาชีพสู่การปฏิบัติ
เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่องทุกระดับ
ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ
- 5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการผลิตและพัฒนากำลังคน โดยสร้าง
เครือข่ายความร่วมมือระหว่างประชาชน ภาครัฐ ผู้ประกอบการ (ประชารัฐ) ทั้งระหว่างองค์กร
ภายในและต่างประเทศ
- 6) ปรับระบบการศึกษาให้มีความเชื่อมโยงและยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้เรียน
ทั้งสายสามัญและสายอาชีพสามารถเรียนข้ามสายได้
- 7) พัฒนามาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF)
มาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพที่สอดคล้องกับตลาดงานและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0
- 8) ขับเคลื่อนการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
และดำเนินการเทียบเคียงกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนและประเทศต่าง ๆ เพื่อการยกระดับ
ฝีมือแรงงานของประเทศสู่ระดับสากล
- 9) พัฒนามาตรฐานครูฝึกในสถานประกอบการ
- 10) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะในสาขาที่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน
และการพัฒนาประเทศ
- 11) พัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ แบบครบวงจร
ซึ่งเป็นกระบวนการต้นทางถึงปลายทาง ตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูป การจัดจำหน่าย
การตลาด และการดำเนินการในเชิงธุรกิจ
- 12) พัฒนาระบบการสะสมและการเทียบโอนเพื่อยกระดับคุณวุฒิ และสมรรถนะ
ของผู้เรียนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

3.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้าง ผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

- 1) ส่งเสริมงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ
- 2) จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากภาครัฐและการมีส่วนร่วมจาก
ทุกภาคส่วน

3) ส่งเสริมการผลิตและวางระบบการปฏิบัติงานและแรงจูงใจแก่บุคลากร
ด้านการวิจัย

4. แผนงานและโครงการสำคัญ

แผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ 2560 – 2561)

1) โครงการพระราชรัฐเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนตามความต้องการของ
ตลาดงานและประเทศ

2) โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดงาน
ในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

3) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีและสหกิจศึกษา

4) โครงการยกระดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนและประชาชน

5) แผนงานพัฒนากำลังคนให้มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21

6) โครงการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

7) โครงการเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน

8) โครงการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาด้านอาชีพของสถานศึกษาและ
สถานประกอบการ

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมายตัวชี้วัด

1) โครงการพัฒนาระบบความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถานประกอบการ
สมาคมวิชาชีพ เพื่อการกำหนดและจัดทำมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานสถานศึกษา มาตรฐาน
สถานประกอบการ และมาตรฐานครูฝึก

2) โครงการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นสถาบันวิจัยที่ตอบสนองการพัฒนา
เศรษฐกิจ การพัฒนาองค์ความรู้การสร้างนวัตกรรมที่ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้าง
ความเป็นเลิศในศาสตร์/สาขาวิชาที่แต่ละสถาบันมีความเชี่ยวชาญ รวมทั้งการพัฒนาสถาบัน
อาชีวศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากล

3) โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้
ชาวต่างชาติที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ที่จำเป็นและตรงตาม
ความต้องการของประเทศ เข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา
และอุดมศึกษา

4) โครงการวิจัยและพัฒนาแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน
ในการผลิตและพัฒนากำลังคนอย่างยั่งยืน

5) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ความเข้าใจสำหรับบัณฑิตจบใหม่
ด้านนวัตกรรมและเศรษฐกิจดิจิทัล

- 6) โครงการออกแบบระบบงานและเส้นทางความก้าวหน้าของบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการวิจัย รวมทั้งผู้ที่มีความสามารถพิเศษ
- 7) โครงการจัดทำฐานข้อมูลการผลิตและพัฒนากำลังคนทางการวิจัยและนวัตกรรม
- 8) แผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการวิจัย โดยการแลกเปลี่ยนกำลังคนในวิชาชีพต่าง ๆ ระหว่างประเทศ
- 9) โครงการพัฒนาขีดความสามารถและศักยภาพของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ
- 10) โครงการจัดทำและพัฒนามาตรฐานหลักสูตร การเรียนรู้สื่อ การวัดและประเมินผลด้านอาชีพ และมาตรฐานวิชาชีพ
- 11) โครงการจัดทำและพัฒนามาตรฐานครูฝึกในสถานประกอบการ
- 12) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีและสหกิจศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะตรงตามมาตรฐานการศึกษาของชาติสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0
- 1.2 เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และกลุ่มผู้เรียนปกติและผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
- 1.3 เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย
 - 1) เด็กทุกคนมีพัฒนาการรอบด้านตามวัยอย่างมีคุณภาพ และได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ
 - 2) เด็กทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีทักษะชีวิต มีพฤติกรรมมารยาทที่ถูกต้องเหมาะสม มีภูมิคุ้มกัน และมีคุณธรรมจริยธรรม
 - 3) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งความรู้ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงาน ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะ และสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้
 - 4) แรงงานมีความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงาน ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต

5) ผู้สูงวัยได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานอย่างต่อเนื่อง อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีสามารถพึ่งพาตนเองได้รวมทั้งมีบทบาทในการถ่ายทอด องค์ความรู้ และสืบสานภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ

1.4 เพื่อผลิตและพัฒนาครูผู้สอนในทุกกระดับและประเภทการศึกษาให้เป็นครูที่มีคุณธรรม มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0

2. เป้าหมายและตัวชี้วัด

2.1 ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ตัวชี้วัด

1) ร้อยละของผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น

2) ร้อยละของผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัย และมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

2.1) ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ และช่วยเหลือสังคมเพิ่มขึ้น

2.2) ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีวินัยเพิ่มขึ้น

3) ร้อยละของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าขึ้นไป ที่จัดกิจกรรมสะท้อนการสร้างวินัย จิตสาธารณะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น

2.2 คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ

ตัวชี้วัด

1) ร้อยละของเด็กแรกเกิด - 5 ปี มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น

2) ครู/ผู้ดูแลเด็กมีความรู้และทักษะในการดูแลเด็กที่ถูกต้อง จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้านตามวัยเพิ่มขึ้น

3) ร้อยละการอ่านของคนไทย (อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้น

4) ร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น

5) จำนวนผู้เรียนในสาขาเฉพาะที่ต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญระดับสูง ในศาสตร์/สาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

6) ประชากรวัยแรงงาน (15 - 59 ปี) มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น

- 7) ร้อยละของแรงงานที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษาเพิ่มขึ้น
- 8) จำนวนผู้สูงวัยที่ได้รับบริการการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น
- 9) จำนวนสาขาและวิชาชีพที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงวัยได้รับการส่งเสริมให้ทำงานและถ่ายทอดความรู้/ประสบการณ์เพิ่มขึ้น

2.3 สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละของศูนย์เด็กเล็ก/สถานศึกษาระดับปฐมวัยที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น
- 2) จำนวนสถานศึกษา/สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย และสมรรถนะของเด็กที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของอาเซียนเพิ่มขึ้น
- 3) จำนวนสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาตามหลักสูตร ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น
- 4) จำนวนสถาบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 เพิ่มขึ้น
- 5) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน (+3) เพิ่มขึ้น
- 6) ร้อยละของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

2.4 แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้ มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการศึกษา/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น
- 2) จำนวนแหล่งเรียนรู้ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน สถานประกอบการ สถาบันศาสนา มูลนิธิสถาบัน/องค์กรต่าง ๆ ในสังคมเพิ่มขึ้น
- 3) จำนวนสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่องค์ความรู้หรือจัดรายการเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น

- 4) ร้อยละของชุมชนที่มีการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น
- 5) มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) จำนวนสื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากหน่วยงานที่รับผิดชอบเพิ่มขึ้น
- 7) จำนวนสื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนา โดยการมีส่วนร่วมจากภาครัฐและเอกชนเพิ่มขึ้น
- 8) จำนวนรายการ/ประเภทสื่อที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ เผยแพร่ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษาเพิ่มขึ้น
- 9) มีระบบคลังข้อมูลเกี่ยวกับสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐานสามารถให้บริการคนทุกช่วงวัยและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้

2.5 ระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัด

- 1) มีระบบและกลไกการทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ
- 2) มีระบบติดตามประชากรวัยเรียนที่ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษา และผู้เรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน
- 3) จำนวนการเข้าใช้บริการคลังข้อสอบเพื่อการวัดผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานวิชาชีพ จำแนกตามหลักสูตรและระดับชั้นเรียนเพิ่มขึ้น
- 4) จำนวนผู้เรียนที่ศึกษา/เรียนรู้/อบรมทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพตามหลักสูตรและเข้ารับการทดสอบและประเมินผลผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้น

2.6 ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้มาตรฐานระดับ

สากล

ตัวชี้วัด

- 1) มีฐานข้อมูลความต้องการใช้ครูแผนการผลิตครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2560 – 2569) จำแนกตามสาขาวิชา ขนาดสถานศึกษา และจังหวัด
- 2) สัดส่วนของการบรรจุครูที่มาจากการผลิตครูในระบบปิดเพิ่มขึ้น
- 3) มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เอื้อให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาอื่น และพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครู

2.7 ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน

ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
- 2) ร้อยละของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพิ่มขึ้น
- 3) ระดับความพึงพอใจของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะและการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเพิ่มขึ้น
- 4) มีระบบการคัดเลือกบุคคลเพื่อเป็นอาจารย์ในสถาบันผลิตครูและการพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาและเทคนิคการสอน

3. แนวทางการพัฒนา

3.1 ส่งเสริม สนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพในแต่ละช่วงวัย

- 1) ส่งเสริมให้เด็กเล็ก (0 – 2 ปี) ได้รับการดูแลและพัฒนาที่สมวัยรอบด้านอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง
- 2) ปรับระบบการบริหารจัดการการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก (0 – 2 ปี) และการศึกษาปฐมวัย (3 – 5 ปี) ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน
- 3) พัฒนามาตรฐานการศึกษาในทุกกระดับ ทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา การให้บริการการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา
- 4) พัฒนาหลักสูตรและคู่มือการเตรียมความพร้อมพ่อแม่ และการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กเล็กให้มีพัฒนาการตามวัย
- 5) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย สมรรถนะเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาเซียนและระดับสากล เพื่อการพัฒนาคุณภาพและพัฒนารอบด้านสมวัยของเด็กปฐมวัย
- 6) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อพัฒนาทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21
- 7) จัดระบบแนะแนวการศึกษา ทั้งด้านอาชีพและทักษะชีวิต เพื่อการศึกษาค้นคว้าการทำงาน หรือการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ

8) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ด้วยการมีส่วนร่วมในลักษณะประชารัฐ ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ มีอาชีพตามความถนัดและความสนใจ และสอดคล้องกับการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ

9) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการอบรมแก่กลุ่มผู้สูงวัยในทุกกระบวน การศึกษา โดยเฉพาะการศึกษานอกกระบวน และตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพชีวิต

10) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการ การนำหลักการไปประยุกต์ใช้และขยายสู่ การสร้างความรู้เชิงวิจัยและการพัฒนานวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเองและสร้างประโยชน์ต่อสังคม

11) ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ในมิติคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม สังคมพหุวัฒนธรรม หลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง และความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21

12) เร่งสร้างความเข้มแข็งกลไกความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สมาคม วิชาชีพ สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาและจัดทำระบบการทดสอบ วัดและประเมินผล การสะสมและเทียบโอนผลการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบ นอกกระบวน และตามอัธยาศัย รวมทั้งประสบการณ์จากการทำงาน

13) ส่งเสริมให้แรงงานได้รับโอกาสยกระดับคุณวุฒิการศึกษาและทักษะความรู้ ที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพที่เป็นมาตรฐานสากล

3.2 ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

1) พัฒนาแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน และ สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐาน จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา ด้วยการมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วนในสังคม

2) ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการผลิต สื่อ ตำรา สื่อวีดิทัศน์สื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพมาตรฐาน และจัดการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

3) ส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน ผ่านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่มีมาตรฐานและหลากหลาย อาทิ พิพิธภัณฑ์ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ของชุมชน ฯลฯ สอดคล้อง กับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เข้ารับบริการแต่ละกลุ่มเป้าหมาย และสามารถให้บริการได้อย่าง ทั่วถึง

- 4) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา และการให้ความรู้สำหรับผู้สูงวัย เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพตามวัย
- 5) ส่งเสริมการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงวัย และพัฒนาระบบสารสนเทศ/สื่อที่เหมาะสมที่เอื้อกับการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาสำหรับผู้สูงวัย
- 6) ส่งเสริม สนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อตำราเรียน สื่อความรู้สื่อฝึกทักษะ ทั้งในลักษณะสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถเชื่อมโยงผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย หลากหลาย และเข้าถึงได้
- 7) พัฒนาระบบและกลไกการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตและพัฒนาสื่อทุกประเภทที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ภายใต้กลไกการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม
- 8) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายสังคมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนทุกช่วงวัย

3.3 สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์

- 1) ส่งเสริมการปลูกฝัง บ่มเพาะ และกลม่อเมลาลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ (พึงพาตนเอง ซื่อสัตย์ มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม) ของครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรหลาน โดยใช้กิจกรรมที่เป็นวิถีชีวิตประจำวัน
- 2) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว กลุ่มสนใจ และชุมชน ที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ รวมทั้งบูรณาการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ดนตรีกีฬา เข้ากับกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิต
- 3) จัดกิจกรรมหล่อหลอมพฤติกรรมและวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ ให้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย อาทิ การตรงต่อเวลา การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง การทำงานเป็นกลุ่มคณะ
- 4) สร้างมาตรฐานผู้เรียนอาชีวศึกษาที่เรียนดีมีวินัย มีคุณธรรม และรักสันติ
- 5) มุ่งสร้างพื้นฐานชีวิตหรืออุปนิสัยที่มั่นคง เข้มแข็งให้แก่ผู้เรียน อาทิ การสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงาม (character education)
- 6) ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของนักเรียน/นักศึกษาในการเผยแพร่ สืบสาน สร้างสรรค์ค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม และเฝ้าระวังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ไม่พึงประสงค์
- 7) ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

3.4 พัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

- 1) พัฒนาระบบและกลไกการทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมาย
- 2) พัฒนารูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน วัดและประเมินได้ตรงตามวัตถุประสงค์เป็นมาตรฐานเดียวกัน และนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้จริง
- 3) พัฒนาระบบและการให้บริการคลังข้อสอบเพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ครอบคลุมการวัดความรู้ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียน
- 4) พัฒนาระบบการติดตามประชากรวัยเรียนที่ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษา และผู้เรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคันเพื่อให้ได้รับการศึกษาอย่างน้อยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อกำหนดมาตรการป้องกัน และการช่วยเหลือผู้เรียนให้เข้ารับการศึกษา

3.5 พัฒนาค้นข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

- 1) พัฒนาค้นข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐานสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) จัดระบบการให้บริการข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ผู้เรียนและผู้ให้บริการทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์

3.6 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

- 1) จัดให้มีกลไกกำหนดนโยบายและแผนการผลิตและพัฒนาครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อประสาน กำกับ ติดตาม ประเมินผลการผลิตและพัฒนาครู ให้ข้อเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณ และระดมทรัพยากร สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมผลิต พัฒนาครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0
- 2) ออกแบบระบบและรูปแบบการผลิตครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการผลิตและพัฒนาครูตามความต้องการใช้ครู ทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพในแต่ละระยะ โดยพัฒนาระบบการสรรหาคนดีคนเก่ง มีความศรัทธาในวิชาชีพ เข้ามาเป็นครูโดยมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถาบันการผลิตครูและครูผู้สอน
- 3) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยผลิตครูพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการสอนให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงในสาขาวิชาที่สถาบันการศึกษาเชี่ยวชาญ

3.7 พัฒนาคุณภาพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

1) ออกแบบระบบและรูปแบบการพัฒนาครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 โดยครูทุกระดับและประเภทการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อประกันคุณภาพและมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครูและระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา

2) เร่งรัดพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งครูฝึก ในสถานประกอบการโดยเริ่มต้นจากครูประจำการที่สอนไม่ตรงวุฒิครูที่สอนคณะชั้น และครู ในสาขาวิชาที่ขาดแคลน

3) พัฒนาระบบการพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมให้มี ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ professional learning community (PLC) เพื่อให้ครู เกิดสังคมนการเรียนรู้ในการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสังคมครูที่เข้มแข็งในการพัฒนาตนเองและนักเรียน ให้เต็มศักยภาพ

4) พัฒนามาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครูอาชีวศึกษา มาตรฐานครูฝึก ในสถานประกอบการ และมาตรฐานสถานประกอบการที่ทำหน้าที่ฝึกปฏิบัติ

5) เสริมสร้าง plugged จิตสำนึกครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้ดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6) พัฒนาระบบการประเมินตามระดับคุณภาพของมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการ ต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 7) พัฒนาครูสู่การเป็นครูแกนนำ (Master Teacher) และครู มีอาชีพ (professional teacher) ที่สะท้อนทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะของ วิชาชีพครู

4. แผนงานและโครงการสำคัญ

แผนงานและโครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ 2560 – 2561)

1) โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
 2) โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
 3) แผนงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย
 4) โครงการพัฒนาระบบและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อพัฒนารูปแบบ วิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับโลกศตวรรษที่ 21

5) แผนงานยกระดับคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมายตัวชี้วัด

- 1) โครงการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก
- 2) โครงการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย
- 3) โครงการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตสื่อ ตำรา สิ่งพิมพ์ สื่อวีดิทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพมาตรฐาน ผ่านการรับรองมาตรฐาน
- 4) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามมาตรฐานแหล่งเรียนรู้แต่ละประเภท
- 5) โครงการอบรมพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตสำหรับผู้สูงวัย
- 6) โครงการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีการสร้างมูลค่าเพิ่มด้านผลผลิตและการบริการ และทักษะการเป็นผู้ประกอบการแก่ประชาชนวัยทำงานและผู้สูงวัย
- 7) โครงการส่งเสริมการสร้างค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมสำหรับพลเมืองในศตวรรษที่ 21
- 8) โครงการจัดทำคลังข้อสอบเพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะ ตามมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ
- 9) โครงการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้สื่อ และการวัดผลประเมินผลผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล
- 10) โครงการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ
- 11) โครงการศึกษารูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมทั้งระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และการเทียบโอน
- 12) โครงการยกระดับคุณภาพ พัฒนาระบบและรูปแบบการพัฒนาครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ
- 13) โครงการจัดทำฐานข้อมูลครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทุกสังกัดทุกระดับ/ประเภทการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกรูปแบบและช่องทางการเรียนรู้

1.2 เพื่อให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ และทุกระดับการศึกษาได้รับการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละกลุ่มในสถานศึกษาที่มีมาตรฐานและคุณภาพทัดเทียมกัน

1.3 เพื่อให้มีระบบฐานข้อมูลกลางรายบุคคลทุกช่วงวัยที่เชื่อมโยงกันได้และสามารถแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4 เพื่อให้มีระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องที่เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ สามารถใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.5 เพื่อให้มีระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้องและเป็นปัจจุบันเพื่อการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตามและประเมินผล

2. เป้าหมายและตัวชี้วัด

2.1 ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

- 1) สัดส่วนนักเรียนปฐมวัย (3-5 ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปีเพิ่มขึ้น
- 2) ประชากรอายุ 6-11 ปีได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาทุกคน
- 3) ประชากรอายุ 12-14 ปีได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าทุกคน
- 4) สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (15-17 ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปีเพิ่มขึ้น
- 5) ประชากรวัยแรงงาน (15-59 ปี) มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น
- 6) ร้อยละของเด็กในวัยเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น (จำแนกตามกลุ่ม ประเภทของความจำเป็นพิเศษ)
- 7) อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาสูงขึ้น
- 8) ร้อยละของผู้เรียนพิการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม
- 9) อัตราการออกกลางคันของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานลดลง
- 10) ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา 15 ปี

11) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษา/องค์กรที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามรูปแบบ/หลักสูตร สำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความสามารถพิเศษ) เพิ่มขึ้น

12) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษา/องค์กรที่จัดการศึกษาตามรูปแบบ/หลักสูตรสำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มขึ้น

13) มีหลักสูตรการศึกษาในการจัดการศึกษากลุ่มการศึกษาเฉพาะด้านเฉพาะทางกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในทุกระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

14) ดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ลดลง

15) ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระหว่างพื้นที่/ภาคการศึกษา ในวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษลดลง

16) จำนวนสถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) ลดลง

2.2 การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย

ตัวชี้วัด

1) มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

2) มีสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3) มีการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์และการผลิตรายการเพื่อการศึกษา

4) ร้อยละของสถานศึกษาได้รับบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงครอบคลุมทุกพื้นที่ ขั้นต่ำ 30 Mbps ใน 5 ปีแรก และ 100 Mbps ภายใน 20 ปีเพิ่มขึ้น

5) ร้อยละของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการจัดการเรียนการสอนทางไกลด้วยระบบ DLIT, DLTV, ETV และผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพิ่มขึ้น

6) ร้อยละของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มขึ้น

7) มีสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน และการส่งเสริมการมีอาชีพเพิ่มขึ้น

8) สถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ

2.3 ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล ตัวชี้วัด

1) มีระบบฐานข้อมูลรายบุคคลที่อ้างอิงจากเลขที่บัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก ที่สามารถเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และ การศึกษา

2) มีระบบสารสนเทศด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นระบบ เดียวกันทั้งประเทศ ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน สามารถอ้างอิงได้เพื่อใช้ประโยชน์ ในการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล

3) มีระบบคลังข้อมูลเกี่ยวกับสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถให้บริการและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้

4) ระดับความพึงพอใจของบุคคลและหน่วยงานในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ จากข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาสูงขึ้น

5) มีกฎหมาย กฎและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ ทางการศึกษาที่ได้รับการปรับปรุงและมีผลบังคับใช้

3. แนวทางการพัฒนา

3.1 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

1) ประกันโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้แก่ผู้เรียนในทุกพื้นที่ ครอบคลุมผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อาทิ การจัดหาทุนและแหล่งทุน ทางการศึกษา การออกกฎหมายเฉพาะรองรับสิทธิและโอกาสทางการศึกษา เป็นต้น

2) ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบ และการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ความสนใจ และวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย

3) เร่งพัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานการจัดการศึกษาที่ทัดเทียมหรือ ใกล้เคียงกัน

4) เร่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพ มีความหลากหลาย และสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

5) ส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (inclusive education) ให้มากขึ้น

6) จัดสรรบุคลากรเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้เพียงพอ

7) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความต้องการ การจำเป็นพิเศษ

8) สนับสนุนให้ท้องถิ่นและเอกชนมาร่วมมือพัฒนาและจัดการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

9) เสริมสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด มีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ และให้โอกาส/ยอมรับในการกลับไปดำรงชีวิตในสังคม

3.2 พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย

1) พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย สามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

2) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนทางไกลในระบบต่าง ๆ อาทิ DLIT, DLTV, ETV

3) ดำเนินการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์และการผลิตรายการเพื่อการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

5) ขยายเครือข่ายบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพียงพอกับผู้เรียน (ความเร็วขั้นต่ำ 30 Mbps ใน 5 ปีแรก และ 100 Mbps ภายใน 20 ปี)

3.3 พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยง และเข้าถึงได้

1) พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐาน ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน มีความเป็นเอกภาพ เทียบเคียงกับมาตรฐานนานาชาติได้ และสามารถใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

2) จัดให้มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ข้อมูลด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่แรกเกิด การเข้ารับการศึกษา การเข้าสู่การทำงาน และการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3) พัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล สามารถอ้างอิง และใช้ประโยชน์ร่วมกัน ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร

4) ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานการศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

4. แผนงานและโครงการสำคัญ

แผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ 2560 – 2561)

- 1) โครงการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU)
- 2) โครงการเติมเต็มความรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (DLTV, DLIT) สื่อทีวีสาธารณะ และช่องทางต่าง ๆ
- 3) โครงการคัดกรองและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
- 4) โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา การจัดการเรียน การสอน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 5) โครงการขยายเครือข่ายการบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่
- 6) โครงการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ทั้งด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมายตัวชี้วัด

- 1) โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารทางการศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา
- 2) โครงการพัฒนาคลังข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้
- 3) โครงการจัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก/สื่ออุปกรณ์และการบริการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล
- 4) โครงการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา
- 5) โครงการจัดบริการสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล
- 6) โครงการศึกษาระบบและกลไกการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและพัฒนา สื่อ ตำรา สิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ภายใต้กลไกการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม
- 7) โครงการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 8) โครงการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา
- 9) โครงการจัดให้มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ
- 10) โครงการจัดทำคู่มือการบันทึกและใช้ข้อมูลสารสนเทศผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

11) โครงการจัดทำมาตรฐานข้อมูลกลางระดับสถานศึกษา หน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล

12) โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังทัศนคติค่านิยม วัฒนธรรมของคนทุกช่วงวัย ในการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.2 เพื่อสร้างและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยทุกช่วงวัยให้มีคุณธรรม จริยธรรม เห็นคุณค่าของการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 เพื่อวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.4 เพื่อสร้างความตระหนัก และสร้างเสริมศักยภาพให้ประชาชนในการนำ องค์ความรู้ไปใช้เพื่อจัดการในเรื่องภัยธรรมชาติความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และการจัดการ ทรัพยากร ธรรมชาติ

2. เป้าหมายและตัวชี้วัด

2.1 คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และ นำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

ตัวชี้วัด

1) ร้อยละของศูนย์เด็กเล็กและสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่จัดกิจกรรมที่สร้าง ความตระหนักในสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

2) ร้อยละของผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึง ความตระหนักในสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความมีคุณธรรม จริยธรรม และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น

2.1) ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

2.2) ร้อยละของจำนวนโรงเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริม คุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น

2.3) ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการน้อมนำ แนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น

3) ร้อยละของครู/บุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการอบรม/พัฒนาในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

4) จำนวนสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนสีเขียวและห้องเรียนสีเขียวเพิ่มขึ้น

5) จำนวนสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนคุณธรรมเพิ่มขึ้น

6) จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวโลกเพิ่มขึ้น

2.2 หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

ตัวชี้วัด

1) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

2) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น

3) จำนวนแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการศึกษา/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

4) จำนวนสื่อการเรียนรู้ในสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

2.3 การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด

1) จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

2) จำนวนสถานศึกษาที่มีความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

3) จำนวนฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

3. แนวทางการพัฒนา

3.1 ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

- 1) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาทุกระดับ
- 2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมปลูกฝังความมีคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิด ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
- 3) พัฒนา/อบรมครูผู้สอนทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
- 4) ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาผลิตบุคลากรในสาขาเฉพาะที่ต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญระดับสูงในศาสตร์/สาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 5) ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและการจัดการในสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่สร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่ผู้เรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

3.2 ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- 1) จัดทำ/พัฒนาหลักสูตรในระดับการศึกษาต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ ที่สร้างจิตสำนึก ความตระหนัก และพฤติกรรมที่ส่งเสริมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละท้องถิ่นให้กับคนทุกช่วงวัย
- 2) จัดทำ/พัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมการจัดกิจกรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
- 3) ส่งเสริมการผลิตสื่อ สื่อการเรียนการสอน ตำรา สิ่งพิมพ์ สื่อวีดิทัศน์ สื่อดิจิทัลสำหรับคนทุกช่วงวัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
- 4) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิด ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

3.3 พัฒนาการองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1) ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศในเรื่องการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3) พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ระบบข้อมูลแหล่งเรียนรู้สื่อการเรียนการสอน

4. แผนงานและโครงการสำคัญ

แผนงานและโครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ 2560 – 2561)

- 1) โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย
- 2) โครงการโรงเรียนคุณธรรม
- 3) โครงการโรงเรียนสีเขียว
- 4) โครงการห้องเรียนอนุรักษ์พลังงาน
- 5) โครงการรักษ์โลก รักษ์พลังงาน

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมายตัวชี้วัด

1) แผนงาน/โครงการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้ ทักษะ และทัศนคติให้กับคนทุกช่วงวัยในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2) แผนงาน/โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

3) โครงการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4) โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5) โครงการห้องเรียนอนุรักษ์พลังงาน

6) โครงการรักษ์โลก รักษ์พลังงาน

7) โครงการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในเรื่องภัยพิบัติและพลังงานทางเลือก

8) โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบและรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล

1.2 เพื่อให้รัฐสามารถบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียนทุกระดับและประเภท การศึกษา

1.3 เพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับ การจัดการศึกษา การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาและความรับผิดชอบร่วมกัน

1.4 เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการส่งเสริมประสิทธิภาพ การดำเนินงานของสถานศึกษาและสถาบันการศึกษา

1.5 เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐานที่แสดงความ รับผิดชอบต่อผู้เรียน (accountability) และตอบสนองความต้องการของตลาดงานและ การพัฒนาประเทศ โดยผ่านเครื่องมือทางการเงินที่หลากหลายในการส่งเสริมและกำกับติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษา และการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

1.6 เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมจัดและสนับสนุนทรัพยากร เพื่อการศึกษาตามหลักประโยชน์ที่ได้รับ (benefit principle) ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม

1.7 เพื่อให้ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับ ความรู้ความสามารถ มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

2. เป้าหมายและตัวชี้วัด

2.1 โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการศึกษา มีความคล่องตัว ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

ตัวชี้วัด

1) มีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาให้มีเอกภาพ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และการบริหารจัดการตามหลัก ธรรมาภิบาล

2) มีการปรับปรุง แก้ไขและบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ การปรับบทบาทและภารกิจของรัฐ ความเป็นอิสระและความรับผิดชอบของสถานศึกษา และ การระดมทุนและร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษา

3) มีกลไกในการรายงานและตรวจสอบผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่รองรับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษา

2.2 ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็ก/สถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง
- 2) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น
- 3) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีความพึงพอใจต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น
- 4) คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของผู้เรียนที่เรียนในกลุ่มสถานศึกษาที่เข้าสู่ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่สูงขึ้น
- 5) ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนในการให้บริการการศึกษาของกลุ่มสถานศึกษาที่เข้าสู่ระบบการบริหารจัดการสูงขึ้น
- 6) จำนวนสถานศึกษาที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเพิ่มขึ้น
- 7) อัตราค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรต่อนักเรียนลดลง

2.3 ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่

- 1) จำนวนเครือข่ายการศึกษาที่มีศักยภาพและความพร้อมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น
- 2) จำนวนองค์กร สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดการศึกษา หรือร่วมมือกับสถานศึกษา ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น
- 3) จำนวนสถานประกอบการที่เข้าร่วมการจัดการศึกษากับสถานศึกษา สถาบัน การศึกษา จำแนกตามระดับ ประเภทการศึกษา และสาขาวิชาเพิ่มขึ้น
- 4) สัดส่วนผู้เรียนเอกชนสูงขึ้น เมื่อเทียบกับรัฐ
- 5) สัดส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายเมื่อเทียบกับรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงขึ้น
- 6) จำนวนมาตรการ/แนวทางการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมเพิ่มขึ้น

2.4 กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับ ลักษณะที่ต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ ตัวชี้วัด

- 1) มีรูปแบบกองทุนเพื่อการศึกษาองรับลักษณะที่ต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงาน และสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ
- 2) มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ และระบบการจัดสรรเงินเพื่อการศึกษาที่เอื้อและสนองตอบคุณลักษณะที่ต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงาน และสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ
- 3) มีรูปแบบ/แนวทาง กลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์และอุปทานในสัดส่วนที่เหมาะสม ตามลักษณะที่ต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงานและสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ
- 4) ร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมตามลักษณะที่ต่างกันของสถานศึกษาเพิ่มขึ้น
- 5) ร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการผลิตกำลังแรงงานตามความต้องการกำลังคนของประเทศ จำแนกตามระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น
- 6) ร้อยละของผู้เรียนที่เข้ารับการศึกษผ่านการจัดสรรงบประมาณในรูปแบบที่เหมาะสมตามคุณลักษณะที่ต่างกันของผู้เรียน อาทิ รายได้ครัวเรือน (ผู้เรียนทั่วไป/ผู้เรียนยากจน) สภาพร่างกาย (ผู้เรียนทั่วไป/ผู้เรียนพิการเรียนร่วม) ความสามารถ (ผู้เรียนทั่วไป/ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ) เพิ่มขึ้น
- 7) ร้อยละของผู้เรียนที่เข้ารับการศึกษ ผ่านการจัดสรรงบประมาณตามความต้องการกำลังคนของประเทศเพิ่มขึ้น
- 8) สัดส่วนงบประมาณตามประเด็น (agenda) สูงขึ้น เมื่อเทียบกับงบประมาณตามภารกิจ (function)
- 9) มีรูปแบบวิธีการจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาเอกชนที่สะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา
- 10) จำนวนสถานศึกษาที่มีระบบบัญชีที่สามารถรายงานการเงินที่เป็นปัจจุบัน และตรวจสอบได้เพิ่มขึ้น
- 11) จำนวนสถานศึกษาที่มีระบบบัญชีที่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐเพิ่มขึ้น

2.5 ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

ตัวชี้วัด

- 1) มีระบบการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน การบริหารการศึกษา และความสำเร็จ ในวิชาชีพ
- 2) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีครูเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น
- 3) ร้อยละของครู/ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน/ผู้ประกอบการที่ปฏิบัติงาน สนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น
- 4) จำนวนสถานศึกษาในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร เสี่ยงภัย พื้นที่พิเศษที่จัดอยู่ ในมาตรการจูงใจ มีระบบเงินเดือนค่าตอบแทนที่สูงกว่าระบบปกติเพิ่มขึ้น
- 5) ร้อยละของครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานตรงกับ ความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น
- 6) ร้อยละของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณวุฒิการศึกษา/ การฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- 7) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีบุคลากรทางการศึกษาทำหน้าที่ปฏิบัติงาน สนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น
- 8) จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ผ่านการ ประเมินทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ มาตรฐานตำแหน่ง และ วิทยฐานะเพิ่มขึ้น
- 9) จำนวนครูที่มีคุณสมบัติและสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่ง เพื่อการพัฒนา และเตรียมเข้าสู่การเป็นครูแกนนำ และครูมืออาชีพเพิ่มขึ้น

3. แนวทางการพัฒนา

3.1 ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา

- 1) ปรับบทบาทและภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นผู้กำกับนโยบาย มาตรฐาน การนิเทศ ติดตามประเมินผล ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพมาตรฐาน และพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจสู่พื้นที่และสถานศึกษา โดยคำนึงถึง ความพร้อมและเงื่อนไขที่เหมาะสมของพื้นที่
- 2) ส่งเสริม สนับสนุนให้พื้นที่และสถานศึกษามีความเข้มแข็ง ให้สามารถ บริหารจัดการการศึกษาด้วยตนเอง (นิติบุคคล/ในกำกับ) สอดคล้องกับบริบทและความต้องการ ของพื้นที่ ภูมิภาค และประเทศ

3.2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

1) จัดกลุ่มสถานศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาด้วยระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) เพื่อวางแผนการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา บริบทของพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน ชุมชน และสังคม

2) กำหนดแนวทางและมาตรการทางการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน

3) ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นระบบที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติและไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับ และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

4) ส่งเสริมการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการวางแผนการปฏิบัติการตรวจสอบติดตามเพื่อการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

5) พัฒนากลไกในการกำกับสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาให้ดำเนินบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาอุดมศึกษา แผนพัฒนาอาชีวศึกษา รวมทั้งการแสดงความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

6) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับบทบาทและภารกิจของรัฐ ความเป็นอิสระและความรับผิดชอบของสถานศึกษา

3.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

1) สร้างการรับรู้ความเข้าใจและการยอมรับจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการจัดการศึกษา จากการเป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐมาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม

2) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจและเอื้อให้เกิดการระดมทุน และร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ

3) พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการเครือข่าย รวมทั้งรูปแบบความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในประเทศ/ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและสร้างเครือข่าย/ความเป็นภาคีหุ้นส่วนกับองค์กรทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้ง การพัฒนาและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทางการศึกษา

5) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามาจัดการศึกษาในบางพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยคำนึงถึงคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพและความพร้อมของสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาร่วมจัดและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

6) ส่งเสริมและพัฒนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ให้มีความรู้ความเข้าใจ และเข้ามาร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7) พัฒนาระบบและกลไกการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตและพัฒนาสื่อทุกประเภทที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ภายใต้กลไกการแข่งขัน อย่างเสรีและเป็นธรรม

3.4 ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

1) ปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินเพื่อการศึกษา ระบบการจัดสรรงบประมาณและกองทุนเพื่อการศึกษาที่เอื้อและสนองตอบคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ และสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ

2) มีระบบและกลไกกำหนดนโยบายการบริหารจัดการระบบการเงินเพื่อการศึกษา ทำหน้าที่กำกับทิศทางการยุทธศาสตร์และการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) จัดระบบสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา สำหรับผู้เรียนระดับอาชีวศึกษา และสนับสนุนผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในสาขาที่เป็นความต้องการจำเป็นของประเทศ

4) พัฒนาระบบบัญชีสถานศึกษาและการรายงานการเงินผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติและส่งเสริมการนำข้อมูลมาใช้ประกอบการกำกับ ติดตามประเมินผล การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน คุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

5) พัฒนารูปแบบและกลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์ (ผู้เรียน) และด้านอุปทาน (สถานศึกษา) ที่เหมาะสม

6) พัฒนาระบบกองทุนเพื่อการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการสนับสนุนผู้เรียนที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ

3.5 พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

1) พัฒนาระบบการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานตรงกับความรู้ความสามารถ วุฒิการศึกษา/การฝึกอบรม และลดภาระงานของครูที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน (งานธุรการ งานบริหารทั่วไป)

2) พัฒนาระบบการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาระดับต่าง ๆ โดยยึดหลักเกณฑ์ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน การบริหารการศึกษา และการประสบความสำเร็จในวิชาชีพ

3) พัฒนาระบบประเมินสมรรถนะครูตามมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาระบบ การประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะสำหรับตำแหน่งที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความรู้ความสามารถ ความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญในตำแหน่งและ วิทยฐานะที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง

4) กำหนดแผนงาน ขั้นตอน และมาตรการทางการบริหารเพื่อกระจายอัตรา กำลังครูให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

5) พัฒนาระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนสำหรับครูที่มีสมรรถนะสูง และ ครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร เสี่ยงภัย และพื้นที่พิเศษ

6) พัฒนาระบบการบริหารจัดการอัตรากำลังครูและระบบการจ้างครูเพื่อให้ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีจำนวนที่เหมาะสม สอดคล้องกับภารกิจจัดการเรียนการสอน และแนวโน้มของประชากรวัยเรียนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

7) ปรับปรุงฐานข้อมูลความต้องการใช้ครูให้เหมาะสมกับสถานการณ์และ สัดส่วนของประชากรวัยเรียน

4. แผนงานและโครงการสำคัญ

แผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ 2560 – 2561)

1) โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการ ความช่วยเหลือ และพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU)

2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

3) แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและ อุดมศึกษา

5) โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา

6) โครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมายตัวชี้วัด

1) โครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมิน ประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา

2) โครงการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

- 3) โครงการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและความพร้อมรองรับการปรับบทบาทการบริหารและจัดการศึกษา
- 4) โครงการพัฒนารูปแบบ/แนวทางการส่งเสริมการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนของสังคม
- 5) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายการศึกษาในการจัดการศึกษาในพื้นที่ อาทิ สมัชชาการศึกษา สภาการศึกษาจังหวัด หรือสถาบัน และองค์กรต่าง ๆ ในสังคม
- 6) โครงการปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบ ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา สถาบันการศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ สามารถให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย
- 7) โครงการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินประสิทธิภาพการจัดสรรและใช้งบประมาณเพื่อการศึกษา
- 8) โครงการพัฒนาระบบบัญชีสถานศึกษา และระบบการเงินผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล
- 9) โครงการพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาเอกชน
- 10) โครงการยกระดับคุณภาพระบบการบริหารงานบุคคลของครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

1.4 การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานของประชาชนทุกช่วงวัย ทุกกลุ่มเป้าหมาย เพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ พัฒนากำลังคนที่สุดอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ และสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนในสังคมผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจ การรับรู้ การยอมรับและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีกรอบทิศทางและเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติที่สนองหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับการสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงาม (character education) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และรองรับกับโครงสร้างประชากร บริบทการจัดการศึกษาของประเทศ และสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของกระแสโลกาภิวัตน์ในโลกศตวรรษที่ 21 ความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ประกอบด้วย สาระของแผนฯ

ที่มีความชัดเจน ครอบคลุมและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและทุกระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแผนการศึกษาแห่งชาติของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับนโยบายระดับปฏิบัติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสาธารณชน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนเพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติทุกระดับ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 นอกจากจะดำเนินการขับเคลื่อนตามแนวทางการขับเคลื่อนที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบแล้ว จะต้องผลักดันให้ระบบการจัดสรรงบประมาณยึดกรอบทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาการศึกษาบรรลุผลตามยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดตามเวลาที่กำหนด มีระบบการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ และสะท้อนการถ่ายทอดจากระดับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติสู่แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี แผนปฏิบัติราชการระยะ 4 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของกระทรวง องค์กร และหน่วยงานการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายและตัวชี้วัดในระดับผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของการพัฒนา นอกจากนี้ระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานจะต้องมีความสอดคล้องกัน โดยจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่มีความเชื่อมโยงสอดรับกัน รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานและการขับเคลื่อนการดำเนินการที่บูรณาการกันอย่างเหมาะสม

1. หลักการและแนวทางในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

หลักการ

- 1) ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของประเทศโดยยึดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เป็นกรอบทิศทางหลัก และนำสู่การปฏิบัติในระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและระดับการศึกษา
- 2) ดำเนินการจัดการศึกษาตามบทบาทและภารกิจของแต่ละหน่วยงานหรือองค์กร โดยยึดหลักคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา และเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน ตามช่วงวัย ประเภท และระดับการศึกษา
- 3) เพิ่มการใช้องค์ความรู้เทคโนโลยีนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษา และการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย

4) ใช้กลไกการดำเนินงานของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ เอกชน และสื่อมวลชนอย่างบูรณาการ ให้การขับเคลื่อนเกิดประสิทธิภาพ โดยการสร้างเครือข่ายการศึกษาในรูปแบบประชารัฐที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษา ผู้เรียน และกำลังแรงงาน

5) จัดระบบการบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติที่มีความเชื่อมโยงกันในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ที่เชื่อมต่อกับแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของกระทรวง หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ และมีระบบการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพที่ตอบสนองการพัฒนาตามยุทธศาสตร์เป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน จัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา

แนวทางการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

1) สร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญ และพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ไปสู่การปฏิบัติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สร้างความเข้าใจกับหน่วยงาน องค์กร และภาคีทุกภาคส่วน ถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติโดยสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านหน่วยงาน บุคคล สื่อมวลชน ทั้งระดับชาติและท้องถิ่น กิจกรรม สื่อสมัยใหม่ที่เข้าใจง่าย รวมทั้งการสร้างเครือข่ายให้ข้อมูลข่าวสารกระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ฉบับประชาชน เผยแพร่แก่สาธารณชนเพื่อสร้างความเข้าใจในเป้าประสงค์ และแนวทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ

2) สร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ชาตินโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี แผนปฏิบัติราชการระยะ 4 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน องค์กร โดยผลักดันให้แนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์แปลงสู่การปฏิบัติผ่านแผนงานระดับกระทรวงสู่หน่วยงานและสถานศึกษาระดับต่าง ๆ บูรณาการอยู่ในภารกิจหลักของหน่วยงานที่มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมจัดทำและติดตามประเมินผลแผนดังกล่าว

3) ปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ ลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการจัดการศึกษาที่มีอยู่ให้มากขึ้น เป็นการลดอุปสรรค

การพัฒนาการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ อาทิ ผลักดันให้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกช่วงวัย

4) สร้างช่องทางให้ประชาสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งระดับนโยบายและพื้นที่ โดยเปิดพื้นที่สาธารณะให้ทุกภาคใช้ประโยชน์ในการจัดเวทีระดมความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การจัดเวทีประชาคม การสานเสวนา รวมถึงใช้ช่องทางเครือข่ายออนไลน์สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศ

2. การดำเนินการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เป็นแผนระยะยาว 20 ปีที่ให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นกลไกหลักในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทย โดยกำหนดเป้าหมายการดำเนินการไว้ 5 ด้าน และยุทธศาสตร์การดำเนินการ 6 ยุทธศาสตร์ดังมีแนวทางการขับเคลื่อนแต่ละยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 1 : การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งคุณธรรม จริยธรรม ปลอดภัย และสมานฉันท์และปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นพลเมือง และคุณธรรม จริยธรรมให้กับคนไทยทุกคนเพื่อความมั่นคงในชีวิตและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมถึงการใช้การศึกษาในการเสริมสร้างความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ รวมทั้งส่งเสริมกลุ่มชนต่างเชื้อชาติศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว ให้ได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน เหมาะสมและสอดคล้องกับอัตลักษณ์และความต้องการของชุมชนและพื้นที่เพื่อความมั่นคงในชีวิตและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม

บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 1 สู่การปฏิบัติ

ตารางที่ 2.2 บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 1 สู่การปฏิบัติ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนกลาง	<ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงศึกษาธิการ <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสังคม และประเทศ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) กำหนดนโยบายการขยายโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ 3) ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกของคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความจงรักภักดีและธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ 4) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) คุณธรรม จริยธรรม การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน 5) ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน 6) พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่สำหรับผู้เรียนทุกระดับ 7) พัฒนาระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนสำหรับครูที่มีสมรรถนะสูง และครูที่ปฏิบัติงานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ 8) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 9) ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง 10) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ศึกษา วิจัย และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนา คุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ 2) ศึกษา วิจัย นวัตกรรม และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (civic education) คุณธรรม จริยธรรม การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน 3) วิจัยและพัฒนากฎหมายและมาตรฐานการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ 4) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน - สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษ 2) สร้างโอกาสทางการศึกษา และบูรณาการทุนการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ จัดระบบการเทียบโอน และรับรองคุณวุฒิการศึกษาผู้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ 3) พัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมือง การสร้างจิตสำนึกการยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์สันติวิธีการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน 4) ส่งเสริมให้สถานศึกษาในพื้นที่จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และภาษาถิ่น 5) พัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) สถาบันศึกษาปอเนาะ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพและถูกต้องสอดคล้องตามหลักการศาสนา 6) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 7) ส่งเสริมให้คนทุกช่วงวัยสามารถอ่านและเขียนภาษาไทย และภาษาท้องถิ่น รวมทั้งภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน 8) พัฒนาความรู้และทักษะของครูในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เสี่ยงภัย 9) พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่สำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 10) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา - สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา/อุดมศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมืองสำหรับผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษา/อุดมศึกษา โดยเน้นการปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธีส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน 2) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษา/ อุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้/ฝึกทักษะด้านอาชีพสำหรับคนทุกช่วงวัย

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		3) ยกระดับคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนองการสร้างอาชีพ และเพิ่มคุณภาพชีวิตในพื้นที่ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความสมานฉันท์ และเสริมสร้างความมั่นคง 4) เพิ่มโอกาสและทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียน 5) พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการ ป้องกันและแก้ไขการทะเลาะวิวาท การสร้าง ความรุนแรง และภัยคุกคาม ในรูปแบบใหม่สำหรับผู้เรียน ระดับอาชีวศึกษา 6) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	- สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย	1) ขยายโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาของผู้เรียนนอกระบบและตาม อัธยาศัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน ภาคใต้และพื้นที่พิเศษ
	<ul style="list-style-type: none"> หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย 	1) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้าน ความเป็นพลเมือง เพื่อสร้างจิตสำนึกของคนไทยทุก ช่วงวัย เน้นการปลูกฝัง และเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคีสมานฉันท์ สันติวิธี ส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน ในสังคม และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน 2) สร้างและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน ประชาชนในพื้นที่พิเศษ 3) พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการ ป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่สำหรับ ผู้เรียนนอกระบบ 4) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> หน่วยงานอื่นที่ร่วมจัด การศึกษา 	1) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้าน ความเป็นพลเมืองสำหรับผู้เรียนกลุ่มการศึกษาเฉพาะ ด้านเฉพาะทาง โดยเน้นการปลูกฝังและเสริมสร้าง วิถีประชาธิปไตย ความสามัคคีสมานฉันท์สันติวิธี ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม และต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชัน 2) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียน กลุ่มการศึกษาเฉพาะด้าน เฉพาะทาง ในสถานศึกษา ตามภารกิจของตน 3) พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการ ป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่สำหรับ ผู้เรียนในสถานศึกษาเฉพาะด้าน เฉพาะทาง 4) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
<p>ส่วนภูมิภาค</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานศึกษาธิการภาค/ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาค 	<ol style="list-style-type: none"> 1) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในส่วนที่สอดคล้องกับสภาพและบริบทของพื้นที่ท้องถิ่น 2) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ภูมิสังคม อาชีพ ที่สนองตอบการพัฒนาเอกลักษณ์ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความต้องการของชุมชนและภูมิภาค 3) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านความเป็นพลเมือง การปลูกฝัง และเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคีสมานฉันท์ สันติวิธีส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน ในชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน 4) จัดระบบและรูปแบบการเสริมขวัญและกำลังใจ ความปลอดภัยของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน 5) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่สำหรับผู้เรียนในสถานศึกษาทุกระดับและประเภท 6) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
<p>สถานศึกษา</p>	<p>ทุกระดับ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้/โครงการที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ สร้างจิตสำนึกความจงรักภักดี และการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้/โครงการที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง เน้นการปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์สันติวิธีการอยู่ร่วมกันในสังคม และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน 3) จัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังการจัดการ ความขัดแย้งโดยสันติวิธีเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ และลดความรุนแรงเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ และปัญหาความมั่นคงรูปแบบต่าง ๆ 4) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ 5) จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง 6) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 2 : การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะ ตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและผลผลิต รวมทั้งเพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงานของประเทศ ด้วยการกำหนดกรอบทิศทางและเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนที่ชัดเจนในสาขาต่าง ๆ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติและมาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ การจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรมฝีมือแรงงาน และการฝึกงานที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริงอย่างครบวงจรในสถานการณ์จริง พัฒนาฝีมือแรงงาน ระดับสูงในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่บูรณาการองค์ความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ (STEM education) พัฒนาทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษ และพัฒนาครูผู้สอนอาชีพที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อสร้างกำลังคนให้มีสมรรถนะ ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รองรับพลวัตของโลกและการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0

บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 2 สู่การปฏิบัติ

ตารางที่ 2.3 บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 2 สู่การปฏิบัติ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนกลาง	<ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงศึกษาธิการ <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) กำหนดเป้าหมายการผลิตกำลังคนในสาขาต่าง ๆ ตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ 2) กำหนดนโยบายการส่งเสริมการเรียนด้านอาชีวศึกษา และด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3) จัดระบบและกลไกทางงบประมาณในการกำหนดปริมาณ การผลิตกำลังคนในสาขาที่เป็นความต้องการจำเป็นของประเทศ 4) ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และทักษะดิจิทัลของผู้เรียนทุกระดับ 5) ส่งเสริมการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา วิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ 6) ส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ สู่การปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		<ol style="list-style-type: none"> 7) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่องทุกระดับให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ 8) เสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการผลิตและพัฒนา กำลังคน โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประชาชน ภาครัฐ ผู้ประกอบการ (ประชารัฐ) ทั้งระหว่างองค์กรภายใน และต่างประเทศ 9) ปรับระบบการศึกษาให้มีความเชื่อมโยงและยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้เรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพสามารถเรียนข้ามสายได้ 10) ปรับปรุง แก้ไข กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง 11) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
<p>ส่วนกลาง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดทำฐานข้อมูลการผลิตและความต้องการกำลังคน (demand-supply) ของประเทศ จำแนกตามสาขาวิชา และกลุ่มอุตสาหกรรม 2) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้ม แผนการผลิตและพัฒนา กำลังคนในสาขา และกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย 3) วิจัยพัฒนารอบหลักสูตรเพื่อตอบสนองเป้าหมายการพัฒนา สมรรถนะคนไทยในศตวรรษที่ 21 4) พัฒนาและขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ 5) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา - สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ และวางรากฐานทักษะอาชีพและค่านิยมการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ 2) สร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนสายอาชีพ และวางแผนการเรียนรู้ เพื่อการประกอบอาชีพ โดยใช้กระบวนการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และส่งเสริมการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี 4) ส่งเสริมทักษะด้านอาชีพ ทักษะการทำงานและการประกอบ อาชีพอิสระของผู้เรียน 5) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก และการบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ (STEM education) 6) พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัลของผู้เรียน 7) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีความรู้และสมรรถนะที่ได้ มาตรฐานตรงตามความต้องการของผู้ใช้และแผนการผลิต 2) พัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาให้ผลิตและพัฒนากำลังคนตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 3) ส่งเสริมภาพลักษณ์การอาชีวศึกษา เร่งปรับค่านิยมการเรียนในสาขาวิชาที่จบแล้วมีงานทำทันที 4) ส่งเสริมการจัดการศึกษาระบบทวิวุฒิ (dual degree) และระบบทวิภาคีในสถานประกอบการที่มีมาตรฐาน 5) ส่งเสริมและจัดให้มีการประเมินสมรรถนะผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษาตามมาตรฐานฝีมือแรงงานและคุณวุฒิวิชาชีพ 6) พัฒนามาตรฐานและจัดการประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู อาชีวศึกษา มาตรฐานครูฝึกในสถานประกอบการและมาตรฐานสถานประกอบการที่ทำหน้าที่ฝึกปฏิบัติผู้เรียน 7) พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในงานอาชีพของผู้เรียน และส่งเสริมทักษะการทำงาน การประกอบอาชีพอิสระ และการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน 8) เร่งรัดพัฒนาครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลนและครูฝึกในสถานประกอบการ 9) พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน/อาชีพ และหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในอาชีพสาขาต่าง ๆ แบบครบวงจร 10) พัฒนาการจัดการระบบการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติเสมือนจริง การสร้างสมรรถนะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาวิชา 11) พัฒนาระบบการเทียบโอนความรู้ระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ และประสบการณ์ 12) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาและจำนวนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศตามข้อมูลความต้องการกำลังคน (Demand) ในกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ 2) ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีความรู้และสมรรถนะที่ได้ มาตรฐานตรงตามความต้องการของผู้ใช้และแผนการผลิต

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		<ol style="list-style-type: none"> 3) ส่งเสริมและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้ผลิตและพัฒนากำลังคนตามความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศเฉพาะด้าน 4) จัดระบบและกลไกทางงบประมาณเพื่อควบคุมปริมาณและคุณภาพการผลิตกำลังคนของสถาบันอุดมศึกษาในสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ 5) พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน/อาชีพ และหลักสูตรฐานสมรรถนะในสาขาที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานและประเทศ 6) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะการทำงาน ทักษะการออกแบบ การสร้างความรู้เชิงวิจัยและการพัฒนานวัตกรรม 7) ประเมินและพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัลของผู้เรียน 8) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการเทียบประสบการณ์การเทียบโอนความรู้ รวมทั้งส่งเสริมการประเมินสมรรถนะผู้สำเร็จการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ 9) ส่งเสริมการจัดการศึกษาระบบสหกิจศึกษาในหน่วยงานองค์กรและสถานประกอบการที่มีมาตรฐาน 10) ส่งเสริมทักษะการทำงาน การประกอบอาชีพอิสระและการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนและบัณฑิต 11) ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาวางระบบการปฏิบัติงานและการจูงใจ 12) ส่งเสริมงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่ม ทางเศรษฐกิจ และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากภาครัฐและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน 13) ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์เพื่อจดสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญา 14) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ● หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนาทักษะและสมรรถนะด้านวิชาการและอาชีพของประชาชนวัยทำงานและผู้สูงวัย 2) ยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพของกำลังแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ 3) ส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพอิสระของประชาชน 4) ให้บริการการศึกษาและเรียนรู้อาชีพในรูปแบบที่หลากหลาย ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		<ol style="list-style-type: none"> 5) ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษผ่านสื่อการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ที่ทันสมัย 6) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ส่วนภูมิภาค	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานศึกษาธิการภาค/สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาค 	<ol style="list-style-type: none"> 1) วิเคราะห์และจัดทำข้อมูลด้านบริบทและศักยภาพของพื้นที่ ด้านการผลิต การประกอบอาชีพ และการบริการ เพื่อการกำหนดความต้องการในการพัฒนาคนในสาขาต่าง ๆ ในภูมิภาค 2) จัดทำฐานข้อมูลด้านอาชีพ แผนการผลิตผู้เรียนในสาขาต่าง ๆ ที่สอดคล้องและสนองความต้องการของภูมิภาคและท้องถิ่น 3) กระตุ้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษา สถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่ผลิต และพัฒนากำลังแรงงานตามแผนการผลิตที่สอดคล้อง และสนองความต้องการของภูมิภาคและท้องถิ่น 4) ระดมสรรพกำลังและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ในการสนับสนุนและร่วมจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้เรียนและคนในพื้นที่ 5) สนับสนุนและส่งเสริมการฝึกประสบการณ์อาชีพการประกอบอาชีพอิสระ และการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนระดับต่าง ๆ 6) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ● สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ● หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และพื้นฐานทักษะอาชีพตามมาตรฐานหลักสูตร 2) ส่งเสริมความรู้และทักษะอาชีพ แนะนำอาชีพและจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพตามหลักสูตร 3) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้และประสบการณ์ด้านงานอาชีพ การประกอบอาชีพอิสระ และการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน 4) จัดการศึกษาระบบทวิศึกษา 5) จัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและการบูรณาการองค์ความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM Education) 6) พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัลของผู้เรียน 7) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	<ul style="list-style-type: none"> ● สถาบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อเพิ่มพูน ทักษะ สมรรถนะและความเชี่ยวชาญของผู้เรียนทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพ 3) จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะและการศึกษาในรูปแบบทวิศึกษาทวิภาคีทวิวุฒิและสหกิจศึกษา 4) กำหนดหลักสูตรหรือสาขาวิชาที่ผู้เรียนสามารถโอนย้าย หรือศึกษาต่อเนื่อง 5) พัฒนาความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศเฉพาะด้านของสถาบัน เพื่อการผลิตกำลังคนเฉพาะด้าน/บัณฑิตเฉพาะด้านตามกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย 6) จัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูง แรงงานที่มีฝีมือและทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ 7) พัฒนาและประเมินความสามารถด้านภาษาอังกฤษตามกรอบ CEFR ของผู้เรียนและบัณฑิต 8) จัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและการบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM Education) 9) พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัลของผู้เรียน 10) ดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม 11) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงผู้สูงอายุ โดยการจัดบริการการศึกษาและการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของคนทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกช่วงวัย ด้วยหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับที่มีมาตรฐาน ด้วยรูปแบบและช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการของช่วงวัย สื่อการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดรูปแบบ เวลาและสถานที่ และเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนทุกกลุ่มเป้าหมาย แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชนที่มีคุณภาพ สนองความต้องการและความ

สนใจในการศึกษาเรียนรู้และระบบการวัดและประเมินผลที่ยืดหยุ่น เหมาะสม พร้อมด้วยระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพในโลกศตวรรษที่ 21 และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์

บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 3 สู่การปฏิบัติ

ตารางที่ 2.4 บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 3 สู่การปฏิบัติ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนกลาง	<ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงศึกษาธิการ <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) กำหนดนโยบายการพัฒนาศักยภาพคนแต่ละช่วงวัย การพัฒนา หลักสูตร การเรียนการสอน สื่อ และการวัดและประเมินผล สำหรับการศึกษาทุกระดับ ทุกช่วงวัย และทุกกลุ่มเป้าหมาย 2) ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในช่วงวัยต่าง ๆ ในทุกระดับและรูปแบบการจัดการศึกษา 3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมร่วมจัดการศึกษา สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สมาคมวิชาชีพ สถานประกอบการและหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาคนทุกช่วงวัย 4) จัดระบบการบริหารจัดการการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก (0-2 ปี) และการศึกษาปฐมวัย (3-5 ปี) ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน 5) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐและเอกชนผลิต และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพและมาตรฐาน 6) จัดให้มีระบบและกลไกการทดสอบ การวัด การติดตามและประเมินความรู้ทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา 7) จัดให้มีระบบการสะสมและเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาเรียนรู้และประสบการณ์จากการทำงาน 8) จัดให้มีคลังข้อสอบและระบบการทดสอบออนไลน์ เผยแพร่ และให้บริการผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล 9) กำหนดนโยบายการผลิต แผนการผลิต การพัฒนาและการใช้ครูที่เหมาะสม 10) กำกับ ดูแลการผลิต การพัฒนาครูให้เป็นไปตามนโยบายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสมรรถนะกำลังคนและความต้องการใช้ครูของประเทศ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		11) จัดทำและปรับปรุงกฎหมาย ประกาศ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง 12) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 	1) พัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) ศึกษา วิจัย จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคนทุกช่วงวัย 3) ศึกษาวิจัยและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาสำหรับผู้สูงวัย และกลุ่มความสามารถพิเศษ 4) ศึกษา วิจัยองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่และสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม 5) วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย สมรรถนะเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาเซียน หลักสูตรและคู่มือการเตรียมความพร้อมพ่อแม่และการเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กเล็กให้มีพัฒนาการตามวัย 6) วิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้มีความสามารถพิเศษ 7) ศึกษา วิจัย กำหนดทิศทางการผลิต พัฒนาคู่มือครูและบุคลากรทางการศึกษา 8) ศึกษา วิจัยเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพ ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 9) ศึกษา วิจัย ติดตาม ประเมิน และรายงานสภาพการณ์และผลการจัดการศึกษาของประเทศ 10) จัดทำ ปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง 11) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 	1) พัฒนาระบบและรูปแบบการผลิตครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการผลิตและพัฒนาครู ตามความต้องการใช้ครูทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในแต่ละระยะ 2) พัฒนาระบบการสรรหาคนดีคนเก่ง มีความศรัทธาในวิชาชีพเข้ามาเป็นครู 3) พัฒนามาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพ ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) 4) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเลขาธิการ คุรุสภา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนามาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 2) พัฒนาระบบการประเมินตามระดับคุณภาพของ มาตรฐาน วิชาชีพเพื่อการต่ออายุใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพ 3) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ วิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ การประเมินความรู้และ สมรรถนะ และการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 4) ปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องในการรับ ชาวต่างชาติ มาสอนหรือช่วยจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา สถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา 5) พัฒนาระบบและรูปแบบการพัฒนาครูอาจารย์และ บุคลากร ทางการศึกษาเพื่อให้ครูทุกระดับและ ประเภทการศึกษา ได้รับการพัฒนาตามมาตรฐาน วิชาชีพ 6) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตร การศึกษา สำหรับกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มความสามารถพิเศษ และกลุ่มด้อยโอกาส 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน 3) จัดการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมและมี คุณภาพสำหรับผู้เรียนกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ กลุ่มความสามารถพิเศษ และกลุ่มด้อยโอกาส 4) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและ นอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความมีวินัยและจิตสาธารณะของผู้เรียน 5) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่สำคัญ ของคนในสังคมไทย อาทิ ความรับผิดชอบ การตรงต่อ เวลา การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง การทำงาน เป็นหมู่คณะ 6) สนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและ สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อดิจิทัล 7) ประเมินคุณภาพและมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 8) พัฒนารูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่มีมาตรฐาน รวมทั้งพัฒนาและจัดระบบการเทียบ ความรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		9) ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ในการสนับสนุนหรือร่วมจัดการศึกษา 10) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการสอนให้มีคุณภาพและมาตรฐาน 11) เร่งรัดพัฒนาครูประจำการที่สอนไม่ตรงวุฒิครูที่สอนคณะชั้น และครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลน 12) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา 	1) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนา ทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะและทักษะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน 3) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการจัดการการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความมีวินัยและจิตสาธารณะของผู้เรียน 4) พัฒนาครูอาจารย์ผู้สอนในสถานศึกษาและครูฝึกในสถานประกอบการ 5) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา 	1) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐาน หลักสูตรและมาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ 2) ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ/ทักษะที่สำคัญ จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความมีวินัย และจิตสาธารณะของผู้เรียน 3) จัดให้มีกลไกกำหนดนโยบายและแผนการผลิต ระบบการผลิต และพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 4) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยผลิตครูพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงในสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ 5) เร่งรัดการผลิตและพัฒนาครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลน 6) ส่งเสริมและกำกับให้สถาบันผลิตครูจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานหลักสูตร และมาตรฐานวิชาชีพครู และพัฒนาสู่การเป็นสถาบันผลิตครูวิชาชีพชั้นสูง และผลิตครูในระบบจำกัดรับตามความต้องการใช้ครู 7) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา 2) จัดการศึกษาตามหลักสูตรสำหรับกลุ่มการศึกษาเฉพาะด้าน เฉพาะทาง กลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้สูงอายุ ในทุกระดับ การศึกษา ทั้งการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย 3) ให้บริการการศึกษา การเรียนรู้และการวัดและประเมินผลแก่ประชาชนผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล 4) พัฒนาระบบการเทียบประสบการณ์การเทียบโอนความรู้ รวมทั้งส่งเสริมการประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน และคุณวุฒิวิชาชีพ 5) ส่งเสริมการศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนวัยทำงานและผู้สูงอายุ ด้วยรูปแบบวิถีที่หลากหลายสนองตอบความต้องการ และความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย 6) จัดรูปแบบการศึกษาเรียนรู้ผ่านระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ สะดวก ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ 7) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อการผลิต สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐานสำหรับคนทุกช่วงวัย 8) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว กลุ่มสนใจ และชุมชนที่สอดคล้องทักษะทางสังคม คุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ 9) ส่งเสริมและจัดกิจกรรมฝึกฝนทักษะชีวิต และทักษะอาชีพให้กับประชาชน ทั้งวัยทำงานและผู้สูงอายุผ่านสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะสื่อดิจิทัลเพื่อการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต 10) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพในรูปแบบต่าง ๆ ให้ประชาชนเข้าถึง สามารถศึกษาเรียนรู้และนำความรู้และแนวปฏิบัติไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต 11) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> ● หน่วยงานอื่นที่ร่วมจัดการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาในการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่ม การศึกษาเฉพาะด้าน เฉพาะทาง 2) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามระดับการศึกษาและกลุ่มเป้าหมายที่รับผิดชอบด้วยหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อและการวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐานตามที่กำหนด

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		<ol style="list-style-type: none"> 3) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของ ครอบครัว กลุ่มสนใจ และชุมชนที่สอดคล้องกับทักษะทางสังคม คุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมทั้งกิจกรรมฝึกฝน ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ 4) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> ● สำนักงานศึกษาธิการภาค/สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในระดับ ภูมิภาค/พื้นที่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในส่วนที่สอดคล้องกับสภาพ และบริบทของพื้นที่ท้องถิ่น 2) ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัยในพื้นที่ โดยบูรณาการการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษา ระดับต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ภูมิสังคม อาชีพที่สนองตอบการพัฒนาเอกลักษณ์เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความต้องการของชุมชนและภูมิภาค 4) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความรัก ความภูมิใจในชุมชน และพื้นที่สืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมที่ดีงาม 5) ส่งเสริมการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้และการใช้ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านในกระบวนการจัดการเรียนรู้ 6) ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการส่งเสริม การเรียนรู้ตามอัธยาศัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน ผ่านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานและหลากหลาย 7) กำกับ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา 8) จัดระบบและรูปแบบการพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของภูมิภาคและพื้นที่ 9) ส่งเสริมการพัฒนาครูสู่การเป็นครูแกนนำ (master teacher) และครูมืออาชีพ (professional teacher) ที่สะท้อนทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะของวิชาชีพครู 10) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
สถานศึกษา	ทุกสังกัด	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตรการศึกษาในระดับที่รับผิดชอบ 2) ส่งเสริม สนับสนุน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว กลุ่มสนใจ และชุมชนที่สอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ 3) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมของศาสนาที่ถูกต้อง 4) จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน 5) จัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรม และวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันที่พึงประสงค์ อาทิ การมีวินัย การตรงต่อเวลา การเคารพ ความคิดเห็นที่แตกต่าง การทำงานเป็นกลุ่มคณะ 6) ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 7) ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ professional learning community (PLC) 8) คัดสรรและพัฒนาสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อเป็นหน่วยปฏิบัติการสอนของสถาบันการผลิตครู 9) จัดการเรียนรู้และประเมินความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษตามมาตรฐานความสามารถด้านภาษาอังกฤษ (CEFR) ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ 10) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ห้องเรียน	ทุกระดับ	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาในระดับที่รับผิดชอบ 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นการพัฒนา ทักษะ การคิดวิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนานวัตกรรมและความรับผิดชอบ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		4) จัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน อาทิ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สะเต็มศึกษา การเรียนรู้และฝึกประสบการณ์เสมือนจริง 5) จัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล 6) วัดและประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้และนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 7) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 4 : การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคให้แก่คนทุกช่วงวัย ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ และทุกระดับการศึกษา ในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพในรูปแบบที่เหมาะสม ทัดเทียมกันตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และพัฒนาเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องให้เป็นระบบเดียวกัน ทั้งหน่วยงานกลางและระหว่างกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน เชื่อมโยงกันได้และเพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลร่วมกัน เพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย การวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผลด้านการศึกษา รวมทั้งเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างทั่วถึง

บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 4 สู่การปฏิบัติ

ตารางที่ 2.5 บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 4 สู่การปฏิบัติ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนกลาง	<ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงศึกษาธิการ <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ประกันโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนในทุกพื้นที่ครอบคลุมผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 2) กำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (inclusive education) ในทุกระดับการศึกษา 3) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และจัดสรรบุคลากรเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 4) สนับสนุนให้ท้องถิ่นและเอกชนมาร่วมมือพัฒนาและจัดการศึกษา 5) เสริมสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ และการกลับไปดำรงชีวิตในสังคม 6) พัฒนาโครงสร้างและระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา และด้านอื่นที่บูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ทั้งภายในหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงานในกระทรวง และนอกกระทรวงศึกษาธิการ 7) จัดให้มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต 8) พัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพจากระบบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันได้ตลอดเวลา 9) พัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ให้บริการครอบคลุม สถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศ 10) จัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กองทุนพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา และจัดตั้งสถานีโทรทัศน์และผลิตรายการ เพื่อการศึกษา 11) ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 12) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ศึกษา วิจัย จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา 2) ออกแบบและพัฒนาฐานข้อมูลและสารสนเทศระดับสถานศึกษา จำแนกตามหน่วยงาน/สังกัด ระดับ/ประเภท การศึกษา ที่สามารถบูรณาการและเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพภายใน การประเมินคุณภาพภายนอก และระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาการศึกษาตามยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ 3) ประสานและติดตามประเมินผลการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ 4) ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติและในมิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 5) จัดทำ ปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง 6) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน - สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา - สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะด้านเฉพาะทางในระดับต่าง ๆ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดการศึกษาและเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมและมีคุณภาพ เพื่อสร้างโอกาสและพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้เรียนกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มความสามารถพิเศษ และกลุ่มด้อยโอกาส 2) ส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (inclusive education) ให้ครอบคลุมและทั่วถึงมากขึ้น 3) จัดสรรบุคลากรเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้เพียงพอ 4) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 5) จัดทำฐานข้อมูลและสารสนเทศผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และมีการปรับปรุงข้อมูลทุกไตรมาส 6) จัดทำระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุมถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และสามารถอ้างอิงและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้ 7) จัดทำฐานข้อมูลสื่อการเรียนการสอน และสื่อการเรียนรู้ที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน 8) พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ DLTV DLIT และให้บริการสื่อการเรียนรู้และการทดสอบความรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 9) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนภูมิภาค	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบ และการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ และวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย 2) เร่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีความหลากหลาย และสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง 3) จัดทำข้อมูลและสารสนเทศรายบุคคลของผู้เรียน และข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล 4) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> ● หน่วยงานอื่นที่ร่วมจัดการศึกษาเฉพาะกลุ่มเฉพาะด้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดการศึกษาและเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมและมีคุณภาพ เพื่อสร้างโอกาสและพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้เรียน เฉพาะกลุ่ม เฉพาะด้าน 2) จัดทำข้อมูลและสารสนเทศรายบุคคลของผู้เรียน และข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล 3) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้ระบบมีความสมบูรณ์ 4) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> ● สำนักงานศึกษาธิการภาค/สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาค/พื้นที่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ส่งเสริมการจัดการศึกษาและเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมและมีคุณภาพ เพื่อสร้างโอกาสและพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย 2) พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการระดับสถานศึกษา หน่วยงานส่วนภูมิภาค และหน่วยงานส่วนกลาง 3) ส่งเสริมให้หน่วยงานและสถานศึกษาในพื้นที่ใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบันทึกและจัดกระทำข้อมูลและสารสนเทศสำหรับสถานศึกษา 4) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการและเชื่อมโยง สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน และใช้ประโยชน์เพื่อการบริหารจัดการและการพัฒนาการศึกษา 5) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
สถานศึกษา	ทุกสังกัด	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมและมีคุณภาพสำหรับผู้เรียนกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ทั้งกลุ่มความสามารถพิเศษ และกลุ่มด้อยโอกาส 2) จัดการศึกษา บันทึกและจัดกระทำข้อมูลและสารสนเทศรายบุคคลของผู้เรียนและข้อมูลที่เกี่ยวข้องผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล 3) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้ระบบมีความสมบูรณ์ทั้งด้าน software hardware และ peopleware 4) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 5 : การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างจิตสำนึก ปูทางฝังทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมของคนทุกช่วงวัยในพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้การจัดการฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การสร้างความตระหนัก และเสริมสร้างศักยภาพให้ประชาชนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้เพื่อจัดการในเรื่องภัยธรรมชาติความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้ รวมทั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ได้

บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 5 สู่การปฏิบัติ

ตารางที่ 2.6 บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 5 สู่การปฏิบัติ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงศึกษาธิการ <ul style="list-style-type: none"> สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล นโยบาย แผนการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 	<ol style="list-style-type: none"> กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีพฤติกรรมและทักษะที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนพัฒนาการวิจัยองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้กับคนทุกช่วงวัย สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชน สังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างจิตสำนึกปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมของคนทุกช่วงวัย ในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมการนำแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมของศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตจริง ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะด้านเฉพาะทางในระดับต่าง ๆ 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาหลักสูตรในระดับการศึกษาต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบ และนอกระบบที่สร้างจิตสำนึก ความตระหนัก และพฤติกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละท้องถิ่น จัดการศึกษาและการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้/กิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้/กิจกรรม/สื่อการเรียนรู้ในการนำแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมของศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตจริง

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		<ol style="list-style-type: none"> 5) พัฒนาและอบรมครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) ปลุกฝังและพัฒนาผู้เรียน/บัณฑิตให้มีพฤติกรรมคุณลักษณะและทักษะที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับบุคคลอื่น ๆ ได้ 7) ส่งเสริมสถาบันการศึกษาให้ผลิตบุคลากรสาขาเฉพาะด้านหรือมีความเชี่ยวชาญระดับสูงด้านสิ่งแวดล้อม 8) ศึกษา วิจัยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม และสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับต่างประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ภัยธรรมชาติ ความมั่นคงทางอาหาร และพลังงาน 9) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
<p>ส่วนภูมิภาค</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● สำนักงานศึกษาธิการภาค/สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาค/พื้นที่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัยให้มีพฤติกรรม และทักษะที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) พัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน ในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับบริบทของสังคม และวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ให้กับคนทุกช่วงวัย 3) สนับสนุนและให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐานในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพ ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับคนทุกช่วงวัย 4) พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 5) กำกับ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
สถานศึกษา และ ห้องเรียน	ทุกสังกัดและทุกระดับการศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริม สนับสนุนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งในและนอกห้องเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ของครอบครัว กลุ่มสนใจ และชุมชนที่สอดคล้อง การสร้างจิตสำนึก ปลูกฝัง ทักษะคิดคำนวณ วัฒนธรรม ที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริม คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้มีกิจกรรมที่ม ีความยืดหยุ่น หลากหลาย และสามารถพัฒนา คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 6 : การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 6 เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดระบบ/รูปแบบการบริหาร จัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมและพัฒนาระบบ การเงินเพื่อการศึกษาให้รัฐสามารถใช้ทรัพยากรในการกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนาผู้เรียน และกำลังคนของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บริการการศึกษา ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน แก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม สนองตอบความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา และสังคม ด้วยความรับผิดชอบ มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งพัฒนาระบบการผลิต ใช้ และพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 6 สู่การปฏิบัติ

ตารางที่ 2.7 บทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 6 สู่การปฏิบัติ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
ส่วนกลาง	<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงศึกษาธิการ <ul style="list-style-type: none"> สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาระบบบริหาร จัดการศึกษา หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาระบบการเงิน เพื่อการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> ปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการที่มี ความเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็น รูปธรรม และขยายผลไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งระดับ หน่วยงาน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา กำหนดนโยบายการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหาร จัดการ สถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาที่ ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่าง เร่งด่วน เพื่อสร้างคุณภาพและมาตรฐานการจัด การศึกษาในทุกพื้นที่

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		<ol style="list-style-type: none"> 3) ส่งเสริม สนับสนุนศักยภาพและความพร้อมของหน่วยงาน บุคคล สมาคม มูลนิธิสถานประกอบการ สถาบัน/องค์กรต่าง ๆ ในสังคม ในการสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมรูปแบบประชารัฐ 4) กำหนดมาตรการจูงใจในการสร้างการมีส่วนร่วมในการระดมทุน หรือร่วมสนับสนุนการศึกษาของทุกภาคส่วนในสังคม ผ่านมาตรการทางการเงินและการคลัง 5) กำหนดนโยบายการพัฒนากระบบการเงินเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา 6) กำหนดกลไกกลางรับผิดชอบระบบการเงินเพื่อการศึกษา ทำหน้าที่กำกับทิศทาง ยุทธศาสตร์และการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 7) จัดระบบการจัดสรรงบประมาณผ่านอุปสงค์และอุปทาน การพัฒนาระบบบัญชีสถานศึกษา และการรายงานการเงิน ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล 8) ปรับปรุงและพัฒนา ระบบ และวิธีการจัดสรรงบประมาณที่ใช้สนับสนุนผู้เรียนและการจัดการศึกษา ให้เป็นกลไกในการสร้างทักษะแรงงานระดับกลางและระดับสูง และกำกับ เป้าหมายการผลิตกำลังแรงงานในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาประเทศ 9) กำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคลของครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาวการณ์ด้านโครงสร้างประชากร และความต้องการในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสมรรถนะกำลังคนของประเทศ 10) ปรับปรุงฐานข้อมูลความต้องการใช้ครูให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสัดส่วนของประชากรวัยเรียน 11) จัดทำแผนการใช้ครูของประเทศ และกำกับดูแลการใช้ครูให้เป็นไปตามความต้องการใช้ครูของประเทศ 12) จัดทำ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ประกาศ ระเบียบและแนวปฏิบัติในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 13) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาระบบการเงินเพื่อศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ศึกษา วิจัยทิศทางระบบบริหารจัดการศึกษา รูปแบบการบริหารงานบุคคลของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 2) ศึกษาวิจัยและพัฒนากระบบการเงินเพื่อการศึกษา ทั้งด้านการระดมทุน การจัดสรรทุน และการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	<ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงศึกษาธิการ <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 3) ปรับปรุงและพัฒนาระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และอุปทานของสถานศึกษา 4) ออกแบบและพัฒนาระบบการบริหารจัดการกองทุนเพื่อการศึกษาตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ 5) พัฒนาระบบกองทุนเพื่อศึกษารูปแบบต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับการผลิตกำลังคนของสถาบันการศึกษาให้สนองตอบความต้องการของการพัฒนาประเทศ 6) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> ● สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่บูรณาการเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพภายใน การประเมินคุณภาพภายนอก และการติดตามประเมินผลของหน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค 2) พัฒนาระบบการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษา 3) ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นระบบที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติและไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับ และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ 4) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนาระบบการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานตรงกับความรู้ความสามารถ 2) พัฒนาระบบการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ 3) พัฒนาระบบประเมินสมรรถนะครูตามมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาระบบการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะสำหรับตำแหน่งที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 4) พัฒนาระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน สำหรับครูที่มีสมรรถนะสูง และครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร เสี่ยงภัย และพื้นที่พิเศษ 5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการอัตรากำลังครูและระบบการจ้างครู 6) ปรับปรุงกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 7) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเลขาธิการ ครุสภา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนาระบบการประเมินตามระดับคุณภาพของมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 2) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ การประเมินความรู้และสมรรถนะ และการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 3) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเลขาธิการ - สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดกลุ่มสถานศึกษาที่จัดการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยระบบภูมิสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และบริบทของพื้นที่ 2) ดำเนินมาตรการทางการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือ และพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน 3) จัดระบบการบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดให้สอดคล้องรองรับกับนโยบาย และแผนการใช้ครูของประเทศ 4) ร่วมดำเนินงานจัดการศึกษากับภาคส่วนประชาสังคม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมรูปแบบประชารัฐ 5) จัดระบบบัญชีและรายงานการเงินของสถานศึกษาในสังกัดให้มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้และเป็นปัจจุบัน รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้สามารถบันทึกการเงินของสถานศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล 6) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา - สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาระบบบริหาร จัดการที่จัดการศึกษาระดับ อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาระบบการเงิน เพื่อการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ปรับโครงสร้าง ระบบ และกลไกการบริหารและการจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เพื่อสร้างความเป็นเลิศในศาสตร์/สาขาวิชาที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ 2) ปรับระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ของสถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา 3) ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมจัดการศึกษากับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อการสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่กำลังคนที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะที่พึงประสงค์ 4) ปรับระบบและวิธีการสนับสนุนผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาประเทศ

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
		5) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา/สถาบันอุดมศึกษาปรับปรุงระบบการเก็บค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม การเรียนที่สะท้อนต้นทุน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายในสัดส่วนที่เหมาะสม 6) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ส่วนภูมิภาค	<ul style="list-style-type: none"> ● สำนักงานศึกษาธิการภาค/สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน 	1) ปรับโครงสร้าง ระบบ และกลไกการบริหารและการจัดการของหน่วยงานระดับจังหวัดเพื่อรองรับบทบาทหน้าที่ผู้กำกับนโยบาย แผน มาตรฐาน ส่งเสริม สนับสนุน และติดตาม ประเมินผล รวมทั้งเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งของสถานศึกษาในการบริหารและจัดการศึกษา 2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก การพัฒนาสถานศึกษาในพื้นที่ให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ (magnet school) และการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) 3) พัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็กที่เล็ก/ควบรวมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนตามความต้องการจำเป็น 4) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา หรือการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชน มูลนิธิ วัด องค์กรเอกชน สถานประกอบการ สถาบัน/องค์กรต่าง ๆ ในสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 5) กำหนดแผนงาน ขั้นตอน และมาตรการทางการบริหาร เพื่อกระจายอัตรากำลังครูให้เหมาะสม 6) พัฒนาระบบการบริหารจัดการอัตรากำลังครูและระบบการจ้างครูเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีจำนวนที่เหมาะสม รวมทั้งปรับปรุงฐานข้อมูลความต้องการใช้ครู ให้เหมาะสม 7) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ● สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ● หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 	1) พัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด 2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยรูปแบบ วิธีการที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา

ระดับ	หน่วยงาน	รับผิดชอบดำเนินการ
	<ul style="list-style-type: none"> • สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน • หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 	3) นำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการวางแผน การปฏิบัติการตรวจสอบติดตาม เพื่อการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา 4) สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนในชุมชน พื้นที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 5) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> • สถาบันอาชีวศึกษา/สถาบันอุดมศึกษา • หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา 	1) พัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้ เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด 2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถาบันอาชีวศึกษา/สถาบันอุดมศึกษา 3) สร้างความเป็นเลิศในศาสตร์/สาขาวิชาที่แต่ละสถาบัน มีความเชี่ยวชาญ 4) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5 การติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 มีหลักการและแนวทางในการติดตามและประเมินผล ดังนี้

1. หลักการติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ

1.1 เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการ ด้วยการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน ได้แก่ หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ผู้จัดการศึกษา ผู้รับบริการทางการศึกษาทุกกลุ่มเป้าหมาย ทุกระดับ นักวิชาการ ชุมชน และประชาชนทั่วไป ได้ร่วมตรวจสอบ ให้ข้อมูลและรับทราบข้อมูลอย่างเท่าเทียม

1.2 ใช้ระบบการประเมินผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบของการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อวัดความสำเร็จของแผนการศึกษาแห่งชาติ

1.3 หน่วยงาน องค์กรหรือสถาบันการศึกษาประเมินผลด้วยตนเอง เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด ควบคู่กับการให้หน่วยงานหรือสถาบันที่เป็นกลางทำหน้าที่ประเมินผลเพื่อความถูกต้องตามหลักวิชาการ

1.4 มีหลักเกณฑ์การติดตามประเมินผลและตัวชี้วัดที่ชัดเจน โปร่งใส มีมาตรฐาน เป็นกลางและถูกต้องตามหลักวิชาการบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง เพื่อให้สามารถใช้เป็นแนวทางปรับปรุงและทบทวนมาตรการ นโยบาย แผนงานโครงการ ทั้งระดับภาพรวม กระทรวง/หน่วยงาน

หรือเทียบเท่าภูมิภาค จังหวัดและสถานศึกษา ให้สามารถตอบสนองความต้องการในการรับบริการทางการศึกษาของประชาชนทุกช่วงวัยอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

2. แนวทางการประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ

2.1 ประเมินผล 3 ระยะเวลา

1) การประเมินผลก่อนการดำเนินงานหรือก่อนเริ่มโครงการ เป็นการประเมินบริบท และสภาวะก่อนการดำเนินการ

2) การประเมินผลระหว่างดำเนินการ เป็นการติดตามประเมินผลความก้าวหน้า ในระยะที่กำลังดำเนินงานเพื่อศึกษาว่ามีปัญหาอุปสรรคใดบ้างในการดำเนินงาน ทั้งจากปัจจัยภายใน และภายนอกที่มีผลกระทบต่อการทำงาน

3) การประเมินผลหลังการดำเนินงาน เป็นการประเมินผลภายหลังจาก สิ้นสุดแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อสรุปว่ามีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ มากน้อยเพียงใด มีผลผลิต ผลลัพธ์ใดที่เกิดขึ้น เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิผล ประสิทธิภาพ ตลอดจนผลกระทบทั้งทางบวกและลบ

2.2 วางระบบการติดตามประเมินผลแผนงานโครงการระดับกระทรวง ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัดและเขตพื้นที่ เพื่อเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการจังหวัดและภูมิภาคกับแผนการศึกษาแห่งชาติโดย

1) กำหนดประเด็นการพัฒนาของหน่วยงานที่เชื่อมโยงกับประเด็น การพัฒนาและเป้าหมายที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนด แผนปฏิบัติการของเขตพื้นที่จังหวัด ภูมิภาค ส่วนกลางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลระหว่างดำเนินการ

3) ประเมินผลแผนงานโครงการทั้งในระดับผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติระยะดังกล่าว และเป็นข้อมูลในการปรับมาตรการและตัวชี้วัดผลผลิตในระยะต่อไป

2.3 ส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรหลักในกระทรวง ศึกษาธิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษา สำนักงบประมาณ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่เพื่อให้การติดตามประเมินผลมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2.4 จัดให้หน่วยงานหรือองค์กรที่มีความเป็นมืออาชีพด้านการวัดและประเมินผล มีความชำนาญและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายเป็นผู้ประเมิน เพื่อให้การติดตามประเมินผล มีความเป็นสากล ถูกต้องตามหลักวิชาการ เชื่อถือได้

2.5 จัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีเวทีแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและโปร่งใส ตรวจสอบได้

2.6 นำเสนอผลการติดตามและประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ทั้งประชาชน กลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการการศึกษา หน่วยงานกำหนดนโยบาย หน่วยงานนำนโยบายไปปฏิบัติหน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสาธารณชนผู้สนใจได้รับทราบผลการประเมิน

1.6 ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ (key success factors)

การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแต่ละยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติจะประสบผลสำเร็จตามที่ระบุไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ได้หน่วยงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาต้องยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และมีการทบทวนปรับปรุงมาตรการ เป้าหมายความสำเร็จให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในทุกช่วงวัย ซึ่งต้องดำเนินการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนี้

1) การสร้างการรับรู้ความเข้าใจ และการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาสังคม ในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง มุ่งเน้นที่การจัดระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใสตรวจสอบได้ และมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในทุกระดับ

2) การสร้างความเข้าใจในเป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานของแผนการศึกษาแห่งชาติของผู้ปฏิบัติทุกหน่วยงาน ทุกระดับ เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติมีการบริหารจัดการและการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษา มีคณะกรรมการกำกับดูแลแต่ละยุทธศาสตร์ให้เกิดการนำไปปฏิบัติโดยมีระบบงบประมาณเป็นกลไกสนับสนุนให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม

3) การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการจัดการศึกษา จากการเป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐ มาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคมที่มุ่งการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (inclusive education) ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development goals)

4) การจัดให้แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นเสมือนแผนงบประมาณด้านการจัดการศึกษาของรัฐ ระบบการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้ยึดแผนงาน โครงการ และเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นหลักในการ

พิจารณา เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาการศึกษาเป็นไปในทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนแต่ละช่วงวัย และการพัฒนากำลังคนตามความต้องการของตลาดงานและประเทศ เพื่อการจัดการศึกษาบรรลุผลตามยุทธศาสตร์ตัวชี้วัดในช่วงเวลาที่กำหนด

5) การปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพ โดยปรับโครงสร้างการบริหารงานให้มีความชัดเจนในด้านบทบาทหน้าที่ และการกระจายอำนาจและการตัดสินใจจากส่วนกลางสู่ระดับภูมิภาคและสถานศึกษา รวมทั้งการปรับระบบการบริหารจัดการ และการบริหารงานบุคคลในแต่ละระดับให้ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพผู้เรียนได้รับบริการการศึกษาที่มีมาตรฐานอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

6) การสร้างระบบข้อมูลและสารสนเทศที่บูรณาการและเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการรายงานต่อสาธารณชนจะเป็นกลไกในการสร้างการรับรู้ของผู้จัดการศึกษาและผู้เรียน เพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และความรับผิดชอบต่อผู้เรียน ผ่านระบบการกำกับตรวจสอบติดตามและประเมินผล

7) การปฏิรูประบบทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษา เพื่อให้รัฐสามารถใช้เครื่องมือทางการเงินในการกำกับการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติและนโยบายรัฐบาล

การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติให้ประสบความสำเร็จจึงต้องอาศัยปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นสำคัญ หากสาธารณชนทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมสนับสนุนการดำเนินการ และผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเข้าใจบทบาทของตนและร่วมพลังดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาที่กำหนด ย่อมส่งผลให้การพัฒนาการศึกษาของชาติบรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศชาติตามความมุ่งหวัง

ตอนที่ 2 แนวคิดและสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580

2.1 วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด

วิสัยทัศน์ประเทศคือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชน

เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) ประกอบด้วย

- 1) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- 2) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้
- 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- 4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- 5) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- 6) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุล ระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ

2.2 ยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ

1. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอรราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อม สามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหา แบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กร ที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล ตัวชี้วัด ประกอบด้วย (1) ความสุขของประชากรไทย (2) ความมั่นคง ปลอดภัยของประเทศ (3) ความพร้อมของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง (4) บทบาทและการยอมรับในด้าน ความมั่นคงของไทยในประชาคมระหว่างประเทศ และ (5) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ความมั่นคงแบบองค์รวม โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่

1) การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อย และสันติสุข ให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง โดย (1) การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็งมีความพร้อม ตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (2) การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ (3) การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพ และมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และ (4) การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ

2) การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาเดิม และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้น โดย (1) การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน (2) การติดตามเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ (3) การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (4) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล

3) การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง โดย (1) การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ (2) การพัฒนาและฝึกพลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชนให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญภัยคุกคามได้ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ และ (3) การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ

4) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ เพื่อสร้างเสริมความสงบสุข สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้า ให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลกอย่างยั่งยืน โดย (1) การเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ (2) การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค และ (3) การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ

5) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อให้กลไกสำคัญต่าง ๆ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้หลักธรรมาภิบาล และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดย (1) การพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม (2) การบริหารจัดการความมั่นคงให้อำนาจต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ และ (3) การพัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ (1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (2) “ปรับปรุงจจุบัน” เพื่อปูทางสู่ออนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคู่มือใหม่ รวมถึงปรับปรุงรูปแบบธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปรุงจจุบัน พร้อมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

ตัวชี้วัดประกอบด้วย (1) รายได้ประชาชาติ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการกระจายรายได้ (2) ผลผลิตภาพการผลิตของประเทศ ทั้งในปัจจัยการผลิตและแรงงาน (3) การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา และ (4) ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่

1) การเกษตรสร้างมูลค่า ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต ทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร ประกอบด้วย (1) เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (2) เกษตรปลอดภัย (3) เกษตรชีวภาพ (4) เกษตรแปรรูป และ (5) เกษตรอัจฉริยะ

2) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต โดยสร้างอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต ประกอบด้วย (1) อุตสาหกรรมชีวภาพ (2) อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร (3) อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ (4) อุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์ และ (5) อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ

3) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับ และเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยว

ที่มีคุณภาพสูง ประกอบด้วย (1) ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม (2) ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (3) ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย (4) ท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ และ (5) ท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค

4) โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก ครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยี ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานทาง เศรษฐกิจ โดย (1) เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมไร้รอยต่อ (2) สร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (3) เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ (4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสมัยใหม่ และ (5) รักษา และเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค

5) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการ ยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการแข่งขัน และมีอัตลักษณ์ชัดเจน โดย (1) สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ (2) สร้างโอกาสเข้าถึงบริการ ทางการเงิน (3) สร้างโอกาสเข้าถึงตลาด (4) สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล และ (5) ปรับบทบาทและ โอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ

3. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดย คนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู้การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีฟตามความถนัดของตนเอง

ตัวชี้วัด ประกอบด้วย (1) การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดี ของคนไทย (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (3) การพัฒนาสังคมและ ครอบคลุมไทย โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย 7 ประเด็น ได้แก่

1) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝัง ค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดย (1) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดู ในครอบครัว (2) การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษา (3) การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา (4) การปลูกฝังค่านิยม และวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (5) การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ

- (6) การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม และ
- (7) การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

2) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ประกอบด้วย (1) ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ ก่อนการตั้งครรภ์ (2) ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 (3) ช่วงวัยแรงงาน ยกระดับ ศักยภาพ ทักษะและสมรรถนะแรงงาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และ (4) ช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลัง ในการขับเคลื่อนประเทศ

3) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้น ผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา โดย (1) การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 (2) การเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็น ครูยุคใหม่ (3) การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท (4) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (5) การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบต่อ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และ ประชาคมโลก (6) การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และ (7) การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

4) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย โดย (1) การพัฒนาและส่งเสริม พหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย (2) การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่าง ๆ และ (3) การดึงดูด กลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทย ที่มีความสามารถในต่างประเทศให้มาสร้าง และพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ

5) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้านกาย ใจ สติปัญญา และสังคม โดย (1) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ (2) การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคาม สุขภาวะ (3) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะ ที่ดี (4) การพัฒนาระบบบริการ สุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี และ (5) การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการ สร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่

6) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดย (1) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย (2) การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วม ของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชนในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ (3) การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน และ (4) การพัฒนาระบบฐาน ข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

7) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ โดย (1) การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต (2) การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ (3) การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ และ (4) การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬา

4. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำ เพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเอง และทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

ตัวชี้วัดประกอบด้วย (1) ความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร (2) ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน (3) ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี และ (4) คุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่

1) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ โดย (1) ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก (2) ปฏิรูประบบภาษีและการคุ้มครองผู้บริโภค (3) กระจาย การถือครองที่ดิน และการเข้าถึงทรัพยากร (4) เพิ่มผลิตภาพและคุ้มครองแรงงานไทย ให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพและความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความปลอดภัยในการทำงาน (5) สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะ และทุกกลุ่ม (6) ลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง (7) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และ (8) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง

2) การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี โดย (1) พัฒนาศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในภูมิภาค (2) กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละกลุ่มจังหวัดในมิติต่าง ๆ (3) จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและปลอดภัย ให้สามารถตอบสนองต่อสังคมสูงวัยและแนวโน้ม

ของการขยายตัวของเมืองในอนาคต (4) ปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อวางระบบและกลไกการบริหารงานในระดับภาค กลุ่มจังหวัด (5) สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูล ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และ (6) การพัฒนากำลังแรงงานในพื้นที่

3) การเสริมสร้างพลังทางสังคม โดย (1) สร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม โดยสนับสนุนการรวมตัวและดึงพลังของภาคส่วนต่าง ๆ (2) การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ (3) สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน (4) ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาทของสตรีในการสร้างสรรค์สังคม (5) สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม และ (6) สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล

4) การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง โดย (1) ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือนให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงิน และอาชีพ (2) เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง (3) สร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชน และ (4) สร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้กับชุมชน

5. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกัน ทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

ตัวชี้วัด ประกอบด้วย (1) พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู (3) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (4) ปริมาณก๊าซเรือนกระจกมูลค่าเศรษฐกิจฐานชีวภาพ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่

1) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว โดย (1) เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (2) อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด (3) อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ (4) รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (5) ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

2) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล โดย (1) เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล (2) ปรับปรุง พื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ (3) พื้นฟูชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ชายฝั่งทะเลได้รับ การป้องกันและแก้ไขทั้งระบบ และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม และ (4) พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ โดย (1) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (2) มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (3) มุ่งเป้าสู่การลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชน และ (4) พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

4) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดย (1) จัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพ และความเหมาะสมทางภูมินิเวศอย่างเป็นเอกภาพ (2) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน (3) จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล (4) สงวนรักษา อนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน (5) พัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัครด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น และ (6) เสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และยกระดับความสามารถในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ

5) พัฒนาความมั่นคงน้ำพลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดย (1) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ (2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล (3) พัฒนาความมั่นคงพลังงานของประเทศ และส่งเสริมการใช้น้ำพลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำพลังงาน โดยลดความเข้มข้นของการใช้น้ำพลังงาน และ (5) พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรและอาหารของประเทศและชุมชน ในมิติ ปริมาณ คุณภาพ ราคา และการเข้าถึงอาหาร

6) ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ โดย (1) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย (2) พัฒนาเครื่องมือกลไกและระบบยุติธรรม และระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม (3) จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อ

จัดการประเด็นร่วม ด้านการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และ (4) พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

6. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐ ที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาท ภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม

ตัวชี้วัด ประกอบด้วย (1) ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ (2) ประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ (3) ระดับความโปร่งใส การทุจริต ประพฤติมิชอบและ (4) ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประกอบด้วย 8 ประเด็น ได้แก่

1) ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการและให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส โดย (1) การให้บริการสาธารณะของภาครัฐ ได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับแนวหน้าของภูมิภาค และ (2) ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้

2) ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ โดย (1) ให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (2) ระบบการเงินการคลังประเทศ สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และ (3) ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติในทุกระดับ

3) ภาครัฐมีขนาดเล็กถึงกลาง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ โดย (1) ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม (2) ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และ (3) ส่งเสริมการกระจายอำนาจ และสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล

4) ภาครัฐมีความทันสมัย โดย (1) องค์กรภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ และ (2) พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย

5) บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกมีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ โดย (1) ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มี ความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม และ (2) บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อ ประชาชน มีคุณธรรม และมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ

6) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัย จริตและประพฤติมิชอบ โดย (1) ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติ มิชอบ (2) บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต (3) การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพมีความเด็ดขาด เป็นธรรม และตรวจสอบได้ และ (4) การบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ

7) กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น โดย (1) ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง (2) มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น และ (3) การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ เท่าเทียม มีการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้กฎหมาย

8) กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค โดย (1) บุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตยเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม (2) ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีบทบาทเชิงรุกร่วมกันในทุกขั้นตอนของการค้นหาความจริง (3) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครอง มีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน (4) ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม และ (5) พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา

2.3 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 กับการจัดการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ฉบับแรกของประเทศไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่

การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 82ก ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2561)

ยุทธศาสตร์ชาติฉบับนี้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 82ก ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2561) คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติประกอบด้วย 1) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย 2) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ 4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม 5) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และ 6) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ของชาติจะเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 82ก ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2561) ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เป้าหมายสำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกရာชอธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับ เน้นการพัฒนาคคน เครื่องมือ เทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติทุกรูปแบบ โดยใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ คือต่อยอดอดีต โดยมองกลับไปทึกรากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย และความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศ ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสมัยใหม่ ปรับปัจจุบัน ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล โดยปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนา สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อสนองต่อความต้องการของตลาด และการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ สร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุน ยกกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เน้นการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและสุขภาพวะที่ดี รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัชยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม รักการเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกร ยุคใหม่ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชน การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่การบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งในการจัดการตนเองของชุมชน เตรียมความพร้อมประชากรไทยด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพพึ่งตนเอง และทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน สังคม โดยรัฐมีหลักประกันในการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและความเป็นหุ้นส่วน ความร่วมมือระหว่างกัน โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน ซึ่งดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ยึดหลักภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม มีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทของหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับ หรือการให้บริการ โดยเป็นภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัว นำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งเปิดกว้าง เชื่อมโยงกัน และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมตอบสนองประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส ร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง

ตอนที่ 3 แนวคิดและสาระสำคัญของนโยบาย/แผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

มีแนวคิดและสาระสำคัญของนโยบาย/แผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของไทย ซึ่งดำเนินการมาแล้วในอดีตจนถึงปัจจุบัน และมีบางส่วนที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคต ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

3.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ว่าด้วยการจัดการศึกษาของ คนในประเทศ มีการกล่าวถึงสิทธิของบุคคลที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายทุกคน และการจัดการศึกษา โดยมุ่งที่การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมถึงการจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ จากเนื้อความในรัฐธรรมนูญนั้น จึงเป็นเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 74ก ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2542; ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่ 123ก ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2545)

จุดมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ เพื่อต้องการให้ คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยในกระบวนการเรียนรู้ ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีหลักการสำคัญ คือ เป็นการศึกษาตลอดชีพสำหรับ ประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจ ไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาและระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา มีการส่งเสริม มาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา พร้อมทั้งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ๆ

สาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้นประกอบด้วยสาระสำคัญ 9 หมวด 78 มาตรา หนึ่งในบทเฉพาะกาล (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่ 123ก ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2545) มีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป ว่าด้วยเรื่องข้อมูลพื้นฐานการมีและการใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้มีมาตราที่เกี่ยวข้อง คือ มาตรา 1-9

หมวด 2 ว่าด้วยเรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มีมาตราที่เกี่ยวข้อง คือ มาตรา 10-14 กล่าวถึงบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล ได้รับการศึกษาภาคบังคับตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว โดยจัดการศึกษาให้ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามความเหมาะสม และกล่าวถึงผู้มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาหลากหลายกลุ่ม

หมวด 3 ว่าด้วยระบบการศึกษา มีมาตราที่เกี่ยวข้องคือมาตรา 15-21 กล่าวถึงการจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสถานศึกษาอาจจัดการศึกษารูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญาตรี การศึกษาภาคบังคับมีจำนวน 9 ปี มีการกล่าวถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษาตามที่กำหนด การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่กฎหมายกำหนด การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน สถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือกับสถานประกอบการตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนั้นหน่วยงานต่าง ๆ อาจจัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการหรือความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้

หมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา มีมาตราที่เกี่ยวข้องคือมาตรา 22-30 กล่าวถึงการจัดการศึกษาที่ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม เน้นการบูรณาการ เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์กับสังคมอื่น ๆ ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ในการจัดการศึกษานั้นให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้อง

กับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การประยุกต์ความรู้เพื่อแก้ปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ รัฐต้องส่งเสริมและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ด้านการวัดและประเมินผลให้พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การศึกษาต่อให้ใช้วิธีการคัดเลือกที่หลากหลาย จัดตั้งให้มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ต้องมีความหลากหลายตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ด้านบุคลากรทางการศึกษาให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

หมวด 5 ว่าด้วยเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษา มีมาตราที่เกี่ยวข้องคือมาตรา 31-46 กล่าวถึงผู้มีอำนาจในการจัดการศึกษา ได้แก่ กระทรวง มีหน้าที่ส่งเสริมและกำกับดูแล การศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุน ทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงาน การศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อ การศึกษา รวมทั้งการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาและราชการอื่น ตามที่กฎหมายกำหนด จัดให้มีองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลดูแลการศึกษาแต่ละระดับและ ประเภท สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคลและอาจจัดเป็นส่วนราชการ หรือหน่วยงานในกำกับของรัฐ สถานศึกษาเฉพาะทางให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด การบริหาร และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหลักโดยคำนึงถึงระดับ ของการศึกษา จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรมและความเหมาะสมอื่น ๆ ด้วย สถานศึกษาเอกชนอยู่ภายใต้การดูแลของเขตพื้นที่การศึกษาด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดการศึกษาตามนโยบายนี้ได้ บทบาทหน้าที่ในบริหารและการจัดการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสามารถจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตาม ความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อน การบริหาร และการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับติดตามการประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ โดยให้สถานศึกษาเอกชนเป็นนิติบุคคลโดยรัฐต้องให้การสนับสนุน ด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษีและสิทธิประโยชน์อื่น สถานศึกษาเอกชน

จัดการศึกษาได้ทุกระดับทุกประเภทการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการจัดการศึกษา

หมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มีมาตราที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา 47-51 กล่าวถึงการมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาในการจัดการศึกษาของไทย คือ การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ การประกันคุณภาพภายในเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา และรายงานให้ต้นสังกัดและสาธารณชนได้ทราบในแต่ละปี ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกเป็นหน้าที่ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพสถานศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาแต่ละระดับ ทั้งนี้สถานศึกษาทุกแห่งต้องให้ความร่วมมือและอยู่ภายใต้การดูแลของต้นสังกัดที่รับผิดชอบ

หมวด 7 ว่าด้วยเรื่องครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีมาตราที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา 52-57 กล่าวถึง กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิตการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่มีหน้าที่ผลิตและพัฒนาบุคลากรดังกล่าวมีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาอย่างเพียงพอ ส่งเสริมให้มีการจัดองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในการกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การกำกับดูแลให้เป็นไปตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ยกเว้นบุคลากรระดับอุดมศึกษา มีการระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

หมวด 8 ว่าด้วยทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มีมาตราที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา 58-62 กล่าวถึง การระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สิน ทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศ มาใช้ในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรดังกล่าว โดยใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมและความจำเป็น รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้การศึกษานานาชาติที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณทางการศึกษาอย่างครบถ้วน

และครอบคลุมภารกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นอกจากนี้รัฐยังจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นตามความเหมาะสมและความจำเป็น จัดให้มีระบบการตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษาและคุณภาพมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด 9 ว่าด้วยเรื่องเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีมาตราที่เกี่ยวข้องคือมาตรา 63-69 กล่าวถึง รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดเงินสนับสนุนและมีแรงจูงใจแก่ผู้ผลิต เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันโดยเสรี อย่างเป็นธรรม มุ่งให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำ และโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาทุกประเภท

3.2 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ขึ้น ซึ่งนับเป็นฉบับที่ 2 เพื่อให้ใช้แทนมาตรฐานการศึกษาของชาติในฉบับก่อนหน้า โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561ก)

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาในรูปแบบของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา หมายถึงคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องธำรงความเป็นไทย และแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตน ให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำ ดังต่อไปนี้

1) ผู้เรียนรู้ หมายถึง เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่รู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะ รักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพบนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม

2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดทางดิจิทัล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์

และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการเพื่อร่วมสร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม

3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติบนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

โดยอยู่บนพื้นฐานค่านิยมร่วม 4 ประการคือ ความ پاکเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย และความเท่าเทียมเสมอภาค และคุณธรรม อันหมายถึงคุณลักษณะที่ดีและคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นความดีงาม เช่น ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

3.3 แผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศเพื่อสนับสนุนการบรรลุตามยุทธศาสตร์ของชาติที่กำหนดไว้ในด้านต่าง ๆ (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562) ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้มีการดำเนินการปฏิรูปด้านการศึกษาเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยไม่มีค่าใช้จ่าย รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จัดให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้ที่มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ ความสามารถ และให้ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม สร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู และให้มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562)

กล่าวโดยสรุป การปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนั้น คือการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการสมบูรณ์ มีกองทุนลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาและเลือกสรรครูที่มีคุณภาพ มีระบบบริหารบุคคลแบบคุณธรรม ปฏิรูปการเรียนการสอน และปรับโครงสร้างเพื่อรองรับการดำเนินการดังกล่าว

โดยสถานการณ์ในการจัดการศึกษาของประเทศ มีความท้าทายหลายประการ (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562) อาทิ ระบบการศึกษามีความซับซ้อนสูง มีองค์ประกอบหลายด้าน เชื่อมโยงหลายภาคส่วน และหลายระดับ มีกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก คุณภาพการศึกษาค่อนข้างต่ำ มีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูง เช่น ขนาดของโรงเรียนที่ยิ่งมีขนาดใหญ่จะทำให้มีผลการศึกษาสูงกว่าขนาดเล็ก รวมทั้งความเหลื่อมล้ำระหว่างหน่วยงานในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

นอกจากนี้ยังประสบปัญหาการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างไม่มีประสิทธิภาพ รวมถึงยังพบว่าการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการไม่เอื้อต่อการจัดความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินการ ก็มีมีส่วนร่วมของส่วนที่เกี่ยวข้องและการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกมิติ

1) วัตถุประสงค์รวมของแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

โดยการปฏิรูปครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ทั้งสิ้น 4 ประการ (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562) ได้แก่

(1) ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ครอบคลุม

(1.1) ผลลัพธ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติที่ถูกต้อง และรู้จักดูแลสุขภาพ เพื่อการจัดการในเรื่องการดำรงชีวิตของตนเองและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

(1.2) ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ครุมีจิตวิญญาณของความเป็นครู

(1.3) หลักสูตรและกระบวนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ถูกต้อง ทันสมัย ทันเวลา และมุ่งเน้นการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมทางสังคมที่ถูกต้อง

(1.4) สถานศึกษาและระบบสนับสนุนที่ตอบสนองต่อความต้องการของการจัดการศึกษา ตลอดจนทรัพยากรด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้แก่ งบประมาณและเทคโนโลยี

(2) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

(2.1) โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้

(2.2) โอกาสในการได้รับทางเลือกในการศึกษาและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน

(2.3) โอกาสในการได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพตามความถนัดของผู้เรียน ทั้งในและนอกระบบการศึกษารวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

(3) มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ หมายถึง การสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง ความเป็นผู้นำ ริเริ่มสร้างสรรค์ นวัตกรรมใหม่ ๆ และการผลิตนักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นแนวหน้าให้สามารถต่อยอดงานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ การสร้างความร่วมมือและเชื่อมต่อสถาบันวิจัยอื่น ๆ ทั่วโลก สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ อีกทั้งสถาบันการศึกษาของไทยและระบบการศึกษาของไทยต้องได้รับการยอมรับว่าเทียบเคียงได้กับประเทศชั้นนำอื่น ๆ

(4) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และเสริมสร้างธรรมาภิบาล โดยเฉพาะการส่งเสริมและสร้างสมดุลของความคุ้มค่า โปร่งใส รับผิดชอบ คุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้ระบบการศึกษาของประเทศที่มีธรรมาภิบาลจะเอื้อต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ข้อ 1-3 ข้างต้นอย่างครอบคลุมและสมดุล

2) ประเด็นการปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นการปฏิรูปที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 7 เรื่อง ได้แก่ เรื่องที่ 1 การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับใหม่และกฎหมายรอง เรื่องที่ 2 การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน เรื่องที่ 3 การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เรื่องที่ 4 การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ เรื่องที่ 5 การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เรื่องที่ 6 การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา และเรื่องที่ 7 การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (digitalization for educational and learning reform)

3.4 การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่

การศึกษาเชิงพื้นที่ (area based education) หมายถึง วิธีคิดในการจัดการศึกษาที่ “เปิดโอกาส” ให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยไม่ผูกติดหรือรอให้รัฐส่วนกลางดำเนินงานเพียงลำพัง การศึกษาเชิงพื้นที่ได้รับความสำคัญมากยิ่งขึ้นอันเนื่องมาจากข้อจำกัดของรัฐเอง อาทิ รัฐมีขนาดใหญ่โตจนขยายตัวต่อไปได้จำกัด รัฐที่ขยายตัวมากเกินไปทำให้เกิดการสูญเสียประสิทธิภาพ (inefficiency and mediocrity) และเต็มไปด้วยระเบียบต่าง ๆ จนขาดความยืดหยุ่น (อมรวิรัช นาคทรพร, 2555 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559ข) ในที่นี้ต้องเน้นย้ำว่า การศึกษาในพื้นที่ “ไม่ใช่” การเข้าแทนที่หรือกีดกันบทบาทของรัฐออกไป หากแต่คือระบบความสัมพันธ์ใหม่ที่รัฐ และชุมชนในพื้นที่ร่วมด้วยช่วยกันจัดการศึกษา โดยในปัจจุบันประเทศไทยได้รับเอาแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมดังที่เห็นในนโยบายต่าง ๆ ของประเทศ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งชาติ พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2564 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่ระบุประเด็นการกระจายอำนาจและกระจายบทบาทการศึกษา เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำเอาไว้อย่างชัดเจน

ความหมายของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

การจัดการศึกษาในเชิงพื้นที่ (site or area based education) หมายถึง การปรับบทบาทบริหารการศึกษา ให้รัฐส่วนกลางหรือหน่วยระดับชาติตัดสินใจในเชิงปฏิบัติที่น้อยลง และถ่ายโอนบทบาทเหล่านั้นไปให้แก่หน่วยงานในพื้นที่ระดับล่างมากยิ่งขึ้น ซึ่งครอบคลุมทั้งระดับโรงเรียนและระดับภูมิภาค เราจะพบแนวคิด (concept) ที่ใช้ควบคู่กับการศึกษาเชิงพื้นที่ได้อีกมาก เช่น การกระจายบทบาททางการศึกษา (decentralization) และการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียน (school based management: SBM) เพื่อให้เกิดอิสระและอำนาจในการกำหนดและตัดสินใจ ร่วมออกแบบการพัฒนาการศึกษา สนับสนุน ตลอดจนตรวจสอบการใช้ทรัพยากรการศึกษาและร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาในจังหวัด สำคัญที่สุดต้องกระจายอำนาจให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลโดยแท้จริง ให้มีอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากร รวมถึงในมิติทางวิชาการ ได้แก่ การบริหารและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลตามศักยภาพและบริบทของพื้นที่ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ตอบสนองต่อโจทย์ปัญหาและความต้องการของบริบทพื้นที่ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ โอกาส คุณภาพ และการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559ข; มนต์นภัส มโนการณ, 2561)

หลักคิดและหลักการปฏิบัติในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

กล้า ทองขาว (2558) ได้เสนอหลักคิดและหลักปฏิบัติที่สำคัญในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (area-based educational planning and management system) ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากรายงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559ข) สามารถสรุปได้ 5 ประการ คือ

1. เป็นระบบการจัดการศึกษาที่มีแบบแผนของการจัดหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ยึดโยงเข้ากับสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และวัฒนธรรม รวมทั้งทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชน และสังคมของพื้นที่
2. ผู้เรียนและผู้ปกครองจะเป็นผู้เลือกหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนตามความสนใจ ความถนัด และตามศักยภาพของตนเอง
3. โรงเรียนมีหน้าที่ทำการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนตามศักยภาพของผู้เรียนและศักยภาพของพื้นที่ แสวงหาและประสานความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาผู้สร้างหลักสูตร และโปรแกรมการเรียนที่สอดคล้อง และตอบสนองความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและพื้นที่

4. สถาบันอุดมศึกษาที่โรงเรียนเลือกจะรับผิดชอบร่วมกับโรงเรียน ในการสร้างหลักสูตร จัดโปรแกรมการเรียน จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร จัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ จัดทำห้องปฏิบัติการ พัฒนาสื่อการเรียนการสอนรูปแบบต่าง ๆ จัดอบรมเพื่อพัฒนาความพร้อมในการใช้หลักสูตรให้แก่ครูในการพัฒนาการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

5. การจัดการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน จะต้องดำเนินไปตลอดหลักสูตร ตั้งแต่เริ่มเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจนผู้เรียนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้นักเรียน สามารถพัฒนาตนเองเข้าสู่เส้นทางในการประกอบอาชีพ ที่ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจ สนับสนุนการสร้างอาชีพ การสร้างรายได้ และมีความสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

ปัจจัยหรือเงื่อนไขความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

ปัจจัยความสำเร็จเชิงปฏิบัติในการปฏิรูปการศึกษาด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559ช; มนต์นัทธ มโนการณ, 2561) ได้แก่

1) กระจายอำนาจ ให้ความอิสระ เพิ่มอำนาจการตัดสินใจให้กับผู้รับผิดชอบหลัก กระทรวงศึกษาธิการต้องกระจายอำนาจด้านการศึกษา (decentralization) โดยเปลี่ยนแปลงจากการสั่งการนโยบายตามสายงานบังคับบัญชาเป็นการอำนวยความสะดวก ส่งเสริม กำกับให้ เป็นไปตามมาตรฐานและประกันคุณภาพ เป็นทิศทางการพัฒนาในเชิงบวก ใช้กระบวนการวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหา ยกเลิกการประเมินเอกสารหรือเชิงปริมาณ มุ่งเน้นการประเมินเชิงคุณภาพ ที่จะเกิดกับผู้เรียนตามบริบทที่เหมาะสม ปฏิรูปโครงสร้างการบริหารในแนวนอนจะทำให้เกิดความ เป็นอิสระ คล่องตัว แข่งขันกันเชิงคุณภาพได้มากกว่า

2) เสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และจิตสำนึกรับผิดชอบ เสริมสร้างความเข้าใจใน บทบาทการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเริ่มต้นจากการปรับชุดความคิด (Mindset) ของคนไทย ทุกคนให้ตระหนักถึงความสำคัญและร่วมกันรับผิดชอบ โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือการสร้าง พลังแห่งการเรียนรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียนและการเตรียมคนไทยเข้าสู่ ประเทศไทย 4.0 การศึกษาจึงไม่ควรเกิดขึ้นเฉพาะในสถานศึกษาเท่านั้น แต่ต้องมีการเรียน ตลอดชีวิต ทุกที่ ทุกเวลาและทุกช่วงวัย

3) พัฒนาระบบความรับผิดชอบต่อการศึกษา ออกแบบและระบบความสัมพันธ์ทั้งในด้าน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ ได้แก่ การออกแบบการจัดการศึกษา การปรับ หลักสูตร สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยี ระบบการวัดและประเมินผลการเรียน ระบบการพัฒนา คุณภาพครู ระบบการเงินเพื่อการศึกษาและระบบ การประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

ที่มีความสอดคล้องกัน โดยคำนึงถึงคุณภาพและเป้าหมายเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมของการวัดและประเมินผล ควรเป็นไปเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า (formative assessment) เพื่อช่วยให้ครูรู้ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนรู้ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตน เพื่อนำไปปรับวิธีการเรียนรู้ของตน

4) พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ พัฒนาระบบข้อมูล และสารสนเทศทุกด้าน ในพื้นที่ให้มีความทันสมัย ครบถ้วนจากทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการจัดการศึกษาในพื้นที่และพร้อมใช้ประโยชน์ในเชิงบริหารจัดการทั้งด้านบุคคล ทรัพยากร รวมถึงการจัดรูปแบบของแหล่งเรียนรู้ใหม่ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เศรษฐกิจและวัฒนธรรม การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศที่เชื่อมโยงกัน มีข้อมูลที่ละเอียดและถูกต้องจะช่วยให้เข้าใจปัญหาการศึกษาที่ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะข้อมูลพื้นฐานเป็นรายบุคคลของผู้เรียนตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยทำงาน

5) ปรับระบบการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา สร้างวัฒนธรรมการทำงานเชิงรุกให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา รัฐบาลต้องปรับระบบการสรรหา การคัดเลือกและการพัฒนาผู้บริหารและครู โดยให้อำนาจการตัดสินใจเลือกคน เลือกหลักสูตรที่จะพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับความต้องการและสภาพปัญหา ที่สถานศึกษากำลังเผชิญอยู่ การพัฒนาครูต้องเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง มีการสร้างระบบพัฒนาครู โดยสนับสนุนให้เกิดระบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกัน สร้างระบบการประเมินความก้าวหน้าทางวิชาชีพผ่านระบบความรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

6) เปิดพื้นที่ร่วมพัฒนา เสริมสร้างการมีส่วนร่วม แสวงหาวิธีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดและรับผิดชอบการศึกษาให้มากขึ้น (all for education) โดยระดมสรรพกำลัง ทั้งบุคลากร งบประมาณ องค์ความรู้ แหล่งเรียนรู้ ฯลฯ จากทุกภาคส่วน ทั้งบุคคล หน่วยงาน ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ชุมชน สังคม ให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นพลังสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ทั้งการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ การตัดสินใจ รวมถึงการจัดการศึกษา

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา จำนวน 3 เรื่องดังนี้

4.1 การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559ค) ได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) โดยใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (The Organization for Economic Cooperation and Development/ Development Assistance Committee) ซึ่งเป็นเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาเพื่อนำสู่การปรับปรุง ประกอบด้วยกรอบการประเมิน 5 ข้อ ได้แก่ ความเชื่อมโยง ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน โดยวิธีการประเมินหลัก 3 วิธี ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ โดยมีผลการประเมินจำแนกตามกรอบการประเมินทั้ง 5 ข้อ รายละเอียดดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง ด้านความเชื่อมโยงของแผนการศึกษาแห่งชาติกับแผนของหน่วยงานทางการศึกษา พบว่า การวางแผนทางการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกับแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับดังกล่าวค่อนข้างน้อย โดยมักกำหนดแผนตามนโยบายของรัฐบาลหรือรัฐมนตรีในขณะนั้นมากกว่า และแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนการศึกษาแห่งชาตินั้น ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนอย่างรอบด้าน สมดุล และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน ส่วนยุทธศาสตร์ แผนงาน หรือกลยุทธ์ในหน่วยงานทางการศึกษา มักให้ความสำคัญกับการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา และการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แต่ให้ความสำคัญน้อยกับการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ การลงทุนเพื่อการศึกษา และแนวนโยบายด้านการเร่งรัดกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา

ประการที่สอง ด้านประสิทธิภาพของการบริหารแผนสู่การปฏิบัติ พบว่า ยังไม่ได้ดำเนินการตามกรอบการบริหารแผนสู่การปฏิบัติอย่างครบถ้วน รวมทั้งการผลักดันการบริหารแผนสู่การปฏิบัติยังมีประสิทธิภาพน้อย แม้ว่าแผนของหน่วยงานต่าง ๆ มีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนไว้ แต่ขาดองค์ประกอบอื่นในการบริหารแผน โดยเฉพาะเงื่อนไขความสำเร็จของแผน ซึ่งเป็นปัจจัยของการบริหารแผนสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สาม ด้านประสิทธิผลของการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ในแต่ละแนวนโยบาย สรุปได้ดังนี้

แนวนโยบาย	ผลการปฏิบัติ
การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกกระดับและประเภทการศึกษา	ปริมาณสถานศึกษาผลิตผู้สำเร็จการศึกษามากขึ้น แต่เชิงคุณภาพยังมีปัญหาด้านความรู้ทักษะการทำงาน และทักษะภาษา
การปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	ทำได้ผลดีในวัยเด็ก เมื่อโตเข้าสู่วัยรุ่น นักศึกษามีปัญหาด้านวินัย จิตอาสา และจิตสำนึกที่มุ่งส่วนรวม
เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคน มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้	มีเพิ่มสูงขึ้นทุกระดับและทุกประเภท แต่ยังมีปัญหาด้านโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ เนื่องจากสถานศึกษายังมีคุณภาพต่างกัน
การผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน และร่วมมือกับนานาชาติ	ระดับอาชีวศึกษามีความร่วมมือกับภาคเอกชนหรือสถานประกอบการในการผลิตเพิ่มมากขึ้น ขณะที่ระดับอุดมศึกษาผลิตกำลังคนในสาขาที่มีความต้องการมากขึ้น แต่ยังมีผลิตเกินความต้องการบางสาขา
การพัฒนามาตรฐานและระบบประกันคุณภาพทั้งระบบ	สถานศึกษาตื่นตัว และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในมากขึ้น แต่ระบบการประเมินคุณภาพภายนอกยังไม่ได้รับการยอมรับ และเห็นว่ายังไม่เหมาะสมกับบริบท และเน้นการประเมินร่องรอยเอกสารมากเกินไป
การผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา	ครูได้รับการพัฒนามีคุณวุฒิ วัยวุฒิ วิชยฐานะหรือตำแหน่งทางวิชาการเพิ่มขึ้น แต่คุณภาพการเรียนการสอน การเอาใจใส่ลูกศิษย์ยังไม่น่าพอใจ
การส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนาและสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย	สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ กศน. มีความร่วมมือกับสถาบันดังกล่าวเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่ปรากฏกลไกในการดำเนินการหรือส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรม
การสนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญา การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม พลศึกษา กีฬา	สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการดำเนินการมากขึ้น ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนมากขึ้น

แนวนโยบาย	ผลการปฏิบัติ
การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา	หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทำวิจัยมากขึ้น แต่นำผลไปใช้น้อย เน้นการตีพิมพ์เผยแพร่ มากกว่ามุ่งส่งผลกระทบต่อสังคม
การพัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพและเพิ่มโอกาสทางการศึกษา	สถานศึกษาทุกระดับมีการลงทุนด้านนี้เพิ่มมากขึ้น แต่ส่วนใหญ่เป็นการใช้แบบตั้งรับ ขาดความสามารถในการบริหารจัดการและสังเคราะห์ข้อมูลได้ ผู้เรียนใช้เพื่อการสืบค้นเป็นส่วนใหญ่
การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กระจายอำนาจ	ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และ กศน. ในภาพรวม ขาดการส่งเสริมและจัดกลไกเพื่อการกระจายอำนาจจากส่วนกลางที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัด ไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง
การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชน ประชาสังคม ประชาชนและทุกภาคส่วน เพื่อบริหารจัดการ และส่งเสริมการศึกษา	มีการดำเนินการเพิ่มขึ้นในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และ กศน. แต่ระดับอุดมศึกษายังไม่น่าพึงพอใจ
การระดมทรัพยากรและลงทุนเพื่อการศึกษา	ปรากฏเป็นรูปธรรมบ้าง แต่การอำนวยความสะดวกและผ่อนคลายกฎระเบียบให้เกิดความคล่องตัว ยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร
การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านการศึกษา	ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มีความสามารถในการแข่งขันได้ และสถาบันการศึกษาพร้อมยอมรับนักศึกษาต่างประเทศมากขึ้น ยังต้องปรับปรุงทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ต้องได้รับการฝึกทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในการทำงานให้เข้มข้นมากขึ้น
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระหลัก เกินร้อยละ 50	ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 50 ทั้ง ป.6 ม.3 และ ม.6
สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการรับรองจาก สมศ.	ส่วนใหญ่ได้รับการรับรองแต่ยังไม่ครบถ้วน
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้น	ช่วงระยะสั้นเพิ่มขึ้น แต่คาดการณ์ว่าจะลดน้อยลง ในระยะยาว
เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น	ผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชนเพิ่มขึ้นแต่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

แนวนโยบาย	ผลการปฏิบัติ
คนไทยเก่งดีมีสุข	ผู้ว่างงานเพิ่มขึ้น จำนวนคดีเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้น เด็กตั้งครุภรณ์ก่อนวัยลดลง เด็กเล็กพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น แต่มีภาวะทุพโภชนาการ
สังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้	อัตราการเข้าเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับลดลงน้อยลง งบประมาณด้านการวิจัยต่ำมาก
สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน	มีการใช้บริการศูนย์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ประการที่สี่ ด้านผลกระทบจากการไม่บรรลุตามเป้าหมายของแผนการศึกษาของชาติ ผลกระทบต่อคนไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะต่ำกว่าเป้าหมาย รวมถึงบางระดับชั้น ขาดเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ทักษะต่าง ๆ ยังได้รับการปลูกฝังน้อย และขาดทักษะการสื่อสาร ผลกระทบต่อสังคมไทย ผลิตกำลังคนไม่ตรงตามความต้องการ ขาดการบูรณาการองค์ความรู้ การระดมทรัพยากรทำได้น้อย และยังมีคามเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษา

ประการสุดท้าย ด้านความยั่งยืนของการดำเนินงาน พบว่า แผนการศึกษามีความเชื่อมโยงสืบเนื่องจากฉบับก่อนหน้า และในหน่วยงานทางการศึกษาพบว่า มักกำหนดตามนโยบายของรัฐบาล ปรับเปลี่ยนนโยบายบ่อย แต่ก็ยังคงให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

นอกจากนี้ในงานวิจัยได้จัดทำข้อเสนอแนะขึ้น โดยมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

1. ควรปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ปรับปรุงระบบการทดสอบประเมินผลความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้วยระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนและการยกระดับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสัมมาชีพของประชากรทุกช่วงวัย

2. ควรมีกลไก หรือแสวงหามาตรการที่จะตรวจสอบการวางแผนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กำหนดให้หน่วยงานต้องเสนอแผนให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาตรวจสอบวางแผนเชื่อมโยงกับแผนการศึกษา และให้ทำหน้าที่ประสาน กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างจริงจัง

3. ควรกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาแต่ละวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกัน ควรปรับปรุงระบบงบประมาณทางการศึกษาของประเทศใหม่ ให้สอดคล้องกับการตอบสนองด้านอุปสงค์ผ่านตัวผู้เรียนมากกว่าการจัดสรรเพื่อตอบสนองด้านอุปทานผ่านผู้ให้บริการทางการศึกษา

4. ควรออกแบบกำหนดแนวโน้มนโยบายเป้าหมาย ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

5. ควรกำหนดนโยบายที่รัฐต้องมีกลไกดำเนินการ มีการกระจายความรับผิดชอบไปยังองค์กรภาคสังคม และการส่งเสริมที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรมากยิ่งขึ้น

6. ควรกำหนดกลไกและมาตรการผลักดันการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการศึกษา และการร่วมรับผิดชอบทุก ๆ ภาคส่วนอย่างแท้จริง

7. ควรแยกบทบาทการเป็นผู้กำกับนโยบาย ผู้กำกับการจัดการศึกษา และผู้จัดการศึกษาออกจากกันอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดการถ่วงดุล ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

4.2 การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579:

ระยะเร่งด่วน ปี พ.ศ. 2560 - 2561 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561ข) ได้มีการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันในประเด็นตัวบ่งชี้ระยะเร่งด่วน 5 ประเด็น ซึ่งเป็นไปในลักษณะของการกระตุ้นเพื่อให้เกิดการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในระยะเร่งด่วน ซึ่งประกอบด้วย 1) การจัดทำฐานข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลที่สามารถเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกัน ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา 2) การขยายการบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและการใช้ประโยชน์จาก DLIT DLTV ในการเข้าถึงการศึกษาสำหรับโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนทั่วไป 3) การจัดอัตรากำลังครูให้ครบตามเกณฑ์ และสัดส่วนจำนวนครูต่อห้องเรียนที่เหมาะสม และมีครูประจำชั้นครบทุกห้อง 4) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ 5) การปรับระบบการสอบ O-NET ให้เป็นที่ยอมรับ และสะท้อนถึงคุณภาพการจัดการศึกษา นอกจากนี้ประเด็นระยะเร่งด่วน 5 ประเด็นข้างต้นแล้ว รายงานฉบับนี้ ได้นำเสนอประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ โดยมีสาระสำคัญที่น่าสนใจเกี่ยวกับการดำเนินการของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ กล่าวคือ เมื่อแผนการศึกษาแห่งชาติผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี สำนักงานฯ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติฯ สู่การปฏิบัติ โดยได้จัดประชุมแถลง เรื่อง “แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579” เพื่อเป็นการเปิดตัว

และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลาง และ 4 ภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต ระยอง มหาสารคาม และเชียงราย ในช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2560 นอกจากนี้ ได้มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาเพื่อหารือแนวทางการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน และดำเนินการอื่น ๆ ดังนี้

1) หน่วยงานองค์กรหลักได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้อง เชื่อมโยง และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนการศึกษาแห่งชาติฯ ซึ่งเป็นไปตามความในมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ได้ระบุหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา ว่ามีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน และหลักสูตรตามระดับที่รับผิดชอบ ที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

2) หน่วยงานในระดับพื้นที่ จะจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาภาคและจังหวัดที่สอดคล้อง กับบริบททางสังคมและพื้นที่เช่นกัน ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ได้ประชุม เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจสาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติร่วมกันเรียบร้อยแล้ว และมีแนวทางในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงแผนสู่ภารกิจที่รับผิดชอบ รวมทั้งทักษะการวิเคราะห์ และการติดตามการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันต่อไป

3) สกศ. มีการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 อาทิ การพัฒนาเด็กปฐมวัย การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ การวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ อาทิ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สกศ. ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการให้การศึกษาและสร้างความรู้ความตระหนักในเรื่องความ หลากหลายทางชีวภาพให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และประชาชนในพื้นที่ ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีความรู้และความตระหนักในเรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพผ่านรูปแบบการศึกษาฯ ที่พัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับบริบทของตน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่จะให้ความรู้และพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการรู้ดิจิทัล ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในโลกยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะความตระหนักเรื่องลิขสิทธิ์ และแนะนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลาย เพื่อให้ครู สามารถนำมาปรับใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน

(กรณีตัวอย่างสื่อเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ) ตลอดจนประกวดสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลของครู เพื่อให้สื่อที่ได้รับรางวัลเป็นสื่อที่ตรงใจและเหมาะสมกับนักเรียนอย่างแท้จริง และจะได้สรุปและถอดบทเรียนดังกล่าวเป็นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อรองรับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล และสามารถนำไปต่อยอดและขยายผลได้ต่อไป

นอกจากนี้ พบว่ามีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับ 1) หน่วยปฏิบัติขาดความรู้ความเข้าใจ 2) ขาดความเชื่อมโยงของแผนในระดับต่าง ๆ และ 3) กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน โดยมีปัจจัยสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาสังคมในการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง 2) การสร้างความเข้าใจในเป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานของแผนฯ ของผู้ปฏิบัติ 3) การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการจัดการศึกษาจากการเป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐมาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม 4) การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นเสมือนแผนงบประมาณด้านการจัดการศึกษาของรัฐ 5) การปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพ โดยปรับโครงสร้างการบริหารงานให้มีความชัดเจน 6) การสร้างระบบข้อมูลและสารสนเทศที่บูรณาการและเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 7) การปฏิรูประบบทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษา เพื่อให้รัฐสามารถใช้เครื่องมือทางการเงินในการกำกับการดำเนินงานของสถานศึกษา

สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579: ระยะเร่งด่วน ปี พ.ศ. 2560 - 2561 มีดังนี้ 1) สร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมผลักดันแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ 2) สร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี แผนปฏิบัติราชการระยะ 4 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน องค์กร 3) ปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในระดับต่าง ๆ และ 4) สร้างช่องทางให้ประชาสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งระดับนโยบายและพื้นที่

4.3 การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้ดำเนินการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 โดยได้จัดทำข้อเสนอการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา พอสรุปได้ดังนี้ คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการประเมินผลการจัดการศึกษา ได้เสนอให้มีการ

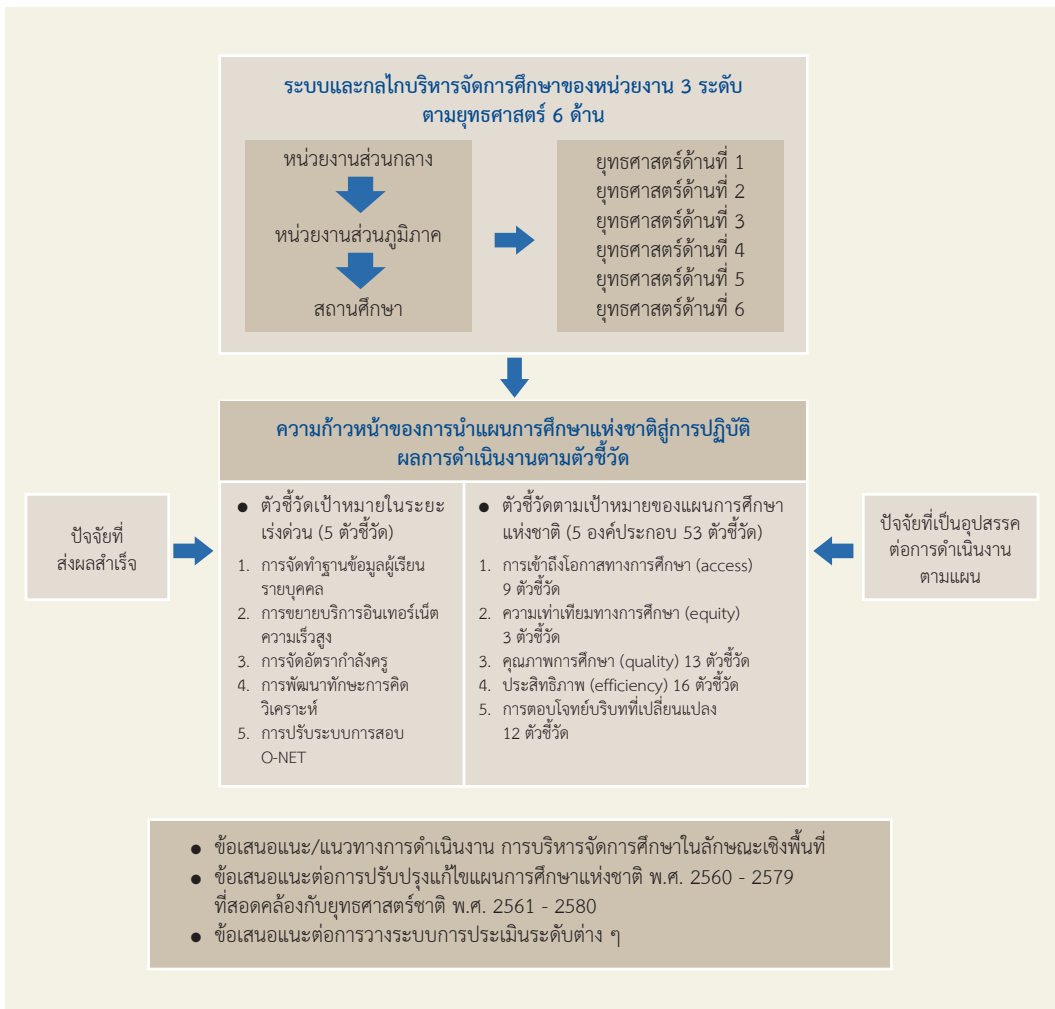
จัดตั้งศูนย์สถิติการศึกษาแห่งชาติ (National Bureau of Education Statistics) เพื่อเป็นหน่วยงานกลางด้านข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่ออกแบบและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องให้อยู่บนฐานเดียวกันเพื่อการรายงานของสถานศึกษา หน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศเพื่อการกำกับคุณภาพ มาตรฐาน การติดตามประเมินผล การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนาการศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุน โดยหน่วยงานการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศของศูนย์สถิติการศึกษาแห่งชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ทั้งนี้ ระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาประกอบด้วย 2 แนวทาง จำแนกการติดตามและประเมินผลตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในการดำเนินการติดตามและประเมินผลทั้ง 2 แนวทาง สามารถแบ่งระยะเวลาการดำเนินการติดตามและประเมินผลการศึกษาออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การกำกับติดตาม (monitoring) 2) การประเมินระหว่างดำเนินการ (formative evaluation) เป็นการประเมินรายปีโดยใช้ข้อมูลจากศูนย์สถิติเพื่อการศึกษาเป็นสำคัญ และ 3) การประเมินผลรวม (summative evaluation) เป็นการประเมิน ผลลัพธ์ของแต่ละช่วงแผนในช่วง 2 ปี หรือ 3 ปี เพื่อพิจารณาผลลัพธ์หรือผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยเชื่อมโยงระบบประเมินผลการศึกษา กับ ศูนย์สถิติการศึกษาแห่งชาติ

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการติดตามประเมินผล

การวิจัยเชิงประเมินในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลาง ภูมิภาค สถานศึกษาและห้องเรียน ตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน 2) ประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข และวางแนวทางการดำเนินงาน การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ 3) ประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ตามตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน และ 4) ให้ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุง แก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) รวมถึงข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา โดยครอบคลุมตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ 53 ตัวชี้วัด รวมทั้งตัวชี้วัดในระยะเร่งด่วน 5 ตัวชี้วัด

ดังนั้นในการติดตามประเมินผลการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการติดตามประเมินผลได้ดังนี้

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการติดตามประเมินผลการนำแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579: ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประเมิน (evaluative research) เพื่อ (1) ติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลาง ภูมิภาค สถานศึกษาและห้องเรียน ตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน (2) ประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข และวางแนวทางการดำเนินงาน การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ (3) ประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ตามตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน และ (4) ให้ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) รวมถึงข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และประเมินระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษา

การวิจัยในระยะที่ 1 เป็นการดำเนินการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลาง ภูมิภาค สถานศึกษา และห้องเรียนตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน และวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข และวางแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน โดยมีรายละเอียดของการดำเนินงานเป็นดังนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรวิจัย คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ 5 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออก โดยในแต่ละจังหวัด จำแนกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็น 3 ระดับ ได้แก่ หน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา รายละเอียดเป็นดังนี้

1) หน่วยงานส่วนกลาง ประกอบด้วย 10 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กคศ.) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารของหน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้องข้างต้นหรือผู้แทน

2) หน่วยงานส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย สำนักงานศึกษาธิการภาค สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารของหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวข้องข้างต้นหรือผู้แทน

3) สถานศึกษา ที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และ 5 ภูมิภาค โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน

ตัวอย่างวิจัย คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ 5 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 2 จังหวัด รวมเป็น 11 จังหวัด ประกอบด้วย 1) ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย และพะเยา 2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี และอำนาจเจริญ 3) ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดสระบุรี และลพบุรี 4) ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และภูเก็ต และ 5) ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว และชลบุรี ทั้งนี้การพิจารณาเลือกจังหวัด คณะผู้วิจัยยึดตามจังหวัดเดิมที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้เคยมีการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579: ระยะเร่งด่วน ปี พ.ศ. 2560 - 2561 เกือบทั้งหมด เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่ได้ ยกเว้นจังหวัดกรุงเทพมหานคร ภูเก็ต และชลบุรี ที่คณะผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกเพิ่มเติมเพื่อให้มีความครอบคลุมจังหวัดตามภาคภูมิศาสตร์มากขึ้น โดยได้

กำหนดตัวอย่างวิจัยที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวอย่างวิจัยสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ตามบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน รวมถึงระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษา จากทุกหน่วยงานในพื้นที่ที่ระบุข้างต้น ได้แก่

1) หน่วยงานส่วนกลางจำนวน 9 หน่วยงาน ดังรายละเอียดที่ระบุข้างต้น โดยมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานส่วนกลางดังกล่าว หน่วยงานละ 1-2 คน

2) หน่วยงานส่วนภูมิภาคจำนวน 4 หน่วยงาน จำแนกเป็น (1) หน่วยงานระดับภาคคือ สำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวน 7 ภาค ที่ครอบคลุมพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1, 5, 6, 8, 9, 14, และ 16 ภาคละ 1-2 คน (2) หน่วยงานระดับจังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 11 จังหวัด จังหวัดละ 1-2 คน (3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) จำนวน 11 เขต เขตละ 1-2 คน และ (4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 6 เขต เขตละ 1-2 คน ในพื้นที่ 11 จังหวัด ซึ่งเลือกโดยพิจารณาจากสำนักงานเขตพื้นที่ ที่เป็นต้นสังกัดของสถานศึกษาที่เป็นกรณีตัวอย่างในเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานส่วนภูมิดังกล่าว

3) สถานศึกษาใน 11 จังหวัดข้างต้น รวม 361 โรงเรียน ครอบคลุมทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา โดยที่แต่ละสถานศึกษามีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1-2 คน ครูจากแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน และนักเรียน จำนวน 20 คน โดยกระจายให้ครอบคลุมนักเรียนชั้น ป.6, ม.3 และ ม.6 ในจำนวนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสถานศึกษานั้น ๆ จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นใดบ้าง

2. ตัวอย่างวิจัยสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยดำเนินการลงพื้นที่ในหน่วยงานที่เป็นตัวอย่างวิจัยสำหรับเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วย ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.1 ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1) หน่วยงานส่วนกลาง จำนวน 10 หน่วยงาน ดังรายละเอียดที่ระบุข้างต้น โดยมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานดังกล่าว หน่วยงานละ 1-2 คน

2) หน่วยงานส่วนภูมิภาคจำนวน 4 หน่วยงาน จำแนกเป็น (1) หน่วยงานระดับภาคคือ สำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวน 7 ภาค ที่ครอบคลุมพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1, 5, 6, 8, 9, 14, และ 16 ภาคละ 1-2 คน (2) หน่วยงานระดับจังหวัด ได้แก่

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 11 จังหวัด จังหวัดละ 1-2 คน (3) สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) จำนวน 11 เขต (รวมสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร) เขตละ 1-2 คน และ (4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 6 เขต เขตละ 1-2 คน ในพื้นที่ 11 จังหวัด ซึ่งเลือกโดยพิจารณาจากสำนักงานเขตพื้นที่ ที่เป็นต้นสังกัดของสถานศึกษา ที่เป็นกรณีตัวอย่าง โดยมีผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานส่วนภูมิภาคดังกล่าว

3) สถานศึกษา จำนวน 4 โรงต่อจังหวัด รวมทั้งหมด 44 โรง ซึ่งครอบคลุม สถานศึกษาใน 11 จังหวัดที่เป็นพื้นที่ตัวอย่าง ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) และ/หรือสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน (สช.)

สำหรับสถานศึกษาสังกัด สพป. และ สพม. คัดเลือกโดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากร ด้านครูของสถานศึกษา และผลการสอบ O-NET ของนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก ทั้งนี้ เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าวเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมและความสำเร็จของการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือในส่วนของทรัพยากรด้านครูของสถานศึกษา พิจารณา จากการมีครูครบชั้น และอัตราส่วนนักเรียนต่อครูเป็นไปตามเกณฑ์ 20 : 1 โดยใช้ฐานข้อมูลของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2561 ในส่วนของผลการสอบ O-NET พิจารณา จากเปอร์เซ็นต์ไทล์ของคะแนน O-NET โดยรวมตั้งแต่ 80 ขึ้นไปเป็นกลุ่มสูง และเปอร์เซ็นต์ไทล์ของ คะแนน O-NET โดยรวม ตั้งแต่ 20 ลงมาเป็นกลุ่มต่ำ โดยใช้ฐานข้อมูลของสถาบันทดสอบ ทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ปี 2560 ในการพิจารณา จึงทำให้สามารถแบ่งสถานศึกษา ออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ (1) กลุ่มสถานศึกษาที่มีทรัพยากรด้านครูมาก และ O-NET สูง (กลุ่ม A) (2) กลุ่มสถานศึกษาที่มีทรัพยากรด้านครูมาก และ O-NET ต่ำ (กลุ่ม B) (3) กลุ่มสถานศึกษา ที่มีทรัพยากรด้านครูน้อย และ O-NET ต่ำ (กลุ่ม C) โดยเลือกมากลุ่มละ 1 โรง ให้ครอบคลุม ทั้งสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง ใหญ่/ใหญ่พิเศษ ส่วนอีก 1 โรง อาจเป็นสถานศึกษาสังกัด สช. (กลุ่ม D) หรือเทศบาล (กลุ่ม E) ทั้งนี้มีข้อกำหนดว่าในแต่ละภูมิภาคจะมีสถานศึกษาสังกัด สช. หรือเทศบาล อยู่อย่างน้อย 1 โรง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบว่าสถานศึกษา ในแต่ละกลุ่มมีกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ในระดับสถานศึกษาและห้องเรียน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร โดยมี ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1-2 คน ครูจำนวน 4 คน และผู้แทนนักเรียนจำนวน 4 คน โดยให้ครอบคลุมนักเรียนชั้น ป.6, ม.3 และ ม.6 ในจำนวนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสถานศึกษานั้น ๆ จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นใดบ้าง

ตารางที่ 3.1 สรุปจำนวนหน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา จำแนกตามภูมิภาค และจังหวัด ที่ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ภาค	จังหวัด	ระดับภูมิภาค				ระดับสถานศึกษา (โรง)				
		ศธ.ภาค	ศธ.จ.	สพม.	สพป.	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	กลุ่ม D	กลุ่ม E
เหนือ	1. เชียงราย	ภาค 16	✓	สพม.36	สพป.เชียงราย เขต 1	1	1	1	1	-
	2. พะเยา		✓			สพป.พะเยา เขต 1	1	1	1	-
อีสาน	3. อุบลราชธานี	ภาค 14	✓	สพม.29	สพป.อุบลราชธานี เขต 1	1	1	1	-	1
	4. อำนาจเจริญ		✓			สพป.อำนาจเจริญ	-	2	1	1
กลาง	5. ลพบุรี	ภาค 1	✓	-	สพป.ลพบุรี เขต 1	1	1	1	1	-
	6. สระบุรี		✓	-		1	1	1	-	1
ใต้	7. นครศรีธรรมราช	ภาค 5	✓	สพม.12	สพป.นครศรีธรรมราช เขต 1	1	1	1	-	1
	8. ภูเก็ต	ภาค 6	✓	-	สพป.ภูเก็ต เขต 1	-	2	1	1	-
ตะวันออก	9. สระแก้ว	ภาค 9	✓	สพม.7 ปราจีนบุรี	สพป.สระแก้ว เขต 1	-	2	1	-	1
	10. ชลบุรี	ภาค 8	✓	สพม.18 ชลบุรี	สพป.ชลบุรี เขต 1	1	1	1	1	-
	11. กรุงเทพมหานคร	-	✓	สพม.1	สพป.กทม. สำนักงานการศึกษา กทม.	1	1	1	-	1
รวมจำนวน	11 จังหวัด	7	11	6	11	8	14	11	5	6

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) แบบสอบถาม จำนวน 14 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ จำนวน 10 ฉบับ สำหรับใช้กับหน่วยงานส่วนกลาง 10 หน่วยงาน ซึ่งมีรายละเอียดของเนื้อหาการดำเนินงานที่แตกต่างกันไป (2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ จำนวน 2 ฉบับ สำหรับใช้กับหน่วยงานส่วนภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา 1 ฉบับ และใช้กับสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร 1 ฉบับ (3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ จำนวน 1 ฉบับ โดยแบบสอบถามทั้ง 13 ฉบับดังกล่าวนี้ ประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระ 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และแบบเติมคำตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

(checklist) และมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ และ (4) แบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 1 ฉบับ ประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระ 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบเติมคำตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และมาตราประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยขั้นพื้นฐาน (O-NET) มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

2) แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ตลอดจนครู และนักเรียนในสถานศึกษา

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย เป็นการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยที่ปรึกษาและคณะผู้วิจัย จากนั้นทำการปรับแก้เพื่อนำไปทดลองใช้ในเบื้องต้นกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างวิจัย เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นปรนัยของข้อคำถาม และวิเคราะห์ความเที่ยง (reliability) ของเครื่องมือก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient) พบว่า (1) แบบสอบถามการดำเนินงานของสถานศึกษา ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ จากการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างครูและผู้บริหารสถานศึกษาในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จำนวน 68 คน มีค่าความเที่ยงสูงเท่ากับ .876 และ .868 สำหรับแบบสอบถามสภาพการดำเนินงาน และระดับการปฏิบัติในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามลำดับ (2) แบบสอบถามการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่างวิจัยจริง ซึ่งเป็นผู้บริหารหรือผู้แทนของสำนักงานศึกษาธิการภาค สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 33 คน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .706 และ .860 สำหรับแบบสอบถามสภาพการดำเนินงาน และระดับการปฏิบัติในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ตามลำดับ และ (3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน จากการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จำนวน 129 คน พบว่า แบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน (Cronbach's α = .786) การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน (Cronbach's α = .964) และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยขั้นพื้นฐาน (O-NET) (Cronbach's α = .936) มีค่าความเที่ยงสูง ส่วนแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ จำนวน 10 ฉบับ

ไม่มีการหาค่าความเที่ยง เนื่องจากมีข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริหารของหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานละ 1-2 คนเท่านั้น โดยมีรายละเอียดค่าความเที่ยงของแบบสอบถามแต่ละฉบับสรุปได้ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามแต่ละฉบับที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม	ค่าความเที่ยง
1. แบบสอบถามการดำเนินงานของสถานศึกษา ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ 1.1 ด้านสภาพการดำเนินงาน 1.2 ด้านระดับการปฏิบัติ	.876 .868
2. แบบสอบถามการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ 2.1 ด้านสภาพการดำเนินงาน 2.2 ด้านระดับการปฏิบัติ	.706 .860
3. แบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน 3.1 ด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียน 3.2 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน 3.3 ด้านความคิดเห็นต่อการสอบ O-NET	.786 .964 .936

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษา ปัจจัยความสำเร็จ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากทุกหน่วยงานในพื้นที่ตัวอย่างที่ระบุไว้ข้างต้น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ทั้งการนำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเอง และการส่งทางไปรษณีย์ไปยังหน่วยงานและสถานศึกษาต่าง ๆ ในพื้นที่ที่กำหนด โดยมีผู้ประสานงานในพื้นที่ที่เป็นจังหวัดตัวอย่าง ดำเนินการประสานงานกับบุคลากรของหน่วยงาน

และสถานศึกษาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและส่งกลับคืน ซึ่งดำเนินการในระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม – 31 สิงหาคม 2562

ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหาร (หรือผู้แทน) ในหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน รวมทั้งการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยมีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นหน่วยประสานงานเพื่อขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานในพื้นที่ที่เป็นตัวอย่างวิจัยตามวัน เวลา ที่คณะผู้วิจัยกำหนด ซึ่งดำเนินการในระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม – 22 สิงหาคม 2562

ผลการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณโดยการสำรวจด้วยแบบสอบถาม และเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ ได้จำนวนตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามกลับคืน และจำนวนตัวอย่างที่ให้การสัมภาษณ์ในแต่ละกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) จำนวนตัวอย่างผู้บริหารหน่วยงานส่วนกลางที่ตอบแบบสอบถามกลับคืนจาก 9 หน่วยงาน รวม 19 คน และให้สัมภาษณ์จำนวน 10 หน่วยงาน รวม 12 คน 2) ผู้บริหารหน่วยงานส่วนภูมิภาค ตอบแบบสอบถามจำนวน 33 คน และให้สัมภาษณ์จำนวน 35 คน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตอบแบบสอบถามจำนวน 2,798 คน และให้สัมภาษณ์จำนวน 222 คน 4) นักเรียนตอบแบบสอบถามจำนวน 6,745 คน และให้สัมภาษณ์จำนวน 176 คน จากสถานศึกษาทั้งหมด 361 โรง กระจายในแต่ละจังหวัดในภูมิภาคต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3.3 สำหรับรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน กระจายตามขนาดของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย สถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ และสังกัดซึ่งประกอบด้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สามารถดูรายละเอียดได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวอย่างวิจัย ซึ่งได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4

ตารางที่ 3.3 จำนวนตัวอย่างสถานศึกษา นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา/ครู และผู้บริหารหน่วยงาน ส่วนภูมิภาคที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด

ภูมิภาค	จังหวัด	จำนวนสถานศึกษา (โรง)		จำนวนนักเรียน (คน)		จำนวนผู้บริหาร/ครู (คน)		จำนวนผู้บริหาร ส่วนภูมิภาค (คน)	
		ตอบแบบ สอบถาม	สัมภาษณ์	ตอบแบบ สอบถาม	สัมภาษณ์	ตอบแบบ สอบถาม	สัมภาษณ์	ตอบแบบ สอบถาม	สัมภาษณ์
ภาคเหนือ	เชียงราย	23	4	482	16	205	20	4	6
	พะเยา	15	4	251	16	110	20	1	
รวม	2	38	8	733	32	315	40	5	6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อุบลราชธานี	81	4	1,605	16	415	20	2	6
	อำนาจเจริญ	19	4	276	16	88	20	2	
รวม	2	100	8	1,881	32	503	40	4	6
ภาคกลาง	ลพบุรี	25	4	476	16	200	20	3	4
	สระบุรี	23	4	515	16	190	20	0	
รวม	2	48	8	991	32	390	40	3	4
ภาคใต้	นครศรีธรรมราช	62	4	899	16	515	20	6	7
	ภูเก็ต	5	4	110	16	53	20	4	
รวม	2	67	8	1,009	32	568	40	10	7
ภาคตะวันออก	สระแก้ว	22	4	453	16	217	22	6	8
	ชลบุรี	31	4	639	16	295	22	4	
รวม	2	53	8	1,092	32	512	44	10	8
รวม	กรุงเทพฯ	55	4	1,039	16	510	20	1	4
รวม	11	361	44	6,745	176	2,798	222	33	35

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็น 2 ส่วนคือการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ การวิจัยข้อที่ 1 และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 รายละเอียดเป็นดังนี้

1) สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ เพื่อบรรยายสภาพและความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการวิเคราะห์ที่ได้ส่วนนี้ใช้ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

2) การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ

และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ผลการวิเคราะห์ที่ได้ในส่วนนี้ใช้ต่อบทสรุปประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 และข้อ 3 บางส่วน

ระยะที่ 2 การประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

การวิจัยในระยะที่ 2 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ตามตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

ตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินครั้งนี้ หมายถึง เครื่องชี้บอกผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ซึ่งประกอบด้วย ตัวชี้วัดเป้าหมายในระยะเร่งด่วน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การจัดทำฐานข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงานและการศึกษา (2) การขยายการบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและการใช้ประโยชน์จาก DLIT DLTV ในการเข้าถึงการศึกษาสำหรับโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนทั่วไป (3) การจัดอัตราค่าจ้างครูให้ครบตามเกณฑ์ และสัดส่วนจำนวนครูต่อห้องเรียนที่เหมาะสมและมีครูประจำชั้นครบทุกห้อง (4) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ (5) การปรับระบบการสอบ O-NET ให้เป็นที่ยอมรับและสะท้อนถึงคุณภาพการจัดการศึกษา รวมถึงตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 53 ตัวชี้วัด รวมตัวชี้วัดทั้งหมด 58 ตัวชี้วัด

วิธีดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 นี้ เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 และตัวชี้วัดในระยะเร่งด่วน รวมจำนวน 58 ตัวชี้วัดดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียดของการดำเนินงานดังนี้

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในระยะนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) เป็นหน่วยงานหลักในการประสานขอความอนุเคราะห์ฐานข้อมูลจากหน่วยงานทางการศึกษาของประเทศไทย และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สพ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- 2) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.)
- 3) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.)
- 4) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)
- 5) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- 6) สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.)
- 7) กระทรวงสาธารณสุข (สธ.)

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรของการวิจัยในระยะนี้จำแนกออกเป็น 5 องค์ประกอบ ตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้แก่ 1) การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (access) จำนวน 9 ตัวชี้วัด 2) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (equity) จำนวน 3 ตัวชี้วัด 3) คุณภาพทางการศึกษา (quality) จำนวน 13 ตัวชี้วัด 4) ประสิทธิภาพ (efficiency) จำนวน 16 ตัวชี้วัด และ 5) การตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (relevancy) จำนวน 12 ตัวชี้วัด รวมเป็น 53 ตัวชี้วัด รวมถึงตัวชี้วัดในระยะเร่งด่วนอีก 5 ตัวชี้วัด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณของตัวชี้วัดที่เก็บรวบรวมได้จากฐานข้อมูลทุติยภูมิของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในข้างต้น ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ อัตราส่วน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์ความแปรผัน เพื่อคำนวณคะแนนของตัวชี้วัดต่าง ๆ สำหรับใช้ประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ สารสนเทศที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำไปใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562

ระยะที่ 3 การสร้างข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

การดำเนินงานในระยะที่ 3 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุง แก้ไข แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) รวมถึงข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา มีรายละเอียดในการดำเนินงานดังนี้

1) วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) จากการวิเคราะห์เอกสาร (documentary) โดยใช้แนวคิด OKRs (objectives and key results) ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ (objectives) และผลลัพธ์หลัก/สำคัญ (key results) ที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยแบ่งการพิจารณาเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย (1) ระดับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ (2) ระดับผลลัพธ์หลัก/ตัวชี้วัด และ (3) ระดับยุทธศาสตร์ การพิจารณาความสอดคล้องของรายละเอียดในแต่ละระดับ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

2) ประมวลและวิเคราะห์สังเคราะห์ผลที่ได้จากการดำเนินการในข้อ 1 และผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 1 และ 2 รวมถึงความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยที่ได้จากกระบวนการติดตามและประเมินฯ ในครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการยกร่างข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไข แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับ กระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา

3) ยกร่างข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา

4) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของข้อเสนอแนะที่ยกร่างขึ้น โดยจัดประชุมพินัยพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือกประกอบด้วย 1) เป็นนักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านการศึกษา และ 2) เป็นผู้บริหารหรือเคยเป็นผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษาในระดับคณะขึ้นไป

5) ปรับปรุงข้อเสนอแนะที่ยกร่างขึ้น ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการดำเนินงานในข้อ 4

6) นำเสนอข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และข้อเสนอแนะต่อการวางระบบ การประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่ศึกษาฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

การติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติ

การนำเสนอในส่วนนี้ เป็นผลการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนหรือนำแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยหน่วยงานตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงหน่วยงานระดับปฏิบัติ ที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบโครงสร้างในการบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ หน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค สถานศึกษา และห้องเรียน ดังนั้น ในการนำเสนอผลการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 จึงนำเสนอตามบทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ทั้ง 6 ด้านสู่การปฏิบัติ จากผลการสำรวจเชิงปริมาณเกี่ยวกับการดำเนินการตามบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ตามการรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม นอกจากนี้ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการในแต่ละยุทธศาสตร์ของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ กับตัวชี้วัดสำคัญทั้ง 53 ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสอดคล้องของการดำเนินงานกับตัวชี้วัดเป้าหมายโดยรวม แต่งานวิจัยนี้ไม่ได้นำเสนอความสอดคล้องระหว่างแผนงาน/โครงการกับตัวชี้วัดของแต่ละยุทธศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากทุกแผนงาน/โครงการ ถูกกำหนดมาจากตัวชี้วัดของแต่ละยุทธศาสตร์มาอย่างดีแล้ว ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสรุปแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน

ตอนที่ 2 ความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานในระดับส่วนภูมิภาค สถานศึกษา และห้องเรียน ตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการในแต่ละยุทธศาสตร์ของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ กับตัวชี้วัดสำคัญทั้ง 53 ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

ตอนที่ 1 ความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน

การนำเสนอในส่วนนี้ เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ ด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ จำแนกตามหน่วยงานส่วนกลาง 9 หน่วยงาน ประกอบด้วย 1) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) 2) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) 3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 4) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) 5) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ 6) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) 7) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) 8) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และ 9) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) โดยผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละหน่วยงานประกอบด้วยผู้บริหารหน่วยงานหรือผู้แทน มีรายละเอียดของการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลาง

ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลางทั้ง 9 หน่วยงาน มีจำนวนทั้งสิ้น 19 คน โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด (8 คน) ส่วนหน่วยงานส่วนกลางอื่น ๆ มีจำนวน 1-2 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (12 คน) โดยมีตำแหน่งหน้าที่เป็นรอง/ผู้ช่วยผู้บริหารจำนวนมากที่สุด (8 คน) และส่วนใหญ่มีอายุการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป (13 คน) โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ
สู่การปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลาง

ตัวแปร	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (คน)									
	สป.	สกศ.	สพฐ.	สอศ.	สกอ.	สช.	กศน.	คุรุสภา	สมศ.	รวม
เพศ										
ชาย	1	2	1	1	1	2	2	1	1	12
หญิง	0	5	0	0	0	0	0	0	0	5
ไม่ระบุ	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2
ตำแหน่งหน้าที่										
ผู้บริหารสูงสุด	0	2	0	0	1	0	0	0	0	3
รอง/ผู้ช่วยผู้บริหาร	1	2	1	1	0	1	1	1	0	8
เจ้าหน้าที่	0	2	0	0	0	1	1	0	1	5
อื่น ๆ	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
ไม่ระบุ	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2
อายุการทำงาน										
น้อยกว่า 5 ปี	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2
5 - 10 ปี	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	1	6	1	1	0	2	2	0	0	13
ไม่ระบุ	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2
รวม	1	8	1	2	1	2	2	1	1	19

**1.2 การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน
ส่วนกลาง**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์ผลการสำรวจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามบทบาท/ความรับผิดชอบของหน่วยงานส่วนกลางตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 9 หน่วยงาน ได้แก่ 1) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) 2) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) 3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 4) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) 5) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ 6) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

7) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) 8) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และ 9) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) โดยวิเคราะห์ครอบคลุมทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศไทย ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ซึ่งมีผลโดยสรุป ดังนี้

1) ผลการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามบทบาทความรับผิดชอบหน่วยงานส่วนกลางทั้ง 9 หน่วยงาน ประกอบด้วย (1) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) (2) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (4) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) (5) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ (6) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) (7) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) (8) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และ (9) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) โดยภาพรวมหน่วยงานดังกล่าวมีการขับเคลื่อนหรือนำแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยมีการดำเนินงานตามบทบาท/ความรับผิดชอบครบทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แต่สำหรับในการดำเนินงานในระดับแผนงาน/โครงการ พบว่า มีหน่วยงานส่วนกลาง เพียง 4 หน่วยงานที่ดำเนินงานครบทุกแผนงาน/โครงการ ได้แก่ (1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (3) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ (4) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ไม่ได้ดำเนินงานในบางแผนงาน/โครงการ เช่น ยุทธศาสตร์ที่ 4 โครงการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) และโครงการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา เป็นต้น ส่วนสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ดำเนินการเฉพาะแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานโดยตรง แต่บางแผนงาน/โครงการ เช่น ในยุทธศาสตร์ที่ 6 ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากให้เหตุผลว่าไม่เกี่ยวข้อง กับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานโดยตรง เช่น (1) โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของ

โรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) (2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และ (3) แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น ส่วนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา รับผิดชอบยุทธศาสตร์ที่ 3 และ 6 โดยยุทธศาสตร์ที่ 3 มีบางแผนงาน/โครงการ ที่ไม่มีข้อมูล/ไม่ทราบข้อมูล ส่วนยุทธศาสตร์ที่ 6 รายงานว่า ไม่มีข้อมูล/ไม่ทราบข้อมูลในทุกแผนงาน/โครงการ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดำเนินงานในยุทธศาสตร์ที่ 1 ครบทุกแผนงาน/โครงการ แต่ในยุทธศาสตร์อื่น ๆ รายงานว่า ไม่มีข้อมูล/ไม่ทราบข้อมูลในบางแผนงาน/โครงการ และรายงานว่าได้ดำเนินงานในบางแผนงาน/โครงการ เช่น ยุทธศาสตร์ที่ 3 ประกอบด้วย (1) โครงการสนับสนุนให้อำเภอปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก (2) แผนงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย (3) โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นต้น ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการในยุทธศาสตร์ที่ 1 ครบทุกแผนงาน/โครงการ แต่ในยุทธศาสตร์อื่น ๆ รายงานว่าบางแผนงาน/โครงการ ไม่มีข้อมูล/ไม่ทราบข้อมูล หากวิเคราะห์ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า หน่วยงานส่วนกลางทั้ง 9 หน่วยงาน ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน แต่อย่างไรก็ดี พบว่า มีบางแผนงาน/โครงการที่ไม่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานโดยตรง อีกทั้งไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ

2) เมื่อพิจารณาเฉพาะแผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน พบว่า หน่วยงานส่วนกลางส่วนใหญ่มีการดำเนินงานโครงการสำคัญเร่งด่วนทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ครบทุกโครงการ ยกเว้นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งพบว่า ในยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา รายงานว่าไม่ได้ดำเนินการในโครงการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) ส่วนสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ไม่ได้ดำเนินการโครงการสำคัญเร่งด่วนในบางโครงการ เช่น (1) โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) (2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และ (3) โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา เป็นต้น ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า ไม่ได้ดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่ 3 อาทิ (1) แผนงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย (2) โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และยุทธศาสตร์ที่ 6 อาทิ โครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน ส่วนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการทุกยุทธศาสตร์ แต่มีบางแผนงาน/โครงการที่รายงาน说不ทราบข้อมูล/ไม่มีข้อมูล

ตอนที่ 2 ความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานในระดับส่วนภูมิภาค สถานศึกษา และห้องเรียน ตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน

การนำเสนอในส่วนนี้ เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ ด้วยแบบสอบถามจำนวน 3 ชุด ได้แก่ 1) แบบสอบถามการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติที่ครอบคลุมยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน ตามการรับรู้ของผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานระดับภูมิภาคประกอบด้วย สำนักงานศึกษาธิการภาค สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) 2) แบบสอบถามการดำเนินงานของสถานศึกษา ในการขับเคลื่อนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติที่ครอบคลุมยุทธศาสตร์ 6 ด้าน ทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้/โครงการของสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน โดยมีรายละเอียดของการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับส่วนภูมิภาค สถานศึกษา และห้องเรียน

2.1.1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถามในหน่วยงานระดับภูมิภาค

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้บริหารหน่วยงานส่วนภูมิภาคหรือผู้แทน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ จำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ เพศ ตำแหน่งหน้าที่ หน่วยงาน อายุการทำงาน ภูมิภาค และจังหวัด โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวนทั้งสิ้น 33 ฉบับ มีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.50 มีตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.40 รองลงมาเป็นผู้บริหารหรือรอง/ผู้ช่วยผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 27.30 โดยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.30 ส่วนใหญ่มีอายุการทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 84.85 มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดตามร้อยละที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 30.30 และอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสระแก้วมากที่สุดตามร้อยละที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 18.18 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามของหน่วยงานระดับภูมิภาค จำแนกตามภูมิภาค จำแนกตามภูมิภาค

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	13	39.40
หญิง	17	51.50
ไม่ระบุ	3	9.10
รวม	33	100.00
ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหารสูงสุด	5	15.20
รอง/ผู้ช่วยผู้บริหาร	4	12.10
เจ้าหน้าที่	14	42.40
อื่น ๆ	6	18.20
ไม่ระบุ	4	12.10
รวม	33	100.0
หน่วยงาน		
สำนักงานศึกษาธิการภาค	5	15.15
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด	9	27.27
สปป.	10	30.30
สพม.	7	21.21
ไม่ระบุ	2	6.06
รวม	33	100.00
อายุการทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	1	3.03
5 - 10 ปี	1	3.03
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	28	84.85
ไม่ระบุ	3	9.09
รวม	33	100.00

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภูมิภาค		
เหนือ	5	15.15
ตะวันออกเฉียงเหนือ	4	12.12
กลาง	3	9.09
ใต้	10	30.30
ตะวันออก	10	30.30
กทม.	1	3.03
รวม	33	100.00
จังหวัด		
เชียงราย	4	12.12
พะเยา	1	3.03
อุบลราชธานี	2	6.06
อำนาจเจริญ	2	6.06
ลพบุรี	3	9.09
นครศรีธรรมราช	6	18.18
ภูเก็ต	4	12.12
สระแก้ว	6	18.18
ชลบุรี	4	12.12
กรุงเทพฯ	1	3.03
รวม	33	100.00

1.2 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถามในหน่วยงานระดับสถานศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครู วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ จำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ เพศ ตำแหน่งหน้าที่ อายุการทำงาน ขนาดของสถานศึกษา จังหวัด และภูมิภาค โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 2,798 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.55 มีตำแหน่งเป็นครู คิดเป็นร้อยละ 84.88 มีอายุการทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 49.54 ทำงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 44.75 อยู่จังหวัดนครศรีธรรมราชมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 18.26 และอยู่ในภาคใต้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.16 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.15

จากตารางที่ 4.3 เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศและสังกัด พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่สังกัด สพป. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.57 รองลงมาเป็นเพศชายที่สังกัด สพป. คิดเป็นร้อยละ 14.47 เมื่อพิจารณาผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และสังกัด พบว่า ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครูสังกัด สพป. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.57 รองลงมา มีตำแหน่งเป็นครูสังกัด สข. คิดเป็นร้อยละ 29.26 เมื่อพิจารณาผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุการทำงานและสังกัด พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุการทำงานมากกว่า 10 ปี สังกัด สพป. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.81 รองลงมา มีอายุการทำงานน้อยกว่า 5 ปี สังกัด สพป. คิดเป็นร้อยละ 18.55 เมื่อพิจารณาผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและสังกัด พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางสังกัด สพป. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.81 รองลงมาอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัด สพป. คิดเป็นร้อยละ 23.66 เมื่อพิจารณาผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจังหวัดและสังกัด พบว่า อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัด สพป. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.76 รองลงมา อยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี สังกัด สพป. คิดเป็นร้อยละ 10.97 เมื่อพิจารณาผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิภาคและสังกัด พบว่า ส่วนใหญ่มาจากภาคตะวันออก สังกัด สพป. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.48 รองลงมา มาจากภาคใต้ที่สังกัด สพป. คิดเป็นร้อยละ 13.51

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ตอบแบบสอบถามของหน่วยงาน ระดับสถานศึกษา จำแนกตามสังกัดและภูมิภาคหลังด้านเพศ ตำแหน่งหน้าที่ อายุการทำงาน ขนาดของสถานศึกษา จังหวัด และภูมิภาค

ตัวแปร	สังกัด					
	สปบ.	สปม.	สช.	อปท.	อื่น ๆ	รวม
เพศ						
ชาย	405 (14.47)	89 (3.18)	77 (2.75)	40 (1.43)	64 (2.29)	675 (24.12)
หญิง	1,275 (45.57)	185 (6.61)	234 (8.36)	102 (3.65)	234 (8.36)	2030 (72.55)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	93 (3.33)
รวม	1,680 (60.04)	274 (9.79)	311 (11.12)	142 (5.08)	298 (10.65)	2,798 (100.00)
ตำแหน่งหน้าที่						
ผอ.สถานศึกษา	122 (4.36)	12 (0.43)	20 (0.71)	7 (0.25)	9 (0.32)	170 (6.08)
รอง/ผู้ช่วย ผอ.สถานศึกษา	35 (1.25)	23 (0.82)	21 (0.75)	17 (0.61)	24 (0.86)	120 (4.29)
ครู	1,499 (53.57)	241 (8.61)	259 (9.26)	117 (4.18)	259 (9.26)	2,375 (84.88)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	133 (4.75)
รวม	1,656 (59.19)	276 (9.86)	300 (10.72)	141 (5.04)	292 (10.44)	2,798 (100.00)
อายุการทำงาน						
น้อยกว่า 5 ปี	519 (18.55)	51 (1.82)	107 (3.82)	8 (0.29)	50 (1.79)	735 (26.27)
5-10 ปี	312 (11.15)	64 (2.29)	67 (2.39)	30 (1.07)	69 (2.47)	542 (19.37)
มากกว่า 10 ปี	834 (29.81)	153 (5.47)	127 (4.54)	102 (3.65)	170 (6.08)	1,386 (49.54)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	135 (4.82)
รวม	1,665 (59.51)	268 (9.58)	301 (10.76)	140 (5.00)	289 (10.33)	2,798 (100.00)

ตัวแปร	สังกัด					
	สพป.	สพม.	สช.	อปท.	อื่น ๆ	รวม
ขนาดของสถานศึกษา						
ขนาดเล็ก	662 (23.66)	57 (2.04)	39 (1.39)	1 (0.04)	87 (3.11)	846 (30.24)
ขนาดกลาง	778 (27.81)	99 (3.54)	145 (5.18)	94 (3.36)	136 (4.86)	1,252 (44.75)
ขนาดใหญ่	187 (6.68)	53 (1.89)	105 (3.75)	43 (1.54)	58 (2.07)	446 (15.94)
ขนาดใหญ่พิเศษ	63 (2.25)	69 (2.47)	22 (0.79)	5 (0.18)	0 (0.00)	159 (5.68)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	95 (3.39)
รวม	1,690 (60.40)	278 (9.94)	311 (11.12)	143 (5.11)	281 (10.04)	2,798 (100.00)
จังหวัด						
เชียงใหม่	177 (6.33)	6 (0.21)	1 (0.04)	21 (0.75)	0 (0.00)	205 (7.33)
พะเยา	81 (2.89)	11 (0.39)	6 (0.21)	9 (0.32)	0 (0.00)	107 (3.82)
อุบลราชธานี	307 (10.97)	28 (1.00)	44 (1.57)	33 (1.18)	0 (0.00)	412 (14.72)
อำนาจเจริญ	60 (2.14)	14 (0.50)	8 (0.29)	5 (0.18)	0 (0.00)	87 (3.11)
ลพบุรี	121 (4.32)	37 (1.32)	18 (0.64)	5 (0.18)	0 (0.00)	181 (6.47)
สระบุรี	136 (4.86)	25 (0.89)	10 (0.36)	18 (0.64)	0 (0.00)	189 (6.75)
นครศรีธรรมราช	357 (12.76)	36 (1.29)	91 (3.25)	27 (0.96)	0 (0.00)	511 (18.26)
ภูเก็ต	21 (0.75)	11 (0.39)	0 (0.00)	21 (0.75)	0 (0.00)	53 (1.89)
สระแก้ว	168 (6.00)	30 (1.07)	11 (0.39)	8 (0.29)	0 (0.00)	217 (7.76)
กรุงเทพฯ	15 (0.54)	60 (2.14)	116 (4.15)	0 (0.00)	300 (10.72)	491 (17.55)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	50 (1.78)
รวม	1,706 (60.97)	279 (9.97)	316 (11.29)	147 (5.25)	300 (10.72)	2,798 (100.00)

ตัวแปร	สังกัด					
	สพป.	สพม.	สช.	อปท.	อื่น ๆ	รวม
ภูมิภาค						
เหนือ	256 (9.15)	16 (0.57)	7 (0.25)	30 (1.07)	0 (0.00)	309 (11.04)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	367 (13.12)	42 (1.50)	52 (1.86)	38 (1.36)	0 (0.00)	499 (17.83)
กลาง	257 (9.19)	62 (2.22)	31 (1.11)	23 (0.82)	0 (0.00)	373 (13.33)
ใต้	378 (13.51)	47 (1.68)	91 (3.25)	48 (1.72)	0 (0.00)	564 (20.16)
ตะวันออก	433 (15.48)	52 (1.86)	22 (0.79)	8 (0.29)	0 (0.00)	515 (18.41)
กทม	15 (0.54)	60 (2.14)	113 (4.04)	0 (0.00)	300 (10.72)	488 (17.44)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	50 (1.78)
รวม	1,706 (60.97)	279 (9.97)	316 (11.29)	147 (5.25)	300 (10.72)	2,798 (100.00)

() หมายถึง ร้อยละ

1.3 ข้อมูลภูมิหลังของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างนักเรียน โดยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้/โครงการของสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน เพื่อศึกษาว่าสถานศึกษามีการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติหรือไม่ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ จำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ เพศ ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย ภูมิภาค เขตที่อยู่อาศัย และสังกัดของโรงเรียน โดยมีนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 6,745 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.15 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา (ป.6) คิดเป็นร้อยละ 72.19 ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.01 – 4.00 คิดเป็นร้อยละ 56.44 อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 53.88 มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.61 และอาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.50 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.4

จากตารางที่ 4.4 เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศและสังกัด พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงสังกัด สพป. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.49 รองลงมา เป็นเพศชาย สังกัด สพป. คิดเป็นร้อยละ 29.12 เมื่อพิจารณาผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับชั้นและ สังกัด พบว่า ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาสังกัด สพป. มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 55.63 รองลงมา กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัด สพป. เมื่อพิจารณา ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเกรดเฉลี่ยและสังกัด พบว่า ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 3.01 – 4.00 ที่อยู่ในสังกัด สพป. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.73 รองลงมา มีเกรดเฉลี่ยสะสม อยู่ในช่วง 2.01 – 3.00 ที่อยู่ในสังกัด สพป. โดยคิดเป็นร้อยละ 22.94 เมื่อพิจารณาผู้ตอบ แบบสอบถามจำแนกตามเขตที่อยู่อาศัยและสังกัด พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลที่อยู่ ในสังกัด สพป. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.11 รองลงมาอยู่ในเขตเทศบาล/กทม. ที่อยู่ในสังกัด สพป. คิดเป็นร้อยละ 18.70 เมื่อพิจารณาผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจังหวัดและสังกัด พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดอุบลราชธานีที่อยู่ในสังกัด สพป. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.39 รองลงมาอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่อยู่ในสังกัด สพป. โดยคิดเป็นร้อยละ 8.63 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิภาคและสังกัด พบว่า ส่วนใหญ่มาจากภาค ตะวันออกเฉียงเหนือที่อยู่ในสังกัด สพป. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.69 รองลงมา มาจากภาค ตะวันออกที่อยู่ในสังกัด สพป. คิดเป็นร้อยละ 12.65

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสังกัดและภูมิภาค ด้านเพศ ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย เขตที่อยู่อาศัย จังหวัด และภูมิภาค

ตัวแปร	สังกัด					รวม
	สปป.	สปม.	สช.	อปท.	อื่น ๆ	
เพศ						
ชาย	1,964 (29.12)	266 (3.94)	286 (4.24)	149 (2.21)	198 (2.94)	2,863 (42.45)
หญิง	2,394 (35.49)	418 (6.20)	409 (6.06)	196 (2.91)	303 (4.49)	3,720 (55.15)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	162 (2.40)
รวม	4,358 (64.61)	684 (10.14)	695 (10.30)	345 (5.11)	501 (7.43)	6,745 (100.00)

ตัวแปร	สังกัด					
	สปพ.	สพม.	สช.	อปท.	อื่น ๆ	รวม
ระดับชั้น						
ประถมศึกษา	3,752 (55.63)	15 (0.22)	362 (5.37)	282 (4.18)	458 (6.79)	4,869 (72.19)
มัธยมศึกษาตอนต้น	534 (7.92)	228 (3.38)	255 (3.78)	61 (0.90)	34 (0.50)	1,112 (16.48)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	54 (0.80)	441 (6.54)	61 (0.90)	2 (0.03)	12 (0.18)	570 (8.45)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	194 (2.88)
รวม	4,340 (64.34)	684 (10.14)	678 (10.05)	345 (5.11)	504 (7.47)	6,745 (100.00)
เกรดเฉลี่ย						
0 – 2.00	221 (3.28)	16 (0.24)	30 (0.44)	7 (0.10)	12 (0.18)	286 (4.24)
2.01 – 3.00	1,547 (22.94)	246 (3.65)	173 (2.56)	142 (2.11)	141 (2.09)	2,249 (33.35)
3.01 – 4.00	2,410 (35.73)	391 (5.80)	477 (7.07)	192 (2.85)	337 (5.00)	3,807 (56.44)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	403 (5.97)
รวม	4,178 (61.94)	653 (9.68)	680 (10.08)	341 (5.06)	490 (7.26)	6,745 (100.00)
เขตที่อยู่อาศัย						
ในเขตเทศบาล/กทม.	1,261 (18.70)	293 (4.34)	391 (5.80)	280 (4.15)	444 (6.58)	2,669 (39.57)
นอกเขตเทศบาล	2,975 (44.11)	335 (4.97)	258 (3.83)	64 (0.95)	2 (0.03)	3,634 (53.88)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	442 (6.55)
รวม	4,236 (62.80)	628 (9.31)	649 (9.62)	344 (5.10)	446 (6.61)	6,745 (100.00)

ตัวแปร	สังกัด					รวม
	สพป.	สพม.	สข.	อปท.	อื่น ๆ	
จังหวัด						
เชียงราย	404 (5.99)	31 (0.46)	0 (0.00)	46 (0.68)	0 (0.00)	481 (7.13)
พะเยา	196 (2.91)	22 (0.33)	13 (0.19)	19 (0.28)	0 (0.00)	250 (3.71)
อุบลราชธานี	1,375 (20.39)	31 (0.46)	120 (1.78)	59 (0.87)	0 (0.00)	1,585 (23.50)
อำนาจเจริญ	223 (3.31)	22 (0.33)	22 (0.33)	9 (0.13)	0 (0.00)	276 (4.09)
ลพบุรี	282 (4.18)	90 (1.33)	66 (0.98)	20 (0.30)	0 (0.00)	458 (6.79)
สระบุรี	352 (5.22)	94 (1.39)	24 (0.36)	45 (0.67)	0 (0.00)	515 (7.64)
นครศรีธรรมราช	582 (8.63)	82 (1.22)	155 (2.30)	66 (0.98)	0 (0.00)	885 (13.12)
ภูเก็ต	44 (0.65)	22 (0.33)	0 (0.00)	44 (0.65)	0 (0.00)	110 (1.63)
สระแก้ว	323 (4.79)	66 (0.98)	22 (0.33)	20 (0.30)	0 (0.00)	431 (6.39)
ชลบุรี	530 (7.86)	61 (0.90)	20 (0.30)	20 (0.30)	0 (0.00)	631 (9.36)
กรุงเทพฯ	78 (1.16)	172 (2.55)	257 (3.81)	0 (0.00)	508 (7.53)	1,015 (15.05)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	108 (1.60)
รวม	4,389 (65.07)	693 (10.27)	699 (10.36)	348 (5.16)	508 (7.53)	6,745 (100.00)
ภูมิภาค						
เหนือ	600 (8.90)	53 (0.79)	13 (0.19)	65 (0.96)	0 (0.00)	731 (10.84)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1,598 (23.69)	53 (0.79)	142 (2.11)	68 (1.01)	1 (0.01)	1,862 (27.61)
กลาง	634 (9.40)	184 (2.73)	110 (1.63)	65 (0.96)	1 (0.01)	994 (14.74)

ตัวแปร	สังกัด					รวม
	สพป.	สพม.	สช.	อปท.	อื่น ๆ	
ได้	626 (9.28)	104 (1.54)	155 (2.30)	110 (1.63)	0 (0.00)	995 (14.75)
ตะวันออก	853 (12.65)	127 (1.88)	42 (0.62)	40 (0.59)	0 (0.00)	1,062 (15.74)
กทม.	78 (1.16)	172 (2.55)	229 (3.40)	0 (0.00)	502 (7.44)	981 (14.54)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	120 (1.78)
รวม	4,389 (65.07)	693 (10.27)	699 (10.36)	348 (5.16)	508 (7.53)	6,745 (100.00)

() หมายถึง ร้อยละ

2.2 การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับภูมิภาค ระดับสถานศึกษา และระดับห้องเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์ผลการสำรวจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามบทบาท/ความรับผิดชอบของหน่วยงานระดับภูมิภาค ระดับสถานศึกษา และระดับห้องเรียน ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้ 1) ผู้บริหารหน่วยงานระดับภูมิภาคหรือตัวแทนหน่วยงานละ 1-2 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมสถานศึกษาละ 10 คน และ 3) นักเรียน จำนวนสถานศึกษาละ 20 คน โดยวิเคราะห์ครอบคลุมทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ และแปลความหมายค่าร้อยละของการดำเนินงาน/การปฏิบัติ ตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าร้อยละเฉลี่ย มากกว่า 80 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือการปฏิบัติในระดับสูง

ค่าร้อยละเฉลี่ย 51- 80 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าร้อยละเฉลี่ย ต่ำกว่า 51 หมายถึง มีการดำเนินงานหรือการปฏิบัติในระดับต่ำ

มีผลโดยสรุป ดังนี้

1) ผลการติดตามความก้าวหน้าของหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ครบทุกด้านครอบคลุมทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ส่วนการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ พบว่า มีการดำเนินงานในทุกแผนงาน/โครงการ แต่จะมีระดับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน โดยมีบางแผนงาน/โครงการที่มีการดำเนินงานเฉพาะบางพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น เช่น โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ดังนั้น ภาพรวมจึงมีร้อยละเฉลี่ยของการดำเนินการน้อยกว่าแผนงาน/โครงการอื่น ๆ นอกจากนี้ พบว่า แผนงาน/โครงการในยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในหน่วยงานระดับภูมิภาคและระดับสถานศึกษา มีการดำเนินงานในร้อยละเฉลี่ยที่ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากอาจเป็นประเด็นที่มีความท้าทายต่อการปฏิบัติสำหรับหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษา เช่น แผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการวิจัย โดยการแลกเปลี่ยนกำลังคนในวิชาชีพต่าง ๆ ระหว่างประเทศ เป็นต้น และเมื่อวิเคราะห์ระดับห้องเรียนเกี่ยวกับการรับรู้ถึงการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการผ่านการตอบแบบสอบถามของนักเรียน ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องคือ ยุทธศาสตร์ที่ 1-5 พบว่า มีการดำเนินงานครบทุกแผนงาน/โครงการตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ

2) เมื่อพิจารณาเฉพาะแผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วนของหน่วยงานระดับส่วนภูมิภาคและระดับสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานโครงการสำคัญเร่งด่วนทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ครบทุกแผนงาน/โครงการตามที่ระบุไว้ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แต่สำหรับบางแผนงาน/โครงการที่มีความจำเพาะเจาะจงจะมีการดำเนินงานค่อนข้างต่ำ เช่น โครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน ในยุทธศาสตร์ที่ 6 โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร ในยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นต้น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการในแต่ละยุทธศาสตร์ของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ กับตัวชี้วัดสำคัญทั้ง 53 ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

แผนงาน/โครงการทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ (90 แผนงาน/โครงการ) ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 27 ตัวชี้วัด จากตัวชี้วัดสำคัญทั้งหมด 53 ตัวชี้วัด ส่วนอีก 26 ตัวชี้วัด ยังไม่มีแผนงาน/โครงการรองรับตัวชี้วัดดังกล่าว และมีแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานดังกล่าวได้ดำเนินงาน จำนวน 9 แผนงาน/โครงการ แต่ยังไม่สามารถระบุความสอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญใดทั้ง 53 ตัวชี้วัดได้ เช่น โครงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพและเพิ่มคุณภาพชีวิตในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร โครงการอบรมพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ และโครงการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านผลผลิตและบริการ และทักษะการเป็นผู้ประกอบการแก่ประชาชนวัยทำงานและผู้สูงอายุ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าแผนงาน/โครงการบางส่วนที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ มีความเหมาะสมในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ แต่มีแผนงาน/โครงการบางส่วนมีมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น นั่นคือกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ แต่ไม่ได้เป็นแผนงาน/โครงการที่นำไปสู่การทำให้เกิดตัวชี้วัดที่ต้องการ นอกจากนี้ อาจขาดแผนงาน/โครงการที่สำคัญจำเป็นบางส่วนในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ดังนั้น หากมีการปรับปรุง/แก้ไข แผนการศึกษาแห่งชาติในโอกาสต่อไป ควรมีการพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างแผนงาน/โครงการกับตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนดไว้ด้วย เพื่อให้การดำเนินงาน/ปฏิบัติงานในทุกระดับเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศชาติต่อไป แต่ทั้งนี้โครงการดังกล่าว ยังคงสอดคล้องกับตัวชี้วัดของแต่ละยุทธศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 สรุปผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดสำคัญกับแผนงาน/โครงการทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา

ด้าน	ตัวชี้วัดสำคัญ	โครงการ	ยุทธศาสตร์	
การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา	ร้อยละของแหล่งเรียนรู้ (พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ หอสมุด ศูนย์ ฯลฯ) ที่ได้รับการพัฒนา ให้สามารถให้บริการทางการศึกษาและมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น	โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามมาตรฐานแหล่งเรียนรู้แต่ละประเภท	3	
	สถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และมีคุณภาพ	โครงการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในเรื่องภัยพิบัติและพลังงานทางเลือก	5	
ความเท่าเทียมทางการศึกษา	ดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ลดลง	โครงการขยายเครือข่ายบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่*	4	
	ร้อยละของเด็กในวัยเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้รับการศึกษาเต็มศักยภาพเพิ่มขึ้น (จำแนกตามกลุ่ม ประเภทของความเป็นพิเศษ)	โครงการจัดให้มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ	4	
ประสิทธิภาพ	มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ	โครงการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย	3	
	มีระบบการบริหารงานบุคคลของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน	โครงการคัดกรองและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ*	4	
	มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา	จำนวนฐานข้อมูลรายบุคคลด้านการศึกษาระดับประเทศที่เป็นปัจจุบัน สามารถเชื่อมโยง และใช้ข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	โครงการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างระบบการบริหารราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา	6
			แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*	6
	มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา	จำนวนฐานข้อมูลรายบุคคลของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทุกสังกัด ทุกระดับ/ประเภทการศึกษา	แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา*	6
			โครงการยกระดับคุณภาพระบบการบริหารงานบุคคลของครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา	6
มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา	จำนวนฐานข้อมูลรายบุคคลด้านการศึกษาระดับประเทศที่เป็นปัจจุบัน สามารถเชื่อมโยง และใช้ข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	โครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา	6	
		โครงการจัดทำฐานข้อมูลครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทุกสังกัด ทุกระดับ/ประเภทการศึกษา	3	
มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา	จำนวนฐานข้อมูลรายบุคคลของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทุกสังกัด ทุกระดับ/ประเภทการศึกษา	โครงการจัดทำฐานข้อมูลทุกช่วงวัย ทั้งด้านสาธารณสุข สิ่งคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา*	4	
		โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารทางการศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา	4	

ตารางที่ 4.5 สรุปผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดสำคัญกับแผนงาน/โครงการทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง
หน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา (ต่อ)

ด้าน	ตัวชี้วัดสำคัญ	โครงการ	ยุทธศาสตร์
	มีฐานข้อมูลด้านการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตามและประเมินผลระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ	โครงการศึกษารูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมทั้งระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และการเทียบโอน	3
		โครงการพัฒนาคลังข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้	4
		โครงการจัดทำมาตรฐานข้อมูลกลางระดับสถานศึกษา หน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล	4
		โครงการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตสื่อ ตำรา สิ่งพิมพ์ สื่อวีดิทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพมาตรฐาน ผ่านการรับรองมาตรฐาน	3
		โครงการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ และการวัดผลประเมินผล ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล	3
		โครงการเติมเต็มความรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (DLTV, DLIT) สื่อทีวี สารสนเทศ และช่องทางต่าง ๆ*	4
		โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต*	4
		โครงการจัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก/สื่ออุปกรณ์และบริการ ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล	4
		โครงการจัดบริการสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล	4
		โครงการศึกษาระบบและกลไกการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อ ตำรา สิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ภายใต้กลไกการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม	4
		โครงการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4
		โครงการจัดตั้งสถาบันโทรทัศน์เพื่อการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	4
โครงการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา	4		
โครงการจัดทำคู่มือการบันทึกและใช้ข้อมูลสารสนเทศ ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล	4		

ตารางที่ 4.5 สรุปรผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดสำคัญกับแผนงาน/โครงการทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง
หน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา (ต่อ)

ด้าน	ตัวชี้วัดสำคัญ	โครงการ	ยุทธศาสตร์
	มีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุน ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	โครงการพัฒนารูปแบบ/แนวทางการส่งเสริมการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษาทุกภาคส่วนของสังคม	6
		โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการงบประมาณเพื่อการศึกษา*	6
	มีการบริหารจัดการสรรเงินไปสู่ด้านอุปสงค์ หรือตัวผู้เรียน	โครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน*	6
		โครงการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินประสิทธิภาพการจัดสรรและใช้งบประมาณเพื่อการศึกษา	6
	มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (autonomous & accountability)	โครงการพัฒนาระบบบัญชีสถานศึกษา และระบบการเงินผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล	6
		โครงการพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาเอกชน	6
	ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง	โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ที่จำเป็นและตรงตามความต้องการของประเทศช่วยจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา	2
		โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา	4
		โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา สถาบันการศึกษามีความค่องตัวในการบริหารจัดการ สามารถให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้อยรูปแบบที่หลากหลาย	6
		โครงการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU)*	4
		โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU)*	6
		โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก*	6

ตารางที่ 4.5 สรุปผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดสำคัญกับแผนงาน/โครงการทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง
หน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา (ต่อ)

ด้าน	ตัวชี้วัดสำคัญ	โครงการ	ยุทธศาสตร์
ร้อยละของครูและบุคลากรทางการศึกษาระดับและประถมศึกษา การศึกษาที่ได้รับบริการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพและสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	จำนวนหน่วยงาน องค์กรภาครัฐ/เอกชนที่มีส่วนร่วมจัดการศึกษา แบบประชารัฐเพิ่มขึ้น	โครงการออกแบบระบบงานและเส้นทางความก้าวหน้าของบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการวิจัย รวมทั้งผู้ที่มีความสามารถพิเศษ	2
		โครงการจัดตั้งและพัฒนามาตรฐานครูฝึกในสถานประกอบการ	2
		โครงการพัฒนาระบบและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนสำหรับโลกศตวรรษที่ 21*	3
		แผนงานยกระดับคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพ*	3
		โครงการยกระดับคุณภาพ พัฒนาระบบและรูปแบบการพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษาด้านมาตรฐานวิชาชีพ	3
		โครงการจัดตั้งกรอบรมหลักยุทธการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา	4
		โครงการประชารัฐเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนตามความต้องการของตลาดงาน และประเทศ*	2
		โครงการพัฒนาระบบความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถานประกอบการ สมาคม วิชาชีพ เพื่อการกำหนดและจัดทำมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานสถานศึกษา มาตรฐาน สถานประกอบการ และมาตรฐานครูฝึก	2
		โครงการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก	3
		โครงการส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายการศึกษาในการจัดการศึกษาในพื้นที่ อาทิ สมัชชาการศึกษา สภาการศึกษาจังหวัด หรือสถาบัน และองค์กรต่าง ๆ ในสังคม	6

ตารางที่ 4.5 สรุปลงผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดสำคัญกับแผนงาน/โครงการทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง
 หน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา (ต่อ)

ด้าน	ตัวชี้วัดสำคัญ	โครงการ	ยุทธศาสตร์
คุณภาพ การศึกษา	ร้อยละของเด็กแรกเกิด - 5 ปี มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น ระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษของเด็กของผู้สำเร็จ การศึกษาในแต่ละระดับ เมื่อทดสอบตามมาตรฐานความสามารถ ทางภาษาอังกฤษ (CEFR) สูงขึ้น (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ระดับปริญญาตรี)	แผนงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย*	3
		โครงการยกระดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนและประชาชน*	2
	ร้อยละของผู้เรียนทุกระดับการศึกษาที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึง ความตระหนักในความสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม ความมีคุณธรรม จริยธรรม และการประยุกต์ใช้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น (ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัดย่อย)	โครงการโรงเรียนสีเขียว*	5
		โครงการห้องเรียนอนุรักษ์พลังงาน*	5
	ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการที่ เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้น	โครงการรักษาสีโลก รักษาพลังงาน*	5
		แผนงาน/โครงการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้ ทักษะ และ ทัศนคติให้กับคนทุกช่วงวัยในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	5
	ร้อยละของจำนวนโรงเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อ สร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น	โครงการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและภัยพิบัติจากภาวะเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	5
		โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	5
	ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อ สร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น	โครงการสร้างจิตสำนึกความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์*	1
		โครงการส่งเสริมการสร้างค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมสำหรับพลเมืองในศตวรรษที่ 21	3
ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการ น้อมนำแนวความคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ เพิ่มขึ้น	โครงการโรงเรียนคุณธรรม*	5	
	โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย*	5	
ร้อยละของสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพ การศึกษาเพิ่มขึ้น	แผนงาน/โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ	5	
	โครงการจัดทำและพัฒนามาตรฐานหลักสูตร การเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผล ด้านอาชีพ และมาตรฐานวิชาชีพ	2	
	โครงการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและความพร้อม รองรับการ ปรับบทบาทการบริหารและจัดการศึกษา	6	

ตารางที่ 4.5 สรุปผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดสำคัญกับแผนงาน/โครงการทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง
หน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา (ต่อ)

ด้าน	ตัวชี้วัดสำคัญ	โครงการ	ยุทธศาสตร์
การตอบโจทย์ บริบทที่ เปลี่ยนแปลง	จำนวนโครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/ นวัตกรรมที่นำไปใช้ ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละของนักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดน ภาคใต้ และพื้นที่พิเศษที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนน ร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมเพื่อ เสริมสร้างความเป็นพลเมือง (civic education) เพิ่มขึ้น	โครงการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นสถาบันวิจัยที่ตอบสนองการพัฒนา เศรษฐกิจ การพัฒนาองค์ความรู้การสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้าง ความเป็นเลิศในศาสตร์/สาขาวิชาที่แต่ละสถาบันมีความเชี่ยวชาญ รวมทั้งการพัฒนา สถาบันอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากล	2
		แผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการวิจัย โดยการแลกเปลี่ยนกำลังคนในวิชาชีพต่าง ๆ ระหว่างประเทศ	2
		โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษ*	1
		โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ	1
		โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา*	1
		โครงการศึกษากระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้ง โดยแนวทางสันติวิธี	1
		โครงการสร้างเสริมความรู้และทักษะความเป็นพลเมือง (civic education)	1
		โครงการส่งเสริมกิจกรรมการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น	1
		โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้*	3
		โครงการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีและสหกิจศึกษา*	2
การตอบโจทย์ บริบทที่ เปลี่ยนแปลง	ร้อยละของผู้เรียนที่เรียนในระบบทวิภาคี/สหกิจศึกษา ในสถานประกอบการที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น	โครงการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาด้านอาชีวของสถานศึกษาและ สถานประกอบการ*	2
	อัตราการดำเนินงานทำประกันอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับอาชีวศึกษา (ไม่นับศึกษาต่อ) ภายในระยะเวลา 1 ปีเพิ่มขึ้น	โครงการเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ความเข้าใจสำหรับบัณฑิตจบใหม่ ด้านนวัตกรรม และเศรษฐกิจดิจิทัล	2
	อัตราการดำเนินงานทำประกันอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ภายในระยะเวลา 1 ปีเพิ่มขึ้น	โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น*	3

ตารางที่ 4.5 สรุปลผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดสำคัญกับแผนงาน/โครงการทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง
หน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา (ต่อ)

ด้าน	ตัวชี้วัดสำคัญ	โครงการ	ยุทธศาสตร์
ไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 53 ตัวชี้วัด แต่สอดคล้องกับตัวชี้วัดของแต่ละยุทธศาสตร์	มีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (demand) จำแนกตามกลุ่ม อุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน	โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนาากำลังคนให้ตรงกับความต้องการตลาดงานในกลุ่ม อุตสาหกรรมเป้าหมาย*	2
		แผนงานพัฒนากำลังคนใหม่ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21*	2
		โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในการผลิต และพัฒนาากำลังคนอย่างยั่งยืน	2
		โครงการจัดทำฐานข้อมูลการผลิตและพัฒนาากำลังคนทางการวิจัยและนวัตกรรม	2
		โครงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพและเพิ่มคุณภาพชีวิต ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ	1
		โครงการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ	2
		โครงการพัฒนาขีดความสามารถและศักยภาพของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ	2
		โครงการเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน*	2
		โครงการอบรมพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตสำหรับผู้สูงวัย	3
		โครงการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านผลิตและบริการ และทักษะการเป็นผู้ประกอบการแก่ประชาชนวัยทำงานและผู้สูงวัย	3
		โครงการจัดทำคลังข้อมูลเพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ	3
		โครงการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	3
โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร	5		

*แผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน

บทที่ 5

ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษา ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนหรือนำแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยหน่วยงานตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงหน่วยงานระดับปฏิบัติที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบโครงสร้างในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งในที่นี้ได้แก่ หน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค สถานศึกษา และห้องเรียน ดังนั้นในการนำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนหรือนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติ จึงนำเสนอให้เห็นภาพรวมของระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษาของระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษาของหน่วยงานแต่ละระดับตั้งแต่หน่วยงานในระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติตามลำดับ โดยเริ่มจากหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค สถานศึกษา และห้องเรียน จากนั้นจะเป็นการวิเคราะห์ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาตามเนื้อหาสาระที่นำเสนอมาทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข และนำเสนอเป็นแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุป แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติโดยภาพรวม

ตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่
รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติโดยภาพรวม

ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น ประกอบด้วยหน่วยงานตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงหน่วยงานระดับปฏิบัติ ที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบโครงสร้างในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งในนี้ ได้แก่ หน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค สถานศึกษา และห้องเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานดังกล่าว เกี่ยวกับกระบวนการหรือแนวทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ครอบคลุมสาระสำคัญเกี่ยวกับ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ 2) การส่งมอบและรับมอบนโยบายระหว่างหน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงานบังคับบัญชา 3) การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ และ 4) การกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ รวมถึงข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพบสาระสำคัญโดยสรุปในภาพรวมได้ดังนี้

1.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ

กลไกการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ ในระยะเริ่มต้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) มีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยการจัดประชุมชี้แจง ซึ่งได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในส่วนของ การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ และมีส่วนร่วมในการรับฟังเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ทำให้ทุกหน่วยงานในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางการขับเคลื่อนฯ สู่การปฏิบัติในเชิงหลักการ แต่เมื่อรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู จะเริ่มเห็นความแตกต่างในการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางปฏิบัติในการขับเคลื่อนลดน้อยลงไป ตั้งแต่มีการรับรู้ถึงระดับน้อยมากหรือไม่เข้าใจ กล่าวคือผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดี แต่มีครูจำนวนน้อยที่มีความรู้ความเข้าใจดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่รับผิดชอบงานด้านแผนและประกันคุณภาพจะมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนของสถานศึกษาให้ครอบคลุมยุทธศาสตร์ทั้งหกด้าน นั่นคือสะท้อนว่าครูส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนฯ และแนวทางปฏิบัติในการขับเคลื่อนที่ละเอียดชัดเจนเท่าที่ควร

1.2 การส่งมอบและรับมอบนโยบายระหว่างหน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงานบังคับบัญชา

การส่งมอบและการรับมอบนโยบายระหว่างหน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงานบังคับบัญชาทุกระดับ เป็นการถ่ายทอดนโยบายหรือจุดเน้นโดยยึดแผนการศึกษาแห่งชาติ ผ่านวิธีการประชุมชี้แจงและมีการแจกเอกสารประกอบการประชุมเป็นหลัก จากหน่วยงานในระดับที่สูงกว่าไปสู่หน่วยงานในระดับที่ต่ำกว่าในสายบังคับบัญชา แต่ในกรณีหน่วยงานระดับภูมิภาคอาจได้รับการส่งมอบนโยบายจาก สกศ. และหน่วยงานบังคับบัญชาในสังกัดเองด้วย โดยรายละเอียดของการส่งมอบในแต่ละคู่ของหน่วยงานที่ลัดหลั่นกันนั้นมักเป็นการส่งมอบนโยบายในเชิงหลักการ ไม่มีรายละเอียดของแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม สำหรับรายละเอียดของแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนนั้น หน่วยงานที่ได้รับการถ่ายทอด (หน่วยงานในระดับที่ต่ำกว่า) จะเป็นผู้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของตนเอง

1.3 การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ

การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีของหน่วยงานส่วนกลางที่มีสถานศึกษาในสังกัด ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีบทบาทการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติโดยตรงครบทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ แต่หน่วยงานที่เหลือ เช่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งถือเป็นหน่วยงานสนับสนุนการขับเคลื่อน มีบทบาทการขับเคลื่อนไม่ครอบคลุมทุกยุทธศาสตร์ซึ่งขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน

การดำเนินการขับเคลื่อนจะดำเนินการขับเคลื่อนตามแผนของหน่วยงานในระดับนั้น ๆ โดยหน่วยงานส่วนกลางดังกล่าว จะดำเนินการถ่ายทอดรายละเอียดต่าง ๆ ของแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยการจัดประชุมชี้แจงกับหน่วยงานในระดับภูมิภาคในสังกัดของตนเอง หน่วยงานในระดับภูมิภาคดำเนินการขับเคลื่อนโดยจัดประชุมชี้แจงกับสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้ สถานศึกษารับทราบรายละเอียดโดยจัดประชุมชี้แจงให้กับครูในสถานศึกษาและดำเนินการจัดทำแผนแล้วปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาตามโครงการ กิจกรรมที่กำหนด ซึ่งส่วนหนึ่งบูรณาการไปกับการเรียนการสอน โดยเฉพาะกิจกรรมตามนโยบายของผู้บริหารจะต้องมีการรายงานให้หน่วยงานบังคับบัญชาทราบ แต่ไม่มีการรายงานการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ของ

แผนการศึกษาแห่งชาติ ในสภาพการปฏิบัติของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติในระดับสถานศึกษาจะมีความแตกต่างกันตามสภาพความพร้อมของปัจจัยทางการศึกษา ได้แก่ บุคลากรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการสนับสนุนจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาที่มีความพร้อมมากกว่าจะทำการขับเคลื่อนได้ชัดเจน ครอบคลุมตามแผนมากกว่าสถานศึกษาที่ไม่มีความพร้อม ตามบริบทของสถานศึกษาเอง

1.4 การกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ

กำกับติดตามของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ พบว่าทุกระดับไม่มีการติดตามการขับเคลื่อนตามตัวชี้วัดเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติโดยตรง แต่จะเป็นการติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายของผู้บริหารระดับสูงเป็นหลัก วิธีการติดตามมีทั้งการใช้ระบบออนไลน์ การรายงานในรูปแบบเอกสาร ในระดับภูมิภาคจะมีการรายงานด้วยวาจาในการประชุมผู้บริหารของภูมิภาคระดับจังหวัดประจำเดือน ในระดับสถานศึกษาก็เช่นเดียวกัน ให้มีการรายงานตามนโยบายของผู้บริหารระดับสูง อาจจะมีการรายงานผลการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมสำคัญของสถานศึกษาหรือกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นในระดับจังหวัด วิธีการติดตามในระดับภูมิภาคจะใช้กลไกการทำงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานทำหน้าที่ติดตามด้วยโดยเฉพาะกิจกรรมหรือโครงการเชิงวิชาการ

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้แทนของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค สถานศึกษาและห้องเรียน มีข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ สรุปได้ดังนี้ 1) สกศ. ควรทำงานเชิงรุกมากกว่านี้ โดยมีการประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับหน่วยงานขับเคลื่อนทุกระดับให้ดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์ ในลักษณะการประสานงานเพื่อช่วยเหลือหรือให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ 2) สกศ. ควรสร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารทุกระดับให้เห็นความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ แล้วจึงให้ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดตามแผนฯ ต่อไป 3) การถ่ายทอดความรู้ทุกระดับควรเน้นการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อทำความเข้าใจกับยุทธศาสตร์ชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน โดยให้ศึกษารายละเอียดและความเชื่อมโยงของทุกแผนเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานหรือแผนพัฒนางานขับเคลื่อนของหน่วยงานตนเอง เมื่อจบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว ควรต้องมีการประเมินประสิทธิผลและประสิทธิผลด้วย ซึ่งทุกคนจะมีผลงานคือแผนติดตัวกลับไปบริหารหน่วยงานตนเองที่ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ และ 4) ควรมีระบบการให้ขวัญกำลังใจหรือการให้รางวัลกับหน่วยงานทุกระดับที่ขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

ตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน) สะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานต่าง ๆ มีระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามในรายละเอียดของกระบวนการหรือกลไกในการดำเนินงานในแต่ละประเด็น ทั้งในเรื่องของ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ 2) การส่งมอบและรับมอบนโยบายระหว่างหน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงานบังคับบัญชา 3) การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ และ 4) การกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ยังมีข้อจำกัดหรือความไม่สมบูรณ์ทั้งในส่วนองวิธีดำเนินการและผลที่เกิดขึ้น เช่น ในเรื่องของการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ สกศ. ได้ดำเนินการในรูปของการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องจำนวนมากมารับฟัง ผลที่เกิดขึ้น คือ ผู้เกี่ยวข้องที่มาร่วมรับฟังส่วนใหญ่ได้รับรู้ว่ามิแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และเข้าใจในเชิงหลักการ แต่ไม่ได้เข้าใจอย่างแท้จริงว่าจะต้องดำเนินการในการขับเคลื่อนอย่างไรในทางปฏิบัติ ในเรื่องของการส่งมอบและรับมอบนโยบายของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จนกระทั่งถึงสถานศึกษา มีปัญหาในลักษณะเดียวกัน จึงทำให้การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนในหน่วยงานระดับปฏิบัติ คือ สถานศึกษา มีการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมเดิม ๆ ตามที่สถานศึกษาเคยปฏิบัติมา ผลที่เกิดขึ้น จึงไม่ได้มีการกำกับติดตามว่าเป็นไปตามตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ 6 ด้านของแผนการศึกษาแห่งชาติหรือไม่อย่างไร มีเพียงการติดตามในระดับกิจกรรมหรือโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วจากหน่วยงานต้นสังกัดเท่านั้น ด้วยรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันไปในการรายงานผล ซึ่งเป็นภาระให้กับสถานศึกษาที่จะต้องจัดทำรายงานอีกด้วย

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงนำเสนอแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle) หรือ วงจร PDCA (Deming, 1986) ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการทำงานที่ประกอบไปด้วย การวางแผนการดำเนินงาน (plan) การลงมือปฏิบัติตามแผน (do) การตรวจสอบประเมินผลที่เกิดขึ้น (check) และการปรับปรุงแก้ไข (action) ภายใต้ชื่อว่า “Multi-level PDCA” ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 แนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ตามวงจรเดมมิ่ง: Multi-level PDCA

กระบวนการบริหารจัดการศึกษาตามวงจร PDCA	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	สถานศึกษา
1. การวางแผน (PLAN)	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาและทำความเข้าใจรายละเอียดของบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงานส่วนกลางในการขับเคลื่อนในแต่ละยุทธศาสตร์ที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ 2561 - 2580 พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง วางแผนปฏิบัติการในการขับเคลื่อนแต่ละยุทธศาสตร์ตามบทบาทความรับผิดชอบที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ วางแผนการกำกับติดตามและประเมินผล การดำเนินการขับเคลื่อนตามบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงานส่วนกลางที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ 	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาและทำความเข้าใจรายละเอียดของบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงานส่วนภูมิภาคในการขับเคลื่อนในแต่ละยุทธศาสตร์ที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการของหน่วยงานส่วนกลางในสังกัด และนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ วางแผนปฏิบัติการในการขับเคลื่อนแต่ละยุทธศาสตร์ตามบทบาทความรับผิดชอบที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ วางแผนการกำกับติดตามและประเมินผล การดำเนินการขับเคลื่อนตามบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ 	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาและทำความเข้าใจรายละเอียดของบทบาทความรับผิดชอบของสถานศึกษาในการขับเคลื่อนในแต่ละยุทธศาสตร์ที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการของหน่วยงานส่วนภูมิภาคในสังกัด และนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ วางแผนปฏิบัติการในการขับเคลื่อนแต่ละยุทธศาสตร์ตามบทบาทความรับผิดชอบที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยใช้ภาคีเครือข่ายที่เป็นบุคคล/หน่วยงานภายนอกในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม วางแผนการกำกับติดตามและประเมินผล การดำเนินการขับเคลื่อนตามบทบาทความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยใช้ภาคีเครือข่ายที่เป็นบุคคล/หน่วยงานภายนอกในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม
2. การปฏิบัติตามแผน (DO)	<ol style="list-style-type: none"> สร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักใน ความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการของหน่วยงานส่วนกลาง เตรียมความพร้อมด้าน ข้อมูล บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เกี่ยวกับการขับเคลื่อน 	<ol style="list-style-type: none"> สร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักใน ความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนปฏิบัติการของหน่วยงานส่วนกลาง และแผนปฏิบัติการของหน่วยงานส่วนภูมิภาค รวมทั้งการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เตรียมความพร้อมด้าน 	<ol style="list-style-type: none"> สร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักใน ความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนปฏิบัติการของหน่วยงานส่วนภูมิภาค และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา รวมทั้งการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เตรียมความพร้อมด้าน

กระบวนการบริหารจัดการศึกษาตามวงจร PDCA	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	สถานศึกษา
	<p>ตามแผนปฏิบัติการของหน่วยงานส่วนกลาง</p> <p>3. ลงมือปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของหน่วยงานส่วนกลาง</p>	<p>ข้อมูล บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการของหน่วยงานส่วนภูมิภาค</p> <p>3. ลงมือปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของหน่วยงานส่วนภูมิภาค</p>	<p>ข้อมูล บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา</p> <p>3. ลงมือปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาโดยใช้ภาคีเครือข่ายที่เป็นบุคคล/หน่วยงานภายนอกในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม</p>
<p>3. การตรวจสอบประเมิน (CHECK)</p>	<p>1. เตรียมความพร้อมด้านข้อมูล บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการติดตามประเมินผลการทำงานขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการของหน่วยงานส่วนกลาง</p> <p>2. ดำเนินการติดตามประเมินผลการทำงานขับเคลื่อนตามแผนที่กำหนดไว้ของหน่วยงานส่วนกลาง โดยจัดจ้างหน่วยงานภายนอกเป็นผู้ติดตามประเมินผล ทั้งการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนระหว่างช่วงเวลา (Formative Evaluation) และการติดตามประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานตามเวลาที่กำหนด (Summative Evaluation)</p> <p>3. จัดทำรายงานผลการติดตามประเมินผลทั้ง 2 รูปแบบคือ รายงานแบบย่อ และรายงานแบบสมบูรณ์ ทั้งนี้ ควรมีการจัดทำรายงานผลการประเมินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Report) เพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ</p>	<p>1. เตรียมความพร้อมด้านข้อมูล บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการติดตามประเมินผลการทำงานขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการของหน่วยงานส่วนภูมิภาค โดยอาจเชิญภาคีเครือข่ายที่เป็นบุคคล/หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ทั้งการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนระหว่างช่วงเวลา (Formative Evaluation) และการติดตามประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานตามเวลาที่กำหนด (Summative Evaluation) โดยเน้นการประเมินในลักษณะเชิงพื้นที่</p> <p>3. จัดทำรายงานผลการติดตามประเมินผลทั้ง 2 รูปแบบคือ รายงานแบบย่อ และรายงานแบบสมบูรณ์ ทั้งนี้ควรมีการจัดทำรายงานผลการประเมินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E- Report) เพื่อเสนอต่อ</p>	<p>1. เตรียมความพร้อมด้านข้อมูล บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการติดตามประเมินผลการทำงานขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา</p> <p>2. ดำเนินการติดตามประเมินผลการทำงานขับเคลื่อนตามแผนที่กำหนดไว้ของสถานศึกษา โดยมีคณะกรรมการติดตามประเมินผล ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรของสถานศึกษา และภาคีเครือข่ายที่เป็นบุคคล/หน่วยงานภายนอกในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการระหว่าง (Formative Evaluation) และการติดตามประเมินผลเมื่อสิ้นปีการศึกษา (Summative Evaluation) โดยเน้นการประเมินตามบริบทของสถานศึกษา</p> <p>3. จัดทำรายงานผลการติดตามประเมินผลทั้ง 2 รูปแบบคือ รายงานแบบย่อ และรายงานแบบสมบูรณ์ ทั้งนี้ ควรมีการจัดทำรายงานผลการประเมินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E- Report)</p>

กระบวนการบริหารจัดการศึกษาตามวงจร PDCA	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	สถานศึกษา
	และเผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน	หน่วยงานส่วนกลางในสังกัด และเผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน	เพื่อเสนอต่อหน่วยงานส่วนภูมิภาคในสังกัด และเผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน
4. การปรับปรุงแก้ไข (ACT)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทบทวนผลการติดตามประเมินผล และกำหนดแนวทางการปรับปรุงแก้ไขเป็น 2 แบบคือ 1) การปรับปรุงแก้ไขแบบเร่งด่วน และ 2) การปรับปรุงแก้ไขแบบระยะยาว 2. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบเร่งด่วนในกรณีที่พบปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไขทันที และรายงานผลให้ผู้บริหารหน่วยงานในสายบังคับบัญชารับทราบ 3. ในกรณีที่พบปัญหาที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการก็นำข้อมูลดังกล่าวไปกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการของหน่วยงานในช่วงเวลาถัดไป 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทบทวนผลการติดตามประเมินผล และกำหนดแนวทางการปรับปรุงแก้ไขเป็น 2 แบบคือ 1) การปรับปรุงแก้ไขแบบเร่งด่วน และ 2) การปรับปรุงแก้ไขแบบระยะยาว 2. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบเร่งด่วนในกรณีที่พบปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไขทันที โดยอาจเชิญภาคีเครือข่ายที่เป็นบุคคล/หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานั้นและรายงานผลให้ผู้บริหารหน่วยงานในสายบังคับบัญชารับทราบ 3. ในกรณีที่พบปัญหาที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการก็นำข้อมูลดังกล่าวไปกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการของหน่วยงานในช่วงเวลาถัดไป 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทบทวนผลการติดตามประเมินผล และกำหนดแนวทางการปรับปรุงแก้ไขเป็น 2 แบบคือ 1) การปรับปรุงแก้ไขแบบเร่งด่วน และ 2) การปรับปรุงแก้ไขแบบระยะยาว 2. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบเร่งด่วนในกรณีที่พบปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไขทันที โดยอาจเชิญภาคีเครือข่ายที่เป็นบุคคล/หน่วยงานภายนอกในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานั้นและรายงานผลให้ผู้บริหารหน่วยงานในสายบังคับบัญชารับทราบ 3. ในกรณีที่พบปัญหาที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการก็นำข้อมูลดังกล่าวไปกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาในช่วงเวลาถัดไป

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มีได้ระบุค่านิยมเรื่องการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ไว้อย่างชัดเจน แต่จากการวิเคราะห์รายละเอียดของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้แล้ว การบริหารจัดการเชิงพื้นที่เป็นการบริหารจัดการศึกษาของหน่วยงานหรือสถานศึกษาเพื่อตอบสนองโจทย์พื้นที่ของตนเอง โดยการปรับระบบให้มีความอิสระในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และงานด้านวิชาการจากส่วนกลาง ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร ความยากจน การยกระดับผลสัมฤทธิ์ ลดความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่จะตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม การเมือง และการผลิตกำลังคนตามความต้องการของพื้นที่ ประกอบกับข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ คณะผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารจัดการจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

1) ควรนิยามคำว่า “การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่” ให้ชัดเจนในทุกระดับของการขับเคลื่อน พร้อมทั้งระบุแนวปฏิบัติ ความรับผิดชอบ และผู้รับผิดชอบ

2) ผู้มีส่วนรับผิดชอบในระดับพื้นที่ควรเป็นบุคลากรในพื้นที่ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะกำหนดแนวปฏิบัติของสถานศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นหรือผู้เกี่ยวข้อง และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ เขตพื้นที่การศึกษา หรือศึกษาธิการจังหวัด ควรทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงที่จะช่วยแนะนำ สนับสนุนทรัพยากรและงานวิชาการให้สถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของพื้นที่

3) ควรวางระบบการประชาสัมพันธ์รูปแบบของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ให้หน่วยงานในจังหวัด ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอนของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างจริงจัง

4) ควรกำหนดแนวปฏิบัติด้านหลักสูตร การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนให้ชัดเจน เป็นระบบและต่อเนื่อง แล้วนำผลการประเมินผลมาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาคนในท้องถิ่นตามความต้องการอย่างเป็นรูปธรรม

5) หน่วยงานส่วนกลางควรจัดระบบการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาและข้อมูลด้านวิชาการให้กับหน่วยงานในระดับจังหวัดจนถึงสถานศึกษาให้เพียงพอเพื่อการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามบริบทของสถานศึกษา

6) ควรกระจายอำนาจให้สถานศึกษาที่มีความพร้อม มีสถานะเป็นนิติบุคคล เพื่อการกระจายอำนาจให้บุคคลและภาคีเครือข่ายในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่นตนเอง

3.2 ด้านวิชาการและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่

1) การปรับปรุงระบบการจัดการเรียนการสอนในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรระบุแนวปฏิบัติ เป้าหมายความสำเร็จ และผู้รับผิดชอบของสถานศึกษาให้ชัดเจน

2) การแก้ปัญหาคารขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้บุคคลหรือหน่วยงานในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

3) การแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ ควรระบุปัญหาที่พบให้ชัดเจน แล้วประสานกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าวของหน่วยงานในจังหวัดหรือสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่องจนปัญหาลดลงและหมดไป

4) ควรมีการรายงานผลของสถานศึกษาที่ใช้การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นประจำทุกปี แล้วแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดและประกาศให้สาธารณชนได้ทราบ

บทที่ 6

การประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

ผลการประเมินการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แบ่งออกเป็น 3 ตอน **ตอนที่หนึ่ง** คือ ผลการประเมินการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติในระยะเร่งด่วนช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2561 **ตอนที่สอง** คือ ผลการประเมินการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 และ**ตอนที่สาม** คือ ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

สำหรับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติได้จากฐานข้อมูลทางการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ระหว่างปี พ.ศ. 2560 - 2561 โดยการประสานงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ผลโดยสรุปมีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ในระยะเร่งด่วนช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2561

ผลการประเมินการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติในระยะเร่งด่วนช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2561 ประกอบด้วยตัวชี้วัดตามเป้าหมายในระยะเร่งด่วน 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การจัดทำฐานข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงานและการศึกษา (2) การขยายการบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและ

การใช้ประโยชน์จาก DLIT DLTV ในการเข้าถึงการศึกษาสำหรับโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลและ พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนทั่วไป (3) การจัดอัตรากำลังครูให้ครบตามเกณฑ์ และสัดส่วนจำนวนครูต่อห้องเรียนที่เหมาะสมและมีครูประจำชั้นครบทุกห้อง (4) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ (5) การปรับระบบการสอบ O-NET ให้เป็นที่ยอมรับและสะท้อนถึงคุณภาพการจัดการศึกษา

ผลการประเมิน พบว่า มี 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ การขยายบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและการใช้ประโยชน์จาก DLIT และ DLTV ที่มีการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกับความคาดหวัง ในขณะที่ตัวชี้วัดอื่น ๆ 4 ตัวชี้วัด ยังถือว่าไม่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ (1) การจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียนนั้น ปัจจุบันยังไม่มีฐานข้อมูลใดที่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ ส่วนระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษายังอยู่ในช่วงเริ่มต้นพัฒนา ซึ่งต้องการระยะเวลาดำเนินการอีกพอสมควร (2) ในด้านการจัดอัตรากำลังครูให้ครบตามเกณฑ์ และสัดส่วนครูต่อห้องเรียนที่เหมาะสม พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยยังมีการจัดอัตรากำลังครูที่ยังไม่สมดุล และมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาการขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา แต่เกิดปัญหามีครูเกินความต้องการในบางสาขาวิชา และเมื่อพิจารณาอัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อครู พบว่า สถิติดังกล่าวมีความแปรผันมากพอสมควรระหว่างสังกัดของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาในสังกัดของ สกอ. มีอัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อครูมากที่สุด ประมาณ 30 : 1 ส่วนสถานศึกษาในสังกัดของกระทรวงมหาดไทย มีอัตราส่วนดังกล่าวต่ำที่สุดเพียง 6 : 1 เท่านั้น และเมื่อพิจารณาอัตราส่วนครูต่อห้องเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาครูไม่ครบห้องเรียน (3) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อพิจารณาจากผลการสอบ PISA ปี ค.ศ. 2018 พบว่า ยังไม่ประสบความสำเร็จ นักเรียนไทยมีคะแนนสอบลดลงและต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD (4) การปรับระบบการสอบ O-NET ให้เป็นที่ยอมรับ ยังไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562

การประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 นี้ เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดสำคัญตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ รวม 53 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (1) การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (access) (2) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (equity) (3) คุณภาพการศึกษา (quality) (4) ประสิทธิภาพ (efficiency) และ (5) การตอบโจทย์บริบท

ที่เปลี่ยนแปลง (relevancy) ซึ่งคณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลตามตัวชี้วัดในแต่ละด้าน โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

การประเมินผลในส่วนนี้ บางตัวชี้วัดไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้เป็นเพราะขาดข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการประเมินตามตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบดังนี้ (1) ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 9 ตัวชี้วัด ในด้านนี้คณะผู้วิจัยมีข้อมูลประเมินตัวชี้วัดสำหรับปี พ.ศ. 2561 ทั้งสิ้น 8 ตัว โดยมี 3 ตัวที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ประชากรอายุ 6-11 ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาทุกคน สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (15-17 ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี เพิ่มขึ้น และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ (2) ด้านความเท่าเทียมทางการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 3 ตัวชี้วัด ในด้านนี้คณะผู้วิจัยมีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะประเมินตัวชี้วัดดังกล่าวได้ (3) ด้านคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 13 ตัวชี้วัด โดยคณะผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอที่จะประเมินได้ 12 ตัวชี้วัด และพบว่า มีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 5 ตัว ได้แก่ ร้อยละของเด็กแรกเกิด - 5 ปี ที่มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น ร้อยละการอ่านของคนไทย (อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้น ร้อยละของจำนวนโรงเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น และจำนวนโครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น (4) ด้านประสิทธิภาพ ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 16 ตัว คณะผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอที่จะประเมินได้ 6 ตัว โดยมีจำนวน 2 ตัวที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ การมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา และการมีฐานข้อมูลด้านการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล และ (5) ด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 12 ตัว คณะผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอสำหรับการประเมิน 9 ตัวชี้วัด โดยพบว่ามีเพียง 1 ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์คือ การมีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน

(demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตัวชี้วัด สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา และสัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์ สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์ พบว่า มีค่าที่ใกล้เคียงกับเกณฑ์เป้าหมายที่ระบุไว้พอสมควร

ตารางที่ 6.1 ผลการประเมินตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

ตัวชี้วัดด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access)	คะแนน (เกณฑ์ ¹)		
	ก่อนปี พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
1. สัดส่วนนักเรียนปฐมวัย (3-5 ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี เพิ่มขึ้น	76.2%	80.1% (90%)	80.2% (90%)
2. ประชากรอายุ 6-11 ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาทุกคน	100.0%	101.5% ² (100%)	100.4% ² (100%)
3. ประชากรอายุ 12-14 ปี ได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่าทุกคน	88.9%	96.2% (100%)	94.4% (100%)
4. สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (15-17 ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี เพิ่มขึ้น	72.7%	NA (80%)	80.36% (80%)
5. ประชากรวัยแรงงาน (15-59 ปี) มีจำนวนปีการศึกษา โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น	9.4 ปี	9.5 ปี (10.15 ปี)	9.6 ปี (10.15 ปี)
6. ร้อยละของแรงงานที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษา	0.000	0.000% (20%)	0.003% (20%)
7. ร้อยละของผู้เรียนพิการที่ได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือ ได้รับบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม	100.00	99.9 (100%)	95.29 (100%)
8. ร้อยละของแหล่งการเรียนรู้ (พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ หอสมุด ศูนย์ ฯลฯ) ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดบริการทางการศึกษา และมีกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น	N/A	10,784 แห่ง	N/A (50%) (50%)
9. สถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ	N/A	N/A (98%)	99.9% (98%)

1 เกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ช่วงปีที่ 1-5

2 สัดส่วนมีค่าเกิน 100 เพราะยอดรวมของนักเรียนในระบบการศึกษาได้นับรวมนักเรียนที่มีอายุนอกช่วง 6-11 ไปด้วย

ตัวชี้วัดด้านความเท่าเทียมทางการศึกษา (Equity)	คะแนน (เกณฑ์ ¹)		
	ก่อนปี พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
1. ดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ลดลง	N/A	N/A (1.00)	N/A (1.00)
2. ร้อยละของเด็กในวัยเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น	N/A	N/A (20%)	N/A (20%)
3. ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา 15 ปี	N/A	N/A (100%)	N/A (100%)

¹ เกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ช่วงปีที่ 1-5

ตัวชี้วัดด้านคุณภาพการศึกษา (Quality)	คะแนน (เกณฑ์ ¹)		
	ก่อนปี พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
1. ร้อยละของเด็กแรกเกิด - 5 ปี ที่มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น	96.0%	96.5% (85%)	96.4% (85%)
2. ร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น	30.58%	15.68% (50%)	25.21% (50%)
3. ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระหว่างพื้นที่/ภาคการศึกษา ในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษลดลง	4.68%	4.72% (< 5%)	6.65% (< 5%)
4. คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของนักเรียนอายุ 15 ปี ในวิชาวิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ สูงขึ้น	421/409/415	421/409/415 (500)	393/419/426 (500)
5. ระดับความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ เมื่อทดสอบตามมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ (CEFR) สูงขึ้น	A1/A2/B2	NA/B1/A2 (A1/A2/B2)	A2/B1/A2 (A1/A2/B2)
6. ร้อยละการอ่านของคนไทย (อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้น	93.0	ไม่มีการสำรวจ (85%)	87.02 (85%)

ตัวชี้วัดด้านคุณภาพการศึกษา (Quality)	คะแนน (เกณฑ์ ¹)		
	ก่อนปี พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
7. ร้อยละของผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักในความสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความเป็นคุณธรรม จริยธรรมและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตที่เพิ่มขึ้น			
7.1 ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น	N/A	23.4% ² (30%)	25.2% ² (30%)
7.2 ร้อยละของจำนวนโรงเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น	N/A	30.1% ² (40%)	46.1% ² (40%)
7.3 ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น	N/A	21.2% ³ (30%)	41.6% ³ (30%)
8. ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีสมรรถนะเป็นที่พอใจของสถานประกอบการเพิ่มขึ้น	60%	59.4% (75%)	53.4% (75%)
9. ร้อยละสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น	64.8	N/A (80%)	N/A (80%)
10. จำนวนโครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น	N/A	1,529 ชิ้น (500 ชิ้น)	3,604 ชิ้น (500 ชิ้น)
11. ร้อยละของผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ	N/A	2,114 ชิ้น (10%)	2,180 ชิ้น (10%)
12. ร้อยละของนักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น	15.99%	5.95% (50%)	9.87% (50%)
13. ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) เพิ่มขึ้น	N/A	26.0% ³ (30%)	43.1% ³ (30%)

¹ เกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ช่วงปีที่ 1-5

² ข้อมูลที่ใช้คำนวณมาจากสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่สังกัด สกอ.

³ ข้อมูลที่ใช้คำนวณมาจาก (1) สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่สังกัด สกอ. (2) วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และ (3) สถานศึกษาในสังกัด กศน.

ตัวชี้วัดด้านประสิทธิภาพ (Efficiency)	คะแนน (เกณฑ์ ¹)		
	ก่อนปี พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
1. มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ	N/A	N/A (มี)	มี (มี)
2. มีระบบการบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน	N/A	N/A (มี)	N/A (มี)
3. มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา	N/A	มี (มี)	มี (มี)
4. จำนวนฐานข้อมูลรายบุคคลด้านการศึกษาของประเทศที่เป็นปัจจุบันสามารถเชื่อมโยงและใช้ข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	N/A	N/A* (8)	N/A* (8)
5. มีฐานข้อมูลด้านการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตามและประเมินผล	N/A	มี (มี)	มี (มี)
6. มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยสนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ	N/A	N/A (มี)	N/A (มี)
7. มีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	N/A	N/A (มี)	N/A (มี)
8. มีการปรับระบบการจัดสรรเงินไปสู่ด้านอุปสงค์หรือตัวผู้เรียน	N/A	N/A (มี)	N/A (มี)
9. มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับความเป็นอิสระและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (autonomous & accountability)	N/A	N/A (มี)	N/A (มี)
10. ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง	37.5%	อยู่ในช่วงการประเมินรอบที่สี่ โดย สมศ.	
11. สัดส่วนงบประมาณตามประเด็น (agenda) สูงขึ้นเมื่อเทียบกับงบประมาณตามภารกิจ (function)	30:70	N/A (40:60)	N/A (40:60)
12. สัดส่วนผู้เรียนเอกชนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับรัฐ	21:79	24:76 (40:60)	23:77 (40:60)
13. อัตราการออกกลางคันของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานลดลง	0.12%	0.05% (0.10%)	NA (0.10%)
14. ร้อยละของสถานศึกษาที่ปลอดภัยเสพติดเพิ่มขึ้น	80%	NA (90%)	NA (90%)

ตัวชี้วัดด้านประสิทธิภาพ (Efficiency)	คะแนน (เกณฑ์ ¹)		
	ก่อนปี พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
15. ร้อยละของครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	N/A	60.6% ² (100%)	52.3% ³ (100%)
16. จำนวนหน่วยงาน องค์กรภาครัฐ/เอกชน ที่มีส่วนร่วมจัดการศึกษาแบบประชารัฐเพิ่มขึ้น	60	545 (300)	234 (300)

¹ เกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ช่วงปีที่ 1-5

² ข้อมูลที่ใช้คำนวณมาจากสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่สังกัด สกอ.

³ ข้อมูลที่ใช้คำนวณมาจาก (1) สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่สังกัด สกอ. และ (2) สถานศึกษาในสังกัด สพฐ. (โครงการคุปองครู)

ตัวชี้วัดด้านการตอบโจทย์บริษัทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)	คะแนน (เกณฑ์ ¹)		
	ก่อนปี พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
1. อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษา ดิจิทัล (IMD)	52	54 (48)	56 (48)
2. จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับ 200 อันดับแรกของโลกเพิ่มขึ้น	0 แห่ง	0 แห่ง (2 แห่ง)	0 แห่ง (2 แห่ง)
3. อันดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อผู้จบอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น (IMD)	47	N/A (45)	N/A (45)
4. ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาโดยบูรณาการองค์ความรู้แบบสะเต็มศึกษาเพิ่มขึ้น	5%	8.3% ² (30%)	19.2% ² (30%)
5. จำนวนหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิวุฒิ (dual degree) ร่วมกับต่างประเทศเพิ่มขึ้น	2	N/A (5 หลักสูตร)	N/A (5 หลักสูตร)
6. ร้อยละของผู้เรียนที่เรียนในระบบทวิภาคี/สหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น	N/A	5.1% ³ (30%)	4.3% ³ (30%)
7. สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา	27:73	42:58 (45:55)	42:58 (45:55)
8. สัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์	25:75	40:60 (30:70)	38:62 (30:70)
9. ร้อยละประชากรวัยแรงงาน (15-59 ปี) ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไปเพิ่มขึ้น	56.25%	52.92% (60%)	44.35% (60%)

ตัวชี้วัดด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)	คะแนน (เกณฑ์ ¹)		
	ก่อนปี พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
10. อัตราการได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับอาชีวศึกษา (ไม่นับศึกษาต่อ) ภายในระยะเวลา 1 ปี	N/A	13.55% (80%)	N/A (80%)
11. อัตราการได้งานทำ/ประกอบวิชาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับอุดมศึกษา (ไม่นับศึกษาต่อ) ภายในระยะเวลา 1 ปี	N/A	68,869 คน ⁴ (75%)	69,752 คน ⁴ (75%)
12. มีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน	N/A	100% (100%)	100% (100%)

¹ เกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ช่วงปีที่ 1-5

² ข้อมูลในปี พ.ศ. 2560 ได้จากสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. และ สกอ. ส่วนในปี พ.ศ. 2561 ได้จากสถานศึกษาในสังกัด สกอ.

³ ข้อมูลได้จากสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาสังกัด สกอ.

⁴ ขาดข้อมูลยอดรวมของผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่ได้ศึกษาต่อ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการนำแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในระดับหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยหรือเงื่อนไขความสำเร็จในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ มีปัจจัยที่เหมือนกันทุกระดับคือ 1) คุณภาพของบุคลากรตั้งแต่ระดับส่วนกลาง ระดับภูมิภาค และสถานศึกษา โดยเฉพาะบุคลากรที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานทุกระดับ ถ้าได้บุคคลที่มีภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง การขับเคลื่อนของหน่วยงานนั้นจะไปได้ดี มีความชัดเจน ระดับส่วนกลางเกือบทุกหน่วยงานก็ทำได้ในลักษณะรับผิดชอบในการประชุมชี้แจงให้หน่วยงานในระดับภูมิภาคหรือสถานศึกษาทราบ เช่นเดียวกับระดับภูมิภาค ระดับปฏิบัติการ ที่สำคัญ คือ สถานศึกษาที่ยังมีความแตกต่างกันตามสภาพของผู้นำของสถานศึกษานั้น ๆ 2) งบประมาณในการดำเนินงาน สถานศึกษาที่มีความพร้อมจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้หลากหลายครอบคลุมทุกยุทธศาสตร์ 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงหน่วยงานระดับภูมิภาค 4) ระบบฐานข้อมูลสำคัญของหน่วยงานทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามบทบาทความรับผิดชอบ และ 5) ระบบการกำกับติดตามและประเมินผล

ที่ทําต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ แล้วนําผลจากการกํากับติดตามประเมินผลมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนางานการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

3.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ส่วนใหญ่ปัจจัยที่พบทั้งระดับส่วนกลาง ภูมิภาค และสถานศึกษา คือ 1) งบประมาณที่ไม่ยืดหยุ่นกับการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติทุกระดับ การจัดสรรงบประมาณยังเหมือนเดิม ไม่ได้สนับสนุนการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติได้ตามแผนที่หน่วยงานทุกระดับจะต้องปฏิบัติ 2) โครงสร้างการบริหารที่ไม่ชัดเจน จึงทําให้ไม่เอื้อต่อการขับเคลื่อน เช่น ในกรณีของเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษาธิการภาคกับศึกษาธิการจังหวัด ส่งผลกระทบต่อขับเคลื่อนระดับสถานศึกษาที่ไม่ชัดเจนไปด้วย เพราะมีความซ้ำซ้อนในบทบาทของหน่วยงานบังคับบัญชา 3) ปัญหาของผู้บริหารหน่วยงานโดยเฉพาะสถานศึกษาที่ไม่เห็นความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติก็ไม่สนใจปฏิบัติ 4) การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงและเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อย ทําให้สถานศึกษาปรับตัวไม่ทัน เกิดความเปราะบางมองการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นภาระยุ่งยาก 5) แผนการศึกษาแห่งชาติมีรายละเอียดมากเกินไป ไม่มีจุดเน้น และเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทําอยู่แล้วจึงเป็นเรื่องปกติทําให้สถานศึกษาส่วนหนึ่งยังทำงานแบบเดิม เพราะเมื่อพิจารณากิจกรรมโครงการต่าง ๆ ที่ทําอยู่ก็สอดคล้อง ครบถ้วน ตามยุทธศาสตร์ทั้งหกของแผนการศึกษาแห่งชาติอยู่แล้ว 6) การประชาสัมพันธ์ที่ไม่ต่อเนื่อง ไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ โดยเฉพาะสถานศึกษาทําให้เกิดความเข้าใจว่าไม่ทําก็ได้ ไม่มีผลอะไร และ 7) การกํากับติดตามผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติยังไม่มีระบบที่ชัดเจน ซึ่งการรายงานผลที่เป็นอยู่เป็นการรายงานผลความก้าวหน้าตามนโยบายหรือตามกิจกรรม/โครงการเท่านั้น

บทที่ 7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับการตอบวัตถุประสงค์ข้อ 4 ประกอบด้วย ตอนที่หนึ่ง เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และตอนที่สอง เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษา โดยผลสรุปมีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

การนำเสนอข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 พิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 3 ส่วนแรก ได้แก่ 1) ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำไปสู่ส่วนที่ 4 คือ ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ผลสรุปในแต่ละส่วนเป็นดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

ในการจัดทำข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้มีการพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยใช้แนวคิด OKRs (Objectives and Key Results) ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ (Objectives) และผลลัพธ์หลัก/สำคัญ (Key Results) ที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยแบ่งการพิจารณาเป็น 3 ระดับ

ประกอบด้วย 1) ระดับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ 2) ระดับผลลัพธ์หลัก/ตัวชี้วัด และ 3) ระดับยุทธศาสตร์ สรุปผลได้ดังนี้

1) ในระดับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ แผนการศึกษาแห่งชาติมีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติฯ เฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับประชาชน และมีความแตกต่างกันที่ยุทธศาสตร์ชาติฯ กำหนดเป้าหมายในลักษณะของความครอบคลุม การดำเนินการในภาพรวมทุกด้าน แต่แผนการศึกษาแห่งชาติเน้นเป้าหมายไปที่การนำระบบการศึกษาไปพัฒนาประชาชนทุกคนให้ครอบคลุม 5 ลักษณะที่สำคัญคือ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (access) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (equity) คุณภาพการศึกษา (quality) ประสิทธิภาพ (efficiency) และการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (relevancy) ได้อย่างเหมาะสม

2) ในระดับผลลัพธ์หลัก/ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ชาติฯ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศในลักษณะที่ครอบคลุมการดำเนินการในภาพรวมทุกด้าน ส่วนแผนการศึกษาแห่งชาติเน้นเป้าหมายไปที่การกำหนดตัวชี้วัดให้ครอบคลุมเป้าหมายที่จะนำระบบการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาประชาชนทุกคนให้ครอบคลุม 5 ลักษณะที่สำคัญคือ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (access) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (equity) คุณภาพการศึกษา (quality) ประสิทธิภาพ (efficiency) และ การตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (relevancy) ได้อย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับในระดับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์

3) ในระดับยุทธศาสตร์ แผนการศึกษาแห่งชาติยังมีประเด็นเนื้อหาไม่ครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติฯ ในแต่ละยุทธศาสตร์ในประเด็น 10 ประเด็น โดยในยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์การภาครัฐและที่ไม่ใช่ภาครัฐ และ 2) การพัฒนาглоบอลการจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เนื้อหาของแผนการศึกษาครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติครบทุกประเด็น ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และ 2) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) การเสริมสร้างพลังทางสังคม และ 2) การเพิ่มความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งพาตนเอง และการจัดการตนเอง ในยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเทศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง และ 2) พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และในยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่

1) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัยจากการทุจริตและพฤติกรรมมิชอบ และ 2) กระบวนการยุติธรรม เคารพสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้มีการพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นหน่วยงานตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงหน่วยงานระดับปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) หน่วยงานส่วนกลาง 2) หน่วยงานส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการภาค (สธก.) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (สธจ.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) และสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) และ 3) หน่วยงานระดับสถานศึกษา โดยมีผลสรุปของข้อเสนอแนะจากหน่วยงานในแต่ละระดับ ดังนี้

หน่วยงานส่วนกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานส่วนกลาง มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 โดยสรุปได้ดังนี้

1) ปรับช่วงเวลา (time frame) ของแผนการศึกษาแห่งชาติให้ตรงกับยุทธศาสตร์ชาติ และเชื่อมโยงให้ชัดเจนกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาล

2) แผนการศึกษาแห่งชาติมีรายละเอียดมากและมีรูปแบบที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ซึ่งยากแก่การทำความเข้าใจสำหรับผู้ที่จะนำไปใช้ในระดับปฏิบัติ จึงควรปรับปรุงให้สั้น กระชับ มีรูปแบบที่น่าสนใจสามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายในทุกกลุ่มเป้าหมาย

3) แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นยุทธศาสตร์ที่เป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาในระยะยาว ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อาทิ บริบททางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการปรับเปลี่ยนรัฐบาล ก็ส่งผลกระทบต่อเชิงนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษา ทำให้การนำยุทธศาสตร์ในระยะยาวไปสู่การปฏิบัติเป็นไปได้ยาก ไม่เกิดความต่อเนื่องสอดคล้องกันกับความเป็นจริง

4) แผนการศึกษาแห่งชาติควรมีจุดเน้นหรือทิศทางที่ชัดเจนในแต่ละยุทธศาสตร์ หรือในแต่ละช่วงเวลา โดยกำหนดช่วงเวลาให้ชัดเจน เช่น ระยะเวลา 5 ปี 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปี เป็นต้นว่าจะเน้นประเด็นสำคัญอะไร ตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

5) ควรสร้างระบบกลไกในการทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาปฏิบัติตามแผนการศึกษาแห่งชาติ เช่น การเชื่อมโยงกับแผนงบประมาณด้านการจัดการศึกษา กฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง นโยบายของรัฐบาล เป็นต้น

6) ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติมีมากเกินไป ควรพิจารณาเลือกกำหนดเฉพาะตัวชี้วัดที่สำคัญในการสะท้อนความสำเร็จของการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และมีคำอธิบายตัวชี้วัดแต่ละตัวให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน

7) ควรมีการบูรณาการฐานข้อมูล และระบบการบริหารจัดการข้อมูลให้มีความพร้อมในการรองรับการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และเพื่อเป็นการกระตุ้นการทำงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีมีการบูรณาการฐานข้อมูลให้มีเอกภาพ แต่เป็นการทำงานที่แยกส่วน แยกเก็บ แยกกันบริหาร และแยกกันใช้ประโยชน์ ทำให้เป็นภาระต่อผู้ให้ข้อมูล และเนื่องจากระยะเวลาในการเก็บข้อมูลไม่ตรงกัน ทำให้ข้อมูลที่ได้รับในแต่ละระบบไม่ตรงกัน

8) ควรมีการกำหนดเจ้าภาพและหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับหน่วยงานที่จัดการศึกษาในแต่ละยุทธศาสตร์

หน่วยงานส่วนภูมิภาค

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานส่วนภูมิภาค ได้แก่ ศึกษาธิการภาค (ศธภ.) ศึกษาธิการจังหวัด (ศธจ.) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทำให้ได้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ดังนี้

1. สำนักงานศึกษาธิการภาค (ศธภ.)

มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ดังนี้

1) หน่วยงานส่วนกลางควรมอบอำนาจเบ็ดเสร็จให้แก่ศึกษาธิการภาคในการบริหารจัดการของเขตพื้นที่ที่ครอบคลุมทุกหน่วยงานการศึกษาเพื่อเป็นการปฏิรูปการศึกษาและการบริหารจัดการอย่างเป็นเอกภาพ

2) เนื้อหาสาระในแผนนำเสนอไว้ดีมาก แต่เป็นลักษณะแนวทางที่ค่อนข้างกว้าง ส่งผลทำให้ผู้ปฏิบัติงานปลายทางอาจนำสู่การปฏิบัติได้ยาก และต้องนำไปวิเคราะห์ตามความเข้าใจของตนเอง ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่อาจทำให้มีความคลาดเคลื่อนไปจากเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติได้ ดังนั้น มีบางพื้นที่เสนอว่า ควรกำหนดแผนระยะเวลาของการดำเนินงานกำกับไว้เป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นตัวควบคุมการดำเนินงานให้อยู่ในห้วงเวลาที่ควรจะต้องดำเนินการ

3) ควรเพิ่มรายละเอียดของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติตามตัวชี้วัดต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจน เนื่องจากตัวชี้วัดบางตัวเป็นตัวชี้วัดเชิงคุณภาพซึ่งอาจเกิดความคลาดเคลื่อนในการแปลความหมายได้

4) ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบให้ละเอียดขึ้น เนื่องจากบางหน่วยงานมีหน่วยงานย่อย ๆ อีกจำนวนมาก อีกทั้งเพื่อให้หน่วยงานนั้น ๆ มีความตระหนักรู้ถึงความรับผิดชอบ และมีความตื่นตัวในการดำเนินการมากขึ้น

2. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (สธจ.)

มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ดังนี้

1) ควรกำหนดให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรจุอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้เห็นความสำคัญต่อการปฏิบัติมากขึ้น อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากปัจจุบันแผนการศึกษาแห่งชาติไม่มีผลบังคับในเชิงกฎหมายเท่าที่ควร และหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการสนับสนุนปัจจัยด้านงบประมาณเพื่อใช้ขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพ

2) ตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติบางตัวมีความเป็นนามธรรมสูงนำไปสู่การปฏิบัติได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนและคัดกรองเฉพาะตัวชี้วัดที่สำคัญให้คงไว้ เพื่อให้เห็นถึงความชัดเจนในการปฏิบัติ และนำไปสู่แนวทางการลงปฏิบัติได้จริง โดยมีการกำหนดบทบาทความรับผิดชอบในการทำงานของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน

3) การกระจายนโยบายควรชี้แจงในรูปแบบการประชุมกลุ่มเล็กมากกว่าการจัดประชุมขนาดใหญ่ (convention) เพราะไม่เกิดประโยชน์ต่อการรับรู้ด้านแผนที่แท้จริงและทั่วถึง เนื่องจากเป็นเพียงการรับทราบข้อมูลเท่านั้น ทำให้เมื่อกลับไปขยายผลในพื้นที่จังหวัดมีความไม่ชัดเจนในแนวทางการปฏิบัติ

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.)

มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ดังนี้

1) ควรกำหนดให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรจุอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้มีความสำคัญมากขึ้น อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนได้อย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าปัจจุบันนี้ เนื่องจากปัจจุบันแผนการศึกษาแห่งชาติไม่มีผลบังคับในเชิงกฎหมายเท่าที่ควร

2) ตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติบางตัวมีความเป็นนามธรรมสูง อาจตีความได้หลากหลายส่งผลทำให้นำสู่การปฏิบัติได้ยาก ดังนั้นจึงควรปรับลดหรือคัดเฉพาะตัวชี้วัดที่สำคัญให้คงไว้ นอกจากนี้ บาง สพม. ได้เสนอแนะว่า หากมีตัวชี้วัดจำนวนน้อย ๆ แต่ครอบคลุมยุทธศาสตร์ จะเอื้อให้การกำกับติดตามเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ควรยึดแผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นแม่บทในการกำหนดทิศทางของการศึกษาอย่างจริงจัง โดยรัฐบาลทุกรัฐบาลควรให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก ๆ

4) ตัวชี้วัดบางตัวไม่สามารถใช้ได้กับทุกสถานศึกษาหรือครอบคลุมทุกบริบทของสถานศึกษา ควรคำนึงถึงสภาพจริงของสถานศึกษาแต่ละแห่งด้วย โดยทาง สพม. ได้ให้เหตุผลว่าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมีโอกาสได้รับนักเรียนที่มีคุณภาพมากกว่า ย่อมแตกต่างจากบริบทของโรงเรียนที่ไม่สามารถคัดเลือกนักเรียนได้

5) ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติให้คนทั่วไปสามารถเข้าถึง เพื่อทำความเข้าใจได้มากขึ้น เช่น ทำฉบับย่อนำเสนอด้วยกราฟิกที่น่าสนใจ ใช้ภาษาที่คนทั่วไป ซึ่งไม่ใช่ นักวิชาการสามารถเข้าใจได้ง่าย

หน่วยงานระดับสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์บุคลากรของหน่วยงานระดับสถานศึกษา ทำให้ได้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 จำแนกตามมุมมองของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ดังนี้

1. มุมมองของผู้บริหารสถานศึกษา

มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ดังนี้

1) ควรมีการชี้แจงให้เข้าใจตรงกัน โดยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้อยู่ในรูปแบบที่อ่านเข้าใจง่าย และนำไปใช้จริงได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

2) ควรมีการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ อย่างเหมาะสม

3) ควรมีการสร้างการรับรู้ร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4) ควรมีการปรับปรุงตัวชี้วัดให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถวัดได้จริง และควรปรับให้เหลือเฉพาะตัวชี้วัดที่สำคัญเท่านั้น

5) ควรมีการกำกับติดตามการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน และให้มีผลบังคับเชิงกฎหมาย

2. มุมมองของครู

มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ดังนี้

1) ควรมีการเตรียมความพร้อมครูทั้งด้านความตระหนักในความสำคัญ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมถึงนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครูเกิดแรงบันดาลใจในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติและนโยบายต่าง ๆ สู่การปฏิบัติได้อย่างมั่นใจ

2) ควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในการนำแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ครูส่วนใหญ่มักได้รับการชี้แจงผ่านการประชุมที่เป็นทางการซึ่งครูไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง และมักเป็นการเชิญครูจำนวนมากเข้าร่วมการประชุมชี้แจง เนื้อหาที่ประชุมมักเป็นการบรรยายในเชิงหลักการที่มีความเป็นนามธรรมสูงยากแก่การเข้าใจ จึงทำให้ครูต้องศึกษาข้อมูลและทำความเข้าใจนโยบายต่าง ๆ ด้วยตนเอง หรือปรึกษาหารือในกลุ่มครู ซึ่งทำให้ครูขาดความมั่นใจในการดำเนินงาน

3) เอกสารที่เผยแพร่ ควรมีเนื้อหาที่สั้น กระชับ และสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ทั้งนี้ เนื่องจากที่ผ่านมามีเป็นเอกสารทางวิชาการที่เข้าใจยาก จึงทำให้ยากต่อการนำสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาหรือห้องเรียน

4) ควรมีการกำหนดมาตรการในการบังคับใช้แผนการศึกษาแห่งชาติให้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน ตั้งแต่การกำหนดนโยบายที่อ้างอิงแนวทาง กิจกรรม โครงการ เพื่อสนองต่อเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ในแผนการศึกษาแห่งชาติในทุกระดับ และควรมีการสนับสนุนทรัพยากรในการขับเคลื่อนนโยบายให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ

5) สกศ. ควรมีการปรับบทบาทการทำงานในเชิงรุกมากขึ้น ที่ผ่านมาแม้ว่า สกศ. จะเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ แต่พบว่ามีครูส่วนหนึ่งที่ทราบเกี่ยวกับบทบาทของ สกศ. โดยระบุว่า สกศ. มีบทบาทน้อยมากในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ ทั้งในแง่ของการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และในแง่ของการติดตามการดำเนินงานในระดับพื้นที่และในภาพรวมระดับประเทศ ส่วนใหญ่การติดตามเป็นบทบาทของเขตพื้นที่การศึกษาหรือศึกษาธิการจังหวัด โดยเป็นการติดตามตามตัวชี้วัดจากนโยบายสำคัญของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบในการดำเนินการติดตามตัวชี้วัดในยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติในภาพรวม ทำให้การดำเนินงานยังดูเหมือนขาดคนรับผิดชอบที่แท้จริง ดังนั้นจึงมีข้อเสนอให้ สกศ. ควรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง (hub) ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ ทั้งในการสร้างการรับรู้และความเข้าใจให้กับสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนทั่วไปได้รับรู้และทราบเกี่ยวกับสาระสำคัญในแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยจัดทำสื่อเผยแพร่ที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ นอกจากนี้ควรมีบทบาทในการติดตามการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ และมีระบบการรายงานผลเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการดำเนินงานในระดับพื้นที่

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้มีการพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอรายละเอียดไว้แล้วในบทที่ 4 โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ 1) โดยภาพรวมหน่วยงานส่วนกลางมีการขับเคลื่อนหรือนำแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยมีการดำเนินงานตามบทบาท/ความรับผิดชอบครบทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แต่สำหรับในการดำเนินงานในระดับแผนงาน/

โครงการ พบว่า มีหน่วยงานส่วนกลางบางหน่วยงานที่ดำเนินงานครบทุกแผนงาน/โครงการ และส่วนใหญ่ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน แต่มีบางแผนงาน/โครงการที่ไม่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานโดยตรง อีกทั้งไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ 2) หน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ครบทุกด้านครอบคลุมทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ส่วนการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ พบว่า มีการดำเนินงานในทุกแผนงาน/โครงการ แต่จะมีระดับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน โดยมีบางแผนงาน/โครงการที่มีการดำเนินงานเฉพาะบางพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเท่านั้น 3) เมื่อพิจารณาเฉพาะแผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน พบว่า ส่วนใหญ่หน่วยงานส่วนกลางมีการดำเนินงานตามโครงการสำคัญเร่งด่วนทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ครบทุกโครงการ ส่วนหน่วยงานระดับส่วนภูมิภาคและระดับสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานโครงการสำคัญเร่งด่วนทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ครบทุกแผนงาน/โครงการตามที่ระบุไว้ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 เช่นกัน แต่สำหรับบางแผนงาน/โครงการที่มีความจำเพาะเจาะจงจะมีการดำเนินงานค่อนข้างต่ำ เช่น โครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน ในยุทธศาสตร์ที่ 6 โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหารยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังพบว่า แผนงาน/โครงการทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ (90 แผนงาน/โครงการ) ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 27 ตัวชี้วัด จากตัวชี้วัดสำคัญทั้งหมด 53 ตัวชี้วัด ส่วนอีก 26 ตัวชี้วัด ยังไม่มีแผนงาน/โครงการรองรับตัวชี้วัดดังกล่าว และมีแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานดังกล่าวได้ดำเนินงาน จำนวน 9 แผนงาน/โครงการ แต่ยังไม่สามารถระบุความสอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญได้ทั้ง 53 ตัวชี้วัดได้ เช่น โครงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพและเพิ่มคุณภาพชีวิตในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร โครงการอบรมพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตสำหรับผู้สูงวัย และโครงการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านผลผลิตและการบริการ และทักษะการเป็นผู้ประกอบการแก่ประชาชนวัยทำงานและผู้สูงวัย เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าแผนงาน/โครงการบางส่วนที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติมีความเหมาะสมในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ แต่มีแผนงาน/โครงการบางส่วนมีมากเกินไปจนมีความจำเป็น นั่นคือกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ แต่ไม่ได้เป็นแผนงาน/โครงการที่นำไปสู่การทำให้เกิดตัวชี้วัดที่ต้องการ นอกจากนี้ อาจขาดแผนงาน/โครงการที่สำคัญจำเป็นบางส่วนในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้

1.4 ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ทั้งจากผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) (เนื้อหาตอนที่ 1.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (เนื้อหาตอนที่ 1.2) และผลการวิเคราะห์ข้อมูลการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (เนื้อหาตอนที่ 1.3) ทำให้สามารถประมวลผลเป็นข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ใน 5 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

จากผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และผลการวิเคราะห์ข้อมูลการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สะท้อนให้เห็นว่า เนื้อหาในแผนการศึกษาแห่งชาติยังมีความไม่ครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ในบางประเด็น รวมถึงสะท้อนให้เห็นว่าแผนงาน/โครงการบางส่วนที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติมีความกำกวม นั่นคือกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ แต่ไม่ได้เป็นแผนงาน/โครงการที่นำไปสู่การทำให้เกิดตัวชี้วัดที่ต้องการ นอกจากนี้ อาจขาดแผนงาน/โครงการที่สำคัญจำเป็นบางส่วนในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) สกศ. ควรมีการทบทวนประเด็นต่าง ๆ ในแผนการศึกษาแห่งชาติอย่างละเอียดในแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่อจะได้มีการปรับเพิ่มประเด็นให้ครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งถือได้ว่าเป็นกรอบสำคัญที่กำหนดทิศทางสำหรับการดำเนินงานเพื่อพัฒนาประเทศ และปรับในรายละเอียดต่าง ๆ ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น กล่าวคือในระดับยุทธศาสตร์ แผนการศึกษาแห่งชาติยังมีประเด็นเนื้อหาไม่ครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติฯ ในแต่ละยุทธศาสตร์ 10 ประเด็น โดยในยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง ขาดประเด็น 2 เรื่อง ได้แก่ 1) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์การภาครัฐและที่ไม่ใช่ภาครัฐ และ 2) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เนื้อหาของแผนการศึกษาครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติครบทุกประเด็น ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ขาดประเด็น 2 เรื่อง ได้แก่ 1) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี

และ 2) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) การเสริมสร้างพลังทางสังคม และ 2) การเพิ่มความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งพาตนเอง และการจัดการตนเอง ในยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อม **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และ อุตสาหกรรมเชิงนิเทศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง และ 2) พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และในยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัยจากทุจริตและพฤติกรรมมิชอบ และ 2) กระบวนการยุติธรรม เคารพสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค ส่วนในระดับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ แผนการศึกษา แห่งชาติมีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับประชาชน และมีความแตกต่างกันที่ยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดเป้าหมาย ในลักษณะของความครอบคลุมการดำเนินการในภาพรวมทุกด้าน แต่แผนการศึกษาแห่งชาติ เน้นเป้าหมายไปที่การนำระบบการศึกษาไปพัฒนาประชาชนทุกคนให้ครอบคลุม 5 ลักษณะที่สำคัญ คือ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (access) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (equity) คุณภาพการศึกษา (quality) ประสิทธิภาพ (efficiency) และ การตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (relevancy) ได้อย่างเหมาะสม สำหรับในระดับผลลัพธ์หลัก/ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ชาติ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศในลักษณะที่ครอบคลุมการดำเนินการในภาพรวมทุกด้าน ส่วนแผนการศึกษาแห่งชาติเน้นเป้าหมายไปที่การนำระบบการศึกษาไปใช้ในการพัฒนา ประชาชนทุกคนให้ครอบคลุม 5 ลักษณะที่สำคัญคือ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (access) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (equity) คุณภาพการศึกษา (quality) ประสิทธิภาพ (efficiency) และการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (relevancy) ได้อย่างเหมาะสมเช่นเดียวกับในระดับ เป้าหมาย/วัตถุประสงค์ และมีการกำหนดตัวชี้วัดในเป้าหมาย 5 ด้านไว้ในลักษณะที่ครอบคลุม ทุกเป้าหมายอย่างชัดเจน

2) สกศ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้อง ระหว่างแผนงาน/โครงการกับตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนดไว้ด้วย เพื่อให้เนื้อหาในแผนการศึกษา แห่งชาติมีความสมบูรณ์มากที่สุดและพร้อมที่จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ใช้เป็นเอกสารสำคัญ ที่ยึดเป็นหลักในการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมั่นใจด้วยความเข้าใจที่ตรงกัน อันจะส่งผล ให้การดำเนินงาน/ปฏิบัติงานในทุกระดับเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุ ตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาทางการศึกษาของประเทศชาติต่อไป

2. ประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลสนับสนุนการคำนวณคะแนนของตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 จากการประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติในระยะเร่งด่วนช่วงปี พ.ศ.2560 - 2561 และการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 พบว่ามีบางตัวชี้วัดที่ไม่สามารถประเมินได้ ทั้งนี้เป็นเพราะขาดข้อมูลสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทบทวนและปรับปรุงฐานข้อมูลให้มีข้อมูลพร้อมสำหรับการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

1) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงฐานข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กก.) กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) โดยภายในระบบ นอกจากจะมีข้อมูลภูมิหลังของแหล่งการเรียนรู้แล้ว ควรมีการกำหนดมาตรฐานกลางของข้อมูลใหม่ ให้มีการเก็บข้อมูลการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญของแหล่งการเรียนรู้ที่สามารถใช้สะท้อนการบริการทางการศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพ

2) เพิ่มข้อมูลจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา (อ.1-3, ป.1-6, ม.1-3, ม.4-6/ปวช.1-3) และจำนวนเด็กและเยาวชนที่มีอายุ 3-17 ปี ที่ไม่ได้เข้าเรียน จำแนกตามช่วงอายุ ช่วงชั้นของรายได้ครัวเรือน และที่อยู่อาศัยของครัวเรือน (ในเขตและนอกเขตเทศบาล) เป็นข้อมูลที่จำเป็นสำหรับคำนวณดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ ซึ่งในเอกสารการจัดทำรายละเอียดตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลได้จากรายงานข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ แต่ในสภาพจริง ไม่พบว่าข้อมูลดังกล่าวรายงานอยู่ในระบบสารสนเทศใด ๆ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเป็นผลทำให้ไม่สามารถคำนวณดัชนีความเสมอภาคดังกล่าวได้ นอกจากนี้ การคิดดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ ที่ระบุไว้ในเอกสารการจัดทำรายละเอียดตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ว่าใช้การคำนวณและการคิดค่าเป้าหมายด้วยวิธีการคิดดัชนีความเสมอภาค GPI (Gender Parity Index) ซึ่งแท้จริงแล้วดัชนีดังกล่าวถูกพัฒนาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเสมอภาคทางเพศในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจสังคม และการเมือง และแม้จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการคิดดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ได้ก็ตาม แต่ค่าคะแนนดัชนีที่ได้จะค่อนข้างหยابและขาดความแม่นยำ หากมีการ

ปรับเปลี่ยนวิธีการคำนวณดัชนีดังกล่าวโดยวิธีการที่ง่ายที่สุด อาจใช้ดัชนีความเหลื่อมล้ำในกลุ่มเอนโทรปีนัยทั่วไป (generalizes entropy inequality index) และเนื่องจากข้อมูลทางการศึกษาธรรมชาติเป็นระดับลดหลั่นอยู่แล้ว การใช้การวิเคราะห์แบบพหุระดับเข้ามาบูรณาการในการวิเคราะห์ จะช่วยทำให้การคำนวณดัชนีมีความละเอียด ให้สารสนเทศมากขึ้น และมีความถูกต้องมากขึ้น

3. ประเด็นเกี่ยวกับลักษณะของตัวชี้วัด ตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ บางตัวถึงแม้จะมีการนิยามความหมายไว้ในเอกสารการจัดทำรายละเอียดตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แต่ในเชิงปฏิบัติความหมายตามนิยามดังกล่าวยังสามารถตีความได้อีกหลากหลาย ซึ่งทำให้ขาดเอกภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่คำนวณได้ อาจไม่สามารถนำมาคิดรวมกันหรือเปรียบเทียบกันระหว่างสังกัดหรือระหว่างปี ที่ทำการประเมินได้ หากมีการกำหนดนิยามหรือมาตรฐานกลางในการเก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละตัวชี้วัดใหม่ จะทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ง่าย เป็นมาตรฐานเดียวกัน และสามารถเปรียบเทียบผลคะแนนระหว่างปีได้ ตัวชี้วัดที่เข้าข่ายในกลุ่มนี้ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 4.2 มีระบบการบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 4.3 มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา 4.6. มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ 4.7 มีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา 4.8 มีการปรับระบบการจัดสรรเงินไปสู่ด้านอุปสงค์หรือตัวผู้เรียน และ 4.9 มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับความเป็นอิสระและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (autonomous & accountability)

4. ประเด็นตัวชี้วัดเป้าหมายในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา มีข้อสังเกตว่า ตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นตัวชี้วัดการดำเนินการของหน่วยงานส่วนกลาง หรือกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ใช่ตัวชี้วัดที่เหมาะสมสำหรับใช้ประเมินหรือกำกับติดตามหน่วยงานในระดับส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติสำหรับหน่วยงานในระดับภูมิภาค และสถานศึกษาที่สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินการตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติเพิ่มขึ้นด้วย

5. ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579
จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นหน่วยงานตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงหน่วยงานระดับปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) หน่วยงานส่วนกลาง 2) หน่วยงานส่วนภูมิภาค และ 3) หน่วยงานระดับสถานศึกษา ทำให้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนี้

- 1) ควรปรับช่วงเวลา (time frame) ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้ตรงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันในการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานโดยภาพรวม
- 2) ควรมีจุดเน้นหรือทิศทางที่ชัดเจนในแต่ละยุทธศาสตร์ หรือในแต่ละช่วงเวลา โดยกำหนดช่วงเวลาให้ชัดเจน เช่น ระยะเวลา 5 ปี 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปีว่าจะเน้นประเด็นสำคัญอะไร ตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไป
- 3) ควรปรับรูปแบบของเอกสารแผนการศึกษาแห่งชาติและวิธีการนำเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติในลักษณะต่าง ๆ ให้น่าสนใจ สั้น กระชับ และเข้าใจง่ายสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษา

การนำเสนอข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 2 ส่วนแรก ได้แก่ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และนำไปสู่ส่วนที่ 3 คือข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษา สำหรับรายละเอียดในแต่ละส่วนเป็นดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา ได้มีการพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่หน่วยงานระดับนโยบายจนถึงหน่วยงานระดับปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) หน่วยงานส่วนกลาง 2) หน่วยงานส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการภาค (สธภ.) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (สธจ.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) และสำนักเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) และ 3) หน่วยงานระดับสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

หน่วยงานส่วนกลาง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานส่วนกลาง พบข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการประเมินระดับกระทรวง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา สรุปได้ดังนี้

- 1) ควรพัฒนาระบบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่าง ๆ ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นระบบเดียว และรองรับความหลากหลายของข้อมูลในหลาย ๆ มิติ รวมทั้งมีการกำกับติดตามอย่างใกล้ชิดทั้งในระดับกระทรวง ภูมิภาค จังหวัด และทุกเขตพื้นที่การศึกษา
- 2) ควรมีระบบการประเมินที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุกระดับ เพื่อลดภาระงานของบุคลากร
- 3) การประเมินในทุกระดับทั้งระดับกระทรวง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการประเมินทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทั้งการประเมินที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- 4) การประเมินทุกระดับทั้งระดับกระทรวง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา ควรสอดคล้องกับพันธกิจของแต่ละระดับ และควรนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง
- 5) ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ ในระดับพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ

หน่วยงานส่วนภูมิภาค

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานส่วนภูมิภาค ได้แก่ ศึกษาธิการภาค (ศรภ.) ศึกษาธิการจังหวัด (ศจ.) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ทำให้ได้ข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

1. สำนักงานศึกษาธิการภาค (ศรภ.)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้แทนศึกษาธิการภาค มีข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

- 1) ควรมีการรายงานติดตามผลการดำเนินงานเพื่อรายงานไปยังหน่วยเหนือ ทั้งรูปแบบรายงานประจำปีด้วยระบบออนไลน์ หรือระบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้สำหรับการติดตามประเมิน โดยเฉพาะ รวมถึงควรมีการทำฐานข้อมูล หรือ database ที่ใช้ในการจัดการศึกษา
- 2) ควรมีหน่วยงานเฉพาะทำหน้าที่ในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อนำสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง
- 3) ควรมีมาตรการที่มีผลทางกฎหมายเพื่อลงโทษหน่วยงานที่ไม่ดำเนินการตามแผนฯ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นรูปธรรมชัดเจน

4) ควรมีเครือข่ายการประเมินในลักษณะของหน่วยการประเมินให้กระจายไปตามพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้การประเมินเป็นไปอย่างทั่วถึงและเป็นสื่อกลางระหว่างพื้นที่กับหน่วยงานส่วนกลาง

2. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (สธจ.)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้แทนศึกษาธิการจังหวัด มีข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

1) ควรมีการกำกับ ติดตามในทุกกระดับ เพื่อให้เกิดการสอดรับกันในการประสานงาน โดยมีการแต่งตั้งหน่วยงานเฉพาะทำหน้าที่ในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ

2) ควรมีมาตรการที่มีผลทางกฎหมายเพื่อลงโทษหน่วยงานที่ไม่ดำเนินการตามแผนฯ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นรูปธรรมชัดเจน และทุกหน่วยงานเกิดความตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบ

3) ควรมีการรายงานติดตามผลการดำเนินงานเพื่อรายงานไปยังหน่วยเหนือ เช่น รายงานประจำปี ด้วยระบบออนไลน์ หรือระบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้สำหรับการติดตามประเมิน โดยเฉพาะ และให้ถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.)

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ สพป. และ สพม. มีข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

1) ควรมีหน่วยงานเฉพาะทำหน้าที่ในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ

2) ควรมีมาตรการที่มีผลทางกฎหมายเพื่อลงโทษหน่วยงานที่ไม่ดำเนินการตามแผนฯ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมายทำให้บางพื้นที่ไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร

3) ควรมีการรายงานติดตามผลการดำเนินงานเพื่อรายงานไปยังหน่วยเหนือในสายบังคับบัญชา เช่น รายงานประจำปี ด้วยระบบออนไลน์ หรือระบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้สำหรับการประเมินติดตามโดยเฉพาะเพื่อความสะดวก ทันสมัย และสามารถให้ผลป้อนกลับได้อย่างทันท่วงที

4) ระบบการประเมินควรใช้ทั้งระบบ Online และตรวจเยี่ยมเชิงพื้นที่ (Site visit) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม ชัดเจน และสะท้อนสภาพจริง

หน่วยงานระดับสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

- 1) ควรมีการกำกับติดตามโดยหน่วยงานตามสายบังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด และผูกกับการของบประมาณอย่างจริงจัง
- 2) ควรมีการรายงานผลการติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระยะ และอย่างต่อเนื่อง
- 3) ควรมีการตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ในการกำกับติดตามการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ และควรมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อลงโทษหน่วยงานที่ละเลยในการดำเนินงานอย่างเข้มงวด
- 4) ควรมีการจัดทำระบบประเมินออนไลน์และประเมินเฉพาะส่วนที่จำเป็น

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579

ในการจัดทำข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา ได้มีการพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ซึ่งได้นำเสนอไว้ในบทที่ 6 ซึ่งจำแนกเป็นสองส่วน ดังนี้

ส่วนแรกคือ ผลประเมินการดำเนินงานในระยะเร่งด่วนช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2561 ที่ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ตัว ซึ่งพบว่า มี 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ การขยายบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และการใช้ประโยชน์จาก DLIT และ DLTV ที่มีการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกับความคาดหวัง ในขณะที่ตัวชี้วัดอื่น ๆ 4 ตัวยังถือว่าไม่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ (1) การจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียนนั้นปัจจุบันยังไม่มีฐานข้อมูลใดที่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ ส่วนระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษายังอยู่ในช่วงเริ่มต้นพัฒนาซึ่งต้องการระยะเวลาดำเนินการอีกพอสมควร (2) ในด้านการจัดอัตรากำลังครูให้ครบตามเกณฑ์ และสัดส่วนครูต่อห้องเรียนที่เหมาะสม พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยยังมีการจัดอัตรากำลังครูที่ยังไม่สมดุล และมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาการขาดแคลนครูในบางสาขาวิชาแต่เกิดปัญหามีครูเกินความต้องการในบางสาขาวิชา และเมื่อพิจารณาอัตราร้อยละจำนวนนักเรียนต่อครูพบว่า สถิติดังกล่าวมีความแปรผันมากพอสมควรระหว่างสังกัดของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาในสังกัดของ สกอ. มีอัตราร้อยละจำนวนนักเรียนต่อครูมากที่สุด ประมาณ 30 : 1 ส่วนสถานศึกษาในสังกัดของกระทรวงมหาดไทย มีอัตราร้อยละดังกล่าวต่ำที่สุดเพียง 6 : 1 เท่านั้น และเมื่อพิจารณาอัตราร้อย

ครูต่อห้องเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาครูไม่ครบห้องเรียน (3) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อพิจารณาจากผลการสอบ PISA 2018 พบว่ายังไม่ประสบความสำเร็จ นักเรียนไทยมีคะแนนสอบลดลงและต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD (4) การปรับระบบการสอบ O-NET ให้เป็นที่ยอมรับที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ

ส่วนที่สองคือ ผลการประเมินผลการดำเนินการตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ผ่านตัวชี้วัด 53 ตัว ที่จำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ความเท่าเทียมทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพ และการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง การประเมินผลในส่วนนี้บางตัวชี้วัดไม่สามารถทำได้ อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้เป็นเพราะขาดข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการประเมินตามตัวชี้วัดในแต่ละด้านดังนี้ (1) ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จำนวน 9 ตัว ในด้านนี้คณะผู้วิจัยมีข้อมูลประเมินตัวชี้วัดสำหรับปี พ.ศ. 2561 ทั้งสิ้น 8 ตัว โดยมี 3 ตัวที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ประชากรอายุ 6-11 ปีได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาทุกคน สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (15-17 ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี เพิ่มขึ้น และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ (2) ด้านความเท่าเทียมทางการศึกษา ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จำนวน 3 ตัว ในด้านนี้คณะผู้วิจัยมีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะประเมินตัวชี้วัดดังกล่าวได้ (3) ด้านคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 13 ตัว โดยคณะผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอที่จะประเมินได้ 12 ตัวชี้วัด และพบว่ามีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 5 ตัว ได้แก่ ร้อยละของเด็กแรกเกิด - 5 ปี ที่มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น ร้อยละการอ่านของคนไทย (อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้น ร้อยละของจำนวนโรงเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น และจำนวนโครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น (4) ด้านประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จำนวน 16 ตัว คณะผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอที่จะประเมินได้ 6 ตัว โดยมีจำนวน 2 ตัวที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ การมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา และการมีฐานข้อมูลด้านการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผน การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล และ (5) ด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จำนวน 12 ตัว คณะผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอสำหรับการประเมิน 9 ตัวชี้วัด โดยพบว่ามีเพียง 1 ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์คือ การมีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตัวชี้วัดสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา

และสัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียน สังคมศาสตร์ พบว่า มีค่าที่ใกล้เคียงกับเกณฑ์เป้าหมายที่ระบุไว้พอสมควร

2.3 ข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อการวางระบบ การประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งจากผลการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้แทนของหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (เนื้อหาตอนที่ 2.1) และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการดำเนินงาน ตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (เนื้อหาตอนที่ 2.2) ทำให้สามารถประมวลผลเป็นข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมิน ระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษาดังนี้

1) จากข้อจำกัดที่พบในด้านความเป็นปรนัยของตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษา แห่งชาติ ด้านการเข้าถึงและการเชื่อมโยงข้อมูลในฐานข้อมูลของหน่วยงานทางการศึกษา จึงควร มีการวางแผนและดำเนินการเก็บรวบรวมและการใช้ประโยชน์ข้อมูลทางการศึกษาของประเทศ อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศมีสารสนเทศที่จำเป็นและน่าเชื่อถือสำหรับการประเมินผล และกำกับติดตามการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ โดย ตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นตัวชี้วัดการดำเนินการของหน่วยงานส่วนกลาง หรือกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ใช่ตัวชี้วัดที่เหมาะสมสำหรับใช้ประเมินหรือกำกับติดตามหน่วยงาน ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษา แห่งชาติสำหรับหน่วยงานในระดับภูมิภาค และสถานศึกษาที่สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินการ ตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

2) ควรวิเคราะห์ตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติที่ผ่านการทบทวน ในข้างต้นของหน่วยงานทุกระดับว่าแต่ละตัวชี้วัดจำเป็นต้องใช้ข้อมูลอะไร จากฐานข้อมูลของ หน่วยงานทางการศึกษาและตัวชี้วัดใดที่มีความหมายที่สามารถตีความได้หลากหลาย ควรมี การกำหนดมาตรฐานกลางและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้คะแนนดัชนีที่คำนวณได้อยู่บนสเกลเดียวกันและสามารถเปรียบเทียบกันได้

3) ควรดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นใน ข้อ 2) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเชื่อมโยงข้อมูลที่จำเป็นจากฐานข้อมูลของหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ไว้ในระบบ ฐานข้อมูลกลาง (ในเบื้องต้นอาจเป็นระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษาแห่งชาติ แต่ในระยะยาว ควรอยู่ในระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา)

4) ระบบการติดตามและการประเมินผลการจัดการศึกษา ควรมีระบบย่อยที่จำเป็นอีก 2 ระบบ ได้แก่ (1) ระบบประมวลผลข้อมูลสำหรับสร้างสารสนเทศที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการ ประเมินผล และกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และ (2) ระบบแดชบอร์ด (dashboard) เพื่อนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากระบบประมวลผล โดยสารสนเทศที่นำเสนอ ควรมีมากกว่าการนำเสนอจำนวน ร้อยละ หรือค่าเฉลี่ยที่เป็นค่าสถิติภาพรวม เช่น ผลการวิเคราะห์ ที่ให้สารสนเทศในระดับพื้นที่ ผลการวิเคราะห์ที่แสดงแนวโน้มพัฒนาการในประเด็นต่าง ๆ ของหน่วยงานในแต่ละระดับ หรือการเปรียบเทียบ (benchmark) กับเกณฑ์มาตรฐานระดับ นานาชาติ ระดับประเทศ และการเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่อยู่ในระดับเดียวกัน เช่น ระหว่างสถานศึกษา เป็นต้น และควรมีการจำกัดสิทธิ์การเข้าถึงสารสนเทศในหน้าแดชบอร์ด โดยเปลี่ยนไปตามระดับของผู้ใช้งาน

5) ในระบบการติดตามและการประเมินผลการจัดการศึกษา หากมีการกำหนด มาตรฐานกลางของข้อมูลในด้านผู้เรียนเพิ่มเติม โดยเฉพาะข้อมูลที่สามารถสะท้อนพฤติกรรมการเรียน ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือการยึดมั่นผูกพันในการเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ครอบคลุม พอสมควร จะสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อวิเคราะห์การเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถสร้างโมเดล เพื่อวิเคราะห์และทำนายการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ใกล้เคียงกับปัจจุบัน ซึ่งทำให้ ระบบสามารถออกการแจ้งเตือนไปยังโรงเรียนต้นสังกัด หรือคุณครูที่รับผิดชอบดูแลนักเรียน ที่มีความเสี่ยงได้อย่างทันท่วงที ในทำนองเดียวกันแนวคิดดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ กับหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ได้ ทำให้การออกรายงานเพื่อประเมินผลหรือกำกับติดตามสามารถทำได้ โดยอัตโนมัติ ซึ่งทำให้การวางแผนนโยบายหรือตัดสินใจดำเนินการหรือการปรับเปลี่ยนแนวทาง การดำเนินการใด ๆ สามารถทำได้รวดเร็ว ถูกต้อง และมีความเฉพาะเจาะจงมาก

6) ควรพัฒนาให้ระบบแดชบอร์ดสามารถออกรายงานผลการประเมินหรือผลการกำกับ ติดตามการดำเนินงานที่เป็นงานประจำได้โดยอัตโนมัติ

7) จากการวิเคราะห์แนวทางการจัดตั้งศูนย์สถิติการศึกษาแห่งชาติที่จะเป็น ผู้รับผิดชอบหลักในการดูแลระบบการติดตามและการประเมินผลการจัดการศึกษา พบว่าในด้าน บุคลากรมีการเน้นการเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทั้งด้านระบบ blockchain ระบบ big data สถิติและเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม หากมีการพิจารณาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ทางด้านสถิติการศึกษาหรือวิทยาการข้อมูลทางการศึกษา และด้านการสร้างทัศนภาพข้อมูล ทางการศึกษา (data visualization) ที่เป็นผู้มีความเข้าใจทั้งศาสตร์ทางด้านข้อมูลและบริบท ทางการศึกษา จะช่วยให้สามารถผลิตสารสนเทศที่ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์และ สามารถสร้างผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้มากขึ้น

บทที่ 8 สรุปลงการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเชิงประเมิน เรื่อง การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579: ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลาง ภูมิภาค สถานศึกษา และห้องเรียนตามยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน (2) เพื่อประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข และวางแนวทางการดำเนินงาน การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ (3) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ตามตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน และ (4) เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) รวมถึงข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะแรก เป็นการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และประเมินระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษา โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากตัวอย่างในการวิจัยคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ 5 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 2 จังหวัด รวมเป็น 11 จังหวัด ประกอบด้วย 1) ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย และพะเยา 2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี และอำนาจเจริญ 3) ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดสระบุรี และลพบุรี 4) ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และภูเก็ต และ 5) ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว และชลบุรี ซึ่งประกอบด้วยตัวอย่างวิจัยสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ตัวอย่างวิจัยสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ตามบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน รวมถึงระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษา จากทุกหน่วยงานในพื้นที่ที่ระบุข้างต้น ได้แก่

1) หน่วยงานส่วนกลางจำนวน 9 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) โดยมีผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานส่วนกลางดังกล่าว หน่วยงานละ 1-2 คน รวมทั้งสิ้น 19 คน

2) หน่วยงานส่วนภูมิภาคจำนวน 4 หน่วยงาน จำแนกเป็น (1) หน่วยงานระดับภาคคือ สำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวน 7 ภาค ที่ครอบคลุมพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1, 5, 6, 8, 9, 14 และ 16 ภาคละ 1-2 คน (2) หน่วยงานระดับจังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 11 จังหวัด จังหวัดละ 1-2 คน (3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) จำนวน 11 เขต เขตละ 1-2 คน และ (4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 6 เขต เขตละ 1-2 คน ในพื้นที่ 11 จังหวัด ซึ่งเลือกโดยพิจารณาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่เป็นต้นสังกัดของสถานศึกษาที่เป็นกรณีตัวอย่างในเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานส่วนภูมิภาคดังกล่าว รวมจำนวนทั้งสิ้น 33 คน

3) สถานศึกษาใน 11 จังหวัดข้างต้น รวม 361 โรง ครอบคลุมสถานศึกษาทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ และสังกัด ซึ่งประกอบด้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา (สพป.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามขนาดและสังกัดของสถานศึกษา โดยที่แต่ละสถานศึกษามีผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวนรวมทั้งสิ้น 2,798 คน และนักเรียน จำนวนรวมทั้งสิ้น 6,745 คน

2. ตัวอย่างวิจัยสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยดำเนินการลงพื้นที่ในหน่วยงานที่เป็นตัวอย่างวิจัย สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วย ดังนี้

1) หน่วยงานส่วนกลาง จำนวน 10 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ

นวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กคศ.) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานดังกล่าว หน่วยงานละ 1-2 คน รวมทั้งหมด 12 คน

2) หน่วยงานส่วนภูมิภาคจำนวน 4 หน่วยงาน จำแนกเป็น (1) หน่วยงานระดับภาคคือ สำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวน 7 ภาค ที่ครอบคลุมพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1, 5, 6, 8, 9, 14 และ 16 ภาคละ 1-2 คน (2) หน่วยงานระดับจังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 11 จังหวัด จังหวัดละ 1-2 คน (3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) จำนวน 11 เขต (รวมสำนักงานศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร) เขตละ 1-2 คน และ (4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 6 เขต เขตละ 1-2 คน ในพื้นที่ 11 จังหวัด โดยมีผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานส่วนภูมิกาดังกล่าว รวมทั้งหมด 35 คน

3) สถานศึกษา จำนวน 4 โรงต่อจังหวัด รวมทั้งหมด 44 โรง ซึ่งครอบคลุมสถานศึกษาใน 11 จังหวัดที่เป็นพื้นที่ตัวอย่าง ประกอบด้วยสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) และ/หรือสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

สำหรับสถานศึกษาสังกัด สพป. และ สพม. คัดเลือกโดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรด้านครูของสถานศึกษา และผลการสอบ O-NET ของนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก ทั้งนี้เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าวเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมและความสำเร็จของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในส่วนของทรัพยากรด้านครูของสถานศึกษา พิจารณาจากการมีครูครบชั้น และอัตราส่วนนักเรียนต่อครูเป็นไปตามเกณฑ์ 20 : 1 โดยใช้ฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2561 ในส่วนของผลการสอบ O-NET พิจารณาจากเปอร์เซ็นต์ไทล์ของคะแนน O-NET โดยรวม ตั้งแต่ 80 ขึ้นไปเป็นกลุ่มสูง และเปอร์เซ็นต์ไทล์ของคะแนน O-NET โดยรวม ตั้งแต่ 20 ลงมาเป็นกลุ่มต่ำ โดยใช้ฐานข้อมูลของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.) ปี 2560 ในการพิจารณา จึงทำให้สามารถแบ่งสถานศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ (1) กลุ่มสถานศึกษาที่มีทรัพยากรด้านครูมาก และ O-NET สูง (กลุ่ม A) (2) กลุ่มสถานศึกษาที่มีทรัพยากรด้านครูมาก และ O-NET ต่ำ (กลุ่ม B) (3) กลุ่มสถานศึกษาที่มีทรัพยากรด้านครูน้อย และ O-NET ต่ำ (กลุ่ม C) โดยเลือกมากลุ่มละ 1 โรง ให้ครอบคลุมทั้งสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง ใหญ่/ใหญ่พิเศษ ส่วนอีก 1 โรง อาจเป็นสถานศึกษา

สังกัด สข. (กลุ่ม D) หรือเทศบาล (กลุ่ม E) โดยมีข้อกำหนดว่าในแต่ละภูมิภาคจะมีสถานศึกษา สังกัด สข. หรือเทศบาล อยู่อย่างน้อย 1 โรง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบว่า สถานศึกษาในแต่ละกลุ่มมีกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาและห้องเรียน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร โดยมีผู้ให้ข้อมูลในแต่ละสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร สถานศึกษาละ 1-2 คน ครู สถานศึกษาละ 4 คน และผู้แทนนักเรียน สถานศึกษาละ 4 คน โดยให้ครอบคลุมนักเรียน ชั้น ป.6, ม.3 และ ม.6 ในจำนวนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสถานศึกษานั้น ๆ จัดการเรียน การสอนในระดับชั้นใดบ้าง ทำให้ได้ผู้บริหารและครুরวมทั้งหมด 222 คน และนักเรียนรวม ทั้งหมด 176 คน สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม จำนวน 14 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ จำนวน 10 ฉบับ สำหรับใช้กับหน่วยงาน ส่วนกลาง 10 หน่วยงาน ซึ่งมีรายละเอียดของเนื้อหาการดำเนินงานที่แตกต่างกันไป (2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ในการขับเคลื่อน แผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ จำนวน 2 ฉบับ สำหรับใช้กับหน่วยงานส่วนภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา 1 ฉบับ และใช้กับสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร 1 ฉบับ (3) แบบสอบถาม เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ จำนวน 1 ฉบับ โดยแบบสอบถามทั้ง 13 ฉบับดังกล่าวนี้ ประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระ 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ และ (4) แบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 1 ฉบับ ประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระ 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ซึ่งแบบสอบถามทั้ง 14 ฉบับดังกล่าว มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) แบบเติมคำตอบ และแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 2) แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ตลอดจนครู และนักเรียนในสถานศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหาโดยที่ปรึกษาและ คณะผู้วิจัย และหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient) พบว่า (1) แบบสอบถามการดำเนินงานของสถานศึกษา ในการขับเคลื่อน

แผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ มีค่าความเที่ยงสูงเท่ากับ .876 และ .868 สำหรับแบบสอบถามสภาพการดำเนินงาน และระดับการปฏิบัติในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ตามลำดับ (2) แบบสอบถามการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .706 และ .860 สำหรับแบบสอบถามสภาพการดำเนินงาน และระดับการปฏิบัติในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ตามลำดับ และ (3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .786 .964 และ .936 สำหรับแบบสอบถามด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน และด้านความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษา ปัจจัยความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากทุกหน่วยงานในพื้นที่ตัวอย่างที่ระบุไว้ข้างต้น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ทั้งการนำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเอง และการส่งทางไปรษณีย์ไปยังหน่วยงานและสถานศึกษาต่าง ๆ ในพื้นที่ที่กำหนด โดยมีผู้ประสานงานในพื้นที่ที่เป็นจังหวัดตัวอย่าง ดำเนินการประสานงานกับบุคลากรของหน่วยงานและสถานศึกษาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและส่งกลับคืน ซึ่งดำเนินการในระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม - 31 สิงหาคม 2562 ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้แทน ในหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน รวมทั้งการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งดำเนินการในระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม - 22 สิงหาคม 2562

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ด้วยความถี่ ร้อยละ เพื่อบรรยายสภาพและความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับระบบกลไกการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ

ระยะที่สอง เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 โดยเป็นการประเมินการดำเนินงานดังกล่าวผ่านตัวชี้วัดตามเป้าหมายในระแวงเร่งด่วนของแผนการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 5 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติอีกจำนวน 53 ตัวชี้วัด การวิจัยในระยะนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากฐานข้อมูลทางการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประสานงาน การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ อัตราส่วน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์ความแปรผันเพื่อกำหนดคะแนนของตัวชี้วัดต่าง ๆ สำหรับใช้ประเมินผลการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

ระยะที่สาม เป็นการสร้างข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 การวิจัยระยะนี้ดำเนินการโดย 1) วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) จากการวิเคราะห์เอกสาร (documentary) โดยใช้แนวคิด OKRs (objectives and key results) ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ (objectives) และผลลัพธ์หลัก/สำคัญ (key results) ที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยแบ่งการพิจารณาเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย (1) ระดับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ (2) ระดับผลลัพธ์หลัก/ตัวชี้วัด และ (3) ระดับยุทธศาสตร์ การพิจารณาความสอดคล้องของรายละเอียดในแต่ละระดับโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) 2) ประมวลและวิเคราะห์สังเคราะห์ผลที่ได้จากการดำเนินการในข้อ 1 และผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 1 และ 2 รวมถึงความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยที่ได้จากกระบวนการติดตามและประเมินฯ ในครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการยกร่างข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา 3) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างข้อเสนอแนะดังกล่าวในเบื้องต้นด้วยการจัดประชุมพินัยพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และมีการปรับปรุงข้อเสนอแนะที่ยกร่างขึ้นเพื่อนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา ฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 4 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ตอน โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.1 ผลการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามบทบาทความรับผิดชอบของหน่วยงานส่วนกลางทั้ง 9 หน่วยงาน ประกอบด้วย 1) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) 2) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) 3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 4) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) 5) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ 6) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) 7) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) 8) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และ 9) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) โดยภาพรวมหน่วยงานดังกล่าวมีการขับเคลื่อนหรือนำแผนการศึกษาแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติ โดยมีการดำเนินงานตามบทบาท/ความรับผิดชอบครบทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แต่สำหรับการดำเนินงานในระดับ แผนงาน/โครงการ พบว่า มีหน่วยงานส่วนกลาง เพียง 4 หน่วยงานที่ดำเนินงานครบทุกแผนงาน/โครงการ ได้แก่ (1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (3) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ (4) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ไม่ได้ดำเนินงานในบางแผนงาน/โครงการ เช่น ยุทธศาสตร์ที่ 4 โครงการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) และโครงการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา เป็นต้น ส่วนสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ดำเนินการเฉพาะแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานโดยตรง แต่บางแผนงาน/โครงการ เช่น ในยุทธศาสตร์ที่ 6 ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากให้เหตุผลว่า ไม่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานโดยตรง เช่น (1) โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU)

(2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และ (3) แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น ส่วนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา รับผิดชอบ ยุทธศาสตร์ที่ 3 และ 6 โดยยุทธศาสตร์ที่ 3 มีบางแผนงาน/โครงการ ที่ไม่มีข้อมูล/ไม่ทราบข้อมูล ส่วนยุทธศาสตร์ที่ 6 รายงานว่า ไม่มีข้อมูล/ไม่ทราบข้อมูลในทุกแผนงาน/โครงการ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดำเนินงานในยุทธศาสตร์ที่ 1 ครบทุกแผนงาน/โครงการ แต่ในยุทธศาสตร์อื่น ๆ รายงานว่า ไม่มีข้อมูล/ไม่ทราบข้อมูลในบางแผนงาน/โครงการ และรายงานว่าได้ดำเนินงานในบางแผนงาน/โครงการ เช่น ยุทธศาสตร์ที่ 3 ประกอบด้วย (1) โครงการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก (2) แผนงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย (3) โครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป็นต้น ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการในยุทธศาสตร์ที่ 1 ครบทุกแผนงาน/โครงการ แต่ในยุทธศาสตร์อื่น ๆ รายงานว่า บางแผนงาน/โครงการ ไม่มีข้อมูล/ไม่ทราบข้อมูล หากวิเคราะห์ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า หน่วยงาน ส่วนกลางทั้ง 9 หน่วยงาน ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน แต่อย่างไรก็ดี พบว่า มีบางแผนงาน/โครงการที่ไม่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานโดยตรง อีกทั้งไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ

1.2 ผลการติดตามความก้าวหน้าของหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ครบทุกด้านครอบคลุมทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ส่วนการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ พบว่า มีการดำเนินงานในทุกแผนงาน/โครงการ แต่จะมีระดับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน โดยมีบางแผนงาน/โครงการที่มีการดำเนินงานเฉพาะบางพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น เช่น โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ดังนั้น ภาพรวมจึงมีร้อยละเฉลี่ยของการดำเนินการน้อยกว่าแผนงาน/โครงการอื่น ๆ นอกจากนี้ พบว่า แผนงาน/โครงการในยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในหน่วยงานระดับภูมิภาคและระดับสถานศึกษามีการดำเนินงานในร้อยละเฉลี่ยที่ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากอาจเป็นประเด็นที่มีความท้าทายต่อการปฏิบัติสำหรับหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษา เช่น แผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการวิจัย โดยการแลกเปลี่ยนกำลังคนในวิชาชีพต่าง ๆ ระหว่างประเทศ เป็นต้น และเมื่อวิเคราะห์ระดับห้องเรียนเกี่ยวกับการรับรู้ถึงการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการผ่านการตอบแบบสอบถามของนักเรียน ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องคือ ยุทธศาสตร์ที่ 1-5 พบว่า มีการดำเนินงานครบทุกแผนงาน/โครงการตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ

1.3 เมื่อพิจารณาเฉพาะแผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน พบว่า หน่วยงานส่วนกลาง ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานโครงการสำคัญเร่งด่วนทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ครบทุกโครงการ ยกเว้น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งพบว่า ในยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา รายงานว่าไม่ได้ดำเนินการในโครงการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) ส่วนสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ไม่ได้ดำเนินการโครงการสำคัญเร่งด่วนในบางโครงการ เช่น (1) โครงการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU) (2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และ (3) โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา เป็นต้น ส่วนสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา พบว่า ไม่ได้ดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่ 3 อาทิ (1) แผนงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย (2) โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และยุทธศาสตร์ที่ 6 อาทิ โครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน ส่วนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการทุกยุทธศาสตร์ แต่มีบางแผนงาน/โครงการที่รายงานว่าไม่ทราบข้อมูล/ไม่มีข้อมูล

1.4 หน่วยงานระดับส่วนภูมิภาคและระดับสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานโครงการสำคัญเร่งด่วนทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ครบทุกแผนงาน/โครงการตามที่ระบุไว้ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แต่สำหรับบางแผนงาน/โครงการที่มีความจำเพาะเจาะจง จะมีการดำเนินงานค่อนข้างต่ำ เช่น โครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน ในยุทธศาสตร์ที่ 6 โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร ในยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังพบว่า แผนงาน/โครงการทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ (90 แผนงาน/โครงการ) ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 27 ตัวชี้วัด จากตัวชี้วัดสำคัญทั้งหมด 53 ตัวชี้วัด ส่วนอีก 26 ตัวชี้วัด ยังไม่มีแผนงาน/โครงการรองรับตัวชี้วัดดังกล่าว และมีแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานดังกล่าวได้ดำเนินงาน จำนวน 9 แผนงาน/โครงการ แต่ยังไม่สามารถระบุความสอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญใดทั้ง 53 ตัวชี้วัดได้ เช่น โครงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพและเพิ่มคุณภาพชีวิตในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร โครงการอบรมพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตสำหรับผู้สูงวัย และโครงการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านผลผลิตและการบริการ และทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

แก่ประชาชนวัยทำงานและผู้สูงอายุ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าแผนงาน/โครงการบางส่วนที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติมีความเหมาะสมในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ แต่มีแผนงาน/โครงการบางส่วนมีมากเกินไปจนมีความจำเป็น นั่นคือกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ แต่ไม่ได้เป็นแผนงาน/โครงการที่นำไปสู่การทำให้เกิดตัวชี้วัดที่ต้องการ นอกจากนี้ อาจขาดแผนงาน/โครงการที่สำคัญจำเป็นบางส่วนในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ดังนั้น หากมีการปรับปรุง/แก้ไข แผนการศึกษาแห่งชาติในโอกาสต่อไป ควรมีการพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างแผนงาน/โครงการกับตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนดไว้ด้วยเพื่อให้การดำเนินงาน/ปฏิบัติงานในทุกระดับเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศชาติต่อไป

ตอนที่ 2 ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและวางแนวทางการดำเนินงาน การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่

2.1 ระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับกระบวนการหรือแนวทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ โดยภาพรวมสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ กลไกการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ ในระยะเริ่มต้นสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) มีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยการจัดประชุมชี้แจง ซึ่งได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในส่วนของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ และมีส่วนร่วมในการรับฟังเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ทำให้ทุกหน่วยงานในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางการขับเคลื่อนแผนฯ สู่การปฏิบัติในเชิงหลักการ แต่ในระดับสถานศึกษา มีการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางปฏิบัติในการขับเคลื่อนลดน้อยลงไป กล่าวคือผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดี แต่ครูส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนฯ และแนวทางปฏิบัติในการขับเคลื่อนที่ละเอียดชัดเจนเท่าที่ควร โดยมีครูจำนวนน้อยที่มีความรู้ความเข้าใจดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่รับผิดชอบงานด้านแผนและประกันคุณภาพจะมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ

2) การส่งมอบและรับมอบนโยบายระหว่างหน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงาน บังคับบัญชา

การส่งมอบและรับมอบนโยบายระหว่างหน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงานบังคับบัญชาทุกระดับ เป็นการถ่ายทอดนโยบายหรือจุดเน้นโดยยึดแผนการศึกษาแห่งชาติ ผ่านวิธีการประชุมชี้แจงและมีการแจกเอกสารประกอบการประชุมเป็นหลัก จากหน่วยงานในระดับที่สูงกว่าไปสู่หน่วยงานในระดับที่ต่ำกว่าในสายบังคับบัญชา โดยรายละเอียดของการส่งมอบในแต่ละคู่ของหน่วยงานที่ลดหลั่นกันนั้นมักเป็นการส่งมอบนโยบายในเชิงหลักการ ไม่มีรายละเอียดของแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม สำหรับรายละเอียดของแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนนั้น หน่วยงานที่ได้รับการถ่ายทอด (หน่วยงานในระดับที่ต่ำกว่า) จะเป็นผู้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของตนเอง

3) การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ

การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีของหน่วยงานส่วนกลางที่มีสถานศึกษาในสังกัด ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในโครงสร้างใหม่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีบทบาทการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติโดยตรงครบทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ แต่หน่วยงานที่เหลือ เช่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งถือเป็นหน่วยงานสนับสนุนการขับเคลื่อน มีบทบาทการขับเคลื่อนไม่ครอบคลุมทุกยุทธศาสตร์ ซึ่งขึ้นกับบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน โดยการดำเนินการจะเป็นการขับเคลื่อนตามแผนของหน่วยงานในระดับนโยบายส่งผ่านไปยังหน่วยงานในระดับที่ต่ำกว่าเป็นทอด ๆ ลงไปจนถึงหน่วยงานในระดับปฏิบัติหน่วยย่อยที่สุดคือสถานศึกษา โดยการจัดประชุมชี้แจงกับหน่วยงานในสังกัดของตนเอง จากนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงให้กับครูในสถานศึกษาและดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาตามโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนด โดยส่วนหนึ่งบูรณาการไปกับการเรียนการสอน สภาพการปฏิบัติของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติในระดับสถานศึกษาจะมีความแตกต่างกันตามสภาพความพร้อมของปัจจัยทางการศึกษา ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการสนับสนุนจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก สถานศึกษาที่มีความพร้อมมากกว่าจะดำเนินการขับเคลื่อนได้เป็นไปตามแผนมากกว่าสถานศึกษาที่ไม่มีความพร้อม

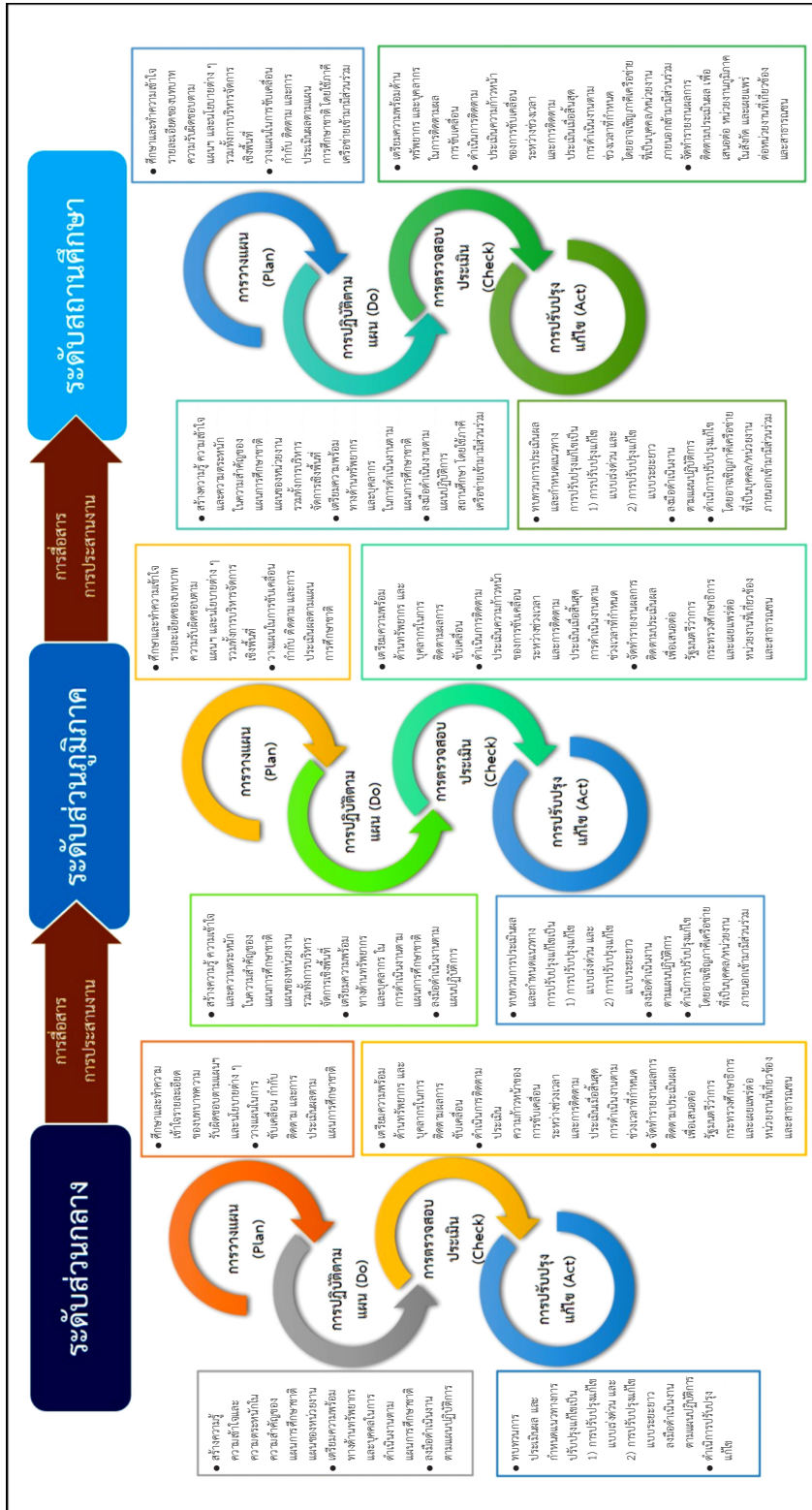
4) การกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ

การกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ พบว่าทุกระดับไม่มีการติดตามการขับเคลื่อนตามตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติโดยตรง แต่จะเป็นการติดตามผลการดำเนินงานในระดับกิจกรรมหรือโครงการตามนโยบายของผู้บริหารระดับสูงเป็นหลัก โดยใช้วิธีการติดตามและรายงานผลทั้งในรูปแบบเอกสาร และการใช้ระบบออนไลน์ผ่านหน่วยงานต้นสังกัดเป็นหลัก หรือมีการรายงานผลการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมสำคัญของสถานศึกษาหรือกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นในระดับจังหวัด โดยใช้กลไกการทำงานของศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานทำหน้าที่กำกับติดตามด้วย

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้แทนของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ สรุปได้ดังนี้ (1) สกศ. ควรทำงานเชิงรุกมากกว่านี้ โดยมีการประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับหน่วยงานขับเคลื่อนทุกระดับให้ดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์ในลักษณะการประสานงานเพื่อช่วยเหลือหรือให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ (2) สกศ. ควรสร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารทุกระดับให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (3) การถ่ายทอดความรู้ในทุกระดับควรเน้นการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางปฏิบัติในการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น และ (4) ควรมีระบบการให้ขวัญกำลังใจหรือการให้รางวัลกับหน่วยงานทุกระดับที่ขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

2.2 แนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากการวิเคราะห์ข้อจำกัดหรือความไม่สมบูรณ์ทั้งในส่วนของวิธีดำเนินการและผลที่เกิดขึ้นจากระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ คณะผู้วิจัยจึงนำเสนอแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาตามวงจรเดมिंग (Deming cycle) หรือวงจร PDCA (Deming, 1986) ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการทำงานที่ประกอบไปด้วย การวางแผนการดำเนินงาน (plan) การลงมือปฏิบัติตามแผน (do) การตรวจสอบประเมินผลที่เกิดขึ้น (check) และการปรับปรุงแก้ไข (action) ภายใต้อีกชื่อว่า “Multi-level PDCA” ดังแสดงรายละเอียดตามภาพที่ 8.1

ภาพที่ 8.1 แนวทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและสถานศึกษาตามวงจรเดมมิง: Multi-level PDCA

2.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มิได้ระบุคำนิยามเรื่องการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ไว้อย่างชัดเจน แต่จากการวิเคราะห์รายละเอียดของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้แล้ว การบริหารจัดการเชิงพื้นที่เป็นการบริหารจัดการศึกษาของหน่วยงานหรือสถานศึกษาเพื่อตอบโจทย์พื้นที่ของตนเอง โดยการปรับระบบให้มีความอิสระในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และงานด้านวิชาการจากส่วนกลาง ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร ความยากจน การยกระดับผลสัมฤทธิ์ ลดความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่จะตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม การเมือง และการผลิตกำลังคนตามความต้องการของพื้นที่ ประกอบกับข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ คณะผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

1.1) ควรนิยามคำว่า “การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่” ให้ชัดเจนในทุกระดับของการขับเคลื่อน พร้อมทั้งระบุแนวปฏิบัติ ความรับผิดชอบ และผู้รับผิดชอบ

1.2) ผู้มีส่วนรับผิดชอบในระดับพื้นที่ควรเป็นบุคลากรในพื้นที่ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะกำหนดแนวปฏิบัติของสถานศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นหรือผู้เกี่ยวข้อง และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ เขตพื้นที่การศึกษา หรือศึกษาธิการจังหวัด ควรทำหน้าที่เป็นที่เล็งที่จะช่วยแนะนำ สนับสนุนทรัพยากรและงานวิชาการให้สถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของพื้นที่

1.3) ควรวางระบบการประชาสัมพันธ์รูปแบบของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ให้หน่วยงานในจังหวัด ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอนของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างจริงจัง

1.4) ควรกำหนดแนวปฏิบัติด้านหลักสูตร การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนให้ชัดเจน เป็นระบบและต่อเนื่อง แล้วนำผลการประเมินผลมาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาคนในท้องถิ่นตามความต้องการอย่างเป็นรูปธรรม

1.5) หน่วยงานส่วนกลางควรจัดระบบการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาและข้อมูลด้านวิชาการให้กับหน่วยงานในระดับจังหวัดจนถึงสถานศึกษาให้เพียงพอเพื่อการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามบริบทของสถานศึกษา

1.6) ควรกระจายอำนาจให้สถานศึกษาที่มีความพร้อม มีสถานะเป็นนิติบุคคล เพื่อการกระจายอำนาจให้บุคคลและภาคีเครือข่ายในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่นตนเอง

2) ด้านวิชาการและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่

2.1) การปรับปรุงระบบการจัดการเรียนการสอนในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรระบุแนวปฏิบัติ เป้าหมายความสำเร็จ และผู้รับผิดชอบของสถานศึกษาให้ชัดเจน

2.2) การแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา ควรใช้วิธีการที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้บุคคลหรือหน่วยงานในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

2.3) การแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ ควรระบุปัญหาที่พบให้ชัดเจน แล้วประสานกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าวของหน่วยงานในจังหวัดหรือสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่องจนปัญหาลดลงและหมดไป

2.4) ควรมีการรายงานผลของสถานศึกษาที่ใช้การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นประจำทุกปี แล้วแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดและประกาศให้สาธารณชนได้ทราบ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน

3.1 ผลการประเมินการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติในระยะเร่งด่วนช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2561 ซึ่งประกอบด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 5 ตัว ได้แก่ (1) การจัดทำฐานข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลที่สามารถเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น ด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงานและการศึกษา (2) การขยายบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและการใช้ประโยชน์จาก DLIT DLTV ในการเข้าถึงการศึกษาสำหรับโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนทั่วไป (3) การจัดอัตราค่าจ้างครูให้ครบตามเกณฑ์ และสัดส่วนจำนวนครูต่อห้องเรียนที่เหมาะสม และมีครูประจำชั้นครบทุกห้อง (4) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ (5) การปรับระบบการสอบ O-NET ให้เป็นที่ยอมรับและสะท้อนถึงคุณภาพการจัดการศึกษา พบว่า มี 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ การขยายบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและการใช้ประโยชน์จาก DLIT และ DLTV ที่มีการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกับความคาดหวัง ในขณะที่ตัวชี้วัดอื่น ๆ 4 ตัวชี้วัด ยังถือว่าไม่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ (1) การจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียนนั้น ปัจจุบันยังไม่มีฐานข้อมูลใดที่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ ส่วนระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาอยู่ในช่วงเริ่มต้น

พัฒนา ซึ่งต้องการระยะเวลาดำเนินการอีกพอสมควร (2) ในด้านการจัดอัตรากำลังครูให้ครบตามเกณฑ์ และสัดส่วนครูต่อห้องเรียนที่เหมาะสม พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยยังมีการจัดอัตรากำลังครูที่ยังไม่สมดุล และมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาการขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา แต่เกิดปัญหามีครูเกินความต้องการในบางสาขาวิชา และเมื่อพิจารณาอัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อครูพบว่า สถิติดังกล่าวมีความแปรผันมากพอสมควรระหว่างสังกัดของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาในสังกัดของ สกอ. มีอัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อครูมากที่สุด ประมาณ 30 : 1 ส่วนสถานศึกษาในสังกัดของกระทรวงมหาดไทย มีอัตราส่วนดังกล่าวต่ำที่สุดเพียง 6 : 1 เท่านั้น และเมื่อพิจารณาอัตราส่วนครูต่อห้องเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาครูไม่ครบห้องเรียน (3) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อพิจารณาจากผลการสอบ PISA ปี 2018 พบว่า ยังไม่ประสบความสำเร็จ นักเรียนไทยมีคะแนนสอบลดลงและต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD (4) การปรับระบบการสอบ O-NET ให้เป็นที่ยอมรับ ยังไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ

3.2 ผลการประเมินการดำเนินงานจากตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่จำแนกออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ตัวชี้วัดด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ความเท่าเทียมทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพ และการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง พบว่า การประเมินผลในส่วนนี้บางตัวชี้วัดไม่สามารถทำได้ อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้เป็นเพราะขาดข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการประเมินตามตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบดังนี้ (1) ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จำนวน 9 ตัว ในด้านนี้คณะผู้วิจัยมีข้อมูลประเมินตัวชี้วัดสำหรับปี พ.ศ. 2561 ทั้งสิ้น 8 ตัว โดยมี 3 ตัวที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ประชากรอายุ 6-11 ปีได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาทุกคน สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (15-17 ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี เพิ่มขึ้น และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ (2) ด้านความเท่าเทียมทางการศึกษา ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จำนวน 3 ตัว ในด้านนี้คณะผู้วิจัยมีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะประเมินตัวชี้วัดดังกล่าวได้ (3) ด้านคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 13 ตัว โดยคณะผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอที่จะประเมินได้ 12 ตัวชี้วัด และพบว่ามีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 5 ตัว ได้แก่ ร้อยละของเด็กแรกเกิด - 5 ปี ที่มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น ร้อยละการอ่านของคนไทย (อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้น ร้อยละของจำนวนโรงเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น และจำนวนโครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น (4) ด้านประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จำนวน 16 ตัว คณะผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอที่จะ

ประเมินได้ 6 ตัวชี้วัด โดยมีจำนวน 2 ตัวที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ การมีระบบประกันคุณภาพ การศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา และการมีฐานข้อมูลด้านการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผน การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล และ (5) ด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จำนวน 12 ตัว คณะผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอสำหรับการประเมิน 9 ตัวชี้วัด โดยพบว่า มีเพียง 1 ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์คือ การมีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตัวชี้วัดสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา และสัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์ พบว่า มีค่าที่ใกล้เคียงกับเกณฑ์เป้าหมายที่ระบุไว้พอสมควร

3.3 ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

1) ปัจจัยหรือเงื่อนไขความสำเร็จในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติมีปัจจัยที่เหมือนกันทุกระดับคือ (1) คุณภาพของบุคลากรที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารของหน่วยงานทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหารระดับกระทรวงจนถึงระดับสถานศึกษา ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นผู้นำ เห็นความสำคัญ เอาใจจริงเอาใจที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (2) งบประมาณในการดำเนินงานที่เพียงพอ สถานศึกษาที่มีความพร้อมจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้หลากหลายครอบคลุมทุกยุทธศาสตร์ (3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (4) ระบบฐานข้อมูลสำคัญของหน่วยงานทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามบทบาทความรับผิดชอบ และ (5) ระบบการกำกับติดตามและประเมินผลที่ทำอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง แล้วนำผลจากการกำกับติดตามประเมินผลมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ส่วนใหญ่ปัจจัยที่พบทั้งระดับส่วนกลาง ภูมิภาค และสถานศึกษา คือ (1) งบประมาณที่ไม่ยืดหยุ่นกับการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติทุกระดับการจัดสรรงบประมาณยังเหมือนเดิม ไม่ได้สนับสนุนการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติได้ตามแผนที่หน่วยงานทุกระดับจะต้องปฏิบัติ (2) โครงสร้างการบริหารที่ไม่ชัดเจนจึงทำให้ไม่เอื้อต่อการขับเคลื่อน เช่น ในกรณีของเขตพื้นที่การศึกษากับศึกษาธิการจังหวัด ที่มีความซ้ำซ้อนในบทบาทของหน่วยงานบังคับบัญชา ส่งผลให้การขับเคลื่อนระดับสถานศึกษาไม่ชัดเจนไปด้วย (3) ปัญหาของผู้บริหารหน่วยงานโดยเฉพาะสถานศึกษาที่ไม่เห็นความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติก็ไม่สนใจปฏิบัติ (4) การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงและเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยทำให้สถานศึกษาปรับตัวไม่ทัน เกิดความเบื่อหน่าย มองการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ

เป็นภาระยุ่งยาก (5) แผนการศึกษาแห่งชาติมีรายละเอียดมากเกินไป ไม่มีจุดเน้น และเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทำอยู่แล้วเป็นปกติ ทำให้สถานศึกษาส่วนหนึ่งยังทำงานแบบเดิม ไม่มีสิ่งใหม่ที่ท้าทาย (6) การประชาสัมพันธ์ที่ไม่ต่อเนื่อง ไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ โดยเฉพาะสถานศึกษา ทำให้เกิดความเข้าใจไม่ชัดเจนในการปฏิบัติ และ (7) การกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ซึ่งการรายงานผลที่เป็นอยู่ก็เป็นการรายงานผลความก้าวหน้าตามนโยบายหรือตามกิจกรรม/โครงการเท่านั้น

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา

4.1 ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุง แก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุง แก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) มีข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญ 5 ประเด็น ดังนี้

1) ประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

(1) สกศ.ควรมีการทบทวนประเด็นต่าง ๆ ในแผนการศึกษาแห่งชาติอย่างละเอียดในแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่อจะได้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้ครบถ้วนครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งถือได้ว่าเป็นกรอบสำคัญที่กำหนดทิศทางสำหรับการดำเนินงานเพื่อพัฒนาประเทศ และปรับในรายละเอียดต่าง ๆ ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น กล่าวคือในระดับยุทธศาสตร์ แผนการศึกษาแห่งชาติยังมีประเด็นเนื้อหาไม่ครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติฯ ในแต่ละยุทธศาสตร์ 10 ประเด็น โดยในยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์การภาครัฐและที่ไม่ใช่ภาครัฐ และ 2) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เนื้อหาของแผนการศึกษาครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติครบทุกประเด็น ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี และ 2) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) การเสริมสร้างพลังทางสังคม และ 2) การเพิ่มความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการพึ่งพาตนเอง และการจัดการตนเอง ในยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการเติบโตบนคุณภาพชีวิต

ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเทศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง และ 2) พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และในยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ **ขาดประเด็น 2 เรื่อง** ได้แก่ 1) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัยจากทุจริตและพฤติกรรมมิชอบ และ 2) กระบวนการยุติธรรม เคารพสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค ส่วนในระดับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ และในระดับผลลัพธ์หลัก/ตัวชี้วัด แผนการศึกษาแห่งชาติมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดของการพัฒนาการศึกษาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติฯ แต่แตกต่างกันในรายละเอียดและการใช้คำสำคัญ

(2) สกศ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างแผนงาน/โครงการกับตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนดไว้ด้วย เพื่อให้เนื้อหาในแผนการศึกษาแห่งชาติมีความสมบูรณ์มากที่สุดและพร้อมที่จะทำให้อุ้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ใช้เป็นเอกสารสำคัญที่ยึดเป็นหลักในการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมั่นใจด้วยความเข้าใจที่ตรงกัน อันจะส่งผลให้การดำเนินงาน/ปฏิบัติงานในทุกระดับเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศชาติต่อไป

2) ประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลสนับสนุนการคำนวณคะแนนของตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

(1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงฐานข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กก.) กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดมาตรฐานกลางของข้อมูลใหม่ให้มีการเก็บข้อมูลการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญของแหล่งการเรียนรู้ที่สามารถใช้สะท้อนการบริการทางการศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพ

(2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มข้อมูลจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา (อ.1 - 3, ป.1 - 6, ม.1 - 3, ม.4 - 6/ปวช.1 - 3) และจำนวนเด็กและเยาวชนที่มีอายุ 3-17 ปี ที่ไม่ได้เข้าเรียน จำแนกตามช่วงอายุ ช่วงชั้นของรายได้ครัวเรือน และที่อยู่อาศัยของครัวเรือน (ในเขตและนอกเขตเทศบาล) ซึ่งเป็นข้อมูลที่จำเป็นสำหรับคำนวณดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ นอกจากนี้ การคิดดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะ

ทางเศรษฐกิจและพื้นที่ ที่ระบุไว้ในเอกสารการจัดทำรายละเอียดตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ว่าใช้การคำนวณและการคิดค่าเป้าหมายด้วยวิธีการคิดดัชนีความเสมอภาค GPI (Gender Parity Index) ซึ่งแท้จริงแล้ว ดัชนีดังกล่าวถูกพัฒนาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเสมอภาคทางเพศในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจสังคม และการเมือง และแม้จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการคิดดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ได้ก็ตาม แต่ค่าคะแนนดัชนีที่ได้จะค่อนข้างหยابและขาดความแม่นยำ หากมีการปรับเปลี่ยนวิธีการคำนวณดัชนีดังกล่าวโดยวิธีการที่ง่ายที่สุด อาจใช้ดัชนีความเหลื่อมล้ำในกลุ่มเอนโทรปีนัยทั่วไป (generalizes entropy inequality index) และเนื่องจากข้อมูลทางการศึกษาธรรมชาติเป็นระดับลดหลั่นอยู่แล้ว การใช้การวิเคราะห์แบบหุระดับเข้ามาบูรณาการในการวิเคราะห์ จะช่วยให้การคำนวณดัชนีมีความละเอียด ให้สารสนเทศมากขึ้น และมีความถูกต้องมากขึ้น

3) ประเด็นเกี่ยวกับลักษณะของตัวชี้วัด ควรมีการทบทวนและกำหนดนิยามของตัวชี้วัดบางตัวให้ชัดเจน และมีมาตรฐานกลางในการเก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละตัวชี้วัด ซึ่งจะทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ง่าย เป็นมาตรฐานเดียวกัน และสามารถเปรียบเทียบผลคะแนนระหว่างปีได้ ทั้งนี้เนื่องจาก ตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติบางตัว ถึงแม้จะมีการนิยามความหมายไว้ในเอกสารการจัดทำรายละเอียดตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แต่ในทางปฏิบัติความหมายตามนิยามดังกล่าวยังสามารถตีความได้หลากหลาย ซึ่งทำให้ขาดเอกภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล และคะแนนที่คำนวณได้อาจไม่สามารถนำมาคิดรวมกันหรือเปรียบเทียบกันระหว่างสังกัดหรือระหว่างปีที่ทำการประเมินได้ ซึ่งตัวชี้วัดที่เข้าข่ายในกลุ่มนี้ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 4.2 มีระบบการบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 4.3 มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา 4.6 มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ 4.7 มีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา 4.8 มีการปรับระบบการจัดสรรเงินไปสู่ด้านอุปสงค์หรือตัวผู้เรียน และ 4.9 มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (autonomous & accountability)

4) ประเด็นตัวชี้วัดเป้าหมายในระดับภูมิภาคและสถานศึกษา มีข้อสังเกตว่า ตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นตัวชี้วัดการดำเนินการของหน่วยงานส่วนกลางหรือกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ใช่ตัวชี้วัดที่เหมาะสมสำหรับใช้ประเมินหรือกำกับติดตามหน่วยงานในระดับส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดตัวชี้วัดเป้าหมายของแผน

การศึกษาแห่งชาติสำหรับหน่วยงานในระดับภูมิภาค และสถานศึกษาที่สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินการตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติเพิ่มขึ้นด้วย

5) ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

(1) ควรปรับช่วงเวลา (time frame) ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้ตรงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันในการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานโดยภาพรวม

(2) ควรมีจุดเน้นหรือทิศทางที่ชัดเจนในแต่ละยุทธศาสตร์ หรือในแต่ละช่วงเวลา โดยกำหนดช่วงเวลาให้ชัดเจน เช่น ระยะเวลา 5 ปี 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปี เป็นต้นว่าจะเน้นประเด็นสำคัญอะไร ตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไป

(3) ควรปรับปรุงแบบของเอกสารแผนการศึกษาแห่งชาติและวิธีการนำเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติในลักษณะต่าง ๆ ให้น่าสนใจ สั้น กระชับ และเข้าใจง่ายสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย

4.2 ข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา

1) ควรมีการวางแผนและดำเนินการเก็บรวบรวมและการใช้ประโยชน์ข้อมูลทางการศึกษาของประเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ประเทศมีสารสนเทศที่จำเป็นและน่าเชื่อถือสำหรับการประเมินผลและกำกับติดตามการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้เนื่องจากพบข้อจำกัดในด้านความเป็นปรนัยของตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ด้านการเข้าถึงและการเชื่อมโยงข้อมูลในฐานข้อมูลของหน่วยงานทางการศึกษา

2) ควรมีการวิเคราะห์ว่าตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ แต่ละตัวชี้วัดจำเป็นต้องใช้ข้อมูลอะไร จากฐานข้อมูลของหน่วยงานทางการศึกษา และควรมีการกำหนดมาตรฐานกลางและหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้คะแนนดัชนีที่คำนวณได้อยู่บนสเกลเดียวกันและสามารถเปรียบเทียบกันได้

3) ควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลที่จำเป็นจากฐานข้อมูลของหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ไว้ในระบบฐานข้อมูลกลาง

4) ระบบการติดตามและการประเมินผลการจัดการศึกษา ควรมีระบบย่อยที่จำเป็นอีก 2 ระบบ ได้แก่ (1) ระบบประมวลผลข้อมูลสำหรับสร้างสารสนเทศที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการ กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และ (2) ระบบแดชบอร์ด (dashboard) เพื่อนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากระบบประมวลผล และออกรายงานผลการประเมินผลหรือการกำกับติดตามการดำเนินงานที่เป็นงานประจำได้

โดยอัตโนมัติ โดยสารสนเทศที่นำเสนอ ควรมีมากกว่าการนำเสนอจำนวน ร้อยละ หรือค่าเฉลี่ย ที่เป็นค่าสถิติภาพรวม เช่น ผลการวิเคราะห์ที่ให้สารสนเทศในระดับพื้นที่ ผลการวิเคราะห์ ที่แสดงแนวโน้มพัฒนาการในประเด็นต่าง ๆ ของหน่วยงานในแต่ละระดับ หรือการเปรียบเทียบกับ (benchmark) กับเกณฑ์มาตรฐานระดับนานาชาติ ระดับประเทศ และการเปรียบเทียบกับ หน่วยงานอื่น ๆ ที่อยู่ในระดับเดียวกัน เช่น ระหว่างสถานศึกษา เป็นต้น และควรมีการจำกัดสิทธิ์ การเข้าถึงสารสนเทศในหน้าแดชบอร์ดโดยเปลี่ยนไปตามระดับของผู้ใช้งาน

5) ในระบบการติดตามและการประเมินผลการจัดการศึกษา หากมีการกำหนด มาตรฐานกลางของข้อมูลในด้านผู้เรียนเพิ่มเติม โดยเฉพาะข้อมูลที่สามารถสะท้อนพฤติกรรมการ เรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือการยึดมั่นผูกพันในการเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ครอบคลุมพอสมควร จะสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อวิเคราะห์การเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถสร้างโมเดลเพื่อวิเคราะห์และทำนายการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ใกล้เคียง กับปัจจุบัน ซึ่งทำให้ระบบสามารถออกการแจ้งเตือนไปยังโรงเรียนต้นสังกัด หรือคุณครู ที่รับผิดชอบดูแลนักเรียนที่มีความเสี่ยงได้อย่างทันท่วงที ในทำนองเดียวกันแนวคิดดังกล่าว สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ได้ ทำให้การออกรายงานเพื่อประเมินผล หรือกำกับติดตามสามารถทำได้โดยอัตโนมัติ ซึ่งทำให้การวางแผนนโยบายหรือตัดสินใจ ดำเนินการหรือการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการใด ๆ สามารถทำได้รวดเร็ว ถูกต้อง และ มีความเฉพาะเจาะจงมาก

6) ในการจัดตั้งศูนย์สถิติการศึกษาแห่งชาติที่จะเป็นหน่วยงานหลักในการดูแล ระบบการติดตามและการประเมินผลการจัดการศึกษา ควรมีการพิจารณารับบุคลากรที่มีความ เชี่ยวชาญทางด้านสถิติการศึกษาหรือวิทยาการข้อมูลทางการศึกษา และด้านการสร้างทัศนภาพ ข้อมูลทางการศึกษา (data visualization) ที่เป็นผู้มีความเข้าใจทั้งศาสตร์ทางด้านข้อมูลและ บริบททางการศึกษา จะช่วยให้สามารถผลิตสารสนเทศที่ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์ และสามารถสร้างผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้มากขึ้น นอกเหนือจากการ เตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านระบบ blockchain ระบบ big data สถิติและ เทคโนโลยี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ของการวิจัยเชิงประเมินครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การอภิปราย แบ่งออกเป็น 4 ประเด็นหลักคือ 1) ผลการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) ผลการประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและวางแนวทางการดำเนินงาน การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ 3) ผลการประเมินการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 รวมถึงผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน และ 4) ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีรายละเอียดของการอภิปรายผลในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

1. การอภิปรายผลการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ.2560 - 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.1 จากผลการติดตามความก้าวหน้าของการนำแผนไปปฏิบัติ ที่พบว่า หน่วยงานส่วนกลางทั้ง 9 หน่วยงาน ซึ่งประกอบด้วย (1) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) (2) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (4) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) (5) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในโครงสร้างใหม่ (6) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) (7) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) (8) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และ (9) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) โดยภาพรวม พบว่า มีการขับเคลื่อนหรือนำแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยมีการดำเนินงานตามบทบาท/ความรับผิดชอบครบทุกด้านทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 นั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยงานส่วนกลางดังกล่าวมีการกิจ บทบาทหน้าที่/ความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นอย่างดี และเป็นหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องและมีการขับเคลื่อนด้านคุณภาพการศึกษาอยู่แล้ว อีกทั้งหน่วยงานส่วนกลางดังกล่าวได้มีบทบาทในการยกย่องและจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ดังนั้น จึงทำให้บทบาทหน้าที่/ความรับผิดชอบที่เขียนไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ มีความสอดคล้องเป็นอย่างดีกับระดับการปฏิบัติจริง แต่เมื่อพิจารณาการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน และแผนงาน/โครงการตามเป้าหมายตามที่ระบุไว้

ในแต่ละยุทธศาสตร์ พบว่า บางหน่วยงานไม่ได้ดำเนินการในบางแผนงาน/โครงการตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องจากในแผนการศึกษาแห่งชาติไม่ได้ระบุไว้ว่าหน่วยงานใดควรดำเนินแผนงานหรือโครงการใดบ้าง เพียงแต่กำหนดไว้เป็นภาพรวมในแต่ละยุทธศาสตร์ ซึ่งอาจจะขึ้นอยู่กับความพร้อมและความสอดคล้องของพันธกิจของแต่ละหน่วยงานด้วย ซึ่งข้อมูลส่วนหนึ่งจากการสัมภาษณ์ตัวแทนของหน่วยงานได้ให้ข้อมูลว่า บางแผนงาน/โครงการ ไม่ค่อยมีความสอดคล้องกับภารกิจ บทบาทหน้าที่/ความรับผิดชอบโดยตรง เนื่องจากบางหน่วยงานมีภารกิจ บทบาทหน้าที่เฉพาะกิจ เช่น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ซึ่งมีพันธกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยตรง โดยมีพันธกิจที่สำคัญ ดังนี้ (1) พัฒนาระบบประเมินคุณภาพภายนอกให้สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด (2) พัฒนามาตรฐานและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก (3) พัฒนา ฝึกอบรม และให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก กำกับดูแลและกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก และ (4) ประเมินผลการจัดการศึกษาและให้ข้อเสนอแนะกับสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อยกระดับมาตรฐานและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้น ข้อมูลการของแบบสอบถามที่สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการอาจจะสอดคล้องกับการดำเนินงานของบางหน่วยงาน ขณะเดียวกันอาจไม่ปรากฏชัดในบางหน่วยงานก็ได้

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ มีข้อจำกัดบางประการเกี่ยวกับ 1) จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามของหน่วยงานส่วนกลางเนื่องจากส่วนใหญ่ตอบหน่วยงานละ 1-2 คน แต่บางหน่วยงานมีผู้ตอบแบบสอบถามถึง 8 คน ซึ่งตอบในฐานะตัวแทนของหน่วยงาน ดังนั้น ผลการวิเคราะห์สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มี 8 คน อาจได้คำตอบที่หลากหลายและไม่ชัดเจนในคำตอบ เช่น 4 คนตอบว่ามีการดำเนินการ แต่อีก 4 คนตอบว่าไม่มีการดำเนินการ ซึ่งผลการตอบไม่มีความสอดคล้องกัน ดังนั้นจึงทำให้ยากต่อการแปลความว่า แท้จริงแล้วหน่วยงานนั้น ๆ มีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยก็จะแปลความหมายว่ามีการดำเนินการในประเด็นนั้น ๆ หากมีจำนวนคนตอบว่าทำตั้งแต่ครั้งหนึ่งขึ้นไป 2) ในแบบสอบถามบางข้อคำถาม ถามถึงระดับการปฏิบัติด้วย แต่ในการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยยสรุปรวมเป็นเพียงการทำหรือไม่ทำทั้งหมดทุกข้อคำถาม เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนตัวอย่างตามที่ได้อภิปรายไว้แล้วข้างต้น จึงไม่เหมาะสมในการนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเพื่อสะท้อนระดับการปฏิบัติ และ 3) การตอบแบบสอบถามว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสำคัญ จึงอาจมีความเป็นไปได้ว่า หน่วยงานนั้นมีการดำเนินงานหรือมีการปฏิบัติแต่ผู้ตอบแบบสอบถามอาจไม่ทราบ หรือไม่มีข้อมูลในประเด็นนั้น ๆ จึงอาจทำให้ผลการวิเคราะห์ที่ได้ไม่สะท้อนสภาพจริงทั้งหมดก็เป็นได้ ดังนั้นการนำผลการวิจัยในส่วนนี้ไปใช้ ควรศึกษาผลการวิจัยในเชิงคุณภาพประกอบด้วย เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการในการขับเคลื่อนแผนการศึกษา

แห่งชาติตั้งแต่หน่วยงานส่วนกลางลงสู่หน่วยงานภายใต้บังคับบัญชาอย่างมีลำดับขั้นตอน และเพื่อให้เห็นถึงกลไกการขับเคลื่อนและรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งในรายงานวิจัยฉบับนี้ได้นำเสนอไว้ อย่างครอบคลุมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว

1.2 จากผลการติดตามความก้าวหน้าของการนำไปปฏิบัติของหน่วยงาน ส่วนภูมิภาคที่พบว่า หน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินงาน ตามบทบาทหน้าที่ครบทุกด้านครอบคลุมทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า โดยภาพรวมมีการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่ระดับส่วนกลางที่พบว่า มีการดำเนินงานครบทุกบทบาท/ ความรับผิดชอบตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ และเมื่อกระจายลงสู่หน่วยงาน ระดับภูมิภาคและสถานศึกษา ก็ยังพบว่า ส่วนใหญ่มีการดำเนินการครบทุกบทบาท/ความรับผิดชอบ เช่นกัน ดังนั้น จึงสะท้อนให้เห็นว่า โดยภาพรวมกระบวนการดำเนินงานตามแผนการศึกษา แห่งชาติสู่การปฏิบัตินั้น มีการส่งมอบเริ่มตั้งแต่หน่วยงานระดับส่วนกลาง กระจายอำนาจส่งมอบ ต่อหน่วยงานระดับภูมิภาค และสุดท้ายเกิดการปฏิบัติจริงที่ระดับสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติได้ระบุบทบาทความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนว่าหน่วยงาน ระดับใดมีบทบาทในการดำเนินการหรือรับผิดชอบอะไรบ้าง ดังนั้น หน่วยงานในทุกระดับ จึงให้ความสำคัญและขับเคลื่อนตามบทบาท/ความรับผิดชอบดังกล่าว ผลการวิเคราะห์จึงออกมา ในลักษณะนี้ แต่ในส่วนของแผนงาน/โครงการตามที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติใน แต่ละยุทธศาสตร์นั้น เป็นการระบุโดยรวมว่าแต่ละยุทธศาสตร์นั้น ควรต้องดำเนินการแผนงาน/โครงการใดบ้างที่สอดคล้องกับเป้าหมายและตัวชี้วัดของแต่ละยุทธศาสตร์ แต่ไม่ได้ระบุหน่วยงาน ที่จะต้องมีบทบาทหรือรับผิดชอบโดยตรง ดังนั้น จึงอาจเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งทำให้การขับเคลื่อน แผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติมีอุปสรรคบ้าง อันเนื่องมาจากการตีความที่หลากหลาย ในลักษณะทำนองว่า “โครงการนี้เกี่ยวข้อง/โครงการนี้ไม่เกี่ยวข้อง” ดังนั้น เมื่อพิจารณาภาพรวม จากการดำเนินงานแล้วจะเห็นได้ว่า บางโครงการมีการดำเนินงานในร้อยละที่ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากหลายหน่วยงานให้เหตุผลว่าเป็นโครงการที่ไม่ได้เกี่ยวข้อง ดังนั้น การนำผลการวิจัย ไปใช้หรือนำไปอ้างอิง ผู้ศึกษาควรคำนึงถึงประเด็นดังกล่าวมาแล้วข้างต้นประกอบด้วย เพื่อสร้าง ความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งและถูกต้องมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้หากพิจารณาในรายละเอียดระดับแผนงาน/โครงการ พบว่า บางแผนงาน/โครงการนำสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมได้ค่อนข้างน้อย เช่น โครงการที่เกี่ยวข้องกับเขตพื้นที่ เฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีบางพื้นที่เท่านั้นที่ได้ดำเนินการ แต่บางพื้นที่ไม่ได้ดำเนินการ นอกจากนี้ยังมีโครงการที่มีความเฉพาะกิจมาก ๆ ซึ่งบางหน่วยงานไม่ได้ดำเนินการโดยให้เหตุผลว่า ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือไม่อำนาจในการดำเนินการ เช่น “โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย

กฎ ระเบียบของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา” “โครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน” เป็นต้น นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า แผนงาน/โครงการในยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พบว่า หน่วยงานระดับภูมิภาค และสถานศึกษาดำเนินการในร้อยละที่ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากยุทธศาสตร์ที่ 2 เกี่ยวข้องกับการวิจัย นวัตกรรม ซึ่งเน้นไปถึงความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อาจเป็นความท้าทายของหน่วยงานดังกล่าว แต่สำหรับบางหน่วยงานอาจมองว่ายากเกินไปที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ หรือบางโครงการเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงทำให้นำไปสู่การปฏิบัติได้ไม่ชัดเจนนัก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวอย่างโครงการ เช่น (1) โครงการออกแบบระบบงานและเส้นทางความก้าวหน้าของบุคลากร ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการวิจัย รวมทั้งผู้ที่มีความสามารถพิเศษ (2) โครงการพระราชรัฐเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนตามความต้องการของตลาดงานและประเทศ (3) โครงการพัฒนาระบบความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ เพื่อการกำหนดและจัดทำมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานสถานศึกษา มาตรฐานสถานประกอบการ และมาตรฐานครูฝึก (4) โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ที่จำเป็นและตรงตามความต้องการของประเทศเข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา (5) โครงการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นสถาบันวิจัยที่ตอบสนองการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาองค์ความรู้การสร้างนวัตกรรมที่ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างความเป็นเลิศในศาสตร์/สาขาวิชาที่แต่ละสถาบันมีความเชี่ยวชาญ รวมทั้งการพัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากล เป็นต้น

1.3 จากผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดสำคัญ (53 ตัวชี้วัด) กับแผนงาน/โครงการทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ (93 แผนงาน/โครงการ) ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา พบว่า มีการดำเนินงานสอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติเพียง จำนวน 27 ตัวชี้วัด จากตัวชี้วัดสำคัญทั้งหมด 53 ตัวชี้วัด ส่วนอีก 26 ตัวชี้วัด ยังไม่มีแผนงาน/โครงการรองรับตัวชี้วัดดังกล่าว นอกจากนี้ ยังพบว่า มีแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานทั้งระดับส่วนกลาง ระดับส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาได้ดำเนินงาน จำนวน 9 แผนงาน/โครงการ แต่ยังไม่สามารถระบุความสอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญทั้ง 53 ตัวชี้วัดได้ ทั้งนี้ การวิเคราะห์ดังกล่าวผู้วิจัยได้วิเคราะห์บนพื้นฐานจากการพิจารณาชื่อแผนงาน/โครงการ กับตัวชี้วัดสำคัญเป็นหลัก ซึ่งไม่มีข้อมูลในรายละเอียดของแต่ละแผนงาน/โครงการ มาสนับสนุนการพิจารณาเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องในครั้งนี ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า

ในบางกรณีบางแผนงาน/โครงการสามารถตอบสนองตัวชี้วัดสำคัญได้มากกว่า 1 ตัวชี้วัด หรือ บางโครงการที่พบว่า ไม่สามารถระบุถึงความสอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญใด ซึ่งแท้จริงแล้วอาจจะ สอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญตัวชี้วัดใดตัวชี้วัดหนึ่งก็เป็นได้ แต่อย่างไรก็ตาม หากชื่อแผนงาน/โครงการ มีความสอดคล้องกับชื่อตัวชี้วัดก็จะส่งผลให้มีความสะดวกและสื่อสารเข้าใจตรงกัน ในเชิงปฏิบัติ นอกจากนี้ในการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนงาน/โครงการกับตัวชี้วัด สำคัญ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติโดยภาพรวม แต่ไม่ได้วิเคราะห์ โดยเทียบกับตัวชี้วัดในแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนั้นแม้แผนงาน/โครงการบางโครงการไม่สอดคล้องกับ ตัวชี้วัดสำคัญ แต่ก็ยังมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดในแต่ละยุทธศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าแผนงาน/โครงการ บางส่วนที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติมีความเหมาะสมในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ แต่มีแผนงาน/โครงการบางส่วนมีมาก เกินความจำเป็น นั่นคือกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ แต่ไม่ได้เป็นแผนงาน/โครงการ ที่นำไปสู่การทำให้เกิดตัวชี้วัดที่ต้องการ นอกจากนี้ อาจขาดแผนงาน/โครงการที่สำคัญจำเป็น บางส่วนในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ดังนั้น หากมีการปรับปรุง/แก้ไข แผนการศึกษาแห่งชาติในอนาคตต่อไป ควรมีการพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างแผนงาน/โครงการกับตัวชี้วัดสำคัญที่กำหนดไว้ด้วยเพื่อให้การดำเนินงาน/ปฏิบัติงานในทุกระดับเกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดและบรรลุตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาทางการศึกษา ของประเทศชาติต่อไป

2. การอภิปรายผลการประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาที่นำไปสู่การ ปรับปรุงแก้ไขและวางแนวทางการดำเนินงาน การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่

2.1 การอภิปรายผลการประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษา ที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและวางแนวทางการดำเนินงาน

จากผลการประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ ซึ่งพบว่ายังมีข้อจำกัดหรือ ความไม่สมบูรณ์ทั้งในส่วนของวิธีดำเนินการและผลที่เกิดขึ้น ทั้งในเรื่องของ 1) การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผน การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ 2) การส่งมอบและรับมอบนโยบายระหว่าง หน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงานบังคับบัญชา 3) การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษา แห่งชาติสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ และ 4) การกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงาน ในระดับต่าง ๆ ซึ่งกลไกเหล่านี้ล้วนมีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

1) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ ซึ่งพบว่าทุกหน่วยงานตั้งแต่ระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ผู้บริหารตอบว่ามีความรู้ความเข้าใจตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดประชุมชี้แจงให้ทราบโดยการบรรยายตามหัวข้อในแผนการศึกษาแห่งชาติ พร้อมกับแจกเอกสารเกี่ยวกับแผนประกอบด้วย แต่เมื่อสอบถามรายละเอียดของแต่ละยุทธศาสตร์ ส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุได้ถูกต้อง ยิ่งถ้าสอบถามรายละเอียดในระดับตัวบ่งชี้หลัก การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ ผู้บริหารองค์กรทุกระดับเกือบทุกท่านไม่สามารถตอบได้ และเมื่อถามถึงความเกี่ยวข้องของรายละเอียดในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้กับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ผู้บริหารทุกระดับไม่สามารถบอกความเชื่อมโยงได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ทราบแต่เพียงว่าเกี่ยวข้องกันตามที่ได้รับกรอบรับมอบมา แต่เมื่อถามว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไรก็ไม่สามารถตอบได้ชัดเจน เพราะไม่มีโอกาสได้ศึกษาทำความเข้าใจควบคู่ไปกับรายละเอียดของแผนการศึกษาแห่งชาติ สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เหมาะสมของวิธีการจัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ซึ่งใช้วิธีการเดียวกันในทุกระดับ คือ การอบรมชี้แจงโดยวิทยากรมาให้ความรู้ในประเด็นสำคัญ ๆ ของแผนการศึกษาแห่งชาติเท่านั้น มิได้มีกิจกรรมที่มีการทำความเข้าใจกันอย่างถ่องแท้ในรายละเอียดของแผนการศึกษาแห่งชาติตั้งแต่ต้นจนจบ รวมทั้งรายละเอียดของแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการประเมินทุกระดับมิได้มีการทดสอบว่าผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจแค่ไหน เป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ และเมื่อวันเวลาผ่านไปสิ่งต่าง ๆ ของแผนฯ ที่จดจำมาจากการฝึกอบรมก็ลืมไปเป็นส่วนใหญ่ ยิ่งเมื่อสอบถามกับครูในสถานศึกษา ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดยังไม่ทราบรายละเอียดต่าง ๆ ของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ยกเว้นครูที่ได้รับมอบหมายให้จัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาที่ต้องมาศึกษาและทำความเข้าใจด้วยตนเอง ดังนั้นจะเห็นว่าการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติด้วยวิธีการหลัก ๆ แบบเดียว คือ การอบรมชี้แจงกับผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควรในทุกระดับ

2) การส่งมอบและรับมอบนโยบายระหว่างหน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงานบังคับบัญชา ใช้วิธีการประชุมชี้แจงและมีหนังสือคำสั่งในการส่งมอบตามสายการบังคับบัญชา ผลที่เกิดขึ้นคือ หน่วยงานที่ได้รับมอบทั้งในระดับส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา สะท้อนว่าได้เพียงรับทราบนโยบายแต่ไม่ทราบแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในการดำเนินการ ดังนั้นในระดับสถานศึกษาครูส่วนใหญ่ก็ได้ฟังจากผู้บริหารชี้แจงให้ทราบคร่าว ๆ ว่าการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในแผนการศึกษาแห่งชาติทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ และหลาย ๆ กิจกรรมตามยุทธศาสตร์เป็นสิ่งที่กำหนดไว้ในแผนของสถานศึกษาให้ครูปฏิบัติอยู่แล้ว ถ้าไม่มีก็ให้ครู

ออกแบบกิจกรรมเพื่อเขียนไว้ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาเอง บางสถานศึกษาก็ยึดตามแผนของหน่วยงานต้นสังกัดในระดับภูมิภาค เพราะได้รับทราบที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติอยู่แล้ว ดังนั้น ครูส่วนใหญ่จึงยังไม่รู้รายละเอียดของแผนอย่างชัดเจน เมื่อได้ฟังจากการประชุมไม่เข้าใจ ก็ต้องไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติม เพื่อการจัดทำแผนของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับรายละเอียดของแผนการศึกษาแห่งชาติ แต่อาจยังมีได้มุ่งไปสู่ผลที่จะเกิดกับตัวผู้เรียนในการพัฒนาตามตัวบ่งชี้เป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยโรงเรียนจะพิจารณาปฏิบัติตามโครงการที่ระบุในแผนการศึกษาเพื่อให้ครบทุกยุทธศาสตร์และความพร้อมของตนเองเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดกิจกรรมหรือโครงการของโรงเรียนสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติในลักษณะที่ว่าเป็นความสอดคล้องโดยธรรมชาติ

3) การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ วิธีการขับเคลื่อนก็จะมีแตกต่างกันไป โดยส่วนกลางก็ถือว่าได้ชี้แจงทำความเข้าใจกับหน่วยงานระดับภูมิภาค ดังนั้น การขับเคลื่อนจะลงไปสู่หน่วยงานระดับภูมิภาคที่ต้องดำเนินการหน่วยงานระดับภูมิภาคจะมีบทบาทมากขึ้นในการกำกับติดตามสถานศึกษาให้ดำเนินการขับเคลื่อนจากการปฏิบัติตามแผนที่สถานศึกษาได้จัดทำไว้ สถานศึกษาเองก็จะมีแนวทางในการขับเคลื่อนตามสภาพความพร้อมของปัจจัยทางการศึกษา ได้แก่ บุคลากรทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายภายนอก กลุ่มนี้จะเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ของจังหวัด กับกรณีสถานศึกษาเอกชนที่ต้องแข่งขันในการสร้างคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในชุมชน สังคมที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ก็จะมุ่งมั่นในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามแผนของสถานศึกษา แต่สถานศึกษาส่วนใหญ่ในระดับภูมิภาคจะเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความไม่พร้อมหลายด้านทั้งของสถานศึกษาเอง ผู้เรียน และชุมชน จึงขับเคลื่อนไปตามสภาพเดิมที่เป็นอยู่ หลายแห่งยังไม่มีแผนของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และมีความคิดว่าการจัดการศึกษาแค่เพียงให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ก็เพียงพอแล้ว การทำตามแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นเรื่องยาก และคิดว่าเมื่อเวลาผ่านไปอีกไม่นานเมื่อผู้บริหารระดับสูงเปลี่ยนนโยบายหรือแนวปฏิบัติต่าง ๆ ก็จะเปลี่ยนแปลงไปอีก ดังนั้น ครูก็ไม่กระตือรือร้นที่จะทำการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อให้เกิดผลดีกับผู้เรียนอย่างเป็นทางการ ในส่วนของการรายงานผลความสำเร็จก็เป็นการรายงานตามโครงการตามนโยบายของผู้บริหารระดับสูง มิได้รายงานผลตามยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ และนอกจากนี้เมื่อสถานศึกษามีได้ทำการขับเคลื่อนก็ไม่มีใครรู้และไม่มีผลเสียต่อผู้บริหารหรือครูของสถานศึกษาแต่อย่างใด นี่จึงเป็นอีกเหตุผลสำคัญประการหนึ่งในการอธิบายความไม่สำเร็จของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ

4) การกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ

การกำกับติดตามการดำเนินงานในทุกระดับ ตั้งแต่ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษามีได้มีการกำหนดแผนการกำกับติดตามอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการชี้แจงการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติซึ่งเริ่มจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ต่อเนื่องมายังหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานส่วนกลางมายังระดับภูมิภาค จากภูมิภาคมายังสถานศึกษา การอบรมชี้แจงทุกระดับมิได้มีการเน้นย้ำแนวทางการกำกับติดตามการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติอย่างเป็นระบบ และครอบคลุมตัวชี้วัดในทุกยุทธศาสตร์ของแผนฯ การรายงานผลที่ปฏิบัติอยู่จากสถานศึกษาไปยังระดับภูมิภาค จากระดับภูมิภาคไปยังหน่วยงานส่วนกลาง จะเป็นการรายงานผลการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารระดับกระทรวงเป็นหลัก เนื่องจากมีการสั่งการมาจากส่วนกลางลงมาเป็นลำดับจนถึงสถานศึกษา การรายงานลักษณะนี้ใช้ระบบออนไลน์บ้าง ระบบเอกสารบ้าง และทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาจำนวนหนึ่งมิได้ดำเนินการขับเคลื่อน จึงไม่สามารถรายงานให้หน่วยงานบังคับบัญชาในระดับสูงขึ้นไปได้รับทราบ และถึงแม้จะไม่มีรายงานจากสถานศึกษา หน่วยงานบังคับบัญชาในพื้นที่หรือระดับภูมิภาค ก็ไม่มีมาตรการที่จะดำเนินการกับสถานศึกษาดังกล่าวแต่อย่างใด จึงทำให้การขับเคลื่อนตามแผนการศึกษาแห่งชาติไม่เป็นไปในทิศทางที่ต้องการให้เกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุปก็คือกลไกทั้ง 4 ประการของหน่วยงานขับเคลื่อนทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ยังมีข้อจำกัด ทั้งในเรื่องของการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่ง สกศ. ได้ดำเนินการในรูปของการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องจำนวนมากมารับฟัง ผลที่เกิดขึ้นคือ ผู้เกี่ยวข้องที่มาร่วมรับฟังส่วนใหญ่ได้รับรู้ว่ามิแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และเข้าใจในเชิงหลักการ แต่ก็ได้ไม่ได้เข้าใจอย่างแท้จริงว่าจะต้องดำเนินการในการขับเคลื่อนอย่างไรในทางปฏิบัติ ในเรื่องของการส่งมอบและรับมอบนโยบายของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จนกระทั่งถึงสถานศึกษา ก็มีปัญหาในลักษณะเดียวกัน จึงทำให้การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนในหน่วยงานระดับปฏิบัติคือสถานศึกษา ก็มีการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมเดิม ๆ ตามที่สถานศึกษาเคยปฏิบัติมา ผลที่เกิดขึ้น ก็ไม่ได้มีการกำกับติดตามว่าเป็นไปตามตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ 6 ด้านของแผนการศึกษาแห่งชาติหรือไม่อย่างไร มีเพียงการติดตามในระดับกิจกรรมหรือโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วจากหน่วยงานต้นสังกัดเท่านั้น ด้วยรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันไปในการรายงานผล ซึ่งก็เป็นภาระให้กับสถานศึกษาที่จะต้องจัดทำรายงานอีกด้วย ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงนำเสนอแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ของหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ตามวงจรเดมมิง (Deming cycle) หรือวงจร PDCA

(Deming, 1986) เพื่อช่วยให้กระบวนการบริหารจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีระบบ มีความชัดเจนขึ้นว่า ใคร ควรทำอะไร อย่างไร ในขั้นตอนใด ภายใต้ชื่อว่า “Multi-Level PDCA”

2.2 การอภิปรายผลเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้แทนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนทั้งระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่เท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการชี้แจงของ สกศ. เองที่เน้นแต่หลักการ แนวคิด รายละเอียดตามยุทธศาสตร์ทั้งหมด รวมถึงตัวชี้วัดต่าง ๆ แต่ไม่ได้เน้นย้ำให้เข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ เรื่องดังกล่าวก็อาจถูกละเลยที่จะพูดถึงรายละเอียดให้ชัดเจนทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา เมื่อถามถึงความหมายของการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ ผู้บริหารแต่ละระดับจะตอบตามความเข้าใจและตามประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งพอจะสรุปได้เป็น 2 แนวทางคือ ในแนวทางความรับผิดชอบของหน่วยงานบังคับบัญชาในระดับพื้นที่ ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาธิการภาค และศึกษาธิการจังหวัด ส่วนอีกกลุ่มจะตอบไปในลักษณะการจัดการศึกษาที่มุ่งแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น ความยากจน ความเหลื่อมล้ำ ผลสัมฤทธิ์ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง สังคม หรือความต้องการคนในพื้นที่ โดย สกศ. เองก็มีได้นิยามความหมายของการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่ไว้ให้ชัดเจน จึงทำให้บุคลากรทุกระดับยังไม่เข้าใจไปในแนวทางเดียวกัน และไม่เห็นความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาลักษณะนี้ สถานศึกษาเองก็ยังไม่สามารถตอบได้ว่าสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารอยู่ในขณะนี้ เป็นการบริหารจัดการศึกษาเชิงพื้นที่หรือไม่ และมีผลกับผู้เรียนอย่างไร ในขณะที่การประเมินการขับเคลื่อนก็ไม่มีรายละเอียดของสถานศึกษาที่ถูกประเมินแบบการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะเชิงพื้นที่เลย รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาก็มิได้ระบุว่าจะมีการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้กับสถานศึกษาที่บริหารจัดการเชิงพื้นที่ ที่จะเป็นแรงกระตุ้นให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะนี้อย่างเป็นรูปธรรม

3. การอภิปรายผลการประเมินการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และ เป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน

3.1 การอภิปรายผลการประเมินการดำเนินงานตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ และ เป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

1) จากการวิเคราะห์ที่พบว่า แผนงาน/โครงการที่ระบุในแผนการศึกษาแห่งชาติ บางส่วนไม่ครอบคลุมตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยมีโครงการที่ สอดคล้องกับตัวชี้วัดเป้าหมายเพียง 27 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 50.9 ของตัวชี้วัดทั้งหมด

นอกจากนี้พบว่า มีแผนงาน/โครงการจำนวน 9 โครงการที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ แต่ไม่ได้สอดคล้องกับตัวชี้วัดเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งสภาพดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติหลายตัวยังไม่บรรลุผลตามที่คาดหวังไว้

2) จากผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนงาน/โครงการจาก 6 ยุทธศาสตร์ที่พบว่าในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มีการกำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษาทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาดำเนินการตามแผนงาน/โครงการต่าง ๆ จำนวน 90 แผนงาน/โครงการ มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติเพียง 27 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 50.9 ของตัวชี้วัดทั้งหมด ส่วนอีก 26 ตัวชี้วัดยังไม่มีแผนงาน/โครงการรองรับตัวชี้วัดดังกล่าว นอกจากนี้ ยังพบว่า มีแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานทั้งระดับส่วนกลาง ระดับส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาได้ดำเนินงาน จำนวน 9 แผนงาน/โครงการ แต่ยังไม่สามารถระบุความสอดคล้องกับตัวชี้วัดสำคัญใดใน 53 ตัวชี้วัดได้ จึงเป็นประเด็นที่ควรมีการพิจารณาทบทวนการกำหนดแผนงาน/โครงการในแผนการศึกษาแห่งชาติให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้

3) จากผลการประเมินที่พบว่า ประเทศไทยประสบกับปัญหาการขาดแคลนครู โดยมีจำนวนครูต่อห้องเรียนโดยเฉลี่ยคิดเป็น 0.863 คน และมีโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 56 ที่มีครูไม่ครบชั้นเรียน ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งของปัญหาอาจเกิดจากการบริหารอัตรากำลังครูล่าช้าและไม่ได้ใช้ข้อมูลที่มีให้เป็นประโยชน์อย่างสูงสุด สังเกตได้จากการที่ในแต่ละปีเกิดปัญหาการบรรจุอัตรารครูเพื่อทดแทนครูที่เกษียณอายุราชการล่าช้า ทั้ง ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีฐานข้อมูลบุคลากรครูในแต่ละสถานศึกษาที่สามารถนำมาใช้รายงานสภาพและแนวโน้มของความขาดแคลนครู ทั้งจากอัตรากำลังว่างอยู่ และอัตรากำลังของบุคลากรครูที่จะเกษียณราชการในแต่ละพื้นที่ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการวางแผนและตัดสินใจเพื่อบริหารจัดการการจัดอัตรากำลังครูให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

4) การประเมินตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 นี้ ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เก็บรวบรวมจากฐานข้อมูลของหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานด้วยการประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ผ่านทางสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยใช้ระยะเวลาในการประสานเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวประมาณ 3 เดือน (มิ.ย. - ส.ค. 2562) จากการสำรวจข้อมูลที่ได้รับ พบว่า คณะผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน แต่ยังมีบางหน่วยงานที่ไม่ได้นำส่งข้อมูล หรือนำส่งข้อมูลที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์เป็นผลให้ขาดข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์และคิดคะแนนตัวชี้วัดบางตัว โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการเก็บข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์นี้จากหน้าเว็บไซต์ระบบสารสนเทศ

ทางการศึกษาต่าง ๆ ของหน่วยงานดังกล่าว เช่น ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ ด้านการศึกษา (EIS) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบฐานข้อมูลด้านสังคม และคุณภาพชีวิต ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือจากเอกสารงานวิจัยในประเด็นที่สามารถเทียบเคียงกันได้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งในการวิจัยนี้ ที่อาจทำให้คะแนนของตัวชี้วัดบางตัวในการวิจัยนี้มีความคลาดเคลื่อนไปจากสภาพความเป็นจริง

5) จากผลการประเมินตัวชี้วัดสำคัญ 53 ตัวที่พบว่า มีหลายตัวชี้วัดที่ขาดข้อมูลสนับสนุนการคำนวณคะแนน ถึงแม้ว่าผลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องจะพบว่า ได้มีความพยายามจากหลายภาคส่วนในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลทางการศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน และจัดกระทำข้อมูลที่ถูกจัดเก็บในฐานข้อมูลต่าง ๆ ให้อยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน อีกทั้งยังมีการจัดตั้งศูนย์สถิติการศึกษาแห่งชาติขึ้น เพื่อให้เป็นเจ้าภาพในการดำเนินการต่าง ๆ ข้างต้น ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ มีความรวดเร็ว และแม่นยำ แต่สภาพจริงในปัจจุบัน สิ่งที่คณะผู้วิจัยพบคือ การประสานเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเป็นไปค่อนข้างล่าช้า ข้อมูลที่ได้รับไม่ครบถ้วนภายในระยะเวลาของการดำเนินการวิจัย อีกทั้งข้อมูลต่าง ๆ ยังได้รับในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน และเป็นข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานเจ้าของข้อมูลโดยตรง ไม่ได้มาจากระบบฐานข้อมูลกลางดังกล่าว ซึ่งบ่งชี้สภาพของตัวชี้วัดเร่งด่วนในด้านการมีฐานข้อมูลทางการศึกษาที่มีความเชื่อมโยงกันกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องว่าอาจจะยังไม่พร้อมใช้หรือยังไม่สามารถใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้การประสานงานที่ล่าช้าและต้องมีการติดต่อประสานงานหลายครั้ง ยังบ่งชี้ว่าฐานข้อมูลบางฐานของหน่วยงานทางการศึกษา ยังไม่เปิดให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแม้กระทั่งหน่วยงานทางการศึกษาเองใช้ประโยชน์จากข้อมูลร่วมกันอย่างแท้จริง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสภาพในปัจจุบัน การใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้นยังอยู่ในวงจำกัด ขาดการประมวลผลข้อมูลร่วมกันระหว่างฐานข้อมูลหลายฐาน และไม่สามารถสร้างสารสนเทศเชิงลึกที่ทันต่อเหตุการณ์และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการได้อย่างแท้จริง

6) เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดในด้านความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ อ้างอิงจากเอกสารการจัดทำรายละเอียดตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 พบว่า ข้อมูลดิบที่จำเป็นสำหรับการคำนวณดัชนีดังกล่าว คือ จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา (อ.1-3, ป.1-6, ม.1-3, ม.4-6/ปวช.1-3) และจำนวนเด็กและเยาวชนที่มีอายุ 3-17 ปี ที่ไม่ได้เข้าเรียน จำแนกตามช่วงอายุ ช่วงชั้นของรายได้ครัวเรือน และที่อยู่อาศัยของครัวเรือน (ในเขตและนอกเขตเทศบาล) ซึ่งระบุในเอกสารว่าเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ในระบบฐานข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติไม่ได้ใส่ชุดข้อมูลดังกล่าวเอาไว้ในระบบ จึงทำให้

คณะผู้วิจัยไม่มีข้อมูลเพียงพอสำหรับคำนวณตัวชี้วัดนี้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาวิธีการคำนวณดัชนีความเสมอภาคที่ระบุไว้ในเอกสาร พบว่า ใช้วิธีการคำนวณและการคิดค่าเป้าหมายด้วยวิธีการคิดดัชนีความเสมอภาค GPI (Gender Parity Index) ซึ่งแท้จริงแล้ว ดัชนีดังกล่าวถูกพัฒนาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเสมอภาคทางเพศในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง และแม้จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการคิดดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ได้ก็ตาม แต่ค่าคะแนนดัชนีที่ได้จะค่อนข้างหยابและขาดความแม่นยำ ประกอบกับธรรมชาติของข้อมูลทางการศึกษาที่มีลักษณะโครงสร้างแบบพหุระดับลดหลั่น (hierarchical data structure) และอาจมีความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ (spatial dependency) จากสภาพดังกล่าวหากมีการเลือกวิธีการวิเคราะห์และคำนวณดัชนีที่เหมาะสมกับธรรมชาติของข้อมูลจะทำให้ได้สารสนเทศที่ละเอียด และมีความถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น

3.2 การอภิปรายผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ และเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

1) ปัจจัยหรือเงื่อนไขความสำเร็จในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ปัจจัยที่สำคัญซึ่งเห็นได้ชัดเจน คือ ความตระหนักในการทำหน้าที่ของผู้นำนองค์กรทุกระดับ ซึ่งควรตระหนักว่าแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นกรอบของการปฏิบัติที่จะไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคนในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และทุกสังกัด ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่าหน่วยงานทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาที่มีผู้นำดี มีความตระหนักในหน้าที่ของตนเองก็จะทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนได้เป็นรูปธรรม ถ้าผู้นำมีความพร้อม มีความตระหนักในหน้าที่ก็จะส่งผลให้ครูส่วนใหญ่ของสถานศึกษามีความตระหนักและปฏิบัติหน้าที่ในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติในส่วนของสถานศึกษาเองได้ กรณีผู้บริหารที่ไม่มีความตระหนักในหน้าที่ไม่เห็นความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ และไม่มีความรอบรู้เชื่อมโยงกับแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ก็จะไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนที่จัดทำไว้ จึงทำให้แผนของสถานศึกษาที่เขียนไว้ดี มีรายละเอียดของกิจกรรมครบถ้วน แต่เมื่อตรวจสอบถึงการปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้น ก็ไม่พบรายละเอียดดังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่า ความตระหนักในหน้าที่ของบุคลากรทุกระดับจึงเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น ก่อนการขับเคลื่อนในเรื่องใดก็ตาม ควรสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรกลุ่มเป้าหมายเสียก่อน เพื่อสร้างความพร้อมด้านจิตใจก่อนสร้างความพร้อมด้านร่างกายและลักษณะทางกายภาพอื่น ๆ

ปัจจัยต่อมาคือ งบประมาณ ซึ่งการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติมิได้กำหนดความเชื่อมโยงของการจัดสรรงบประมาณกับการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ จึงทำให้สถานศึกษาจำนวนมากไม่สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนได้ สถานศึกษาที่มีความพร้อม

จะสามารถขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติตามแผนของสถานศึกษาได้ครบถ้วน มีกิจกรรมหลากหลาย เห็นผลเป็นรูปธรรม

ความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา ซึ่งอาจเป็นทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งตัวบุคคล ได้แก่ ผู้ปกครองหรือศิษย์เก่าที่มีความเข้มแข็ง ก็จะมีส่วนช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามแผน เพราะได้รับความช่วยเหลือจากภาคีเครือข่ายดังกล่าวในทุกด้านที่มีปัญหา ซึ่งสถานศึกษากลุ่มนี้ก็มีไม่มาก ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ ตั้งมานานแล้ว มีศิษย์เก่าที่เข้มแข็ง เป็นสถานศึกษาที่สังคมยอมรับ อยากส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาเพราะมีภาพลักษณ์ดี ส่วนสถานศึกษาขนาดกลาง ขนาดเล็ก ที่ต้องพึ่งพาตนเอง พึ่งความสามารถของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองที่ไม่พร้อมช่วยสถานศึกษา ก็จะสามารถจัดกิจกรรมได้บางส่วน การขับเคลื่อนก็ทำได้ไม่เต็มที่ ไม่เห็นผลชัดเจนนัก

นอกจากนี้ปัจจัยเรื่องระบบฐานข้อมูลของหน่วยงาน ส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แม้ว่าในปัจจุบันจะมีหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจะพยายามจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางของตนเอง แต่ก็ยังไม่เรียบร้อย ไม่สมบูรณ์ ยังไม่มีการเชื่อมโยงกันในระดับหน่วยงานระดับเดียวกันและต่างระดับ จึงไม่มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในการวางแผนพัฒนาผู้เรียนได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา สังคม ชุมชน ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ระบบกำกับติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เป็นระบบ และต่อเนื่อง จะส่งผลต่อการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยเฉพาะระดับภูมิภาคและสถานศึกษา จะเห็นได้ชัดเจนว่าหน่วยงานในระดับภูมิภาคที่มีแผนกำกับติดตามดี มีบุคลากรที่รับผิดชอบ ได้แก่ นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ก็จะช่วยให้งานในระดับภูมิภาคของสังกัดนั้น จังหวัดนั้นสำเร็จเป็นรูปธรรม สถานศึกษาก็เช่นเดียวกัน แต่ถ้าระบบกำกับติดตามไม่ดีก็จะส่งผลต่อการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติให้ไม่ประสบความสำเร็จในระดับภูมิภาคและสถานศึกษาในจังหวัดนั้น ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาระบบการกำกับติดตาม วิธีการ เครื่องมือ และผู้รับผิดชอบอย่างจริงจัง และนำไปสู่การใช้ปฏิบัติจริงได้

2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

ปัจจัยด้านระบบและกลไกในการกำกับติดตามของหน่วยงานส่วนกลาง และโครงสร้างของหน่วยงานที่ไม่เอื้อต่อการขับเคลื่อน ทำให้เมื่อแผนเริ่มดำเนินการขับเคลื่อนไปแล้วระยะหนึ่ง หน่วยงานส่วนกลางก็ยังไม่ทราบว่าผลการขับเคลื่อนในหน่วยงานบังคับบัญชาระดับภูมิภาค และสถานศึกษาเป็นอย่างไร จึงไม่สามารถทำอะไรต่อไปได้ เพราะไม่มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ในขณะที่อุปสรรคของหน่วยงานระดับภูมิภาคและสถานศึกษาจะมีอุปสรรคที่คล้ายกันคือเรื่องงบประมาณ บุคลากรที่ไม่เพียงพอ มีครูไม่ครบชั้น ไม่ครบกลุ่มสาระ ทำให้การขับเคลื่อน

ไม่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ การจัดโครงสร้างการบริหารที่ไม่เอื้อต่อการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ เช่น เขตพื้นที่การศึกษากับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ที่ยังอาจมีความไม่ชัดเจนหรือมีความซ้ำซ้อนในเชิงบทบาทหน้าที่ ซึ่งอาจมีผลทำให้สถานศึกษาเกิดความสับสนในการบริหารงาน โดยเฉพาะด้านงานบุคคล จึงนับเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการขาดกิจกรรมที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ จึงทำให้สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยไม่ยึดแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นหลัก หรือไม่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยงานระดับปฏิบัติมักจะยึดนโยบายของรัฐมนตรีที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น ๆ เป็นสำคัญ โดยที่นโยบายเหล่านั้นก็ไม่ได้นำมาจากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2569 และแผนการศึกษาแห่งชาติก็ไม่ได้เชื่อมโยงกับระบบงบประมาณของหน่วยงาน ซึ่งแตกต่างจากยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติจึงจะเชื่อมโยงกับงบประมาณแผ่นดินได้ เมื่อเชื่อมโยงกับงบประมาณได้ก็จะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานให้ความสำคัญที่จะปฏิบัติตามแผนการศึกษาแห่งชาติมากขึ้น ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคอีกประการหนึ่งก็คือ มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูง ทำให้สถานศึกษาเกิดความสับสน เบื่อหน่ายและไม่สนใจในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ เพราะคิดว่าถึงอย่างไรก็มีการเปลี่ยนแปลงอีกอยู่ดี ปัจจัยเหล่านี้จึงเป็นอุปสรรคสำคัญในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรในระยะเวลาเริ่มต้นนี้

4. การอภิปรายผลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา

4.1 การอภิปรายผลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

1) จากผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ที่พบว่า **แผนการศึกษาแห่งชาติมีจุดเน้นในระดับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ และระดับผลลัพธ์หลัก/ตัวชี้วัด** ในลักษณะของการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาชนทุกคน และกำหนดตัวชี้วัดให้ครอบคลุม 5 ลักษณะที่สำคัญคือ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (access) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (equity) คุณภาพการศึกษา (quality) ประสิทธิภาพ (efficiency) และการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (relevancy) ส่วนยุทธศาสตร์ชาติฯ กำหนดเป้าหมายและผลการพัฒนา

ตามยุทธศาสตร์ชาติในลักษณะของความครอบคลุมการดำเนินการในภาพรวมในการพัฒนาประเทศทุกด้าน ส่วนในระดับยุทธศาสตร์แผนการศึกษาแห่งชาติยังมีประเด็นเนื้อหาไม่ครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ในแต่ละยุทธศาสตร์ในประเด็นต่าง ๆ รวม 10 ประเด็น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2569 ก่อนที่จะมีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 (พ.ศ. 2561 - 2580) อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องดังกล่าวนี้ จึงเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในการสะท้อนให้เห็นว่า สกศ. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจะต้องมีการทบทวนประเด็นเนื้อหาของแผนการศึกษาแห่งชาติอย่างละเอียดถี่ถ้วนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสกัดให้ได้ประเด็นที่ยังขาดหรือไม่สมบูรณ์มาเติมเต็มในแผนการศึกษาแห่งชาติให้ครบถ้วน เพราะเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งที่แผนการศึกษาแห่งชาติ ควรจะต้องมีความสอดคล้องครอบคลุมกับยุทธศาสตร์ชาติเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา และประชาชนของประเทศให้ไปสู่เป้าหมายปลายทางที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และที่สำคัญก็คือการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2569 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ก็จะมีผลทำให้การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ผูกโยงกับระบบงบประมาณแผ่นดินได้อีกด้วย ซึ่งการดำเนินการทบทวนประเด็นเนื้อหานี้ยังคงไม่ช้าเกินไป ถ้าได้เร่งดำเนินการทบทวนก็จะสามารถเติมเต็มในประเด็นที่ยังขาดไปได้ทัน ทั้งนี้เพราะยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ เมื่อเทียบกับระยะเวลาของแผนที่มีระยะยาวถึง 20 ปี

2) เมื่อมีการเติมเต็มประเด็นที่ขาดไปให้ครบถ้วนแล้ว ควรมีการทบทวนตัวชี้วัดใหม่ทั้งหมดให้มีความเป็นรูปธรรม วัดได้จริง โดยควรมีการนิยามให้ชัดเจนเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และควรจัดหมวดหมู่ตัวชี้วัดตามระดับของหน่วยงานเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงตามที่ควรจะเป็น

3) นอกจากการปรับในประเด็นเนื้อหาของแผนการศึกษาแห่งชาติให้ครอบคลุมและครบถ้วนแล้ว ยังควรเพิ่มในรายละเอียดที่จำเป็น ได้แก่ การกำหนดช่วงเวลา (time frame) ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้ตรงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เพื่อป้องกันการสับสนในการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งการปรับรูปแบบการนำเสนอเอกสารแผนการศึกษาแห่งชาติให้น่าสนใจ และกระชับ ชัดเจน ในรูปแบบที่ง่ายต่อการเข้าใจและการนำไปใช้ในการดำเนินงานจริง ซึ่งจะมีผลเป็นอย่างมากต่อการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะจะทำให้ผู้ใช้ในทุกกลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจและมีแรงจูงใจที่จะทำความเข้าใจกับแผนการศึกษาแห่งชาติมากขึ้นกว่าเดิม

4.2 การอภิปรายเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการวางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา

1) จากการนำเสนอระบบฐานข้อมูลรวม ซึ่งเกิดจากแต่ละหน่วยงานดำเนินการร่วมกัน จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพราะจะทำให้ลดความซ้ำซ้อน และสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ต้องอาศัยการทำความเข้าใจแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะแนวคิดนี้จะสำเร็จได้ถ้าทุกหน่วยงานให้ความร่วมมืออย่างเต็มใจและจริงจัง

2) การเสนอระบบการประเมินที่ให้ทุกคนสามารถทำงานอย่างเป็นปกติโดยไม่เป็นภาระแก่ผู้ปฏิบัติงาน แต่ระบบจะดำเนินการโดยอัตโนมัติในการประมวลผลตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เป็นการเสนอระบบที่เหมาะสมในยุคปัจจุบัน ที่เป็นยุคดิจิทัล ซึ่งจะทำให้งานประเมินไม่เป็นภาระแก่ผู้ใด แต่เป็นการผนวกการติดตามและประเมินเข้ากับการทำงานปกติของบุคลากรทุกฝ่าย ถ้าพัฒนาระบบนี้ได้สมบูรณ์จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีเจตคติที่ดีต่อการติดตามและประเมินผลเพิ่มขึ้น และสามารถใช้ประโยชน์จากการประเมินได้อย่างครบถ้วน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรพิจารณานำข้อเสนอแนะที่มีต่อการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2569 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา และประชาชนของประเทศให้ไปสู่เป้าหมายปลายทางที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ทั้งในด้านเนื้อหาสาระของแผนฯ ความเหมาะสมและความชัดเจนของตัวชี้วัด นิยาม และข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการประเมินตัวชี้วัด รวมถึงการบริหารจัดการแผนฯ ในรายละเอียดเกี่ยวกับการปรับช่วงระยะเวลาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ จุดเน้นหรือทิศทางที่ชัดเจนในแต่ละยุทธศาสตร์ ตลอดจนรูปแบบของเอกสารและวิธีการนำเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติสู่สาธารณชนได้อย่างเหมาะสมในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

2. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาควรพิจารณานำข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามกรอบ “Multi-level PDCA” ไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมกับสภาพบริบทและบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานเพื่อให้ระบบและกลไกในการขับเคลื่อนฯ มีแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น รวมถึงควรกำหนดจุดเน้นของหน่วยงานตนเองในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ

3. รัฐบาลหรือกระทรวงศึกษาธิการ ควรปรับระบบการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา ให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่แต่ละสังกัดดำเนินการอยู่ในแต่ละช่วงเวลา โดยการปรับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งก็จะมีผลทำให้การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่ การปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ผูกโยงกับระบบงบประมาณแผ่นดินของยุทธศาสตร์ชาติไปด้วย

4. ควรปรับตัวชี้วัดที่เน้นการวัดข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลัก และลดจำนวนตัวบ่งชี้ ให้เหลือเฉพาะตัวสำคัญ ๆ สำหรับตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพควรระบุข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาให้ชัดเจน โดยควรใช้ OKRs (objectives and key results) แทนระบบตัวชี้วัด

5. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรปรับปรุงระบบการประชาสัมพันธ์เรื่อง การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในหน่วยงานทุกระดับโดยเฉพาะ สถานศึกษาให้เข้าใจตรงกัน รวมถึงการปรับปรุงระบบการกำกับติดตามการขับเคลื่อน แผนการศึกษาแห่งชาติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องทุกระดับ เพื่อทราบความก้าวหน้าและปัญหา อุปสรรคในการขับเคลื่อนแล้วนำมาแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง

6. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรพิจารณานำข้อเสนอแนะต่อการวางระบบ การประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้จาก ผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการวางแผนดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในทาง ปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตาม ตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาให้มีระบบย่อย ที่จำเป็นอีก 2 ระบบในฐานข้อมูลกลาง ได้แก่ (1) ระบบประมวลผลข้อมูลสำหรับสร้างสารสนเทศ ที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการ กำกับติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานตามแผนการศึกษา แห่งชาติ และ (2) ระบบแดชบอร์ด (dashboard) เพื่อนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากระบบ ประมวลผล และออกรายงานผลการประเมินผลหรือการกำกับติดตามการดำเนินงานที่เป็น งานประจำได้โดยอัตโนมัติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยเชิงประเมินในครั้งนี้มีขอบเขตของการศึกษาวิจัยที่เน้นเฉพาะสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานที่มีความหลากหลายของต้นสังกัด อาทิ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีข้อสังเกตว่า ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา การอาชีวศึกษา หรือ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย นวัตกรรม โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน

การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีร้อยละของการดำเนินงานที่ค่อนข้างต่ำ ดังนั้น หากมีการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยอาจศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้กับสถานศึกษาในระดับอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับสถานศึกษา เช่น ระดับอุดมศึกษา และอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้สารสนเทศเชิงเปรียบเทียบและเพื่อเป็นการตรวจสอบความตรงของผลการวิจัยนี้ ยกตัวอย่างเช่น งานวิจัยนี้พบว่า การดำเนินงานในยุทธศาสตร์ที่ 2 บางประเด็นมีการดำเนินงานในระดับที่ค่อนข้างต่ำสำหรับการศึกษาภายใต้บริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่หากศึกษาในระดับอาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องมากกว่า ผลการดำเนินงานจะสูงตามไปด้วยหรือไม่ อย่างไร ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ในวงกว้างต่อการพัฒนาการศึกษาไทยต่อไป

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบย่อยในระบบฐานข้อมูลกลางสำหรับใช้ในการติดตามประเมินการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติเพิ่มขึ้นอีก 2 ระบบ ได้แก่ (1) ระบบประมวลผลข้อมูลสำหรับสร้างสารสนเทศที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการ ประเมินผล และกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และ (2) ระบบแดชบอร์ด (dashboard) เพื่อนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากระบบประมวลผล และเป็นระบบที่สามารถออกรายงานผลการประเมินหรือผลการกำกับติดตามการดำเนินงานที่เป็นงานประจำได้โดยอัตโนมัติ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลลัพธ์และผลกระทบของการดำเนินงานตามพันธกิจวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติอย่างชัดเจนในแต่ละช่วงเวลาของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปแล้ว อาทิ 5, 10, 15, 20 ปี

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของสถานประกอบการหรือหน่วยงานที่ใช้ผลผลิตทางการศึกษาในช่วงเวลา 5, 10, 15, 20 ปี ของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สามารถสะท้อนความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติได้อีกทางหนึ่ง

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ ว่าควรมีลักษณะเป็นแบบใด อย่างไร จึงจะมีความเป็นไปได้จริงในทางปฏิบัติ

6. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของคณรุ่นใหม่ในการมีส่วนร่วมกันขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติในช่วงต่อ ๆ ไป

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงานผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579: ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562*

คณะผู้วิจัย

รายงานผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579: ช่วงปี พ.ศ. 2560 – 2562

ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์	
นักวิจัย	รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ แกมเกตุ	หัวหน้าโครงการ
	รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ	รองหัวหน้าโครงการ
	อาจารย์ ดร.สิวะโชติ ศรีสุทธิยากร	รองหัวหน้าโครงการ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมษา นวลศรี	นักวิจัย
	นายกษิตีศ ครุฑทางคะ	ผู้ช่วยนักวิจัย
	นายภาณุวัฒน์ เข้มกัลด์	ผู้ช่วยนักวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์รายงาน

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์
 ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.พฤษ์ ศิริบรรณพิทักษ์
 ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ชนิตา รัชพลเมือง
 รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ
 รองศาสตราจารย์ ดร.ยุพธนา ฉัพพรรณรัตน์
 ดร.สิริพร บุญญานันต์
 ดร.รุ่งเรือง สุขภิรมย์
 ดร.ชัยยศ อิมสุวรรณ์
 ดร.บัณฑิตย์ ศรีพุทธานุกร

คณะผู้จัดทำรายงาน

ที่ปรึกษา

ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์	เลขาธิการสภาการศึกษา (22 กันยายน 2560 - 23 ธันวาคม 2561)
ดร.สุภัทร จำปาทอง	เลขาธิการสภาการศึกษา (25 ธันวาคม 2561 - ปัจจุบัน)
ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา (18 มกราคม 2563 - ปัจจุบัน)
นางสาวสมรชนีกร อ่องเอิบ	ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา (22 เมษายน 2562 - 30 กันยายน 2562)
นายกวิน เสือสกุล	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา (1 พฤศจิกายน 2560 - 23 เมษายน 2562)

ผู้สรุปรสาระสำคัญ

นางศิริพร ศรีพันธุ์	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
นางสาวกิงกาญจน์ เมฆา	ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
นายจิรวิทย์ ไทภูวไพบูลย์	นักวิชาการศึกษาศำนาญการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวกิงกาญจน์ เมฆา	ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
นางสาวทัศนีย์ ชุ่มชื่นดี	นักวิชาการศึกษาศำนาญการ
นายจิรวิทย์ ไทภูวไพบูลย์	นักวิชาการศึกษาศำนาญการ
นางสาวกนกวรณ ศรีลาเลิศ	นักวิชาการศึกษาศำนาญการ
นางสาวจอมทยาสนิท พงษ์เสฐียร	นักวิชาการศึกษาศำนาญการ
นางสาวสุภารัตน์ ศรีหลัก	นักวิชาการศึกษาศำนาญการ
นายวรจักร จองศักดิ์	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 1/2564
ISBN 978-616-270-275-4